COMPENDIVM MALEFICARVM

In tres libros distinctum

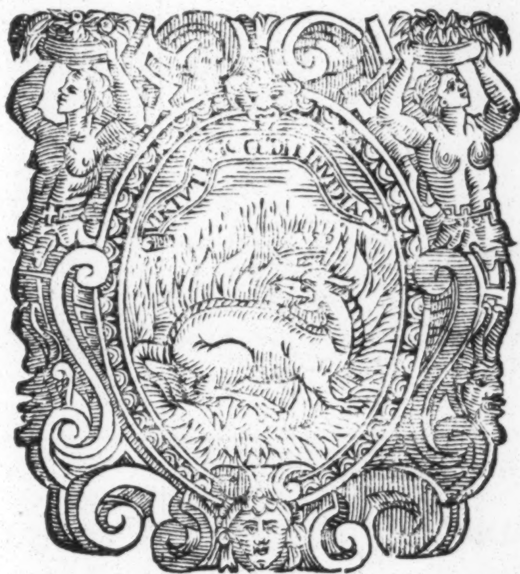
EX PLVRIBVS AVTHORIBVS

PER FRATREM FRANCISCVM MARIAM GVACCIVM

Ordinis S. Ambrosij ad Nemus collectum, & pluribus figuris, ac imaginibus perornatum:

Ex quo nefandissima, & execranda in genus humanum opera venefica, ac ad illa euitanda Diuina remedia conficiuntur.

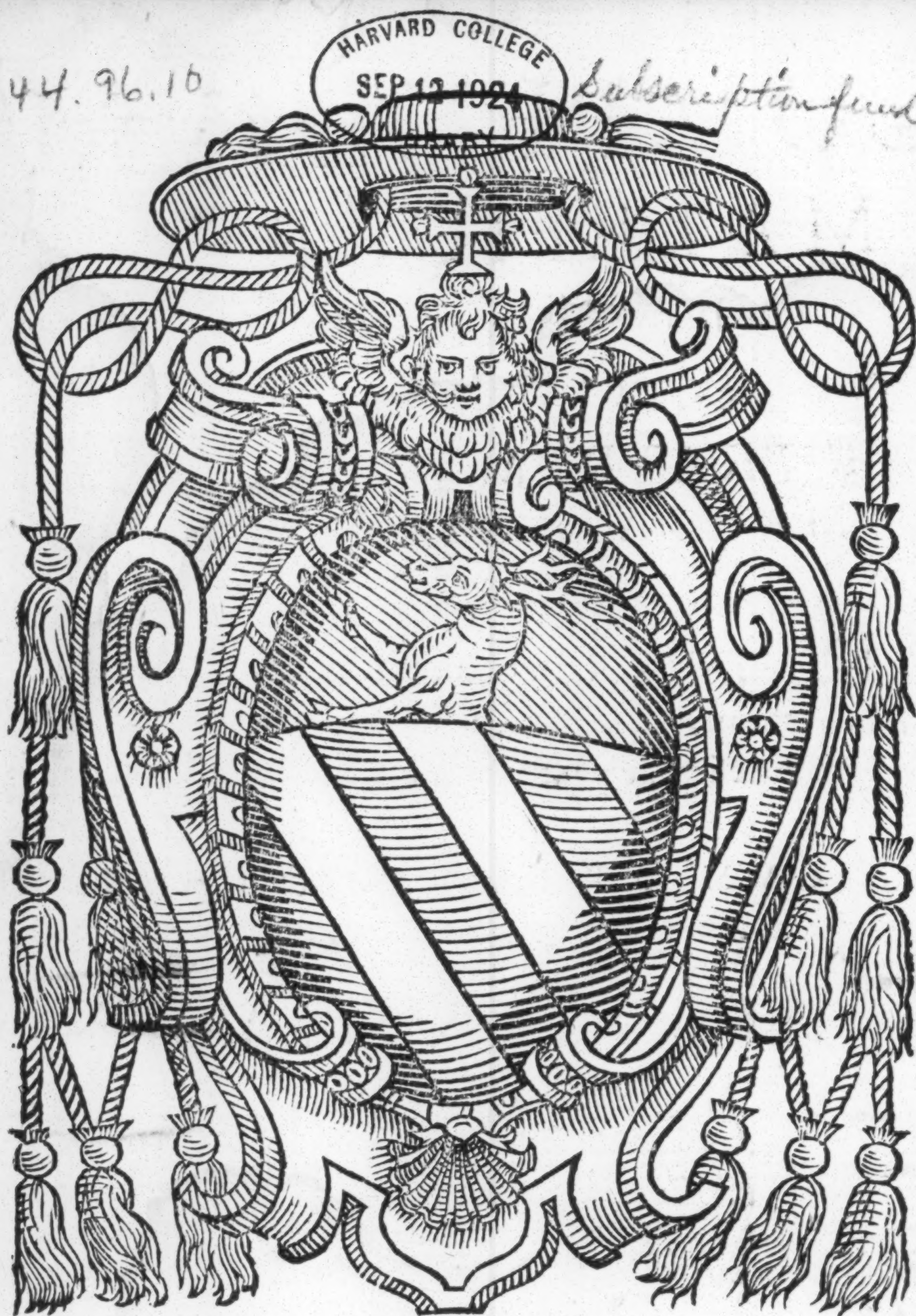
CVM PRIVILEGIO.

MEDIOLANI,

Apud Hæredes August. Tradati. M. DC. VIII.

Cum licentia Superiorum.

Imprimatur.

Fr. Aloys. Bariola Augustinianus, Consultor Sancti Officij pro Reuerendiss. Inquisitore.

Aloysius Bossius Canonicus ordin. Theologus pro Illustriss. Cardinali Archiepiscopo.

Vidit Saccus pro Excellentiss. Senatu.

Illustriss. ac Reuerendiss.^mo

D.D. HORATIO MAFFEO

S.R.E. Cardinali Ampliss.

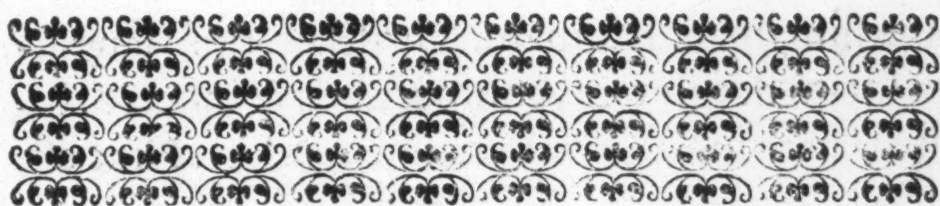
Et Religionis Ambrosianæ Protectori vigilantiss.

F. FRANCISCVS MARIA GVACCIVS Eiusdem Religionis alumnus. S.D.

RIENNIVM ab hinc (Vigilantissime Præsul) cum circa curam Serenissimi Ducis Cliuensis, & Iuliacensis, (qui multis ligaminum generibus à Maleficis tenetur) versarer librum hunc, cui Compendium Maleficarum titulus est, varijs exemplorum ferculis interspersum, in vnum collegi, eo solùm consilio, vt mortales (considerata Magorum calliditate) studerent in Domino

piè, sanctèque viuere. Qui etsi ad stomacum nasutorum non faciet (quid enim difficilius, quàm cuiusuis palato facere satis?) ad euitandam tamen sortilegorum perniciem, nonnihil conferre videtur. Cum verò hunc ipsum typis tradere statuerim, de patrono (quo auspice tutior in lucem exiret) quæri apud me cœptum est. Tu verò Illustrissime, ac Reuerendissime Protector, quem genius nulli sua dexteritate non grauissimus, animi, corporisq; dotes, & innumera vitæ ornamenta huc fastigij euexerunt, vnus vnicè multorum occurristi, qui publico præconio prædiceris egregiam virtutem cum pari eruditione copulasse, iacentesque litteras non respicere solùm, verùm etiam amplissimo fauore prosequi, & benignitate haud vulgari excitare. Quas igitur ob res aduertens, animo te egregium omni ex parte agere Mecenatem in eos, qui se suasque fortunulas doctrinæ melioris dicare possunt, quos inter ego postremis subselijs sedeo, duxi, celebratissimi tui nominis facem, huic nascenti opusculo prælucere, tibique licet ampliora promerito, hanc laboris certè alicuius fœturam consecrare. Quam si candore illo (vt spero) quo es præditus ingenuo sanè, & liberali exceperis, rugosi censores, quibus nihil nisi ingenio, & industria perfectum placet, ad has vigiliolas conniuebunt. Vale. & Guaccium inter eos adscribito, qui tibi sunt toto pectore addicti. Mediolani, sexcentesimo octauo supra millesimum, mensis Maij.

AD LECTOREM·

Prӕfatio.

Nter innumerabilia Dei beneficia, quæ indies in vniuersum genus humanum, & in fideles prӕcipuè suos Diuina exercet miseri cordia, hoc vnum crediderim esse singulare, Cognitio, videlicet, malitiæ, & impietatis hostium tam visibilium, quàm inuisibilium nostrorum: vt cognita eorum calliditate, ponamus obstacula, vbi offendicula parant illi, & tentant. Quoniam verò superbia eorum, qui Deum oderunt indies gradatim ascendit, & crescit semper, & non veretur humani generis virulentus hostis, cuius sæuitia magis, ac magis incalescit, nobis acutissimas disseminare spinas, dolorum, tribulationum, infirmitatum diuersorum generum, quamuis sibi tribula metat: æterna supplicia propria augere, ac pœnas exacerbare, dummodo hominum multitudinem, quàm possit maiorem ad Inferna deducat, imaginemque excel- Ps. 73.

lentissimam, & Diuinam, Christi pretioso sanguine lotam decolorare, conspurcare, & inficere: & libertatem in seruitutem redigere valeat. Hinc est, quòd eius malitiæ consultum habere vnicuiq; nostrum debet esse cordi; circuit enim tamquam leo rugiens, quærens quem deuoret: & quamuis hostile ferrum in suamet præcordia vibret, & conuertat, nihil tamen sinit intentatum, nihil inausum. Imò, si nouit animos imbecilles, ac pauidos, vim facit: si imperterritos, & constantes, vulpem induit, vt fallat, quia mille nocendi artes habet, innumeris vtitur modis, superstitiosis artibus, & curiosis, vt mortalium animos à Deo abducat, & ad stulta eius commenta attrahat: quæ omnia per fascinationes, & sortilegia mirè exercet. Ergo huiusmodi eius malitia per se, & per membra sua à multis iam sæculis in perniciem, & corporum, & animarum disseminata, satis constat per opera Magorum, Maleficarum, Sortiariorum, & Sagarum, quarum specimen præ se fert præsens volumen, ex cuius animaduersione pullulabit veritas. Vt autem vnusquisq; consulere sibi possit, seriem hanc, cui, Compendium Maleficarum nomen addixi, & lectitet, & perlegat: & sicut diuersæ sunt artes nocendi per exempla patentes, diuersa sunt etiam remedia illis contraria, vt cognito contra, apponatur & prò. Si quid igitur, Lector, erit, in quod

ho-

horum exemplorum lectio possit animaduertere, & inde etiam medellam trahere, manibus in altum elatis, Deo gratias; qui ad sui gloriam, Dæmonum confusionem : animarum exercitium : iustorum perfectionem, ac damnatorum pœnam permittit, ita grassari Dæmones ad omnium Doctrinam, & instructionem.

INDEX MATERIARVM QVÆ IN HOC OPERE continentur.

IN PRIMO LIBRO.

An

In Secundo Libro.

In Tertio Libro.

De

FINIS.

INDEX AVTHORVM
Citatorum in Opere.

Ordine Alphabetico distinctus.

Ce-

Pansa.
Pamelius.
Palladius.
Petrus Gregorius.
Peltanus.
Petrus Binsfeldius.
Petrus de Palude.
Petrus Bizarus.
Petrus Canisius.
Petrus Messias.
Pererius.
Petrus Damianus.
Petrus Cluniacensis.
Petrus Matteus.
Petrus de Chieza.
Petrus Martyr.
Picus Mirandulanus.
Plinius.
Plinius Iunior.
Plato.
Plethon.
Pomponacius.
Porphyrius.
Polidorus Virgilius.
Proclus.
Psellus.

R

RAnulphus.
Radeuicus.
Rhenanus.
Ribadeneira Iesuita.
Rodericus Episcopus.
Robertus Hauportius.
Ruffinus.

S

SAxo Gramaticus.
Sabellicus.
Salisberiensis.
Sebastianus Michael.
Seruius.
Siffridus presbyter.
Sigebertus.
Sixtus Senensis.
Siluester.
Sigismundus.
Simposianus.
Scipio Aemilianus.
Sophronius.
Socrates.
Solinus.
Sozomenus.
Sotus.
Scardeonius.
Scotus.
Stephanus Durantas.
Stephanus Papa.V.
Stumphius.
Suidas.
Sprengerius.

T

THeophanes.
Theodoretus.
Tertullianus.
D.Thomas.
Thomas Valdensis.
Thomas Phazellus.
Thomas de Mediauilla.
Thomas Brabantinus.
Tostatas.
Turrecremata.

FINIS.

COMPENDII MALEFICARVM.

LIBER PRIMVS.

Quanta, & qualis sit vis imaginationis. Cap. I.

Doctrina.

E vi imaginationis multi multa scripserunt, vt Picus Mirandulanus lib. de imaginationib. Marsilius Ficinus lib. 13. de Theolog. Platonica. Tostadus in Genes. cap. 30. Michael Medina lib. 2. de recta in Deum fide c. 7. Vairus lib. 2. de fascino c. 3. & alij quàmplurimi: Omnes in hoc conueniunt, scilicet, imaginationis esse vim maximam: conueniunt etiam, corpus proprium imaginãtis plurimum in illud posse, & hoc docetur, tum ratione, tum etiam experientia. Ratione, quia imaginatio dum retractat rerum obiectarum sensu perceptarum simulacra, excitat potentiam appetitiuam ad timorem, vel ad pudorẽ, vel ad iram, vel ad tristitiam, & hæ affectiones sic hominem afficiunt, vt calore, vel frigore, alteretur corpus, pallescat, vel rubescat, vt quasi exiliat, efferatur, vel torpescat, seu deijciatur. *a* Quocirca D. Thomas optimè tradit imaginationem posse in corpus imaginantis omnia, quæ naturalem coordinationem habent cum imaginatione, vt sunt motus locales in dormientibus: nullam verò vim obtinere ad

a pag. 3. q. 13. a. 3. in ad. 3. et lib. 3. contra gent. c. 103.

A alias

alias proprij corporis dispositiones, quæ naturalem cum imaginatione coordinationem non habent, vt quis adijciat staturę suæ palmum vnum, & quæ sunt similia.

Experientia verò probatur hoc indies in ijs noctambulis, qui in somnis mira faciunt, in quibus constat hæc per imaginationem fieri sensibus sopitis.

Exempla.

Lib. 1. disquisit magicar. c. 3. q. 3.

REfert Martinus Delrio, quòd Legione factum est ante paucos annos in quodam Collegio Religiosorum: Erat laicus quidam, qui die solebat pueros rudimentis Cathechismi imbuere; cogitationes eædem dormienti recurrebant, ita vt in somnis & doceret, & hortaretur, & increparet pueros æquè clamosè, & feruenter, vti solebat vigilans, sic turbabat vicinorum somnum; itaque laicus alter, qui illi propinquus erat, de hoc sæpe illum monuerat: quodam die illi per iocum minatur, vt si ediderit iterum hos clamores, surrecturũ se noctu, & ad Thalamum eius iturum, & flagello ex funiculis facto illũ verberaturũ. Quid Gundislaus? (sic. n. vocabatur) surgit circa mediam noctẽ dormiens, & egressus, vt decubuerat, statim cubiculum fratris collegæ ingreditur, manu forfices tenens, & recta ad lectum alterius, qui fuerat minatus tendit. Vide Dei prouidentiam: Luna lucebat, & nox clara absque nubibus erat, & frater iste vigilabat, videt accedentem, & ipse statim se de lecto deijcit ab ea parte, qua murus erat aliquantulum remotior: Dormiens lectulo proximus, forficibus ter, quatervè percutit culcitram, & confestim reuertitur vnde venerat. Mane facto, interrogatus, negat se meminisse, neque id facere vnquã in animum vel leuiter induxisse, sed tantum cogitasse, si alter cum flagello ad se accederet, illum forficibus perterrefacere, & abigere.

Duo sodales simul peregrinabantur, tendentes patriam versus, accidit, vt peruenirent vno die ad oppidum quoddam, in quo vnus eorum habebat amicum, apud quem diuersatus est, alter verò in diuersorio apud cauponem pernoctauit, vt die sequenti eorum iter simul etiam aggrederentur. Factum est, vt Caupo nocte dum dormiret peregrinus, auiditate auferendi ipsius pecunias, illum occideret, & postquam occiderat, secum ipse cogitabat quomodo cadauer clam extra vrbem deportaret ad sepeliendum. In ipsa nocte affuit occisus per visum sodali dormienti, & diuersanti apud amicum, dicens; Sodalis, sodalis auxiliare mihi, quia Caupo vult me occidere. Post spaciũ aliquot horarum affuit secundo, dicens: ah sodalis non es mihi auxiliatus, & ecce, quòd crudelis Caupo perdidit me. Post aliud temporis interuallum ipsiusmet noctis affuit tertio in somnis, dicens, quæ-

ſo Sodalis, vbi mihi opem non tuliſti, vt eriperer de manibus interficientis, nunc exanguis iaceo, & cogitat homicida corpus abſtrahere meum, & ad ſepeliendum in campis extra vrbis mœnia, iamque illud intra ſtercora ſuper currum præparata inuoluit, ne patiaris hoc rogo pro tua in me beneuolentia, ſed cura ſaltem, vt eo honorificentiori modo, quo fieri poterit, ſepulturæ tradatur. Mane facto expergiſcitur ſocius, & perterrefactus ſomno, ſurgit ſtatim, & adit Sodalē ſuum: petit à Caupone, vbi nam Sodalis meus? qui reſpondit verba Cain, nunquid ego cuſtos ſum eius? ſurrexit, & abijt, ſecum aſportās ſua; quo ierit neſcio. Perſtitit aliquantulum ſocius, ſecum cogitans quid ſibi agendum eſſet, & interim videt in curia currum ſtercoraminibus onuſtum: afflictus imaginatione ſomni miſellus, & non inuento ſocio, rem tacitus intra ſe perpendit, & expectato aliquo temporis ſpacio, percunctatur adhuc, an redierit ſocius, non redijt, reſp., fortaſſe iter ſuum eſt aggreſſus. Eia, inquit, comes viuus, valeto, ſi uenerit ſocius meus, dicito ei, quòd ego iter præiui, me ſequatur: & directo greſſu ad Prætorem Capitalem factum de ſocio ſuo aperit, dat ſigna onuſti currus ſtercoramine, ac ea omnia ſuppeditat, quæ ad informationem ſunt neceſſaria. Mittit Prætor Satellites, qui à longe ſtantes attendebant quid nam caupo facturus eſſet: Exiſtimans autē homicida omnia eſſe ſedata, quia ſocius mortui iam diſceſſerat, emittit currum è domo, iter habens extra Vrbem: hoc Satellites attendunt, occurrunt, & aiunt; quo, quo bene vir, ad quid hæc ſtercora? nobis eſt impoſitum intercipiendi ipſa, & euerſo in terram curru, inueniunt peremptum ſocium intra ſtercora illa iacentem: comprehenditur homicida, & dat condignas delicti atroces penas.

De Magia Artificiali. *Cap. II.*

Doctrina.

AGIA duplex eſt, naturalis. ſ. & artificialis. Naturalem, legitimamque Magiam cum cæteris ſcientijs Adamo Deus largitus eſt, à quo poſteritas edocta per manus, & orbem eam propagauit. Ea, vt Pſellus, *a* & Proclus *b* aduertere, nihil aliud eſt quàm exactior quædam arcanorum naturæ cognitio, qua Cœlorum, ac ſyderum curſu, & influxu, & ſimpathijs, atque antipathijs rerum ſingularum obſeruatis ſuo tempore, loco, ac modo res rebus applicantur, & mirifica quædam hoc pacto perficiuntur, quæ cauſarum ignaris, præſtigioſa, vel miraculoſa videntur, velut cum Tobias paternam cęcitatem fele piſcis diſcuſſit, quam vim Callyonimo piſci tribuunt, cum Galeno *c* ple-

a lib. de dæmonib.
b lib. de Magia.
Tob. 7.
c lib. 10. ſimplic. dicam.

plerique. Item cum tympani ex lupina pelle sonus aliud tympanum ex agnina tensum disrumpit. Illustria quoq; illa, quæ narrat B. *a* August. de Pauonis carne nescia putrescere: de paleis frigore suo niues conseruantibus, & calore fructus maturantibus, vi contraria: de calce, quæ cum in se ignitam vim habeat, aquis accenditur, & oleo infuso non accenditur: de Agrigentino sale, qui liquatur igne, & aqua induratur, & crepitat, & de huiusmodi similibus permultis.

a Lib. 21. de ciuit. Dei c. 4. 5. & 6.

Altera est artificialis, quæ mira quædam perficit per humanam industriam, & hæc est etiam duplex, Mathematica, & Prestigiatoria. Mathematica est, quæ innititur principijs Geometricis, Arithmeticis, vel Astronomicis, huius exempla sunt; in Siracusarum obsidione nauium per specula combustiones: & Architæ Tarentini Columba lignea volans: Leonis Imperatoris aues aureę cantantes, & similia. Supponimus autem hãc nihil efficere posse, q rerum naturæ oppugnet, quinimo indigere causarum naturalium ope, certo motu, & dimensionibus applicatarũ. Altera species ludicra, & deceptoria potest dici præstigiatrix, cuius effectus non sunt tales, quales videntur, ad hanc pertinent pleraq;, quæ à Circulatoribus, & funambulis creduntur patrari incantationibus cum agilitate pedum, vel manuum fiant; interdum etiam fiunt per animalia bruta longo vsu edocta: interdum per occultos meatus aliquibus subingressis, vt faciebant Sacerdotes Beli, qui cibos à Dracone deuorari fingebant. Taumaturgica, & Magia naturalis per se bona est, & licita, vt omnes artes per se sunt bonæ; per accidens vtraq; fit prohibita. Primò quando ad malum finem referuntur. Secundò, quando scandalum oritur, eo quòd putentur hæc fieri opera Dęmonũ. Tertiò, si immineat inde aliquod animæ, aut corporis spirituale, aut corporale damnum ipsi Circulatori, vel spectatoribus. Notat quidam, quod huiusmodi gens solet sub decem magicis præstigijs, vnum subtilitatis artificiosè actũ miscere, vt persuadeant, quòd, quæcunq; ab ipsis fiunt citra præstigium, hęc sola dexteritate, & arte fiat, & quidquid sortilegij admiscent, id subtilitatis, & agilitatis esse videatur. Vlricus *b* animaduertit à Diabolo sic mediũ posse disponi, vt vna res alia videatur, & alia experimenta plurima solent fiant à Circulatoribus, vt docet Niderius. *c* Hanc igitur præstigiatoriam docuerunt Dęmones gigantes ante diluuium, & ab ipsis ea Chamus imbutus, & ab isto Ægyptij eius posteri, tum Caldei, Persę, & sic successiuè, vt refert D. Clemens. *d* Inter Caldeos Zoroastres primus fuit, qui postea fulmine ictus fuit, vt digna factis reciperet.

Dan. 14.

b Lib. de Phitonicis mulieribus.

c In formicario c. de maleficis, & eorum deceptionibus.

d Lib. 4 recognit.

Exempla.

COloniæ citabatur virgo quædam, quæ mira in conspectu nobilium fecisset, quæ arte magica videbantur fieri: mappam enim quan-

quandam dicebatur lacerasse, & subito in omnium oculis redintegrasse. Vitrum quoddam ad parietem à se iactatum, & confractum, in momento reparasse, & similia: manus Inquisitoris euasit excommunicata.

Narrat supra citatus quidam, quòd in Francia Triscalinus Circulator coram Carolo nono, aliàs laudato Rege, à quodam Nobili ab eo remoto pelliciebat cunctis videntibus torque annellos ad se sigillatim, eosque manu recipiebat aduolantes, vt videbatur nihilominus mox torquis integer, & illæsus repertus fuit. Hic conuictus multorum, quę, nec arte, nec artificio humano, nec natura fieri poterant, confessus est, opera Diabolica cũcta perfecisse, quòd ante obstinatus negauerat.

Ioannes Tritemius refert ex antiquioribus, quòd anno 876. tempore Ludouici Imperatoris, Sedechias quidam Religione Iudęus, professione Medicus, stupenda quædam coram principibus uiris fecit; videbatur enim hominibus ipsum deuorare currum onustum fœno, cum equis, & Auriga: insuper amputare capita, manus, & pedes, quæ pelui coram imposita sanguine stillantia, cunctis spectanda præbebat, & ea statim hominibus illęsis suo quoque loco restituebat. Media bruma hortum amęnissimum in Cæsaris pallatio arboribus, herbis, floribus, cantu auium, subito natis, & auditis producebat.

Thomas Phazellus[a] mira refert de quodam Diodoro, quem vulgus Liodorum vocat, hunc Magica arte imbutum miranda præstigiorum machinatione Cattanæ floruisse. Is potenti carminum suorum vi, homines in bruta animalia conuertere, omniumq; ferè rerum formas in nouas Metamorphoses commutare, longissimisque à se spacijs disiunctos, repente ad se trahere videbatur. Cattanenses præterea adeò crebris lacessebat iniurijs, & contumelijs dehonestabat, vt vanissimę credulitatis circumuenti, ad illum adorandum concitarentur. Hic, cum capitis reus tradendus esset supplicio, eliciorum carminum arte præstantissima è Cattana Bizantium, cuius imperium eo tempore Sicilia agnoscebat, & rursus è Bizantio Cattanam è lictorum manibus dilapsus, paruo temporum interstitio per aerem deuehi se iussit; quibus veneficijs adeò Populo factus est admirabilis, vt in ipso quandam numinis potentiam esse rati, errore sacrilego, cultum sacris ei debitum exhiberent. Tandem à Leone Cattanensi Episcopo Diuina virtute ex improuiso captus, in media vrbe coram omni populo in fornacem igneam iniectus, ignis incendio consumptus est: sic Diuina Iustitia prę ualuit, vt qui se Iudicibus forte minus iusto zelo motis eripuerat, è Sãcti Viri manibus elabi non potuit.

a Decade 2. rerum sicularum lib 5 c 2 Idem c 1. lib. 3 decade 1.

Nostris temporibus Cęsarium Maltesium Parisijs captum fuisse, sed è carceribus astu elapsum ferebant: idq; ei Bazius Inquisitor inter cętera in Iudicio obijciebat: Sed cum vrgeretur, & damnationem metueret, à Gubernatore, qui tunc erat, Iudicibus Ecclesiasticis superse-

dere iussis, ereptus, in Aulam irrepsit, & ibi multa de nouo cępit edere. Cartas lusorias in alterius eas tenentis manu, ipse distans sic mutabat, vt bis, terque alia in eis figura appareret. In altera mensæ parte posita vasa ad se alliciebat, moto vitri tantum frustulo. Cogitationes nonnunquam diuinabat alienas, vt cum sparsa saccari minutorum granorum in mensam magna multitudine, quòd quis sibi granum mente delegisset indicabat, etiã si quis in deligenda re proposita dubitasset, addebat hęsitationem, & resolutionem. Iactabat ꝙ alter esset electurus, id se diu pręnouisse, & alia multa: propter quæ tertio in ius ab Illustris. Archiepiscopo Mechliniensi D. Honio Anno 1600. vocatus, cum sistere se pollicitus esset, aufugit ad asylum omnium Antichristi præcursorem. Princeps ille, qui præstigiatorem Iudicio, authoritate, non iure, eripuerat, vix biennium superuixit, & florẽte ætate interijt, nec quidquàm illi, postquam malæ causæ defensionem susceperat, postea fœliciter in gubernatione cessit. Ex quo patet, quòd nunquam Deus impunitos Principes sinit, hostium suorum defensores, cum nominatim vetuerit *a* ne præstigiatricem quis viuere patiatur.

a Exod. 22. v. 18.

An hæc Magia habeat quosdam effectus veros. Capit. III.

Doctrina.

QVI asseruerit omnes effectus Magiæ esse veros, vel credat omnes esse præstigiatorios, raphanus sit, non homo: Sæpius Dæmon decipit, quia pater mendacij est, & præstringit oculos, aut sensib. alijs illudit obiecta vana imagine: nec rarò Deus impedit, vt quod ipse vellet, ac posset verè facere in Magorum gratiam, non faciat: quod cũ cernit, ad præstigia confugit, ne impotentia ipsius detegatur. Quando autem Deus permittit; & Dæmon vult verum effectum producere, si is eius vires non superet, nihil profectò prohibet, quominus verum effectum producat, tunc enim applicat actiua passiuis, & causæ naturales verum effectum gignunt: id probat D. Dionysius *b* Atheniensis, dum asserit, quòd Diabolus peccãdo, non amisit sua dona naturalia, vnde fit, vt habeat vires naturales valentissimas, cum diuturna, & multiplici experientia, vt verè effectum, quem cupit, possit producere. Verùm opera Magorum cum sint præstigiata, non sunt vera, sed apparẽtia, & hoc probatur per Glicam *c* quando loquitur de Magis Aegypti, qui videbantur facere, quæ faciebat Moyses, & vtitur his verbis: Ipsi quidem virgas in serpentes commutabant, verùm virga Moysi ipsorũ

b cap. 4. de Diuin. nominib.

c p 2. annal. Exod. 7.

virgas deglutiebat. Mutabant & ipsi aquam in sanguinem, sed immutatam semel, naturæ priori restituere non poterant. Educebant & ipsi ranos, sed ab ijsdem ædes Ægyptiorum repugnari non poterant. Ijsdem facultas erat Ægyptios vexandi, sed sanandi supplicij potestatē nullam habebant: quinetiam ipsorum corpora Deus magis pustulis afflixit, quàm reliquorum, vt hinc manifestum fieret; non solum ipsos pœnas diuinitùs irrogatas inhibere non potuisse, sed etiam cum cæteris eadem supplicia pertulisse.

Exempla.

LEgitur quòd Pasetes Magus incantamentis quibusdam faciebat, vt repente conuiuium sumptuosum exhiberi videretur: rursus, vbi libuisset, omnia euanescerent. Solebat quoque res emere, & pretium numerare, verùm mox numi clam à vēditore ad emptorē redijsse cernebantur. *Suidas ex Appione ī verbo pacis.*

Legimus alia permulta de Simone Mago apud sanctum Clementē a Romanum. Eum ex ære creasse nouum hominem quibus volebat inuisibilem factum; Saxa quasi lutum penetrasse. Statuas animasse. In ignem positum non arsisse. Duas facies quasi alterum Ianum se habētem ostendisse. In ouem, aut capram se immutasse. In aerem sublatum volasse. Aurum plurimum exhibuisse repente. Reges facere, eosque deijcere potuisse. Falci præcepisse, vt ipsa iret, & meteret, eamq; iuisse, & decuplo plus cæteris messuisse. Idem, cum esset aliquando Selene Meretrix in Turre quadam, & accurrisset multitudo ingēs ad eam videndam, Turrimq; vinxisset illa multitudo, & astantium corona, fecit, vt illa per cunctas fenestras Turris illius omni simul populo prospiceretur, & procumbere videretur. *a lib 2 recognit & lib. 6. constit. Apostolicarū.*

Anastasius Nicenus, inquit b Simon Magus statuas faciebat ambulare, & in igne volutatus, non comburebatur, & in aere volabat, & ex lapidibus panes faciebat: Serpens fiebat, & in aliquas alias bestias transformabatur: duas habebat facies, in aurum conuertebatur: in cōuiuijs exhibebat spectra omnis generis: efficiebat, vt multæ vmbræ eum præcederent, quas dicebat esse animas defunctorum: Vasa, quæ erant in ædibus faciebat videri, tamquam quæ sua sponte mouerentur ad ministerium ijs, qui portabant non visis. *b q 23. in Sacra scriptura.*

Dubrauius narrat, quòd Ziton Boemus Magus, artē suam ostentās, nunc sua, nunc aliena facie, staturaq;: Item in purpura, & serico, ac cō festim in lana, & panno sordido Regi se offerebat; ambulantiq; in terra, ipse tanquàm in aqua nauigabat. Aliquoties equis rhedarijs vectū gallis gallinaceis ad epiredium suum alligatis subsequebatur. Conuiuas præterea Regis variè illudebat, interdum manus illorum, ne illas ad patinas porrigere valerent, in pedes boum, interdum in vngulas *lib. 23.*

equorum transformabat, & quandoque fronti eorum ceruina cornua latissima adijciebat quoties videlicet è fenestris ad subitum spectaculum prospicerent, ne rursus caput, & ora ad mensam referre possent. Triginta sues bene saginatos ex manipulis fœni effingit, illosq; pastũ proximè Michaelis cuiusdam pistoris locupletis extrudit, proponitq; venales, quo pistor voluit pretio, hoc tantum Emptorem monens, ne gregem nouum ad flumen lotum cõpellat, qua ille monitione neglecta, cernit in flumine manipulos fluitare, suibus submersis: ergo diu venditore quæsito, atq; in Taberna tandẽ vinaria reperto, in qua porrectis pedibus in scamno recubabat, dum stomachabundus altero pede correptum excitare vult, eum à corpore protinus cum femore euellit: clarè Zitone querritante, & obtorto collo, Emptorem ad Iudicem trahente; pistor in manifesto deprehensus facinore, vt sibi videbatur, damnum damno addidit: De hac iactatoria arte Magorum, vide Plinium, & Aulum Gellium lib. 10. cap. 12.

Lib. 25. 26 28.

Magi per Diabolum mira faciunt. Cap. IV.

Doctrina.

DOEMON motu locali corpora mouere potest velocissimè, ita ut possit rem aliquam oculis subtrahere tam citò, & aliam substituere, vt animos oculosq; intuentium fallat, eisq; persuadeat prioris in hanc posteriorem integram conuersionem. Tales credendæ Gentilium Methamorphoses; Diomedis sociorum in aues: & Iphigeniæ in Ceruam, vt D. August. obseruauit, *a* & fraudem aperuit Astirius, cuius facta Eusebius *b* ab obliuione vindicauit. Quare præstigiatorij effectus duabus regulis deprehenduntur. Prima est, si effectus non oritur à motu locali, & superat actiuitatem causarum naturalium applicatarum (vt esset suscitatio mortui, vel veræ cęcitatis curatio) tunc interuenit deceptio, & præstigium. Altera est, quando id, quod visum est, statim euanescit, est præstigiosa machinatio. Exemplum prioris est, quando Magus posito in camera arcu de certo ligno, & sagitta alterius ligni, & corda certi fili, sagittam eiaculatur, & ita facit apparere in loco flumen enatum tantæ latitudinis quantæ fuit sagittæ ictus. *c* Posterioris, vt cum videtur lacerare equum, qui mox sanus sistitur. Item in illo facto Magi, vt infra, de simulato serpente, ꝙ narrat Nicetas. *d* Verum, ad etiam maiorem intelligentiam sciendum est, ꝙ Diabolus pluribus modis decipit sensus nostros. Primò quando visui totum obiectum, quod coram est occultat, vel saltem ex parte aliqua. Secundò, si imbuat medium aliqua qualitate, qua species per medium transeuntes, sic modificantur,

a libr. 18. de ciuit. Dei c. 18.
b libr. 7. eccles histor c. 14.
c Guliel. Parisien. cap. 22.
d libr. 4. annalium. idẽ c. 23.

vt non

vt non repreſentent obiectum quale eſt, vt ſi aceto immiſceatur ſal, & pannus lineus hoc acetum ebibat, poſtmodum verò ſuppoſita candela inflammetur pannus, tunc formidabiles admodum facies præſentiũ exhibebit: vel ſi de ſemine Aſinino, & cera fiat candela, illa accẽſa omnes quotquot aderunt onocephali videbuntur. a Tertiò, ſi vapores intermedij aeris inſpiſſentur, vnde putamus à gallo galinaceo trabem trahi, & eſt feſtuca. Quartò, ſi moto aere medio ſimul ſpecies moueantur, vnde fit, vt nauigantibus videãtur ad nauigij motum arbores moueri. Quintò, quando offertur ſpectantibus corpus aereum ſiue fantaſticum ſimile rei putatitiæ. Sextò, celeri agitatione rerum oſtenſarũ, ſubita occultatione, varia collatione, ſeparatione, vel conglutinatione latente, vt faciunt Circulatores, varijs ligaminibus, globulis &c. Septimò, ſi humores agitentur, vel perturbentur, res conſpicientur aliter, quàm ſunt, vt contingit ebrijs, ac furioſis. Tandem dico, quòd Diabolus poteſt ſic componere, & ordinare fantaſmata, vt quis etiam vigilãs (quod dicitur) ſomniet more dormientium, & putet ſe ea ſentire, quæ non ſenſit, iuxta Caietanum 2.2.q 95. artic. 3.

a *Guglielmus Pariſien. c.22.*

Exempla.

CÆſareę Philippi, quã phænices Paneada vocant, fertur victimam quandam, in quadam diei feſti Gentilium ſolemnitate mactatam conijci in fontes, qui illic ex radicibus mõtis Panei prorumpunt, ex quibus Iordanes emanare dicitur, eamq; Dæmonis vi, ac poteſtate mirandum in modum ab eorum aſpectu euaneſcere miraculumq; videri præſentibus valde memorabile: quibus dum agebantur Aſtyriũ quodam tempore forte interfuiſſe, & cum videret tam multos illius rei admiratione ſtupefactos, eorum erroris admodum miſertus eſt, deinde ſublatis in Cœlum oculis Deum omnium moderatorem per Chriſtum ſupplicem precatum, vt Dæmonium illud, quod populum tanto errore cęcauiſſet, cõprimeret ipſum a fraude, & fallacijs, quas hominibus ſolet intendere, coerceret. Hoc modo cum Deum orauiſſet, repentino Victimam fontibus ſupernataſſe viſum eſt, atq; ita reſilla, quam tantopere admirari conſueuerant, ad nihilum deuenit, vſque adeo, vt nullum in poſterũ ex eo loco, ex ea oĩno ederetur quid tale.

Cum ex altioris Pallatij Conſtantinopolitani loco Michael Sicidites nauiculam vidiſſet, qua ollæ, & patinæ vehebantur, carmine magico fecit, vt Nauta exurgeret, & vaſa non prius ferire deſiſteret, quàm in puluerẽ redegiſſet. At miſer, paulo poſt barba apprehenſa cum lamentatione amota iã caligine, coepit deplorare. Quæſitus cur merces ſuas ita tractarit, reſpondit, cum dolore: quòd cum eſſet remis intẽtus horribilem ſerpentem ſuper uaſa iacentem, oculis in illum conniuentibus conuerſum inſtar deuoraturi, vidit, qui prius volutari non deſtitit,

tit, quàm vasa confracta essent.

Audite aliud exemplum, quod propter eius lepiditatem scribendi laborem minimè recuso.

Tempore Sigismundi primi Regis Poloniæ, Iacobus Melstinch Prętor Oppidi Brezinij leuitate quadam animi ductus, authoritatem, nomenq; Christi sibi adsciuit. Petrum Zacorschi Cracouiẽsem, cęterosq; sibi similes latrones duodecim elegit, singulisq; nomina Apostolorum imposuit, se verò Iesum Christum appellauit, qui per Villas vbiq; ambulantes prodigia præstigiatorũ more exercebãt, ficophantasq; alios, & latrones velut mortuos subornatos suscitabant: pisces in paludes lucosas primò impositos, vbi nunquàm eos nasci possibile erat, in nomine Christi suis manibus capiebant: panes in furnos imponebant, in nomineq; Christi sui, cum illic ante non essent, promebant cum ingenti simplicis Vulgi admiratione. Quodam tempore ad Cestochouiã monasterium B.V. Mariæ imagine celebre cum suis Apostolis venit, cumque illic aliquot diebus morarentur, vnũ ex suis, quasi obsessum à Dęmone subornarunt, cuius opera victum aquirebant; ille enim per hospicia ambulãs, carnes de coquina rapiebat, & in suos proijciebat, qui cruce illas munientes carnes comedebant. Cumq; illic ingens concursus esset populi ad D.V. imaginem: Sicophante illi obsessum suum ad altare ducunt duplici veste indutum, in cuius intercapedinem necessaria imponere posset: Lapillos verò intra indusium illi imposuerunt, cumq; ad altare duceretur, ille è manibus deducentium furibundus sese proripiens, in altare denarijs onustum irruit, pecuniasq; rapiens, in vestis duplicatæ intercapedine eas abscondit. Monachus ab altari diuino intermisso officio, aufugit, cæteri Monachi accurrentes cingulum eius soluunt, ibi lapilli dumtaxat in terram ceciderunt, pecunia verò in veste duplicata remansit. Monachi, pecuniam arte Dæmonis in lapillos conuersam putantes, exorcismis eam in pristinam formam transformare nitebantur, sed cum lapilli permanerent; Monachus librum sacrum indignabundus in terram proiecit dicens, similem Dæmonem numquàm habuimus, abite cum eo ad omnes Diabolos; Sicophantæ illi cum pecunia recta in Silesiam fugerunt, vbi apud Matronam Nobilem in quodam pago diuertentes, cum illa viro absente eos recipere nollet saltem mappam, vel telam ad sacrificandum petierũt, at mulier fasciculum telæ illis obtulit, tunc illi, hanc nobiscum accipiemus. & Christus tibi benedicet, vt tibi linũ abundantiùs crescat, ostende aliam tibi habes. quam cum similiter accipere vellent, mulier recusauit, maritum timẽs, illi autem frustulum fomitis cum igne in telam clam inuoluentes mulieri tradiderunt; itaque arca à tela, ab arca verò domus accensa fuit combusta. Viro domum reuerso, Vxor ob Christum cum Apostolis malè tractatum hoc sibi iustè contigisse dixit, at vir ira accensus, latro, inquit, hic fuit nequissimus, non Christus, itaq;

cum

cum vicinis eos insequitur, et in quadam Villa eos inuenit. Tum pseudoChristus ad illum, qui vocabatur Petrus, dixit, iam mea passio Petre, calixq; quem bibiturus sum appropinquat, cui Petrus, & mihi, vt video Domine, imminet; ille verò dixit. Petre, ego hinc aliter non possum euadere nisi per fenestram; tum Petrus, & ego te quoad viuam non derelinquam, sed quocunque fugeris, sequar. Ergo per fenestram aufugit, cæteri quoq; Apostoli, qua potuerunt, euaserunt; Rustici eos sequuti, baculis, fustibusque ceciderunt, dicentes. Prophetiza nobis Christe cum tuis Apostolis, in qua sylua baculi isti creuerint. Ergo plagis emendati, vitam suam postea emendauerunt, dicentes, difficile est nobis Christi passionem, Apostolorumque tormenta subire. Sic Poloniæ Cronica.

Martin. Bielzchi in annal & Guaguin. in vita Sigismundi Primi.

Miros effectus olim veteres Magis tribuerunt. Caput V.

Doctrina.

IOANNES Sabisbenensis. *a* Domino inquit permittente Magi per Dæmones Elementa concutiunt, rebus adimũt species suas: ventura plerunq; pronunciant: turbant mẽtes hominum: immittunt somnia, hominesque violentia dũtaxat carminis occidunt &c. Saxo Gramaticus *b* apud Septentrionales scribit, Gigantes, Magosq; inauditi generis miracula diuersis prestigijs exercuisse, & per summam ludificandorum oculorũ peritiam, proprios, alienosque vultus varijs rerum imaginibus adumbrasse, illicibusq; formis veros conspectus obscurasse, & alia mirabilia fecisse, vt supra de Simone Mago docuimus. Pithagoras *c* femur suum aureum ostentauit: carmine Aquilam cicurauit, cum qua frequens colloquebatur. Baianus *d* Bulgariæ Rex, se quoties volebat in lupum, vel in cuiuslibet alterius bestię formam mutare cernebatur: interdum faciebat, vt à nullo videretur. Refert Glicas *e* de Simone Mago præter ea, quæ supra diximus, quòd cum aliquando à Cæsare perquireretur, terrore perculsus, alteri sua forma relicta, aufugit. Insuper, illum habuisse canem alligatum catenæ in limine domus deuorãtem eos, qui ad Simonem iniussi adire conarentur: Canis verò Petrum intrare iussit, & humana voce Petrũ adesse nunciauit. Vides Diuinæ virtuti, quę erat in Petro, Diabolicam vim cessisse, & Cerberum adulatum fuisse Petro, cui non poterat nocere. Numa Pompilius cœnæ opipare apparatum exhibuit, cum nihil domi obsoniorum habuisset. Ollerus, osse incantato, tamquam nauigio vastissima maria superabat, hoc ait Tritemius

a lib. 1. Policratici. cap. 10.

b lib. 1. Histor. Dan

c Pausa lib. 6.

d Sabellicus lib. 3. Ennead. 2

e part. 2. & p. 3 annalium.

temius in Cronica Hersaugiensi, Ericus a Rex Gottorum, quocunq; a Saxo li. 5. Dan. verteret pileum, inde ventum prosperum eliciebat. Apuleius ipse multorum testimonio Magus b scribit admiratione digna de duabus fœminis, & primo de hospita quadam Sagarũ Regina, in sequẽti exẽplo. b lib. 1. de asino aureo.

Exempla.

HÆc superius citata, amatorem suum, ꝙ in aliam temerasset, vnico verbo mutauit in feram Castorem, quòd ea bestia captiuitati metuens, se ab insequentibus præcisione genitalium liberat, vt illi quoq; simile, ꝙ Venerẽ habuit in aliam, proueniret. Cauponẽ quoq; vicinum, atq; ob id ęmulum deformauit in ranam, & nunc, ait citatus, senex ille doliũ innatans vini sui, aduentores pristinos in fęce submissus officiosis ronchis, raucus appellat. Alium de foro quẽdam, ꝙ aduersus eam loquutus esset, in Arietem deformauit. Eadem, amatoris sui vxorem, ꝙ in eam loquaciter probrum dixerat, iam in sarcinam imprę gnationis, obscepto vtero, & repigrato fœtu perpetua damnauit prægnatione; & vt cuncti numerant, octo annorum misella illa, velut Elephantem paritura distenditur. Subiungit idem author c de Pamphile: c lib. 2. de asino aureo. Maga primi nominis, & omnis carminis sepulcralis magistra creditur, quæ surculis, & lapillis, & id genus friuolis inhalatis, omnem istã lucem mundi syderalis, imis tartari, & in vetustum chaos submergere nouit; nam simul quemq; conspexit speciosæ formæ iuuenem, venustate eius capitur, & illico in eum, & oculũ, & animum detorquet: minus morigeros, & viles fastidiens, in saxa & in pecua, & quoduis animal puncto reformat, alios verò prorsus extinguit.

Hæc omnia supradicta certum est præstigiatoriè fieri, sed sancti, in Dei nomine; & in fide perfecta miracula, & mirabilia fecerunt, vt ait Apostolus, d Sancti per fidem impetum ignis extinxerunt, vt fecerũt d Hebr. 11 v. 34. pueri hebræi, e vt fecit Sanctus Franciscus de Paula, & alij multi, attende sequens exemplum, in quo cum fide, meritum quoque religiosæ e Dan 3. obedientiæ respondet.

Scribit Scardeonius huiusmodi. Accidit aliquando fortè, vt Præpositus quidam prædicatorum D. Augustini, apud Iesuatos D. Columbini sectatores ad prandiũ inuitatus, accumberet; qui amotis epulis, dataq; loquendi venia, cępit de Dñicę passionis merito copiosè admodũ arroganterq; disserere, tacitè exprobrãs eis, ꝙ professionem trium votorũ cum inter Cœnobitas connumerarentur, publicè, palamq; cũ cæteris Monachis solita non profiterentur forma. Ad id Iesuitarũ Præpositus, homo Idiota sanè, sed prudens, & Deo dilectus argutè rñdit. Vis, ait, Pater, quoniã in hos sermones incidimus, verũ ex nostris fratribus vnus ita simplici Deo quodãmodo oblatus, an comes iste tuus publicè tria vota professus, superiori suo obedientiã exhibeat sinceriorẽ? Annuit ille ignarus quidẽ, libens. Tum Iesuatus, ad hunc nostrũ Marcum Theedor. lib. 5. hist. eccl. c. 21.

quam-

quamprimũ conuersus, qui ibi forte accumbentibus ministrabat, ait: Marce frater, hi sodales nostri frigent, in virtute sanctæ obedientiæ, adfer huc eis cito è coquina nudis manibus ardentes prunas, vt confestim calefiant, & ille haud cunctabundus (vt erat ad obedientiam promptus) nihil fore credens, quod fieri non posset, si sub obedientiæ precepto mandaretur, festinus nihil hesitans è coquina ad mensam, ardentes prunas quamplurimas ambabus manibus iunctis, absque vllo detrimento, aut læsione sui portauit, vtrique eas porrigens ad frigus tollendum, quas iterum iubente Præposito, cunctis admirantibus, ad locum vnde detulerat, reportauit. Hinc Præpositus ille Dominicus vltra modum obstupefactus comitem suum intuetur, quasi idem esset illi statim præcepturus, at ille cognita re, nihil cunctandum ratus, quamprimum in hæc verba prorupit. Ne me quæso respondit Pater iubeas tentare Deum, ad feram si voles ignem prout soleo, testula, non manibus, at illi admirabundi ob tantum miraculum, hinc taciti intra se stupebant, hinc repentino comitis responso delectati, se mutuo inspicientes, subriserunt.

De pacto Magorum cum Diabolo.
Capit. VI.

Doctrina.

PActvm Magorum cum Dęmone duplex esse solet, expressum scilicet; & tacitum. Expressum fit aliquando solemnitate varia ipsi cacodęmoni visibiliter in forma aliqua corporea apparenti coram testibus, tum fidelitas, & homagium promittitur. Tacitum, fit per libellum supplicem, quem Diabolo præsentant, aliquando per Vicarium fit, videlicet per Magum, vel tertium aliquem, cum paciscens Dæmonis aspectum vel colloquium reformidat, & hoc est quod Grillandus *a* vocat pactum tacitum, quamuis enim professio hic fiat alteri, quam Dæmoni, fit tamen expresse, & in Dęmonis nomine, vt patet ex ijs, quæ ipsemet tradit, & fortasse ad expressum pactum pertinet forma illa rarior in exemplo Germanicæ fœminæ, quæ obuerso tergo ex balneatorio exiliens, dicebat, quantum à Christo sic saliendo recedo, tantum ad Dæmonem Magis accedo. In omnibus eorum cum Dæmone pactis, quædam sunt communia, quæ vndecim gradibus continentur.

a Quæst. 3. Quæst. 3. num 1. & seq.

Primò

Primò abnegant fidem, & Chriſtianiſmum, obedientiæ Dei ſe ſubtrahunt: Beatæ Virg. Mariæ patrocinium repudiant, & inſuper illam conuicijs diris inhonorant vocando illam ruffam &c. & attribuit ſibi Dæmon honores, vt notat Auguſtinus a contra Fauſtinũ cap. 22. Quare Hyppolitus Martyr b ſcribit, quòd Dæmon eos cogit, vt dicant, nego Creatorem cœli, & terræ, nego baptiſma, nego adorationem Deo à me præſtari ſolitam, tibi adhæreo, in te credo, ideo Dæmon, vnguẽ illis in frontem inijcit, fingens ſe Chriſma abradere, & baptiſmi caracterem delere.

a *lib.* 10. *de ciuitate Dei ca.* 20. *& lib.* 20.
b *libr. de conſumm. Mund.*

Secundò,

Secundò, fictè quoque illos tingit lauacro noui baptiſmatis.

Tertiò, negato priore nomine, nouum illis inditur, vt Rouerenſis Cuno, vocatus fuit Barbicapra.

Quartò, cogit abnegare patrinis, & matrinis, tam baptiſmi, quàm confirmationis, & nouos illis alios aſſignat.

Quintò, dant Diabolo fruſtrum aliquod veſtimenti, quia Diabolus partem ſingularum rerum ſibi ſtudet vindicare: ex ſpiritualibus bonis, fidem, ac baptiſmum, ex corporalibus, ſanguinem, vt in ſacrificijs Bal, ex bonis naturæ, filios, vt demonſtrabitur alibi ex bonis fortunæ, fruſtrum veſtis. 3.Reg.18.

Sextò,

Sextò, præstant Dæmoni iuramentum super circulo in terram sculpto, fortasse, quia cum circulus sit symbolum Diuinitatis, & terra scabellum Dei, sic certè vellet eos credere eum esse Dominum cœli, & terræ.

Septimò, petunt à Dæmone se deleri de libro vitæ, & scribi in libro mortis, & sic legimus Magos Auinionẽses inscriptos libro nigerrimo.

Octauò, pollicentur sacrificia, & quædam striges promittunt se singulis mensibus, vel quindenis vnum infantulum strigando, i. exsugendo, occisuras, vt refert Bartholomæus Spineus.

q. de strigib. c. 2.

do,

Nonò, quotannis aliquid suis Dæmonibus Magistellis pendere tenẽtur, vt vel plagarum metum, vel earum quibus ex pacto sunt obnoxij præstationum, redimant vexationem, nec legitimum est aliquid, nisi sit atri coloris, vt refert Nicolaus Remigius. *Lib. 1. de Monol ca. 11.*

Decimò, corporis alicui parti, modo huic, modo illi, Caracterẽ suũ, velut de lapide emptis mancipijs fugitiuis solent imprimere, quod est insensibile etiam, aut perforatum, vt per exempla patebit. Non enim omnes, sed eos tantum dæmon inurit signo, quos inconstantes putat fore: signum autem non est semper idem forma, quia aliquando est simile leporis vestigio: aliquando buffonis pedi: aliquando araneę; vel catello, vel gliri. Nec minus in eodem loco semper inurit, quia in viris sępe videtur sub palpebris, sub axillis, sub labijs, in humeris, in sede ima: fœminis autem in mammis, vel mulieribus locis, vt obseruarunt Daneus, Bodinus, Godelmus. Et sicut Deus in veteri testamento signabat suos Circũcisione, in nouo verò, signo sanctæ Crucis, quod circuncisioni successit, vt aiunt Nazianzenus, & Hieronymus; sic etiam Diabolus, qui amat Deum imitari, ab incunabulis Ecclesiæ hereticos illos, qui Magicis simul implicati sunt, certa insigniuit nota, vt docet Irenæus, *a* & Tertullianus. *b*

a lib. 1. c. 24.
b libr. de præscript. aduers. hæret. post medium.

Vndecimò, sic signati promittunt complura, vt puta, se nunquam Eucharistiam adoraturos, iniurios se perpetuò, ac contumeliosos in B.Virginem Mariam, reliquosq; Sanctos, futuros, non verbis tantum, sed & factis: conculcaturos quoque conspurcaturos, & confracturos quasuis Sanctorũ Reliquias, ac imagines: Signo Crucis: aqua lustrali: sale benedicto: cereis, & reliquis ab Ecclesia benedictis, consecratisq; se abstenturos: confessionem peccatorum integram se nunquã Sacerdoti manifestaturos: istudq; cum Dæmone commercium silentio pertinaci obscuraturos, certis, & statutis diebus ad conuentus, si possint aduolaturos, & quæ illic peragentur, non segniter obituros, denique quotquot poterunt Dæmonis seruitio adiuncturos. Et Diabolus vicissim pollicetur se illis semper præsto futurum, se in hoc mũdo votis eorum satisfacturum, & post mortem illos beaturum.

a libr. 1. dæmonolatriæ. c. 13. Sciendum est ẽt, ꝙ Sagis hæc lex est perpetua, vt notat Remigius, a quando plures Sagæ simul conueniunt consilio perdendi aliquem, & irritum fit consilium earum Dei voluntate, quia fortasse ille, cui nocere volunt, commẽdat se quotidie Deo per orationes, munit se aqua lustrali, & tuetur se ab eorũ operibus Diabolicis per sacramentalia, tunc contenditur inter eas, in quam earum cõe malum recidere debeat, vt impleant legem, quæ est; vt ꝙ perperam in aliorum caput conantur, ac moliuntur, id in se admittere postea cogantur, quia nõ patitur Dæmon irrita apud eas esse sua consilia: & tunc res ad sortem reuocatur, & illa, cui Iuitio sorte obtigerit, pro omnibus noxam pendere cogitur,

In Freñẽ oppido. Hanc necessitatem Dæmon attulit Cattarinæ Præuotiæ; Cum enim cã fortè libido inuasisset veneno perdẽdæ filiolæ, quam vnicam Michael

Cocus

Cocus eius vicinus sustulerat, atque id, & sępe, & frustra aggressa esset facere (quia eam mater quotidianis orationibus, lustrationibusq; contra malas incantantium artes munitam habebat) tandem, vt hanc veluti prædę frustrationem assiduè incusanti Dæmoni, cumulatiorem etiam reponeret, quem in cunis adhuc habebat infantem Odillum nomine, immisericors Mater veneno perdidit.

Sed vt reuertamur vnde digressi sumus, quid inducat dæmonem ad pactum cum Maleficis, & obsequium, seu obedientiam huiusmodi assignatam, videtur esse quędam similitudo malitiæ Maleficorum, & dæmonis, quæ amicitię similem aliquam familiaritatem gignit, ex hac paulatim nascitur mutua confidentia, hæc gignit minoris in maiorem quandam præsumptionem, & audaciam quasi impetrandi, & in maiore, voluptatem aliquatenus præstandi, quod à fœderato imperatur, & ita fit, vt Maleficus Dæmoni confidat, cui se putat imperare, & Dæmon simulat se imperiū agnoscere, vt bene, & diffusè ostendit Abbas Tritemius. *a* Talia pacta cum Dæmone facta, vt plurimum sunt vana, & inania, nam Dæmon nunquam fidem seruat, nec vllo promisso, se ligari putat, qui Christo ausus est mentiri, cum dixit, hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. *a qō. 5. li. 8. qōnum.*

Cypriano Mago pollicitus est fruitionē Iustinæ, & tamen nihil pręstitit, quia à MENDACII PATRE VERITATEM EXPECTARE SVMMA DEMENTIA EST. Vide Origenem. *b* Sed non solum vana, & inania sunt hæc pacta cum Dæmone, sed periculosa, & pernitiosa supra modum, vt duobus exemplis nunc, alijs in locis pluribus docebo. *Matthæi cap. 4.* *b lib. 8. cōtra Celsū.*

Exempla.

THEODORVS Mailotius, vt refert Remigius, *c* Iuuenis amplissima familia natam Adolescentulam in Matrimoniū sibi dari petit, & illi eius potiundæ spes omnis est abscisa, & erepta (nam, & fortuna egens, atq; humilis, famulatusque mercenaria conditione, in qua tum erat ignobilis, & despicatus, nullamve detegendi quidē amoris sui honestam satis rationem videbat.) Ergo, vt desperatis rebus, & ipsa se iam deserente expectatione; homines ad quod uis consilium se facilè conuertunt, ac vllo delectu fugienda, sequendave amplectūtur. Mailotius, Conseruum ex germania, cui audierat Dæmonem esse ad quæcunque paratissimum, adit, huicque suam ægritudinem aperit, rogans, vt si quod ei remedium afferre potest, id ne grauatè faciat; ingrato enim non iri locatum beneficium. Hanc Germanus occasionem libens accipit, vt cui ex pacto intra dies paucos necesse erat, vel se suo Dæmone liberare, atque expedire adducto alio, qui vt æs alienum istud in se transcriberet, vel ab eo obtorta ceruice necari, *c li. 1. dæmon. c. 9.*

atq; interfici (siquidem hæc ei pacto lex addita fuerat) Agendo itaq; ei negotio consequentis diei diluculum in clauso, atq; recondito quodam conclaui condidit, vbi vix dum se sisterant, repente patefactis foribus, se infert lepida, & liberali forma puella (hoc habitu Dœmon primum se ostendere volebat, ne Mailotius ad formidabilē eius aspectum exhorresceret) eamque sese prædicat, quæ illi nuptias, quas tantopere ambiebat faciles esset confectura, modo vellet in ijs, quæ esset præceptura obsequi: ac illi auidè, attenteque expectāti, quæ nam eius esset sententia; cœpit in primis dicere, vt furtis, crapulis, libidinibus, blasphemia, cæterisque, quæ animum inquinant vitijs temperaret, pietatem coleret, inopes facultatibus subleuaret, se ipsum bis in hebdomada ieiunio maceraret, solemnes, & quotidianas preces ne intermitteret, eaque sedulò omnia faceret, quæ Christianum hominem decet, & æquum est facere, istis enim omnibus si se vellet nuncupatis verbis obstringere, futurum, vt petitis Thalamis sine vlla difficultate, potiretur. Hæc sic eloquuta, ac constituto intra quem responsum auferret die, foras prodiuit. Mailotius, qui viderat tam sanctis, atq; honestis conditionibus tantum sibi beneficium obtendi, iam nihil cunctandum putabat, quin id gratus, ac lubens acciperet. Sed dum magis, magisq; in eam rem cogitationem intendit, atq; hic illuc variè inter spē, & metum impellitur, ex eius vultu, domesticus quidam Sacerdos conijciens aliquid subesse, quo sic distraheretur, eum blandè adortus, ac quid animo agitaret expiscatus, monitis suis peruicit, ne amplius ad colloquium vllum cum Dæmone descenderet: sicque frustratus sua expectatione Germanus, non longè abijt, quin ex pacti formula pœnas daret, non enim multis post diebus, equo plana, atque aperta via desidens, inque caput proruens, exanimis momento temporis repertus est.

lib. 5. fornicarij.

Refert Ioannes Niderius, quòd in minori Basilea paulò ante præsens Generale Concilium, domicilium habuit, quidam vir malæ uitæ, & fortasse de Maleficijs satis suspectus. Hic habuit filiam, quam in domo Iuueni cuidam nuptui tradidit, & tandem senex pater ægrotare cœpit, & ad filiam, & Generum, demonstrato quodam scrinio dixit, hoc vasculum non moueatis, alioquin vos pœnitebit, sed in loco stare permittite, vsq; post meum decessum, & ita breui vetulus mortuus est. Transacto autē tempore plurimo, nec filia, nec eius maritus magni fecit patris iussum, sed de domo priore in aliā domunculā trāsferentes, scrinium, quod satis modicū fuit portauit extra domū hospitium nouum versus, sed in ipso itinere tanti ponderis esse cœpit, vt in ipso viriles artus deficerent, & exinde pro adiutorio vxorem vocauit. Hęc autem vxor, an postea in domo scrinium aperuerit, vel alio modo incautè se circa vas habuerit, nescio, vnum constat, quòd in domum nouam cum infantulo, quem genuerant parentes prædicti venerunt, & ecce

subito

subito vxor velut rabida super cunas irruit, eum necare volens, quòd Maritus intuens vi Vxorem inuasit, ac eam à dæmone esse obsessam didicit, quæ cum exorcizaretur, minatus est dæmon, se non exiturum, nisi eam necaret, & ita factum est sub Exorcistæ manibus. Altera die Maritus per viam incedens publicè, casum lapidis recepit inopinatissimè de superiore parte cuiusdam canalis cadentis, & in facie cooperatione Dæmonis (vt videbatur) percussus est tam deformiter, vt vix homo videretur.

Ecce quomodo Dæmon vltus est, fortasse, pactum initum cum illo sene, vt qui aperirent Scrinium, siue mouerent, necarentur, ab ipso. De his inclusis dæmonibus multa docet Crespetus, scilicet, quòd suis Dominis, aliquando, si sunt præsentes, quosdam esse Saturninos, alios Iouiales; alios venereos, alios mercuriales. &c. colendos certo ritu, statis vicibus noctu possessorem suum excitare, & nonnunquam nisi malum malint, ab eo alloquendos.

Reliquum est nunc, vt aliud referam exemplum, de Sagis retorquentibus mala tentata, & irrita, in seipsas, prout in doctrina dixi. a Catharina Pręuotia superius nominata proprio ore referebat sequētia; Cum consilium vna iniuissemus, scilicet multæ sagæ, de fascinando Fresentij Sutoris pecore, atque id nescio quo facto impeditæ nequiuissemus facere, patrandum nihilominus fuit aliquid, quo scilicet illi, qui eam veluti prædam certus expectabat, aliqua ratione esset satisfactum. Sorte igitur experiri placuit, in quam hæc faba cuderetur: ducta est, & in Agnetem Eysuuitz omnium nequissimam, flagitiosissimamque fœminam incidit, quæ nihil facti morata, atrocitatem alacri animo præsentibus socijs, viginti annorum proprio filio Petrus nomine, medicatam potionem propinauit, vnde non multo post, illi totum corpus prodigiosè distortum, deprauatumque fuit. Hoc nimirum faciendum erat, vt à dæmone, qui nihil vnquam condonat, morte etiam duriora pateretur.

a In Fresen 4 non. Septemb. 1589.

Sortilegi diris Imprecationibus, & factis petunt pluuiam, grandines &c. Cap. VII.

Doctrina.

EXPERIENTIA compertissimum est, Sortilegos non pluuiæ tantùm, grandini, & ventis imperare, sed & fulminibus quoq; Deo permittente. Quare Andræas *a* Cæsalpinus Peripateticus ita scribit. Viri reperti sunt, qui non solùm grandines, sed & fulmina concitabant, non tamen lædere posse fatebantur quoscunq; vellent, sed eos tātùm, quos Deus dereliquisset, idest, (sic reor intelligendum) qui per mortale peccatū Dei gratia excidissent: possunt insuper tenebras excitare; Vnde legitur apud Marcum Venetum *b* Tartaros adeo pollere Dæmonū præstigijs, vt tenebras cum velint, & vbi velint inducant, semelq; a latronibus hac arte se circumuentum, vix euasisse; Haitonus *c* quoque narrat, prælio inclinatam Tartarorum aciem à Vexillario Mago, qui præcantatione tenebras hosti obscurissimas effudit, restitutam vicisse. Possunt fluuios ad tempus sistere: fontes venis exsiccatis durare: scopulos, & saxa nouis fontibus terra productis diluere: aquas dirimere, & in caput repellere, vt retrofluere videantur, quod suis temporibus accidisse *d* Plinius fatetur. Multa exempla refert Remigius *e* verùm ponam hic nonnulla alia.

a *In Dæmon inuestig. c. 11.*

b *In peregrinatione Asiatica.*

c *In hist. Sarmatarum.*

d *lib. 2. c. 103.*

e *lib 1. c. 25 & lib. 29. demō.*

Exem-

Exempla.

IN ditione Treuirensi Rusticus fuit, qui cum filiola sua octenni caules plantabat in horto; is filiam forte collaudauit, quòd aptè hoc munus obiret: illa sexu, & ætate garrula iactat se nosce alia facere magis stupēda, pater quid id foret sciscitatur: secede paululum, inquit, & in quam volueris horti partem subitum imbrem dabo: miratus ille, age, secedam ait; quo recedente scrobem puella fodit, in eam immeit, lotiumq; bacillo inturbidat, nescio quid submurmurans, & ecce subito adest pluuia de nubibus in dicto loco. Obstupefactus pater, inquit, quis te docuit hoc? Mater, resp. illa, huius, & aliorum similium peritissima. Zelo incitatus Agricola, post paucos dies, inuitatum se ad Nuptias simulans, vxorem cum filia, festiuè nuptiali modo exornatas in currum imponit, in vicinum Oppidum deuehit, & Iudici tradit maleficij crimen supplicio expiaturas.

Habetur in Malleo Maleficarum, quòd, cum quæsitores quidam vellent periclitari in venefica muliere, quam forte in vinculis habebant, vera ne essent, quæ de sua in commouendis tempestatibus potestate sortilegi prædicarent, eamq; ob id manu sua misissent (nā tantisper dum in reatu manent, magicas vires omnes illis esse ademptas certum est) secedens illa in confertum arboribus locū ibi scrobē, quā manibus ipsa foderat, lotio impleuit, quod demū digito mouere non destitit, quoad ex eo suscitatus, atq; elatus vapor in nubē opacā concresceret, quam statim tonitrua, ac fulgores crebri intersecarent, maximo cum aspicientium metu, ac formidine. Sed illa, bono estote animo, inquit, iam faciam, vt nubes hæc, in ea quæ voletis loca tota deportetur, quæ cum illi in propinquas solitudines designassent, eò subita ventorum vi, ac tempestate delata nubes properè in saxa, ac grādines desilijt, calamitate interim omni inter demonstratos, iussosque fines se cohibente, ac continente.

Ferè primo simile est sequens. Rusticus quidam Suauiensis querebatur vehementiùs de siccitate, qua tum laborabatur, conquerenti forte fit præsens eius filiola octo, vel decem circiter annorum, & ait, si ita iuberet, agrum, in quo tunc vnà erant, se largo imbre statim esse irrigaturam: & cum pater dixisset se id percupere, illaq; paululū aquæ ad id sibi dari postulasset, ad Torrentem, qui in propinquo decurrebat, deducta est, vbi exagitata vnda, Magistri illius (aiebat) auspicijs, cui se mater addixerat, tātum illico pluuiarum Cœlo decidit, vt satis essent ei agro abundè irrigando, ceteris interim quaqua versum perinde, atque antea sitientibus.

Alexia Graniana Saga, narrauit (vt refert a Remigius) cum itidem nubibus permixta vectaretur, ac forte prætereuns, in eum peruenisset *a lib. 1 demonol. ca. 25.*

locum, vnde despiceret ex municibus suis quendam equos pascentẽ, cui nomen erat Ioãnes Vehon, ex improuiso astitisse sibi atra, ac prægrandi figura hominẽ, qui velut obsequendi cupidus rogaret, esset ne aliquid illic, per quod illi rustico vellet malè esse, se in promptu habere vnde illum vlcisceretur, & cum ipsa respondisset, sibi cum illo graues esse inimicitias, quod vnicum filium olim in eius pascuis equitium habentem, penè verberibus necasset. Eia, inquit ille, assentire modo, iam faxo, ne diutiùs id inultum ferat, ac dicto citiùs in sublime elatus, vel quo nulla queat intendi oculorum acies, illico fulmen cũ ingenti flamma, ac fragore in subditos equos contorsit, ex ijsq; duos prostrauit, vidente, ac multum trepidante Rustico, qui vix triginta passus ab eo loco aberat, sicuti ipse est eloquio suo testatus.

a Lib. 5. belli Neapolit.

Iouianus Pontanus a refert, quòd Ferdinandus Neapolitanorum Rex, Marcos Oppidum, arci montis Draconis ad Massicorum montium exitum sitæ, subiectũ, Andegauensiũ factioni fauens, arcta obsidione premebat, & defectu aquarum quasi ad deditionẽ cõpulerat: cum quidã impij sacerdotes Magicis artibus imbres elicere ausi sunt: inuẽti enim sunt ex oppidanis, & obsessis, qui nocturnis tenebris, deceptis castrorum vigilijs, per asperrimas rupes furtim profecti ad litus, trahentes secum imaginem crucifixi, maledictis illam prius, ac diro prosequuti carmine, post in mare execrabundi, immiserunt, cęlo, mari, terrisq; tempestatem imprecãtes. Quo etiã tempore Sacerdotes quidam mortaliũ omnium scelestissimi, dum satisfacere profanis militum artibus student, ritum nefarium sequuti, vt huiusmodi imbres eliciantur; Asino pro ædis foribus constituto, tamquã agenti animam cecinere funestum carmen, post Diuina Eucharistia in illius os palatumq; iniecta, conclamatum Asinum funereis cantibus viuum tandẽ ibidem pro templi foribus humauere. Hic verò vix dum perfecto sacro obnubescere aer, ac mare agitari ventis cum cœpisset, diesq; medius offundi tenebris, ac nunc cœlum micaret ignibus, nunc lux omnino eriperetur, tonitru Cœlum terraq; horresceret, volitarent euulsæ ventis arbores, discisaq; fulminibus saxa complerent auras fragoribus, prorupit è nymbis tanta pluuia, imbresq; tam validi, vt non Cisternæ modo colligendis aquis sufficerent, sed arentia saxa, rupesque exustę solibus, torrentes vndequaque prolapsos diffunderent. Ita Rex, qui sola in siti potiundi oppidi spem collocauerat, spe frustratus, ad Sauonem vetera in castra redijt. Hoc exemplum, lector, ideo notare volui, vt monearis qui abusus in quasdam Regiones irrepserint, trahendi Crucifixi & Sanctorum imagines. In Germania, & Aquitania ad impetranda commoda anni tempora, contra quos in Cantabria Martinus de Arles edidit librum de superstitionibus.

Quid

Quid possint Magi circa externa. Cap. VIII.

Doctrina.

INter Sagas & dæmones ea est lex præcipua, vt cum accedunt ad ludos semper aliquid mali noui patrati à superiori conuentu ostendant, quòd si à superiore conuentu nullo se nouo scelere obstrinxerint, non impunè euadunt. Ne uerò in hoc se ignorationis vlla excusatione defendant, improbus earum Magister, singillatim de omnibus, quæ à suis postulat, scholas habet, præceptaq; tradit, veluti de frugibus inferenda calamitate: de immittendis in arbores, fruticesq; locustis, bruchis, Campe, limacibus, papilionibus, erucis, atque id genus infestis vermibus, quæ omnia deuastant, sata, olera, fructus: Item de fascinando pecore: de segetibus pelliciendis, labefactandisque erugine, aut tabe quauis alia: de spargendis venenis, atque adeo, de perdendo quantum in eis est vniuerso mortalium genere; vt vnumquodque horum singuli testatum sua confessione reliquerunt. Helena *a* Armentaria. *b* Anna Ruffa. Ioannes *c* piscator. Coleta eius vxor, & plurimi alij quos breuitatis gratia omitto. Hæc Remigius libro 1. capit. 22. & alibi, vt est videre apud ipsum.

a *Dusæ prid. cal. Octob. 1586.*
b *Ibidem Cal. Octob. anni 1586*
c *Gerbeuillei 4. nonas Maij 1585.*

Possunt

Possunt præterea greges, & armenta perimere, quod faciunt sparso veneno, vel exhibito, vel immittendo dæmonem in eorum corpora, & tunc ea præfocat, præcipitat, vel discerpit. Possunt messes, & fructus alienos aliò traducere, vt narrat Seruius, *a* & Apuleius, ac D.

a in Eclog. Virg. in apolog.

Augustinus. *b* Possunt igne domos consumere, vt contigit in quodam Oppido, sicuti suo loco dicemus, quod in Sueuia *c* anno 1533. fuit à quadam Saga concrematum.

b lib. 8. de ciuit. Dei.
c Lycost. lib. de prodigys.

Possunt exhibere conuiuia, vel fantastica planè, vt Exhibuit Scotus

Par-

Parmensis, ex cuius epulis saturi, vt sibi visi Conuiuæ, mox fame vera cruciabantur: vel ex veris cibis, sed sunt mali gustus, & odoris tetri, quia Deus non permittit, vt suaues cibos apponant. *a* Sal, vt plurimum deest, sæpe panis, quia fortasse baptismo sal miscetur, & in Eucharistia pascimur viuifica Christi Domini carne, panis speciebus siue accidentibus velata. Possunt etiam Deo permittente & sal, & panē apponere, ac cibos sapidos, vt ipse Sagæ Iudicibus confessæ sunt, sed hoc rarò fit. Quando Deus vult, possunt captiuos carceribus, & vinculis eripere motu locali tantū, & ad hoc opus est fractione; quòd cum homines facere possint, cur non & dæmon? extat apud Tritemium narratio memoratu digna, pro vt inferiùs.

a Remig. li 1. c. 16. ex iudiciarijs confessionibus Sagarum.

Exempla.

SVperioribus Annis Treuiris affecta fuit vltimo supplicio maga, nominis notissimi, quæ in domus suæ pariete inserto Epistomio, lac omne vaccarum alienarum eliciebat, videlicet, dæmon eas mulcebat, & celerrimè lac eò transportabat.

Rusticus quidam, vt refert Remigius, *b* apud Vegesos, nomine Desiderius Financius, si quando cum popularibus discumberet, pedibus aduolutum canem habebat, à quo demissa clam manu venenum acciperet, quod deinde cui vellet infunderet, ex eoq; satis multos perijsse, priusquam illius fraudis in eum vlla transferretur suspicio.

b *lib. 1. c. 23.*

Idem author *c* refert, quòd Vuelsch Antonius rogatus: vt Sortilegorum Sodalitati hortum, quem apud domum suam habebat in noctis sequentis saltationes commodaret, primùm quidem negauit se id facere posse, quia dicebat sibi ea nocte peregre esse oportere, sed cum nihilominus pergerent rogare, atq; adeo pro suo iure instare, exorari quidem se sciuit, sed tamen sicuti ante causatus fuerat, aliò profectus est. Postero igitur mane domum reuersus, ac hortum forte ingressus, eum passim campis, ac limacibus depastum reperit, ipsisque bestiolis etiam num oppletam vndequaque horti aream, quod tamen tacitus tulit solita scilicet nefariæ illius sodalitatis vestigia agnoscens.

c *lib. 1. c. 21.*

Anno Domini 1323. Fridericus *d* Dux Austriæ, qui contra Ludouicum Bauarum Imperator delectus erat, inter Oetingam, & Moludorphum magno prælio victus, Ludouico traditus, qui in Arcem munitam eum asseruandum misit. Magus interim quidam Lupoldo fratri eius in Austria promisit se sua arte Fridericum incolumem educturum vnius horæ spatio, si digna sibi merces numeraretur. Dux liberaliter promisit. Ergo Dæmon ad Fridericum ablegatus auolat in Bauariam, formaq; peregrini assumpta custodiam ingreditur, inquiens, si ex captiuitate vis liberari, hunc equum ascende, & te in Au-

d *In Chronic Hirsaugien.*

striam

ſtriam ad fratrem tuum Lupoldum incolumem perducam: Cui Dux, quis es tu? ad quem ille, noli interrogare quis ſim, quia nihil ad rem, ſed aſcende hunc equum, quem tibi exhibeo. Hic, cum Ducem etiam audaciſſimum horror inuaſiſſet, & ſe ſigno ſanctæ Crucis muniuiſſet ſpiritus cum nigro equo diſparuit, & vacuus ad mittentem reuerſus eſt, à quo interrogatus, & increpatus cur non adduxiſſet captiuum, rei ordinem geſtæ narrauit.

Ollerus Magica arte apud Suecos, armis clarus euaſit; adeo vt Diuinitatis opinionē ſit adeptus, authore Saxone Grāmatico, *a* qui de Oddone Danico pirata ſic ſcribit lib. 5. Abſq; naui fretum perluſtrās, hoſtilia ſæpe nauigia concitatis carmine procellis, euertit. negotiatoribus infeſtus; clemens agreſtibus. Inito cū Normanis Conflictu, ita vi carminū hoſtilem hebetauit aſpectū, vt Danorum diſtrictos enſes eminus radios iacere putarent, cominus verò ne ferrum quidem vagina extractum viſu excipere poterant, victa quippe fulgore acies præſtigioſę coruſcationis impatiens erat. De Tartarorum contra Polonos memorabili victoria Cromerus *b* his ſequentibus.

a Lib. 3. Dan.

Poloni Tartaros Anno Chriſti 1240. ad Legnitiā commiſſo prælio grauiter vrgebant, & fugientibus inſtabant. Erat in extremo Tartarorum agmine inter alia ſigna Vexillum inſigne, cuius pictura X. litterę figuram præſeferrebat, in cuſpide verò figura erat tetra nigraq; capitis humani barbati. Id Vexillū cū Signifer vehementius quateret, fumum, atque nebulam denſiſſimam, & fœdiſſimam exhalabat. Ea nebula non modo aſpectum barbarorum Polonis adimebat, verū etiam odore teterrimo eos necabat, incantationibus id quibuſdam Tartari fecerant, quibus iuxta ariolationibus, diuinationibusq; cęteris, cum aliàs, tum in bello plurimum vtuntur, ex humanis etiam factis, de futuris euentibus coniectare ſoliti. Barbari, vbi Polonos trepidare ſenſerunt, cohortati ſeſe inuicem, impreſſionem in eos faciunt, perturbatiſque ordinibus, magnam cędem ediderunt. Tantus eo prælio Chriſtianorum numerus fuit interfectorum, vt ſingulis ſingulę aures à Tartaris præciſæ, nouem ingentes ſaccos explerent.

b In Anaſtaſio li. 8. hiſtor. Polon.

Chinenſes Neomam Virginē pro ſancta colunt, de hac ſcribit Gonzalnus *c* Mendoza, eā hunc cultū Magicis artibus adeptā fuiſſe. Nā cū quidā Dux belli, Cōpo nomine Regis iuſſu Claſſem in quandā inſulā duceret, is nulla vi anchoras ſoluere potuit ad nauigandū; tandem aduertit nauis chenisco inopinā Noemā aſſidere; accedit venerabundus, & opem, conſiliumq; implorat, illa refert, niſi ſe ductrice Chinēſes victoria non potituros. Vnà ergo proficiſcitur, & hoſtes Magicis præſtigijs fidentes, maioribus præſtringit. Illi Deo in mare fuſo, quaſi Claſſis incēdio abſumeretur, oīa fictitijs flammis inuouebāt. Noema eſtinguebat, & ſimilia eorū ludibria pellebat arte efficatiore; adeo vt, cū oīa in caſsū conati ſe viderent, victos ſe profeſſi Cōpo dediderint.

c Lib. 2. hiſt. chin. cap. 2.

Per-

Pergamenses etiam olim conati sunt se Magicis artibus obsidione liberare, irrito conatu operam luserunt, vt narrat Paulus Diaconus. *a*

a lib 20. rerum Romanarũ.

Tempore Leonis Isauri, Masalmas Princeps Saracenorum Pergamum nullo negotio occupauit, quamuis Ciues freti Mago quodã horrendum Diabolo sacrificium immolassent, secta prægnante fœmina, & fœtu viuo extracto, & in cacabo elixato, cunctisq; bellatoribus manus dexteræ manicam tam impio sacrificio funestantibus. Author Theophanes.

Vratislaus Lucensis Dux (verba sunt Æneæ *b* Siluij) Vratislauiæ Cõditor, bellum contra Gremozislaum Bœniæ Ducem Nepotẽ suum susceperat, ibi mulierem fuisse tradunt, quæ priuignum bello periturũ, Vratislaum in pugna casurum, maioremq; populi partem cum eo interituram, prædixit, posse tamen euadere Iuuenem, si sibi pareret. Adolescenti imperata facturum respondenti, iussit, vt primum, qui obuius fieret, occideret, mox gladio inter priores equi pedes cruce in terra facta, & deosculata, vtrisque auribus prius occisi abscisis, & in pera reconditis, fugam maturaret: pugna in campo, cui Tusco nomen est, cõmissa, cæso Vratislao, adolescens, qui nouercæ paruerat, domum incolumis effugit, sed vxorem, quam valde amabat interemptã reperit carentem auribus, pectusq; confosam, sic quas hosti amputauerat aures, coniugis suæ fuisse stupens, tristisq; cognouit. Digna profecto merces consultæ de victoria Sagæ, fortassis, & vxor Venefica fuit, & se prælio immiscuit, quòd solitæ mulieres Boemæ, vel Dæmon per imaginem lethalem in prælio exhibitam, domi interea, miseram ijsdem vulneribus mulctauit.

b in hist. Boemi.

An Dæmon possit verè ditare suos. Caput IX.

Doctrina.

Egitur *c* Stuphium Magicis pecunijs exercitum stipendiasse. Scribit Psellus *d* nihil eorum quæ Diabolus promittit, ex se præstare illum posse, sed visu tãtum inania suis cultoribus præbere. id si de eo, quod facere solet loquatur verum est, si autẽ de eo, quod facere potest, omnino falsum. Imò dico, quod Diabolus, si Deus permittat, & ipse velit, potest ditare suos: item, si Deus iuberet, & ipse nollet, quia inuitus Deo cogeretur obedire, sed nec nisi raro Dæmon vult, nec Deus vnquam iubet, permittit verò non nisi rarissimè. Dœmonẽ nolle patet, quia videmus eum suos plerunq; ludificare, & licet paucis aliquan-

c In annalibus Boiorum.
d C. de collationibus auri, & virtutis.

aliquando paucas,& veras largiatur pecunias,vt Treueris fecerat Doctori Vlaet,decipit tamen, vt plurimum inani spe,& specie,quod multis exemplis confirmat Remigius, *a* testis oculatus. his verbis.

Seneel Armentaria, *b* accepta dono à Dæmone, vt sibi videbatur pecunia,gestiens domum properè redijt; vt eam numeraret, sed excussa crumena,nihil nisi testas,& carbones reperit. Catarina Meresis. *c* succerdam. Claudia Morelia. *d* Benedictus Drigeus. *e* Dominica Petronina. *f* Ioanna à Banno, *g* cum nummum aureum carta inuolutum in via reperisset, sicuti Dæmon euenturum prædixerat, & eum cupide marito ostentaret,aduertit tandem, non sine pudore pro auro nactã se calculum ferrugineum, qui etiam contactu primo, facile in frustra desilijt; reliquæ arborum folia loco numorum acceperũt. Catarina *h* Russa agnoscit se tres numos semel ab eo sine fraude accepisse.

Hæc exempla libenter citaui,quia fide publica Notariorum sunt stipata. Plurima etiam alia possem ad hoc describere, quæ tamen censeo prætermittenda,cum hæc sufficiant.

Laurentius Ananias, *i* cur nolit Dæmon suos ditare causam reddit aliam. Malos genios esse deditos auaritiæ,& Thesauros, ac pecunias huiusmodi asseruare Antichristo filio perditionis,vt ei ad sumptũ sufficiant,idq; Dæmonem Ariolo cuidam respondisse, quamuis Dæmoni,vt mendaci minime sit credendum,res tamen à vero parum distat: certior tamen causa erit, si dixerimus Deum id nec iubere vnquàm (quia non cooperatur ad malum) nec nisi raro permittere; imò, quibus spondet Dæmon diuitias,dignitates, honores,Principum gratiã, nihil esse vilius, abiectius, egenius, odiosius: & si ante diuites erant, fiunt pauperes: si pauperes,numquam ditantur. Et qui arte sua thesauros quærunt contra leges humanas persuasione Diaboli, vt est videre leg.1.C.de thesauris,tum eos,vel metu exanimat, vel crudeliter præfocat. Andreas Theuetus, k narrat ab oculato teste se accepisse de Græculo quodam Macriano,eum dum in Paro insula thesaurum quæreret, à terra absorptum. Similia quædam in Anastasio refert Cedrenus,& alij alia plura, vnum inter alia scribam admiratione haud indignum.

a lib 1. dæmonolatriæ c.4.
b Dusæ. prid Calẽ. Octobris. 1586.
c Dusæ pridi.non. Nouemb. 1586.
d Seræ 3 Nonius Decembr. 1586.
e Haracuriæ 18.Calend. Ian.
f Pangei 13.Calen. Nouemb. 1586.
g Manerÿ 3 non.Iulÿ 1585.
h Velleæ ad Mosellam 5.Cal. Augusti 1587.
i lib 2.de natur.Dæmonum.
k libr 8. cosmog. c. 1.

Exempla.

Stãphius in chron. Heluetiorum.

CIrca annum Christi 1520.Basileę, quidã Sartor ingenio simplex, voce balbus, incertum qua arte criptam illã, quæ Augustæ Rauracorum patet ingressus, & vlterius quam vlli alij vnquam potuerunt progressus,miranda quædam spectra referebat. Cereo consecrato accenso in criptam descendens, primo per ferream portam se transiuisse aiebat,inde ex vna camera in aliam,atq; etiam in hortos pulcherrimè viren-

virentes : in medio aulam magnificè ornatam spectari, & formosissimam Virginem auro diademate caput cinctam, crinibus solutis, infernè in horridum serpentem desinentem, à qua manu ad scrinium ferreum deductus fuerit. Scrinio duos molossos nigros incubare, & terribili latratu accedentes arcere, at Virginem minabundè similiter eos compescere, tum clauium fasce, quem collo alligatum gestaret, soluto, arcam aperuit, & omnis generis numismata aurea, argentea, ærea deprompsit, quorum non pauca liberalitate Virginis ex ipsa cripta se retulisse ostendebat. Addebat Virginem narrare solitam, diris imprecationibus sese, cum Regio esset orta natali, iam olim deuotam, in tale monstrum mutatam fuisse, neque aliam salutis recuperandæ rationem superesse, quàm si ab illibati pudoris adolescente ter deosculata fuisset, tunc enim formam pristinam sibi restitutam iri, & dotis nomine Thesaurum omnem, qui eo loci lateret, liberatori concessurum. Affirmabat etiam, bis sese Virginem deosculatum, bis tam horribiles gestus in ea præ gaudio speratæ liberationis obseruasse, vt sibi, ne viuus ab ea discerperetur, metuendum fuerit. A quibusdam Nepotibus in ganeum deductus, nunquam postea aditum ad criptam inuenire potuit, nec dum ingredi.

Quis non depræhendit illusionem? Iuuenis ille mentis nō bene cōpos, vel Magus, illa de genere lamiarum Dęmon osculum petebat, deuoratura post tertium, non permisit Deus: canes illi duo, alij Dæmones vel veri, vel fictitij Thesauri custodes, numismata quędam forte vera, & Deo permittente data.

Post aliquot annos alius Ciuis Basiliensis eandem criptam ingressus, vt familiæ suæ paupertatem leuaret, nihil præter cadauerum humanorum ossa inuenit, & subito correptus horrore, festinus egressus, intemperijs actus fuit, donec transacto die tertio miserrimè interijt. Idem Stamphius supra, & Rhenan. lib.3. Germanorum.

Paucos ante annos quidam Prior Margulinæ cum duobus socijs, fossam quandam in Spelunca Regis Salai prope puteolos, Thesaurorum causa ingressus, miserè interijt, nec amplius visus est, iuxta *a* Villamontium.

Andreas *b* Cisalpinus scribit hæc Thesaurorum quidem indagatores per Magicas facultates multos nouimus, sed qui assequuti fuerint, compertum non habeo.

Pisis tentauerunt quidam nostris temporibus effodere, sed rei difficultate victi ab opere cessarunt.

Tandem anno elapso, locum, in quo Neronis ædificia extitisse ferunt, hodie autem sacris Virginibus dicatum effodere cœperunt, vbi erat ingens Pini arbor, sed à Dæmonibus adeò infestati sunt, vt præ timore, ab incępto opere desistere coacti fuerint, quo tempore multæ ex Virginibus locum habitantibus à Dæmone obsesse sunt.

a Lib 1. itinerarij sui c. 23.
b In sua dæmonum inuesti- gat. c. 12.

Quid

Quid mirum, si hanc thesauri illicitã scrutationem in suo solo fieri per miserant? ideo puniuit eas Deus in hoc seculo, vt in futuro parceret. Paulus Grillandus *a* præ cæteris acuratius scripsit.

a libr. de sortileg. q. 3. nu. 12

An possint Magi aliqua sensibilia mixta arte sua gignere. Caput X.

Doctrina.

ANIMALIA imperfecta, vt muscas, vermes, ranas, & huiusmodi insecta, & alia quæ ex putrefactione nascuntur, possunt producere celeriter, non creando, sed actiua passiuis applicando, hæc est opinio D. Augustini, *b* quem sequuntur Theologi. Solent hæc producere Magi, ex pacto, per Dæmonem actiua passiuis applicantem, nam ipsi Magi plerunque nesciunt quomodo ista gignantur, & causas ignorant, vt quando Diabolus dat sagis parum puluis, cuius in aerem iactu, nascũtur diuersæ species locustarum, brucorum, murium, erucarum, & similium animalculorum. Posset etiam Dæmon talia iam producta, in locis remotis, vbi nata videantur fouere, alere, & respirare facere, vtpotè inter saxa, in quibus non raro imperfecta nasci consueuerunt, muscæ, mures, & similia. & hoc crediderim contigisse in canibus illis, quorum mentio fit à Guglielmo Neubrigensi. *c* his verbis. Dum in quadam lapidicina petra ingens ferramentis finderetur; apparuere duo canes capacem sui in eadem petra capacitatem replentes absq; omni spiraculo (intellige perceptibili) videbantur autem esse ex eo canum genere, quos leporarios vocant, sed uultu truces, odore graues, pilorum expertes, & vnus quidem eorum, vt dicitur, citò defecit. Alterum verò stupendæ, vt aiunt edacitatis Henricus Vuintoniensis Episcopus diebus plurimis in delicijs habuit: hos igitur canes, qui nisi ex prolifico semine non credo potuisse generari, potuit Dæmon ex materno vtero callidè educere, & eductos ibi occultasse. Possunt quoque Dæmones producere quædam insolita monstra, quale illud in Brasilia, altum palmos 17. tectum corio lacertæ, mammis prætumidis, brachijs leonum, oculis rigentibus, & flammeis, scintillantibus simili lingua, *d* qualia fortè monstra, quæ in Saxoniæ syluis, semihumana facie, capta anno 1240. *e* Nisi fortassis illa sint ex nefario hominum, ac ferarum coitu nata, quę monstrorum plurimorũ est origo indubitata. Sic enim peperit olim bello Marsico Alcippe Elephantẽ. *f* Sic anno 1278. apud Heluetios alia leonem. *g* Sic anno postea 1471. quædam Papiæ cattum, Brixiæ canem alia. Sic 1531. Mulier Augustæ Vindelicorum eodem partu

b lib. 3. de Trinitate cap 7. D. Bonau. & alij in 2 di. 7. D. Tho. 1. p. q. 114. ar. 4.

c libr. 1. Hist. Anglorum c. 28.

d Anan. li. 4 de natura dæmonum.
e Lycostẽ. de prodig.
f Alex. ab alex li. 2.
g Stumphius in chron Heluetiorum.

partu enixa primo caput humanum membranis inuolutum, mox serpentem bipedem, tertio porcum integrum. *a* Quæ varia huiusmodi leguntur apud recentiores. *b* Illud superat admirationem reliquorum, quòd Castanneada retulit in Annalib. Lusitaniæ.

a Lycost. vbi sup. b Cardanus lib. 16. de varietate Lemnius lib 1. de occultis nat. mirac c. 8.

Exempla.

MVlierem ob quodam crimen in insulam desertam naui deportatam, cum ibi exposita fuisset, eam Simiorum, quibus frequẽs locus, agmen circumstetisse fremebundum, superuenisse vnum grandiorem cui reliqui loco cesserunt, ab hoc mulierem blandè manu captam, in antrum ingens abductam, eique & ipsum, & cæteros copiam pomorum, nucum, radicumq́ue variarum apposuisse, & nutu, vt vesceretur, inuitasse, tandem à fera coactam ad stuprũ, facinus hoc multis diebus cõtinuatum, adeò ut duos ex fera liberos susceperit, ita miseram victitasse per annos aliquot, Donec Deus misertus, nauem eò Lusitanam detulisset, cumq; milites in terram aquatũ ex proximo ad antrum fonte, descendissent, abessetq; forte Simius, fœminam ad inuisos diu mortales accurrisse, & accedentem ad pedes supplicasse, vti se facinore, & calamitosissima seruitute eriperent, assentientibusq́;, & casum miserantibus illis, eam cum ipsis nauim ascendisse, sed ecce tibi Simium superuenientem inconditis gestibus, & fremitibus Coniugem, non coniugem reuocantem, vt vidit vela ventis data, concito cursa de liberis vnum matri ostendit, minatur ni redeat in mare præcipitaturum, nec segniter fecit quod fuerat minatus, tum recurrit ad antrum, & eadem velocitate ad litus rediens, ostendit alterum, minatur, & demergit, subsequitur, & ipse furens, tamq́ue diu nauem natatu insequitur, donec vndæ natantem vicere. Rem tota Lusitania teste notissimam, & à Rege mulierem Vlisiponæ ignibus condemnatam, quorundam precibus vita impetrata, lethum cum claustro perpetuo commutauit. Miraris lector? En tibi Saxo Grammaticus cum duobus magnis Vpsalensibus Episcopis. Narrant Gothicos Reges ex vrso, & Virgine nobili originem ducere, *c* & Ioannes de Barros Pegusianos, & Sianitas Indiæ gentes, à cane, quicum muliere corpus miscuerat.

c Vide Torquemadam horti floridi dialog 1.

Verum ego horum minimè sum credulus, cum homo hominem generet, & si quid horum sit verum dicam quòd Dæmon incubus calidum horum animalium semen illis infuderit, & quòd dicitur de Regibus Gothorum, putarim hoc dicendum, quòd Dæmon in ferarum talium effigie fęminas compresserit, quòd hoc possit, docebit sequens exemplum, & subsequens postea capitulum.

In Belgio fuit nefarius quidam, qui Vaccæ se commiscuit, post visa bos prægnãs, & post aliquot menses edere masculum fœtum, non vi-

tulum, sed puerum: Adfuerunt plurimi, & de matris vtero cadentem cóspexerunt, leuatumq; de terra nutrici tradiderunt. Adoleuit puer, baptizatus, & institutis Christianæ vitæ præceptis, pietati se addixit, & pro patre seriò pœnitentiæ vacat operibus, homo quidem perfectus, sed qui sentiat in animo propensiones Vaccinas pascendi prata, & herbas ruminandi. Quid de hoc sentiendum? non ne hominem esse? planè crediderim, sed ex Vacca matre natum, nego. quid ergo? Diabolus peccati illius gnarus, & impulsor mox vaccam prægnantem fecit videri, cum voluit, aliunde infantem surreptum attulit, & Vaccæ parturienti, quæ vento grauida erat, puerum sic supposuit, vt à Vacca nasci videretur.

An verum sit, quòd Dæmones fiant succubi, & incubi, & an ex tali concubitu possit sequi generatio.

Cap. II.

Doctrina.

SOlent Malefici, & Lamiæ cum Dæmonibus, illi quidem succubis, hæ verò incubis actum venereum exercere, cōmunis est hæc sententia patrum Theologorum, & Philosophorum doctiorum, & omnium ferè sæculorum, atque nationum experientia comprobata. Plato in Cratylo, Philo, Iosephus, & vetus Sinagoga. D. Cyprianus. D. Iustinus martyr. Clemens Alexan. Tertullianus, a & alij, qui in eo quod voluerunt Dæmones posse cum mulieribus rem habere, optimè senserunt. Solidior ergo adhuc probatio huius sententiæ sumitur à D. Hieronymo in cap. 6. ad Ephes. & D. b Aug. quem communis Theologorum schola, cum D. Isidoro lib. 8. sequitur, & pro eadem pugnat Bulla Innocentij 8. Pontificis contra Maleficos.

Hæc probantur ratione; quia Dæmones possunt defunctorum corpora assumere, vel de nouo sibi ex aere, & alijs elementis ad carnis similitudinem palpabilia effingere, possunt illa ad libitum mouere, & calefacere. Si ergo possunt, quem natura non habent sexum artificiosè exhibere, & viris specie fœminea, fœminis specie virorum abuti, & has subijcere, & illis se substernere: possunt etiam aliunde acceptum semen adferre, & naturalem eius emissionem imitari.

Addo, quòd potest ex huiusmodi concubitu Dæmonis incubi proles nasci; quare ad huius rei declarationě, sciendum est, ꝙ potest Diabolus semen aliunde acceptū, vtputa, à somniante viro illuso, deferre,

a Videte hos citatos apud Sixtū Senen. lib. 5. Bibl. sac. annota 77 & Pameliū in error. Tertul. annot. 1. adde Plethoně. lib. de mirabil. & longæuis. Pereriū libro 8. in Gen. d. 1.

b lib. 15. de ciu. Dei cap. 23.

c Alex. de Alex. 1. p. q. 78. D. Th. D. Bonau. Scotus Durādus Gabr. in 2. dist. 8.

re, & sua agilitate, rerũ naturaliũ peritia, calorem polificum in semine quantumuis subtilis, & aereus sit, ac facilè dissipabilis, conseruare, & illud, quo momento ad concipiendum mulier optimè est disposita, tũ illud matrici sic infundere, vel naturali vi attrahendum exhibere, & muliebri semini commiscere. Veruntamen illud est, quod non possunt Dæmones vi sua, & ex propria substantia, more animantium generare; ratio est, quia nec habent inter se vllam indiuidui, vel speciei multiplicationem, nec vllum semen, ne dum prolificum quantumuis tenue. Et quõo proprium semen habere possunt, cum semen sit substantiæ corporeę viuentis pars, & residuum cibi optimè concocti, iuxta Simposianũ in problematibus, Dæmones verò sint substantiæ incorporeæ? Dicimus ergo, ex concubitu incubi cum muliere aliquando prolem nasci posse, & tum prolis verè patrem non esse Dæmonem, sed illum hominem, cuius semine Dæmon abusus fuerit. Accedunt plurima exempla à multis narrata. Hunnos ex Arlunis Strigibus Gotthicis, *a* & faunis natos. Chieza scribit, *b* in hispaniola solitam Corocoton Dæmonẽ misceri mulieribus, & ex eo natos, bicornes nasci. Xacam suum Iapones talem esse volunt; nec desunt, qui Lutherum in hanc Classem retulerint. *c* Et ante decennium in primario Brabantiæ oppido, punita fuit mulier, quòd ex Dæmone peperisset. Reliquũ est nunc, vt respondeatur rationibus in contrarium adductis.

Remigius ponit primum argumentum, quod est tale. Dæmon, & homo specie differunt, ergo ex hac copula non potest sequi proles. Resp. consequentiam esse nullam, tum quia ex equo, & asina, & alijs specie discrepantibus animalibus nascuntur Muli, Thoes, Leopardi, Pantheræ, &c. tum quia generatio hìc non tribuitur Dæmoni, sed homini, cuius est semen, vt ait D. Thom. *d*

Secundum argum. est tale. Dæmon est expers vitæ, & origo mortis, ergo nequit esse author, & origo actus vitalis. Resp. vim hanc vitalem non inesse Dæmoni, sed ipsi semini, sicut vis calefaciendi, non inest scipho propinanti, seu tubo fundenti, sed ipsi vino. Vide D. Thomam supra. & Sprengerium. *e*

Tertium erat huiusmodi. Semen quòd Dæmon infundit, Sagæ fatentur esse frigidum, & nullam afferre voluptatem, sed horrorem potius, quare, nec poterit inde generatio sequi, hæc est ratio Marci Ephesij, & confirmata à Remigio confessione Sagarum, dicentiũ, omnẽ voluptatẽ abesse à tali copula, imò summũ dolorẽ se percipere. R. quòd Dæmon, quando vult sub certi alicuius viri specie deludere, & non vult sciri se esse Dæmonem, tũc, quàm potest aptissimè imitari, quæcunque in veri viri, & mulieris copula requiruntur; & ideo necessario tunc curat; vt si quidem vult generationem sequi, quod fit rarissimè, quia sua causa, nunquam generationem intendit, qui sibi simile non potest generare, sed aliquando duntaxat in gratiam

a *Iornandus de rebus Gothicis, & Luitprandus.*
b *cap. 27. p 2 histor. Peru.*
c *Fontan. in hist sacra de statu Relig.*
d *Quolib. 6. artic. 8. ad 6.*
e *1. par. mallei. q. 4. ad 2.*

ſuccubæ id optantis conatur generationem ex alieno ſemine) adhibeat neceſſaria ad generationem; quare & prolificum ſemen quærit, & inuentum conſeruat, & tanta celeritate perfert, vt vitalis ſpiritus non euaporetur, & quando eſt opus, tunc infundit, quando verò non intendit generationem, infundit aliquid inſtar ſeminis, calidum tamen, ne fraus deprehendatur; ſemen autem, quod eſt frigidum, eſt cum Sagis, quæ nouerunt eum, & ſciunt ipſum eſſe Dæmonem. Deinde, vt docet Sprengerius, *a* ſolet ſæpe interrogare ſuccubas num velint impregnari? quæ ſi aſſentiantur, aſſumit verum ſemen aliunde actu carnali deciſum, vt dixi.

a p.2 mal lei.q.1.ca.4.

Quartum argumentum erat. Non eſſe credendum Deum concurrere ad huiuſmodi actum, aut animam tali corpori ex huiuſmodi coitu nato infundere, quia ſic adderet coronidem Dęmonis operi. Reſp. Dæmonem quoad naturæ operationem, hic ſolum eſſe inſtrumentum, & applicare tantum agens principale, quod eſt verum ſemen humanum, & propterea Deum concurrere ad vltimam diſpoſitionẽ organici corporis ab humano ſemine nati. accidentarium verò quid eſſe, & morale ſolum peccatum Sagæ, & Dæmonis malitiam. Iuuat Deus, vt author naturæ, naturam; ſed peccato, cuius non eſt author non adminiculator, quòd ſi valerent argumenta, ſequeretur, nec ex fornicatione, nec ex adulterio, Stupro, inceſtu, prolem gigni poſſe. Obijciunt denuo, quòd principium gignendi eſt cor, ergo cum deſit virtus cordialis temperans calorem, vt oportet, non poteſt ſequi generatio. Reſp. ſiue à corde ſit, ſiue à cerebro vis generandi, ſpiritus genitalis ipſi ſemini eſt inſertus in ipſa ſeminis ab humano corpore deciſione, & Dæmon hunc ſpiritum cum calore ſolum conſeruat, afferamus aliqua exempla Dæmonis ſuccubi, vel incubi præterea, quæ dicta ſunt.

Exempla.

ANnus iam decimus quintus agitur, cum Bebburgi (oppidum eſt Vbiorum) ſupplicio affectus fuit quidam Stumphius Petrus, eò quòd cum Dæmone ſuccuba plus quatuor luſtris coiuiſſet: ab hac donatus fuit lata quadam Zona, qua cum cingebatur, & ſibi, & alijs in lupũ verti videbatur. Hoc ſcemate ter quinque pueros iugularat, eorumque comederat cerebrum. Duas nurus ſuas deuorare conatus fuerat. Propriam filiam, & Comatrem ſuam vxorum loco habuerat. Conſtant hæc omnia actis iudiciarijs, & Iconibus in æs inciſis palamque venalibus.

Refert exemplum Remigius, *b* quod à probatæ fidei viro Melchiore Errico, Sereniſsimi Ducis Lotharingiæ à ſecretis, & conſilijs inte-

b lib.2 dæmonol.c.1.

Interioribus, audiuit. Fuit, aiebat ille, Henamenij, me eius loci Dinastæ res procurante, sortilegus quidã, qui iussus à Iudice dicere, quomodo primum esset ad tantam nequitiam adductus, ac quibus potissimum artibus illum dæmon ad se pellexisset, eam rem sic liberè, ac apertè est eloquutus. Cum bubulcus communis ego prima luce ostiatim armentum cogerem, atque vna è puellis, quæ illud stabulis emittebant præ cæteris animũ meum amore titillaret, cæpi in eius cogitationẽ noctes, diesq; esse intentior. Tandem euenit, vt eam mihi ardẽtius inter sola pascua animo voluenti apparuerit, similis occultanti se post dumetum: accurro ad optatam prædam, assequor, atque adeo amplector vel reluctantem. Post aliquot tandem repulsas, ea lege sui facit copiam, si se pro hera haberem, ac vel ipsum Deum illi posthaberem. Conditionem accipio; fruor, imò sic ipsa deinceps me cœpit frui, vt ex vno eius miser semper pependerim arbitrio.

Hector Boethius a refert, quòd in Marrea Regione Puella altis natalibus, forma conspicua, complurium nobilium auersata connubiũ, in nefandam cum Dæmone incidit cõsuetudinem, quæ cum vterum ferret, parentum rigore coacta edere stupratorem, Adolescentem mira pulchritudine frequentius secum noctu, interdiu nonnunquã conuenisse, vnde venisset, quove abijsset, nescire se respondit. Parentes, tametsi filiæ parum crederent, accuratius rem aduertentes, consilio, quis esset, qui filiæ expugnasset pudicitiam, explorandi, cognito tertio post die, indice Ancilla, stupratorem adesse, reclusis foribus, accenso tedarum ingenti numero, cubiculum ingressi, horrendum monstrum, figura supra humanam existimationem terribili, in filiæ amplexibus sunt conspicati: cucurrere ociùs complures ad fœdum excitati spectaculum, inter eos Sacerdos probatæ vitæ, sacræ disciplinę non ignarus, cęteris, aut trepidè abeuntibus, aut pauore terræ illisis, cum Ioannis Euangelij initium recitare cœpisset, ad eum locum. Verbum caro factum est, cum perduxisset, malus Dæmon horrendo clamore dato, cubiculi tectũ secũ asportans, omni supellectili incensa, abijt. Fœmina periculo seruata, enixa est monstrũ vndequaque fędum aspectu, quale nusquam antea (vt ferunt) inter nostrates visum. Id obstetrices, ne obseruatum, contumeliæ esset familiæ, accensa ingenti pyra citissimè concremarunt.

a In tractatu de rebus Scoticis li. 8.

Idem author paulò ante docuit, Dæmonem succubum fieri, sic scribens. In Gareotha Regione in vico quatuordecim vix passuum millibus ab Aberdonia, Adolescens multa formositate coram Aberdonensi Antistite questus est palam, sese à Dæmone succuba (vt dicunt) gratissima omnium, quas vidisset forma, multis antea mensibus infestatum. Eandem occlusis foribus noctu ad se ingredi, blanditijs in suis amplexibus compellere, dubia luce abire, sine strepitu penè, nullo se posse modo, cum plures attentasset, à

tanta, ac turpi veſania liberari. Iubet ſtatim optimus Epiſcopus Adoleſcentem aliò ſe conferre, & vt Chriſtiana religione, magis laudatis ieiunijs, & orationibus plus ſolito accommodaret animũ. & ſic iuxtà Venerandi Epiſcopi conſilium paucos poſt dies Adoleſcens fuit liberatus à Dæmone ſuccuba. Alia alibi deſcribam.

An Sagæ verè Transferantur de loco ad locum per nocturnos conuentus. Cap. XII.

Doctrina.

MVlti eorum, qui ſequuti ſunt Lutherum, & Melanctonẽ, tenuerunt Sagas ad conuentus accedere animi duntaxat cogitatione, & diabolica illuſione intereſſe, allegãtes quòd eorum corpora inuenta ſunt ſæpe numero eodem loco iacentia, nec inde mota fuiſſe, ad hoc illud pertinens quod eſt in vita D. Germani, de mulierculis conuiuantibus, vt videbantur, & tamen domi erant dormientes. Huiuſmodi mulierculas ſæpenumero decipi certum eſt, ſed ſemper ita fieri non probatur. Sicut verò Michol vxor Dauidis decepit milites patris Saul, ſubſtituta ſtatua in locum Dauidis, ſic dicimus Dæmonem poſſe, & ſolere aſſumpto corpore, & in lecto locato decipere maritum, nam Strix

Tum candelis piceis oblatis, vel vmbilico infantuli: ad signum homagij eum in podice osculantur. His, & simillibus flagitijs, & abominationibus execrandis commissis, procedunt ad alia, vt inferius dicemus: sed prius dicamus, quanam hora eunt ad conuentus.

Remigius loco proximè citato refert, pro vt accepit à Sagis ipsis Iuridicè examinatis, quòd hora constituta conuentus Sagarum nocturni, est ea tempestas, quæ vna atque altera hora mediam noctem præcedit, apprimè idonea, & opportuna, non solum illis conuentibus, sed etiam quibuscunq; alijs Dæmonum terriculis, ludibrijs, occursationibus, & strepitibus, quæ sequitur, non ita ijs esse obnoxiam, causam non reddiderunt Sagæ, nec ego eam ariolabor. Hoc testati sunt Ioannes à Villa, *a* & Agatina Francisci Sartoris eius vxor. Hoc vnum addam, nullas in tota nocte horas suspectiores habere istius vmbrarum apparitionis, qui earum metu aliquo tentantur, ac trepidant: Siquidem experientia docet, illas præcipuè spectris, tetrisque imaginibus esse infames, prout Veteres id scriptis suis testatum reliquere. Aristomenes *b* apud Apuleium. Plinius. *c* & Plinius iunior. *d* Inter recentiores Alexander *e* ab Alexandro recitat, terrificos laruarum tumultus in ædibus quibusdam Romæ à se esse auditos, medio fere noctis silentio. Et silentium, boni authores interpretantur in tempestam noctem, idest (vt ait Censorinus, de die Natali cap. 9) quæ mediam proximè antecedit. Vnde infert Eusebius Cæsariensis, *f* noctem intempestam, quæ certè gallicinium proximè antecedit, conuenientiorem esse malo Dæmoni ad nefarios sermones euocando. Intempestam noctem Seruius, *g* mediam. Macrobius, *h* quam media proximè sequitur; tum enim Principi tenebrarum accommodatissimum tempus est rebus agendis cum hominibus importunum, atque inactuosum esse incipit. Et, vt repetã galli cantũ, refert Remig. loco citato, quòd habuit à quadam Saga in examine Iudiciali, cuius nomen Latoma fuit, quòd nihil æque illis infestum, atq; inimicum accidere potest, quàm si gallus interea, dum se ad ea parant, caneret. Et Ioannes Pulmius, eiusq; vxor Desideria ambo Sagi, retulerunt in Iudicio pariter, quòd Magistelli sui, sæpe, cum demittendæ concionis tempus instat, idem consueuerunt clamare; Eia facessite propere hinc omnes, nam iam galli canere incipiũt, quod videlicet sic interpretari licet, negotium suum eos vltra id tempus non posse trahere: quid verò causæ sit, quòd timeant galli cantum, nescio: Hoc vnum scio, ex Plinio, Aelianoque *i* gallorum cantum Leoni, Scolopendrisque esse formidabilem; rursus si ij sint præposteri, ac insueti de nocte præsertim, ostenta habere multa, quale etiam illud fuit, quod Volateranus. *k* in Matthæi Magni Vicecomitis Mediolanensis filij natu maioris Natali nocte euenisse memorat, in qua videlicet, non cessarunt galli, vel ad tædium cantare, vnde & Galeatij

nomen

a *Villæ. decimo calend. Nouẽb.* 1570

b *Lib.* 1. *de asino aureo.*

c *Lib.* 7. *cap.* 6.

d *Lib.* 7. *Epist.*

e *Genial. dierum li.* 5. *cap.* 24.

f *In confutatione cõtra Hierocl. quarta.*

g 3 *Aen.*

h *Saturnal.* 1. c 3.

i *Lib.* 10. *cap* 21.

k *Philologiæ lib.* 25.

nomen illi inditum est, & sic facundia, laudeq; militari floruit, vt inquit Iouius. *a*

a In Elogijs clarorum virorum.

In conuentibus illis nocturnis referunt ipsęmet Sagæ, vt notat Remig. lib.1.c.16. maximam vtriusque sexus conuenire multitudinem, sed mulierum numerus, attestante Barbellina Raiel de Blainuilla ad aquas, *b* longè maior est, quam virorum. Ioanna *c* à Banno. & Nicolea *d* Ganatia ex oppido Maynerij Lotharingiæ, tantam extitisse Maleficorum copiam quoties illis interfuere, affirmauerunt, vt non parum illas humanæ conditionis miserescceret, cui tot hostes, ac insidiatores superesse viderent, valdeque mirum esse, quòd ab eis mortales pluribus incommodis non afficerentur. Cathatina Ruffa *e* retulit, non minus, quam quingentos à se visos ea nocte, qua primam in eorum numerum est allecta.

b Idibus Ianuarij 1587.
c Tertio nonas Iunij 1585.
d Octauo idus Iulij.

e De oppido Vellei ad Mosellam 8. Calen. Iulij 1587.

Ibi

Ibi habēt mensas appositas, & instructas, accumbunt, & incipiunt conuiuari de cibis, quos Dæmon suppeditat, vel ijs, quos singuli attulere: Omnibus in confesso est, quos sic sua dignatur mensa, adeò omnes eius epulas sordere, siue earum apparatus oculis, siue odor naribus percipiatur, vt vel famelico, ac latranti stomaco facilè nauseam parere possint; Barbellina proximè citata, *a* & Sybilla Morelia, aiunt, cibos illic apponi omnium generum, sed adeò viles, illiberales, ac malè conditos, vt vix sint comestione digni. Nicolaus Morelius, *b* ita tristem, astrictum, amarumq; esse gustum illis, vt sumptos confestim præ molestia sibi necesse fuerit expuere; quod Dęmon videns, adeò indignè ferebat, vt vix manus abstineret. Vinū eorum præterea instar atri, atque insinceri sanguinis in sordido aliquo scipho epulonibus solitum propinari. Nullam ferè copiā rerū illic deesse asserunt, præterquam panis, & salis. Addit Dominica *c* Isabella, apponi etiam humanas carnes, quod, & apud Scitharum sortilegos in vsu frequenti fuisse prodidit Belloforestius. *d* Pleriq; eorum Conuiuatum asseruerunt huiusmodi cibis non expleri famem, nec sitim sedari, sed cibi, potusq; auiditatem, atq; appetentiā tantam superesse, quanta antea fuerat maxima. Addidit Ioanna *e* Michaelis, quòd illis, qui huiusmodi conuentibus intersunt, nō sunt certi, integriq; oculorū sensus, sed omnia perturbata, cōfusa, atq; incerta illis apparere, vt ijs, quibus ex ebrietate, metu, somno, alicq, vitio natant, ac caligant oculi, aut arte aliqua perstringuntur. Sic verè aliquando ibi Sagæ præsentes existūt: sæpe etiā, cū ab ijs absint, ac arctiore somno domi detineantur, videntur tantum sibi adesse, ludificante nimirum sensus Dæmone, cuius fascina-

a *Serræ 13. Cal. Septemb.* 1586.

b *Serræ 14. Calen. Februar.* 1587.

c *Rogauillæ in agro tentreo anno* 1583.

d *Cosmographiæ Tom. 2. c. 6.*

e *In agro Stinesi. 4. nonas Iunij* 1590.

faſcinationibus multæ imagines in dormientium animos ſolent irrepere, quæ deinde vigilantibus veritatis opinionem inſitam relinquāt, quaſi iam non id fuerit ſomnium, ſed potius quædam certa, atq; indubitata corporis actio, ſic enim verſipellis Dæmon geſtit res ſuas plerunque.

Sequuntur his choreæ, quas in girum agitant, ſemper tamen ad leuam progrediendo, & ſicut choreæ noſtræ ſolent eſſe voluptati, ita iſtę choreæ, ac tripudia, labores, tædia, atque ærumnas grauiſſimas nuſquam non pariunt, ſiquidem ab ijs adeo feſſas ſe domum reuerti, Barbellina iam dicta, ac plereq; omnes Sagæ, quibus contigit intereſſe, memorauerunt, vt ſæpe integrum biduum præ laſſitudine ſibi fuerit decumbendum, & quod miſerrimum eſt, atque iniquiſſimum, excuſationem contra, nemini afferre licet, ſed ſi quis eum laborem, ætatis, aut valetudinis occaſione detrectat, ac fugit, huic præſto ſunt verbera; pugnis, & calcibus, non aliter contunditur, quàm quæ exorſantur malleis ſalſamenta.

Cum

iudicialiter, patet luce clarius, & exemplis ipsis confirmabitur, Sagas circumferri à Dæmonibus corporaliter per aera ad conuentus, & non solum circumferuntur ipsæ, sed Dæmonis auxilio possunt ipsęmet alios proprijs humeris deferre, vt docebunt exempla; imò nonnunquam conuentu subitò dissoluto, repertæ sunt mensæ aliqua supellectilia argentea, postea à Dominis cognita, & confessæ Vxores se illa secum ad conuentus detulisse.

Hoc vnum subdam, quòd, qui asserunt isthæc non esse vera, sed somnia esse, & ludibria, certè peccant contra reuerentiam Ecclesiæ Matri debitam, quia Ecclesia Catholica non punit crimina nisi certa, & manifesta, nec habet pro hæreticis, nisi qui in hæresi manifestè sunt deprehensi; *a* Striges autem iam à plurimis annis pro hæreticis habet, & iubet per Inquisitores puniri, & brachio sæculari tradi, vt patet ex Sprengerio, Niderio, Iaquerio, Michaele, & docet experientia, ergo vel Ecclesia errat, vel isti, qui talia dicunt. Ecclesiam errare in re ad fidem pertinente, qui dicat, Anathema, Maranatha sit; Concludo igitur verè illas transferri à Dæmone sæpius, aliquando etiam vadunt suis pedibus; *b* Quando volunt corporaliter transferri, inungunt se, vt iam dixi, vnguento ex infantulis corpusculi adipe, Quando verò conuentibus volunt tantum interesse per insomnium, tunc in sinistrum latus cubant. Quando autem malunt vigilantes cernere quæcunque fiunt in conuentu, vt coram se geri, tum opera Dæmonis, ex ore vaporem quendam crassum euomunt, in quo gestorum imagines, vt in speculo intuentur.

a Consuluisti 2. q. 5.

b Remig. lib. 1. c. 14

Certis authoribus *c* compertum habemus extitisse quasdam, quæ cum domi in eodem lecto cum marito manifestè pernoctassent, recenserent tamen, postero mane, ac confidenter dicerent multa ad eiusmodi conuentus pertinentia, quibus se superiore nocte interfuisse affirmarent. Alias etiam visas inter dormiendum à suis propinquis, & necessarijs, quibus iniecta erat suspicio, commoueri vehementiùs, quasi, qui ingenti aliquo dolore conflictantur, *d* vel etiam in sedili, aut alia quapiam re equitare, vti, qui viam, admotis calcaribus accelerant; cęterum non egredi domo, sed tantum experrectas, lassitudinem præseferre, veluti qui peregrè redeunt, ac miranda, quæ sibi fecisse videbantur narrare; & quod magis est, illis irasci, ac succensere, qui fidem ijs non adhiberent: quæ res multos impulit, vt crederent hæc mera esse somniorum visa, quæ dæmon in eorum animos immitteret, quos laqueis suis irretiuisset.

c Fr. à Turre la, et Ioan. Bodinus.

d Olaus magnus in hist. de gẽte Septentrionali.

Exempla.

IN Prouincia Deirorum res mirabilis contigit, quam refert Martinus Delrio *e* Societatis Iesu, quia à puero adhuc eam cognouit (parum

e Lib. 2. disquisitionũ magicarũ q. 16

(parum enim distabat à loco suæ natiuitatis.) Est Vicus aliquot à Mari orientali miliaribus distás, iuxta quem famosæ ille aquæ sunt, quas vulgo vocant, Vipsæ. Ex hoc vico Rusticus quidam ad salutandum amicum, in proximo Vico commorantem profectus, multa iam nocte minus sobrius remeabat, & ecce de proximo tumulo, qui duobus vel tribus stadijs à Vico abest voces cantantium, & quasi festiuè conuiuantium audiuit, miratus, quinam in illo loco solemnibus gaudijs intempestæ noctis silentium rumperet, hoc ipsum curiosiùs inspicere voluit, vidensque in latere tumuli ianuam patentem, accersit, & introspexit, viditque domum amplam, & luminosam, plenamq; discumbentibus tam viris, quam fœminis, tamquam ad solemnes epulas, vnus autem ministrantium cernens stantem ad ostium, obtulit illi poculum, quo ipse accepto, consulto noluit bibere, sed effuso contento, & continente retento statim abijt factoque tumultu in conuiuio pro sublatione vasculi, & persequentibus eum Conuiuis, alacritate equi, quo vehebatur, euasit, & in Vicum cum insigni se præda recepit. Denique hoc vasculum materiæ incognitæ, coloris insoliti, & formæ inusitatæ, Henrico Seniori Anglorum Regi pro munere oblatum est, ac deinde Dauidi fratri Reginæ, Scotorum Regi traditum, annis plurimis in Thesauris Scotiæ seruatum est, vt est videre. *a*

a In lib. 1. rerũ Anglicarum cap. 38.

b Scholia 6. pneum.

Inter Striges Auinionenses, vt narrat Michael *b* puer captus fuit, qui iudicibus narrabat, se à patre in Sinagogam (sic enim conuentum vocant) deductum, & ibi vidisse patrari multa nefaria, & horrenda, itaque exterritum muniuisse se signaculo Crucis, & dixisse, Iesu, quid isthuc rei est? simulque cum dicto turbam totam disparuisse, & ipsum se solum ibi deprehendisse, postridie domum redijsse, quæ tribus à Sinagoga miliaribus germanicis distabat, & patrem ad iudices detulit, vnde & puero in vicinia nomen inditum est, Misquillon, hoc est, paruus Sortiarius, & hunc puerum cum ipse Michael ista scriberet anno 1582. Auinioni adhuc captiuum fuisse.

c quæst. de Strigibus Tom 11. p. 11. cap. 17.

Bartholomæus spineus, *c* narrat sequentia, his verbis. Quidam egregius Medicus Ferrariensis, & in eadem Ciuitate publicè curis infirmorum intendens Magister Sozinus Bencius nuncupatus, mihi fidelissimo testimonio superioribus diebus narrauit, quòd cum superioribus annis, quasi tribus elapsis, ruri esset, inuisendarum possessionum suarum gratia, contigit cum suo Villico sermonem de Strigibus eum habere, cumque Medicus delitamenta esse diceret, quæ referuntur de Strigibus, & hoc præ cæteris, quòd scilicet corporaliter ferantur ad opinatum cursum; è contra statim Villicus ille, qui adhuc superest, & vocatur Thomasinus Polastros, de territorio quidem Mirandulæ, sed modo habitans in confinibus illis

in

in loco, qui vocatur Clauica Malaguzi, asseruit quendam alium ibi prope morari Rusticum, qui narrat se mulieres, & viros in maxima multitudine nocte chorizantes, & voluptatibus vacantes vidisse; super quo stupens Medicus, rogauit Villicum suum, vt Rusticum illum ad se vocaret, qui vocatus, & de his interrogatus, ita respondit. Quadã nocte, dum per tres horas ante diluculum surrexissem, vt cũ bobus, & plaustro veniens villico huic vestro in quodam negotio auxilium darem, peruenissemq; ad hanc planitiem, quam manu ostendo, (prope enim erat) vidi à longe tamen ignem copiosum in diuersis locis, quasi luminaria magna, inter quæ multitudinem magnam quoque conspexi virorum, ac mulierum, veluti ad inuicem decertantium, seu etiam chorizantium.

Propiùs autem accedens plusquam sex millia hominum, clara per ignes causata luce intuitus sum, & mensas paratas, & eorum nonnullos comedere, ac bibere, plurimos chorizare, diuersique generis ibi ludorum exerceri, plures etiam lasciuire licentiùs, quàm fas sit loqui. Inter eosdem autem aliquos mihi notos, vidi viros, ac mulieres, & nonnullos eorum tunc etiam sum alloquutus, sed post horam quodam signo facto, velocissimo, vt videbatur cursu, omnes inde fugerunt, ac velut asportati nebula nusquam comparuerũt; hoc igitur accepto testimonio Medicus mutauit sententiam, & ne dum possibile; sed etiam de facto contingere iam credidit, quæ prius deliramenta putabat.

Accipe adhuc ex Grillando sequentia eius verbis, facto nempe homagio, statim Princeps Dœmonum, dæmonem vnum ad custodiam ipsius mulieris constituit, quam nunquam relinquere debeat, sed illi inseruire in omnibus, quæ ipsa cupiet, & quotiescunq; contigerit ad ludos accedere, hoc ipse intimabit mulieri, & illam defferet, & instruet, qui quidẽ dæmon associatur ei tamquam maritus vxori: sæpe ad Congregationes illas accedunt maleficæ, vbi maxima mulierum numerositas congregatur, & non vident illa in mente, aut intellectu, aut in apparẽtia, sed in vera, & naturali forma accedunt ad loca prędicta, hoc modo, & ordine, quia primum per vnum, vel duos dies antequam fiat congregatio intimatur sibi per dæmonem illum, qui est ad ipsarum custodiam constitutus, qualiter nocte tali, & tali hora se præparet ad veniendũ ad ludum, quæ mulier si haberet iustã causam impedimenti, adducit, & auditur, dummodo sit causa vera, & excusa bilis, quæ legitimè excusare possit, alioquin si fingeret habere causam, quæ nulla esset, vt non accederet, non defertur inuita, sed remanet in domo sua, nihilominus pro pœna sui mẽdacij adeo fortiter cruciatur à Dæmone, & in mente, & in corpore maximis, & continuis doloribus, & ægritudine intrinseca, vel extrinseca, tam fortiter vexatur, quod diu, noctuq; nihil penitus quietis habet, sed semper tribulatur,

& omnia, quæ ipsa agit euanescunt, & pereunt in fieri, adeo quòd necesse est, vt tot mala cessent, quòd peccatum suum fateatur, & promittat etiam medio iureiurando, quòd amplius non recusabit accedere: cum vero promittit accessuram, statim adueniente nocte, & hora vocatur voce quadam velut humana ab ipso Dæmone, quem non vocāt Dæmonem, sed Magisterulum, vel Magistrum martinetum, vel Martinellum, quæ sic vocata exit domo, & inuenit semper Magisterulum suum in forma hirci illam expectantem ad ostium, super quo mulier ipsa dixit, quòd equitabat, & applicare solebat fortiter manus ad crines, & statim hircus ille ascendebat per aerem, & breuissimo tempore deferebat ipsam vsque ad Nucem Beneuentanam, & ibi suauiter deponebat.

a lib 2. de sortileg. qō. 7. Narrat Paulus Grillandus, *a* sibi, Anno 1524. vt Inquisitori oblatā quandam Lucretiam, quæ dum ex congregatione ludorum domum deportaretur, & sub auroram matutinos cāpanæ pulsus, quo ad orandum populus vocatur, fuisset auditus, subito illam à Dæmone vectore prope fluuium in agro spinis obsito derelictam. Iuuenis fortè ei bene notus illàc transibat, eum ergo misera nomine proprio vocat; Iuuenis videns eam nudam totam, præter verenda femoralibus tecta, & sparsis crinibus accedere formidabat: illa alliciebat blanditijs, tandem appropinquauit, & quæsiuit causam moræ eo loci, in eo statu illa primum multa finxit mendacia, sed iuuenis incredulus negauit se illi opem allaturum, nisi verum diceret, illa fidem secreti stipulata, cōfitetur quid sibi acciderit, & qua ex causa; Iuuenis eam secreto domū suam perduxit, & illa ei donauit plurima dona, sed tandem datę fidei immemor, rem vni, atque alteri narrauit, & sic paulatim sparsa fama mala, mulier capta, & iuuenis testimonium veritati perhibere coactus, hæc omnia Grillando narrauit.

Mulier quædam Sabinensis Diœcesis, hanc profitebatur Diabolicam artem, de qua cum maritus suspicionem haberet, interrogauit eam multoties, quę semper negauit; Maritus verò in sua suspicione persistens, anxiè veritatem inquirebat, qui adeò astutè se gessit, quòd vidit illam quadam nocte se vnguento quodam vngentem, qua vnctione peracta, vidit illam celerrimè quasi auem recedentem, illam Maritus sequens, vt videret quo tenderet, amplius eam non vidit, & accedens ad portam domus inuenit eam clausam, quæ res magnam illi præbuit admirationem. Die verò sequēti iterum Maritus vxorem interrogat quod anxiè scire cupiebat, & illa constanter se nescire dixit, Maritus verò, vt amplius negare nō posset mulier, apertè ei dicit omnia, quæ nocte præterita illam fecisse viderat, deinde fustibus percussit illam grauiter, quia iuxta sapientem; Cor durum baculo frangitur, durioraq; minatur verbera, nisi veritatem dixerit, quam si apertè exposuerit, veniam omnium promittit. Mulier igitur videns se iam

celare

celare non posse, veritatem aperuit, & veniam à Marito petijt, quam illi Maritus hac conditione indulsit, vt illum ad tales Cógregationes adduceret. Illa, vt veniam impetraret, facile petita promisit, & promissum ex licentia Sathanæ impleuit. Adductus igitur ille ad locum, vbi ludi fiebant, ludum, & choreas, & cętera omnia contemplatus est, & tandem ad mensam cum reliquis, vt vesceretur sedens, cum cibos insipidos iudicaret, petijt sibi dari sal, quod deerat in mensa, & quãuis iterum atque iterum petijsset, nunquam illi dabatur, tandem post eius importunitatem, & prolixam expectationem, sal illi datur, & ipse ait, nunc laudetur Deus, qm̃ iam venit sal, quibus verbis prolatis Dæmones statim recesserunt, & reliqui oẽs disparuerunt, luminaribusq; extinctis ille solus mansit nudus. Mane facto vidit quosdam Pastores, quos interrogauit, quæ nam esset illa patria, in qua erat, illi verò responderunt, agrum esse Beneuentanum in Regno Neapolitano, qui locus distabat à patria Viri centum miliaribus, quare licet esset diues, vt domum rediret, per viam mendicare opportuit. Vbi domum peruenit, statim vxorem suam de lamiarum crimine accusauit, & totam rem, & eius exitum Iudicibus narrauit, qui omnia bene, vt oportebat, examinantes, vera esse, quæ diximus inuenerunt, & mulieris illius confessione confirmata sunt.

Bartholomeus Spineus sacri Palatij Apostolici Magister, *a* non minus certa protulit, ex quibus hoc vnum est. Quædam Puella, quæ cum matre Bergomi morabatur, inuenta fuit nocte Venetijs in lecto sui affinis, quam mane repertam nudam recognitamque, quia consobrina erat, cum interrogassent, quomodo illuc venisset, aut ibi esset, & quare? plorans illa postquam vestita ab eis fuit, hac sequentia narrauit dicens: Hac nocte cũ in lecto vigilarem, vidi matrem meam, quæ me dormire putabat, surgentem de lecto, & exuta camisia, se quodã vnguento, ꝙ ex vasculo sumpsit de sub laterib. extracto, perunxit corpus, & statim in assumpto baculo quodam ibi præparato, in modum equitantis ascendens, extra fenestram deportata est, & à me nequaq̃ est amplius visa, tunc & ipsa quoq; de lecto surgens meũ perunxi corpus, vt fecerat mater, & extra fenestram statim educta, in hunc locũ fui deportata, vbi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi, ex quo ego territa, cum matrem quoq; ob meũ aduentũ perturbatã uidissem, & mihi comminantem, nomen Dñi Iesu, & matrẽ eius inuocaui, & ex tunc matrẽ non vidi, egoq; hic nuda, & sola remansi. His auditis à puella, scripsit omnia hæc affinis ille narrantis Patri Inquisitori Bergomensi, à quo capta mulier, & tormentis exposita, omnia confirmauit per confessionem, & addidit se à Demone plusquam quinquagies deportatam, vt puerum illum prædicti affinis occideret, non tamen vnquam præualuisse, eò quòd semper illum inuensset signo crucis, & sanctis orationibus à parentibus benè munitum.

a q̃on. de strigibus. cap. 17. & seq.

Quidam Antonius Leo Carbonarius Ferrariæ habitator de Valle Tellina, narrauit hoc anno se in patria sua, ab eo, cui infrascripta contigerunt cognouisse, quod cum suspectam haberet ille vxorem suam ex relatione multorum, quòd iret ad Conuentum Sagarum, quando ipse nocte dormiret. Finxit se quadam nocte profunde nimis dormire, ꝙ vbi animaduertisset vxor, surgens de lecto, inunxit se vnguẽto ex vasculo prius abscondito, & statim disparuit. Stupens aũt vir eius, & quadam curiositate ductus, de lecto surgens idem fecit, ꝙ vxor, & statim per caminum, vt sibi videbatur, per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse vxorem, delatus in quandam cuiusdam Nobilis Comitis cellam vinariam deportatus est, quo loci etiam vxorem suam cum alijs pluribus inuenit. Eo autem viso, vxor eius statim cum alijs quodam signo facto discessit, viro suo in illo loco relicto, qui mane à seruis illius domus inuentus, & cum clamoribus quasi latro captus, & ante Comitem constitutus, accepto loquendi spacio, cum rubore factum narrauit, & ex eo accusata vxor illius apud Inquisitorem, & tandem confessa, pœnas dedit suorum scelerum dignas.

Lib. 1 dæmonol ca. 14. Nicolaus Remigius sequentia exempla refert, sic scribens. Luthzei (locus in radicibus montis Vogesi) Mense Maio, anno 1589. à Vicarijs celebrabantur paganalia: ex eo Vico Claudius Cotheius in vicinum cuius nomen est Vuisembach aduesperascente redibat iamque eius Montis, qui inter vtrunq; Vicum assurgit bonam partem conscẽderat, cum subito correptus turbine stetit circumspectãter attonitus, num alicubi rei insolentis causa aliqua appareret, nam aer alibi tranquillissimus, quietissimusq; erat, aduertit in secessu quodam laruatas mulieres sex, instructam multo auro, atq; argento mensam quandam saltando circumeuntes, & sua iactantes capita, ad instar eorũ, qui intẽperijs agitantur, tum ijs astantem in nigro Tauro hominem, qui eas, vti otiosus aliquis in triuio, spectabat, ibi igitur constitit tantisper, dũ se colligit, ac rem totam certius oculis agnoscit, quod dum facit, memento turba illa disparuit, ac se ab eius aspectu subduxit. Amoto igitur eo metu, se denuo viæ committit ac iã montis verticem superauerat, tum ecce mulieres illæ à tergo insequuntur, capita sua, vt antea iactantes, atq; altum silentium tenentes, præibat homo atra facie, manibus in harpaginis speciem incuruis, quas etiam parabat illi in frontem immittere, nisi obstitisset districto, atq; opposito ense, siquidem hoc facto insultare destitit, quasi de vita metuens, & euanuit. Ostendunt se iterũ mulieres illæ, vnaq; cũ ijs homo, quem modo dixi Tauri assessorem chorearumq; spectatorem, ad quem iã factus cõfidentior Cotheius accessit propiùs, & infert, item tu ne is es mi Desideri Gazete? (sic.n. vocabatur) obsecro si quid potes serua me, nam tibi fidẽ meam polliceor, me nihil eorum, quæ vidi relaturum nemini, vixque hæc dixerat, cum turbo illum seu nebula inuoluit denuo, eo demum

euolu-

quàm festinatissimè potuit, domum se recepit. Triduo post id testimonium ad aliud postea à Iudice quæstionis rursum vocatus, hoc ex abundanti superioribus addidit, recordari se, cum propiùs ad mensam accessisset, visurus ex quibus epulis esset instructa, Dæmonem sibi è vestigio vnguibus in os inuolasse, ac dum se contra ferro defenderet, inter hæc vehementiori vento iterum sublatum, atq; ad Combri Montis cataractus, qui locus à priore, non minus ducentos passus aberat, fuisse deportatum. Quod, ne quis deliramentũ esse putet hominis non sobrij, & noctis lociq; solitudine tum forte exterriti, id etiã Sandeodati vndecimo calen. Iunij 1589. Barbelina Gaxeta ex mulieribus illis vna, superiore mense totidem ferè verbis apud Inquisitorẽ recitauerat, hoc adijciens, tritici mensuras duas, caseosque bubulcos totidem Cotheio illi à Desiderio Gaxeto eius coniuge dono datos, quo celatum haberet, quod sic viderat, qua de re coram compositi conuenerunt per omnia præter hoc vnum, quòd Barbellina diceret, non esse in Cotheium à Dæmone intentatas manus, quia sic se mensæ propinquum intulisset, vt is in elogio suo fuerat mentitus, sed quòd aureum craterem ab ea furto parauerat tollere.

Ioannem ab Hembach, vix ab Ephebis egressum, Venefica mater secum ad nocturnos Dæmonum cõuentus deduxerat, & quia fidibus sciebat, illum canere iusserat, atq; in proximam arborem, quo rectiùs audiretur iussit ascendere, quod dũ facit, ac saltantium choreas otiosus oculis collustrat, fortè insolentiam admiratus (quia ibi præpostera, & ridicula erant omnia) Deus bone inquit, vnde isthæc vobis tam stulta, amensque turba? vixq; hoc dixerat, cum in terram prolapsus, altero humero debilitatum se sensit, & cum astantium opem imploraret, solus inuentus est, quod dum palam prædicasset, & variè de eo sentiretur, alijs visum, alijs rem gestam esse contendentibus, sequuta est postmodum, quæ eam dubitationem tolleret occasio. Nam Catharina Præuotia, *a* earum vna, quæ choros illos duxerat, ob sortilegij suspicionem non multo post comprehensa, rem omnem, vt supra memorata est, eius rumoris, quem Hembachius seminauerat ignara, & nulla interrogatione præeunte hæc confessa est.

a *In Freisẽ 4. non. Septemb.* 1589.

Rediens Nicolea Langbernard è Moletrina Guermingensi Assenuncuriam, ante 8. cal. Augusti anno 1590. ac iter secundum sepem siluestrem aperto meridie faciens, aduertit in aruo finitimo chorum in orbem saltantium, tum virorum, tum mulierum, verùm quòd prę ter solitum aliorum hominum morem auersi, tergaq; ostendentes id faciebant, attentiùs eos aspiciens, vidit præterea, qui caprinis, bubulisq; pedibus deformes vnà intermixti, saltatorium illum orbẽ versarent; tum penè metu emortua, Iesu salutare nomen inuocare cępit, ac rogare suppliciter, vt ad suos modo salua incolumisq; redire posset. Illico euanuere omnes, qui tripudiabant præter vnum, qui voca-

batur, Petrus, cui ocius in aerem sublato, elabi in terram, atq; excidere visum est penicillũ, vt fornarij consueuerunt furni sui areã priusq̃ panem in eam condant, extergere; inter hæc vehementiori quoq; illa correpta vento, vix anhelitum ducere, ac spiritum trahere poterat, tum etiam domum reuersa, triduum integrum ex valetudine decubuit, cuius rei fama, cum ipsa eiusq; propinquis spargente, iam vniuersum pagum peragrasset: Petrus ille, ne videretur eius dissimulatione tantum crimen agnoscere, ac fateri, primum quidem apud Iudicem iniuriam ferocius agere cœpit, sed tandem veritus, ne non succedente lite, maius ipse sibi periculum pareret, eam consulto deseruit, quæ res multo etiam magis eius facti suspicionem auxit, æstimãtibus multis malę mentis conscientia, illum eam quàmprimum in animum adeo auidè reuocauerat, iniuriam musitare. Ergo Iudex in eius vitã, moresq; tanto diligentius inquirere, ac certis indicijs rem non esse vanam comperisset, comprehendit, tum ad criminis, non adeo inuitam confessionem adducere, tandem & alios, qui cum illi eius sceleris societas fuerat, coarguere, ac iam manifestos facere, inter quos fuere Barbelia Ioannis Latomi vxor, *a* & Mayeta Laurentij *b* supermaioris item vxor Dusæ, quæ diuersæ totidem tamen verbis, illud de saltato à se auersis vnà cum intermedijs cornupedibus Choro proditum à conscio indicium verum esse agnouerunt. Accessit & earum confessioni tertius, Ioannes *c* Michael armentarius, hoc etiam ad maiorem rei fidem addens, se interea dum hæc fierent Tibicinis functo officio, pedum quoddam fortè oblatum ori ádmouendo, ac micantes ei digitos, vti cum ad numerum verè inflantur tibiæ, adducendo. At cum Nicolea illa Iesum tremebunda inuocasset, seque præterea crucis signo muniuisset, è quercus altiore ramo, cui tum insidebat, præcipitem decidisse, demum turbine inuolutum, ac in pratum nomine, Veiler, in quo pascentem gregem paulò ante reliquerat deportatum fuisse. Eius rei grauissimum, fortissimumque argumentum denique hoc fuit, quòd locus vbi sic in orbem agitatæ fuerant choreæ, ille postridie quemadmodum Nicolea ante monuerat, apparuit circulo impressus, qualem habent hyppodromi, vbi in girum aguntur equi, sed & signatus vngularum caprinarum, bubularumque recentibus vestigijs, quæ & videri potuerunt, dum aratro denuo reuolutum est aruum illud bruma sequenti.

a Dusæ 6. Cal. Febr. 159?.
b 14. Cal. Martij eiusdẽ anni.
c Dusæ Cal. Martij eiusdem anni.

In Holandia, erat in Pago Oostbrouch, non procul à Traiecto mulier vidua, quæ habebat seruum ad obeunda onera domus, vt res postulabat. Is cum iam sæpiùs, vt solent esse curiosi serui, per transcenã animaduertisset. Heram nocte intempesta, statim ac se quieti tradidissent domestici, quotidie in stabulum ad certum, præfixumque locum venire, atque porrectis manibus præsepi contiguum fœnile apprehendere; admiratus tandem ille quid nam hoc negotij esset, statuit,

tuit, & ipſe inſcia Hera idem ſemel experiri, atque eandem pertentare aleam. Hera igitur ex conſuetudine ad ſolita veniente, atque ſicuti videbatur digreſſa, ſubſequitur, & ipſe locum contemplatur, atq; exemplo heræ fœnile complectitur; ibi ille ex tempore in aera raptus differtur in Oppidum Vuijch, in abditum, & ſubterraneum ſpecum, vbi cœtum Maleficarum de maleficijs conferentem inter ſe inuenit. Hera admirata propter præſentiam famuli inopinatam, petit, quo geſtu, aut qua tandem ratione momento temporis illuc perueniſſet, Reſpondit ille ordine, vt ſeſe habuerat res, tum illa cœpit indignari plurimum, & excandeſcere, verita, ne nocturni, atq; clandeſtini conuentus illi hac ratione tandẽ noti fierent: cũ conſortibus igitur deliberat quid in hoc ambiguo negotio faciendum ſuadeant, conuenit tandem inter eas, vt amicè exciperetur, ſilentium ſtipularentur, atq; hęc arcana, quæ illi pręter meritum atq; opinionem videre contigiſſet, ſe nulli communicaturum, nec relaturum iuraret. Ille interim pollicetur, adblanditur, & vt mitius agant, ſimulat ſe omnibus votis hoc vnũ expetere, ut cum illarum gratia liceat poſthac Sortilegarum intereſſe Collegio. Interim dum conſultatur labitur hora, etiam abeundi tempus inſtat, in dubium iterum, inſtigante hera iam vertitur, remittendus ne domum ſit totius cœtus periculo, an publico bono, necandus. Communi tandem omnium conſenſu, mitior placuit ſententia, quæ iuramento adactum, domum deferendum decerneret. Suſcipit eam prouinciam Hera, atque fide data in humeros receptum domum delaturam pollicetur: accinguntur operi, eoque ocus per aera feruntur. Sed ecce tranſacta iam maiori parte itineris, conſpicuum ſeſe dedit lacus arundineto obſitus; ibi Malefica illa Anus occaſionem nacta, verita, ne Iuuenis pœnitentia ductus, quòd furialibus iſtis feris initiatus eſſet, viſa tandem eliminaret, peruolans à ſe deiecit Adoleſcentem, ſperans, vt ſuſpicio eſt, eundem caſus violentia partim enectum, partim lacus ipſius altitudine abſorptũ iri. Verum, vt eſt Deus miſericors, non volens mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat, veſanæ illius menti metas conſtituit, neq; paſſus eſt iuuenem inſontem ſubmergi, ſed aliquanto æquiore conditione permittit, vt in hunc vſq; diem vita protraheretur: fortè in arundinetum decidens, lethalẽ plagã ex caſu non accepit, violentia impetuq; caſus per arundinetum quodãmodo refractus, interim miſer ille, qui ſolius linguæ miniſterio iam vtebatur, dum illuceſceret, mille diſtorquebatur cruciatibus, ac ſuſpiria trahens, tantiſper ingemiſcebat, dum prętereũtes inſolita lamentatione attoniti, facta indagagine, compererunt hoĩem prorſus elumbẽ, & cui vtraq; excidiſſet coxa; rogant vnde ſit, qũo eo calamitatis deuenerit? narrat ille ordine ſingula, defertur tandem curru Vltraiectum; ibi nobilis vir Ioannes Chulemburgh Vrbis Prætor rei nouitate quodammodo perculſus, admirabundus ſingula

perquirit, atque indagine facta fascinatricem Heram comprehẽdi iubet, vinculisque constringi; illa simul ac in manus Præfectij venisset, nihil negauit, sed singula confessa est.

a In Lucerna inquisit. nu. 3.

Narrat Cumanus, *a* quòd in Oppido Mendrisij Comensis Dioecesis contigit iam ferè annis 60. vt cum ibi quidam Inquisitor nomine Magister Bartholomeus de Homate, Dominus Laurentius de Concoretio Prætor, & Ioannes de Fossato Notarius contra has Striges procederent, vno die ipse Prætor, quadam curiositate ductus, volens experiri, an verè, & corporaliter Strigæ irent ad ludum, facta conuentione accessit quodam die Iouis sero cum Notario suo, & quodam alio extra oppidum ad quendam locum, sicut illi Malefica prædixerat, & dũ ibi prope essent illi tres, viderunt ibi plures personas congregatas, corã quodam, qui erat Diabolus in forma hirci, ad modum cuiusdam magni Domini sedente: & ecce subito omnes ille personæ ibidem congregatæ, iussu diaboli, adeo illũ officialem, & omnes eius socios Deo permittente baculis percusserunt; q̃ ex talibus percussionibus ille officialis, Notarius, & tertius ille alius, infra quindecim dies mortui sunt.

b Lib. de Antichristo. cap. 7.

Florimundus Raemundus, *b* Senator Regius in Burdegalensi curia, Vir pius, catholicus, & eruditus tradidit aliquos ritus Sagarum satis nefandos & sacrilegos, scribit igitur sequentia verba.

In hac curia Anno 1594. audita fuit Muliercula Adolescentula Aquitana, non inscita forma, quæ sine tormentorum cruciatu sponte sua fatebatur, se teneriore adhuc ætate cum foret à quodam Italo corrupta, & postea, quæ D. Ioannis Præcursoris diem præcedit nocte media in agrum quendam abducta, illic Italum fagina virgula circulum in terra designasse; certaq; verba in libro quodã nigro lecta sub murmurasse, subito deinde hircum grandem planè atrum astitisse, probè cornutum, comitatum fœminis duabus, & mox accessisse virum vestitu, ornatuq; Sacerdotali: Hircum quæsijsse ab Italo, quę puella isthęc foret? Respondisse hunc, eam à se adductam, vt hircus in suarum numerũ illam referret, quo audito iussit hircus, vt illa signũ crucis manu leua efformaret, & quotquot aderant salutatoriè venerationis officio fungẽtes, accederẽt propiùs: fecerunt illi & osculum sub ipsa cauda labris impressere. Inter hirci cornua, nigri coloris candela tetrum lumẽ præbebat, de hac, quas singuli manu tenebãt, accenderunt, & cũ hircũ adorabant, stipem pecuniariã in peluim, quæ aderat inijciebant, hoc primo factũ tempore, postea Italus fœminã in eundẽ iterũ locum reduxit; tunc hircus ab ea postulauit corollam, seu sertũ de capillis suis: Italus capillos dessecuit, & illi obtulit, hoc signo despõsam seduxit hircus à turba, & in vicinũ nemus deductã, solo appressam iniuit, quæ fęminæ commixtio, vt aiebat, mirè ingrata, & voluptatis planè expers fuit, imò, & cũ sensu acerbi doloris, & horroris ob semen hirci, quod glaciei instar frigidum experiebatur. Singulo quoq; mense, Mercurij,

& Ve-

& Veneris diebus semel generale capitulum (sic vocabat) celebrabatur apud puteum de Dome, ad quem conuentum ipsa infinitis vicibus accesserat, cum alijs plusquam sexaginta, qui singuli candelã nigram secum adferebant, quã hircus admotam postico, posteriore illo subcaudino flatu accenderat, quo peracto omnes tripudium orbiculare, obuerso inuicem tergo, iunctis manibus auspicabantur. Missæ quoq; simulacrũ exhibebatur, quod qui peragebat (quem illa nominauit) casula nigra, cui nulla erat intexta crux, vestiebatur. Loco sacrificij incruenti, & sacræ hostiæ, eleuabat resegmen, siue orbem ex rapa tinctum fuligine, & eo eleuante clamabatur à præsentibus vnanimi voce. Magister adiuua nos. Calici, loco vini, aqua infundebatur: lustralem verò aquam sic conficiebant. Scrobi in terram defossæ hircus immingebat, hac vnda pura, scilicet sacrificus, & aspergillo atro cunctos aspergebat. In hoc conuentu ministeria sortilegij singulis distribuebantur, & singuli rerum à se gestarum rationem reddebant. Disceptabatur de venenis, maleficijs, veneficijs, ligaminibus & remedijs Magicis, de perdendis frugibus, & similibus criminibus. Hactenus Raemundus.

Nunc videamus, quomodo Sagæ per aera in nubibus circũferũtur à Dæmonibus, extra tẽpus nocturni conuentus. In Belgio; Nobilis, & spectatę fidei vir Vanderburchtius Decanus Ecclesiæ Mechliniensis Municeps sclopetam deferens, deambulabat extra Municipiũ, cui ecce obstrepũt multæ, ac multę aues ex obscęnis, corui, & picę in arbore prope viã: sclopũ ille colimat, & displodit: visus sibi vnã certo ictu pculisse, & decidisse de Ramo, reperit solã ferream clauem de cingulo muliebri delapsam, capit, & domũ rediens narrat amico, & nũ norit clauem inquirit, Resp. alter, se nosce clauem vicinæ domus. N. Itur ad domum, reperiunt ianuam clausam, inserunt in seram clauem, recludunt, ingrediuntur pro familiaritate, quæ erat illis cum patrefamilias; ingressi inueniunt matremfamilias glande latus ictam.

Martinus Delrio, *a* subdit sequentia, his verbis. Versabar ego, Anno 1587. Caleti (quando fœlicibus auspicijs Sereniss. Archiducis Alberti vi expugnatũ à Catholici Regis militibus tenebatur) ad pontẽ Neuleti. Duo signa Valonum præsidio posita limitem contra Bolonienses, tum hostes tuebantur, sub vesperam sudo cœlo, procubitores duo vident nubem subnigram aduolare, & in ea videntur sibi audire confusas voces multorũ, quos nulli videbãt, tum alter audacior, quid hoc rei est? sumus ne sat securi? si tibi videtur bonũ librabo tormentũ manuariũ meum in ipsam nubem; assentitur socius: cum tonitru sclopi decidit de nube ante pedes mulier ebria, nuda, bene obeso corpore, & media ætate, femur traiecta duplici vulnere: capta, se mẽtis impotem simulabat, nec ferè aliud loquentibus referrebat, quã hostes ne, an fœderati? quid ad hæc, qui negant transferri? negabunt credere

a Lib. 5. disquisit. magicarum. sect. 3.

dere

dere ſeſe, maneãt increduli, quia nec oculatis, quos poſſem plurimos abducere, credent. Cur? quia, nec viderunt, nec audierunt, & quoſdam interrogauerunt, qui ſe nihil ſcire reſponderunt. Hæc ille.

Cape lector, & alia, quæ alij oculati teſtes, non auriti tantũ in actis iudiciarijs, ſacramento veritatis adacti profeſſi fuere, verbis Nicolai Remigij quæſitoris proponam. Eſt Girumcuriȩ, ait, in Vogeſorũ Prouincia Caſtellum ſatis firmum, è cuius ſumma arce, cum tegularum aliquot ordines fulmine eſſent deiecti, ſe Sebaſtiana Piccarda, non multo poſt, nempe 10. Cal. Nouemb. 1580. in eo pago ſortilegij rea forte, & id apud Iudicem profeſſa eſt, Dæmonis ſuaq; ſimul opera eſſe patratum, cum enim, ait, è nube vna in illum proruiſſemus, eo conſilio vt funditus eam euerteremus, non fuit tamen in noſtra poteſtate id exequi, ſed tãtum pauxillum id ruine attulimus, vt eſſet quòd eius conatus nos non omnino pȩniteret. ſimile eſt quod ſequitur.

Cuninus quidam nomine, Magiſtratum in D. Clemẽtis Fano Roncai vbi commorabatur obtinens, Calen. Decemb. 1586. cum ruri fœnũ inter domeſticos curaret, cȩlumq; iam magnis tempeſtatibus commotum cerneret, domum fugam parabat, ſed dum ad eam ſe inſtruit, ſubito fulminis ictu proximè ſe quercus ſex radicitus vidit euerſas, ac eam, quæ ſeptimo loco adhuc ſtabat, totam tamquã vnguibus laceratam, aç diſcerptam, cum iam multo magis properaret, amiſſis etiam præ feſtinatione pileo, ac inſtrumentis ijs, quæ tũ manibus geſtabat, ecce de integro audito fulminis fragore illi viſa eſt in ſumma quercu, quæ in propinquo erat hærere mulier, qua (vt credibile eſt) nubes ſe eo impetu exonerarat, eam igitur conſideratius intuens agnouit, è vicinia vetulam eſſe, quam illico ſic cœpit verbis increpare. Tu ne peſſima es Margarita Vuarina, ad quam quantum nunc comperio, non immerito ante hac ſortilegij ſuſpicio apud omnes pertinuit? vnde tu nunc nobis, ades iſto habitu? cui illa, ignoſce mihi hoc quæſo, ac celatũ habe, quod nunc vides, faxo ſi hoc de me ita promerueris, vt nunquam à me tibi tuiſq́ue vel minima oriatur iniuria, ac ne quis de iſtis dubitet, ſciat, non modo eſſe probata Cunini illius teſtimonio, quod iureiurando apud quæſtorem ſanctiſſimè firmauit, ſed etiam ipſius Vuarinæ agnitione, & extra tormenta ſæpius repetita, & in ipſo vitæ vltimo momento multis audientibus confirmata.

Huc etiã pertinet, quod ex alijs quæſtionibus capitalibus eorumq́ue, qui exercuerunt eas, fida renunciatione cõpertum habeo. Coorta enim magno fragore, tonitribuſq́ue tempeſtate, qui armenta reliquoſq; pecorum greges in collis Alemani iugo cuſtodiebant (is ad vicinos huecariæ cãpos, quæ eſt in Vogeſorum præfectura pertinet) ſe, vt in operto eſſent in proximas ſyluas abdiderãt, ecce verò illis ex improuiſo, viſi ſunt duo Ruſtici ſummis arborum, quæ proximè ſtabant ramis inhærentes, ac velut implicati, adeoq; animis conſternati, vt facilè

cilè iudicarent illuc non consilio, sed casu, atque inauspicato aliquo impetu eò deuenisse. Tum autem vestitus fœditas, atq; deprauatio quasi per lutum, sentesq; omnes fuissent raptati suspicionem augebat, eo loci à Magistello suo eiectos, detrusosq; fuisse, postquã is eos hac, atque illac more suo traxisset, cõfirmabatur; & ideo magis, quod cum illic tanto temporis spatio consedissent, quantum satis esset ad probandam, asserendamq; oculorum fidem; momẽto tamen, aduertenteq; nemine dilapsi apparere desijssent, tandem & dubitationem omnem amouit, quæ non longo post tempore subsequuta est illorum ea de re spontanea, atque armentariorum verbis confirmata confessio, cum ad interrogata ex vinculis responderent.

Est etiam villa, quæ se Bellimonte Vitelliũ contendẽtibus sinistrorsum ostendit, ibi in summum tectum, cum forte & ijdem, è procellosa nube præcipites decidissent, magnaq; difficultate, Rotarius (id erat alteri nomen) afficeretur, quemadmodum ex tam arduo loco se incolumes possent in terram demittere. Amantius, qui à prima pubertate in dæmonis seruitutem à parentibus abductus, maturè se ijs assuefecerat, ridens sibi, ait, bono esto animo stulte, nam qui nos habet sua potestate ad difficiliora habiles, atque idoneos Magister, hoc etiam negotium facile, ac sine vlla difficultate expediet, nec dictum res diutius morata est, nam subito turbine vna correpti sine vlla noxa, in terram sunt depositi, ipsa tota sic contremiscente domo, vt à fundamentis diuelli videretur. Hocq; ipsi diuersi, totidem tamen verbis recensuerunt; imò, & cum villaticis commissi de die, deque tumultu, ac trepidatione omni, inter eos liberè, ac constanter conuenit, ac tandem, quos viuos criminis societas coniunxerat, eosdem mortuos flamma Iudicis condemnatione absumpsit. Hęc Remigius.

An possint Magi transformare corpora ex vna specie in aliam. Cap. XIII.

Doctrina.

NVlli dubium esse potest Magorum artes, & Metamorphoses omnes illusorias, & deceptrices esse, & cũ natura pugnare, hominis in beluam degenerationem. Addo contrarium asserenti anathematis imminere pœnam, [a] quæ sententia authoritate S. Augustini, [b] fulcitur, idẽ ratio persuadet, nequit enim anima humana informare corpus beluinum, vt nec aĩa Leonis equinũ corpus, vel anima equi corpus humanũ, quia quælibet forma substantialis, vt suum esse tribuat informãdo, requirit peculiares, sibiq; conuenientes dispositiones, & organizatio-

Comment. in Scenec. agamẽn. V.690.
a ex cap. Episc. 26. q. 5.
b lib. 18. de ciuit. Dei. c. 18. & de spiritu ex litter. ca. 28. fin.

zationem corporis propriã, ideo anima definitur actus organici corporis: vnde fit, vt nec ferina anima humanum corpus, nec humana ferinum queat vt dixi, informare. Istiusmodi prodigiosæ transformationis opinio, non recens solum, sed & fuit veterum ista iam à multis seculis inueterata persuasio. Euantes *a* magni nominis author recitat ex Archadum annalibus gentile fuisse in Anthei familia hoc factum, vt vsus ex ea quotannis sortito ad Stagnum quoddam perductas, positis vestibus tranaret, confestimque belua ex homine fieret, ac nono post anno, si interim humanum sanguinem non gustasset, pristinam formam reciperet. Neuros etiam, qui Borxsthenen accolunt, semel quotannis ad aliquot dies lupos effici, ac rursus exacto spatio, quod ei sorti attributum est, in pristinum habitum redire solitos recensuit Herodotus, *b* & Solinus. *c* Sed non id solum ita contigit illis moribus, & ætate, quibus nulla adhuc fulgebat Christianæ veritatis lux hominibus, sed & Bulgariam Baianum *d* quendam habuisse eius Symeonis, qui aliquando in ea imperauit, filium, qui se in lupum, aut quamuis aliam bestiam, cum vellet, mala arte immutaret. Et Rusciæ Dux quidam, cum audiuisset in ditione sua esse hominem, qui se in eam, quam vellet formam mutaret, accersitum illum, ac prius catenis constrictum, iussit in hoc artem suam properè, vt ostentaret, quod cum ille dixisset, se quidem libenter facturum, modo in propinquo conclaui liceret se paululum esse, idque illi esset concessum, è vestigio egressus, lupi quidem natiua specie, sed ijsdem, quibus antea catenis impeditus, in magnam omnes, qui aderant sui admirationem traduxit, sed in ferocissimos duos canes, quos Dux insidijs ad id collocauerat incidens miser, dilaniatus, atque discerptus est.

a Pli. lib. 8. cap. 22.

b In Melpomene.

c In Polyhistore ca. 20.

d Sigebert. in Chron. Luith. lib. 3. cap. 8.

Nulli

Nulli tamen in mentem cadere debet, vt iam dixi, verè hominem posse in beluam commutari, & beluam in hominem verum, sed hæc magica esse portenta, ac præstigias, quæ habent speciem, & non veritatem earum rerum, quas ostendunt. Diabolus enim diuersimodè solet decipere sensus nostros, vt alibi docui, quia solet aliquando aliud corpus substituere, & illis absentibus, vel alicubi in abdito loco soparatis, ipse assumpto lupi corpore, vel ex aere formato, & sibi circundato ista gerit, quæ putant homines ab illo misero absente, & dormiente patrata, quod stratagemma à Sãcto quodam viro cunctis manifestatum, narrat Guglielmus *a* Parisiensis. Aliquando ex pacto Magis aeream circundat effigiem beluæ, & membra membris, quoad patitur similitudo circumponens, caput capiti, os ori, ventrem ventri, pedem pedi, brachia brachijs, accommodat, hoc solet contingere, qñ ad hoc inunctionibus certis, *b* vel solis verbis conceptis vtuntur, vt superius adductum exemplum de illo, qui fuit à canibus laceratus, & tunc relinquunt vestigia lupi terræ impressa. Hoc autem vltimo casu, nihil mirum est, si postmodum verè inueniantur saucij illis membris humanis, quæ in ferino corpore ritum acceperant, nam leuiter cessit circumiectus aer, vulnus vero corpori inhæsit, quando autem verum corpus abfuit, tunc Diabolus in absentis corpore eam partem consauciat, quam scit in ferino corpore sauciatam fuisse, de huiusmodi affert Exemplum Bartholomæus Spineus. *c* his verbis.

a p. vlt. cap. 13.

b vt Dolani illi licantropi.

c qō. de Strigibus cap. 19.

Exempla.

HVius etiam apparentis conuersionis Strigum in Cattos, testis in hac eadem Ciuitate Ferrariæ Philippus nomine, artificio cerdo, sub iudiciali iuramento mihi asseruit Strigem quandam ante tres menses ei imposuisse, ne prohiberet venire circa puerum (à se fortè strigatum) quam curandum assumpserat, si quas blandientes, & alludentes videret Cattos. Eadem igitur die dum discessisset illa, viderũt post horam ipse, & vxor sua Cattum magnam, & hactenus ab eis inuisam, quæ ad puerum accedebat concito gradu, quam cum ex timore parentes sæpius abegissent, postremo contra venientis vexationem ad impatientiam exarserũt, clausoq; ostio vir ille grauissimè Cattum hinc inde fugiẽtem diutius hasta percussit, & demum ex alta fenestra se iactare compulit, vt toto collisa videretur corpore Cattus. Ex tunc autem, Strix illa vetula toto confracta corpore per plurimos dies lecto decubuit, quo factum est, vt leuis, quam prius habebant suspicio, quod Striga esset, & puerum suum, qui hac infirmitate fascinatus grauissimè laborabat, ipsa fascina esset, in vehementem transijt, imò, & violentam, etenim percussiones, & plagæ, quæ in Catto infixæ sunt,

in illa

in illa vetula sunt inuentæ quoad membrorum correspondentiam.

a *lib. 2. cap. 5.* Refert Remigius, a quòd ferè omnes, qui sortilegij crimine deprehensi in manus suas peruenere, se ex homine in felem toties migrasse retulerunt, quoties se in alienas ædes latenter intromittere volebant; vt ibi noctu sua venena spargerent. Barbellina Rayel, b se in felem indutam fuisse fassa est, vt in ea specie, ac figura Ioannis Ludouici domum, & faciliùs ingrederetur, & tutiùs peruagaretur, quod cum aliquando faceret, ac eius infantem bimum incustoditum reperisset, puluere medicato, quem tum in pedis palma conclusum gestabat, eum conspersit, ac interemit.

b *Blainuillæ ad aquas 11. Ian. 1587*

c *Dalheuij 1581.* Petronius Armentarius, c si quando, quod in procliui est inter pares, odio, aut inuidia mouebatur, contra vicinorum pecorum custodes, in lupum se, conceptis quibusdam ad eam transformationem verbis, immutabat; demumque tutus eo prætextu ab omni noxæ suspicione obuiam quamq; pecudem dilaniabat, ac discerpebat.

Sequens exemplum narrauit clarissimus comes Paulus à Salm, sacri cubiculi in Regia Lotharingiæ summus præfectus. Hess. Pittelangij, in quo Oppido ipse ditionem habebat, iuxta vetus institutum debentur sibi, familiæ suæ ab incolis gratuitę, & anniuersarię operę. Eas cum fortè ij præstitissent, facta cũ curribus suis lignatione, ac vicissim pro remuneratione cibum caperent, in castelli atrio orta, vt fit inter canes rixa, quos secum habebant, ex ijs vna in proximum hypocausti furnulũ se condidit, ac cum huic cęteri vehementius latrarent, incolarũ vnus introspiciens, ac præ cęteris aspectu horridam intuens, suspicatus id quod erat (nam ea regio strigibus vulgo est infamis) telo, quod tunc gestabat in eius os iniecto, vulnus graue inflixit, quo accepto statim illa se foras proripuit, saltem desijt amplius videri. Postmodum totam vrbem peruasit rumor, vetulam esse quandam, quæ decumberet ex vulnere, quod vbi accepisset nesciretur; suspicari omnes cęperũt quod verum erat, rabidam illam esse canem, quæ in atrio telo esset percussa, atque tum ex hac suspicione, tum ex ea qua pridem laborabat fama, comprehensa, & in custodiam tradita, tandem etiam de hoc diligenter interrogata, liberè rem omnem, sicuti hic recensetur, simul & malefica alia quàm plurima patefecit.

Audite, & hoc quòd refert Remigius sibi narratum à Clarissima Heroide D. Diana Dommartinẽsi vxore Illustriss. Principis D. Caroli Philippi Croij Marchionis ab Haurech, his verbis: Non ita pridem Thiecuriæ, qui pagus in eius ditione est mulier fuit huiusmodi malis artib. addicta, cui, & ei induendi alienas formas à Dæmone fuit tributa facultas. Eam igitur, cum eius pagi opilionem odisset impendio, ac quoquo pacto malè mulctatum caperet, in eius gregem pascẽtem lupi forma, atq; habitu aliquando irruit, sed ab illo accurrente iniecta, atque impacta securi, vulnus in femore accepit, quo debilitata coacta fuit

se illi-

ſe illico in proximum dumetum inferre, vbi ab aſſequente opilione reperta eſt vulnus ligans veſtis diſciſſæ peniculamentis, quo ſanguinem,qui ex eo magna vi diffluebat, ſiſteret, ſicque eo inditio delata, ac comperta, rem omnem,vti hic recenſetur,agnouit, & tādem ignis ſupplicio pœnas luit.

In Flandria,in Oppido quodam parum diſtante à Dizmuda, Ruſticus quidam vnà cum filio adoleſcente in Taberna bibens, hoſpitā ſignantem ceruiſiam,quam propinabat, obſeruabat, & videns quòd notaret duplo plus, quàm propinaret,diſſimulauit nihilominus, vſque ad ſolutionem compotationis. Perfecta potatione, vocat hoſpitam,vt ponat rationem expenſi,petit iſta quantum ſignarat creta:negat ille,& multis vltro, citroque iactis, pecuniam in mēſam proijcit, quam ſciebat ſufficere, & diſcedit. Stomachabunda hæc,tu verò,ait, non hinc hodie poteris domum ire, vel non ego, quę ſum; abijt contemnens mulierculæ minas, vbi peruenit ad fluuiolum, in quo ſcapham reliquerat,non potuit pater vnà cum filio admodum forti,ſumma ope eam à ripa contis depellere, ita vt dixiſſes clauis fixam in ipſo ſolo. fortè duo,vel tres milites illac iter habebant, vocat, dicens quæſo contubernales boni venite, & opem ferte, vt hanc nauiculam de ripa deducamus, promitto enim pro mercede largum potum, accedunt, & ingreſſi quantum poſſunt protrudunt, diu fruſtra vim fecerunt, anhelans vnus, & ſudans ait,efferamus ſarcinas, & hæc onera,fortè vacuam commodius deducemus,fit, & ecce mercibus expoſitis, vident in ſentina ingentem luridum buffonem ſcintillantibus oculis illos intuentem,non tulit vnus militum, ſed gladij cuſpide perforatum ad guttur in aquam proijcit, ille quaſi exanimis in tergum prouoluitur ventre reſupinato, vulnera natanti cæteri imponūt alia, & repente nauis ſoluitur. Lętus Ruſticus auxiliatores ad idem vnde receſſerat hoſpitium reducit; potum petit, præbet ancilla, quærit ille vbi hoſpita? audit,peſſimè ſe habere, & animā in lecto agere.quid, inquit, inepta ebrium me putas? vix media elapſa eſt hora, cum ego illam iſtic ſanam,vt tu es,reliqui,vadam; & videbo,quid iſtuc rei ſit. Intrat cubiculum,inuenit collum,& ventrem vulneribus confoſſam, laceramque expiraſſe, vnde hæc,exclamat, vulnera? neſcire ſe profitetur ancilla,nec domo illam, quòd ſciat pedem extuliſſe, itur ad Magiſtratum, vulnera cęſim, punctimq; illata inueniuntur ijſdem in locis,quibus buffonem,qui nuſquam comparebat, milites occiderant.

An

An bestiæ loqui possint arte Magorum. Caput XIV.

Doctrina.

FIT aliquando Diuina virtute, vt cui nulla inest naturalis virtus loquendi, illud tamen loquatur testante Scriptura sacra, *a* de asina Balaam. quo autem modo Deus efficiat, hoc ipse nouit, qui est fabricator omnis loquutionis: puto tamen, vt plurimum vti Angelorum opera, qui per illas inanimatas res, vel per bruta loquãtur. Per bruta in ipsisinet formata loquela corporibus, & talis loquutio est vitalis actio ipsius animalis, non tamen est actio intellectualis, sed dicitur intellectualis tantùm respectu Angeli; hoc fit in illis, quæ habent organa apta ad loquendum, vt Picca, Psitacus, Coruus, & similia; in brutis autem non habentibus apta organa ad loquendum, vt Asini, boues &c. putarim id facere, eo quòd ipsemet Angelus, iuxta ea sermone in aere formato loquitur. Ita dicendũ de in sensibilibus, igne, aqua, Terra, aere, cadaueribus, quibus sic stantibus, facile erit iudicium facere, & respondere quærenti. An verò bestiarum voces Magi intelligant, scribit Porphyrius, *b* quod sua ætate de Apollonio Tianeo dici solitum: illum, cum audisset passerem cum multis vociferãtem, exposuisse sodalibus suis, quos secum habebat, quòd passer indicabat cæteris, asinum onustum frumento ante Vrbis portam cecidisse, frumentumq; humi fusum esse. Volebat enim Apollonius hoc facto fingere, se garritus auium intelligere, sed hæc sunt incredibilia. Quòd autem beluę inter se intelligãt, saltem eiusdem speciei, per eorum effectus corporis, vel vocis, hoc quotidiana docet experiẽtia, & hoc conatus est probare Porphyrius: piscis enim, qui confractum laqueum euasit, alijs periculum indicat, vnde fit, vt eo die huius generis nulli pisces compareant, Vide Petrum Gregorium, *c* hæc ipsa memorantem, prudenterq; monentem, intelligentiam veram, & discursum animantibus deesse.

a Num. 22.

b lib. 3.

c lib. 15. de repub. cap. 5.

Exempla.

REfert Antonius Bonfinius, *d* quod anno circiter tertio post cladem ad Nicopolim, Sigismundo Imperatore à Turcis acceptã, cum multi in eum campum descenderent, emissam inter ossa subinde vocem audierunt, Iesu Christi Saluatoris, & Mariæ Virginis nomina

d histor. lib 3.

mina inuocantem, loquaxque inter cadauera caput inuentum, quod vbi homines sibi adesse nouit, quid tã, ait, stupidi hic statis uiri? Christianus ego sum, inconfessus in hoc bello occubui. Maria Mater me æterni supplicij reum esse non patitur, hic me adhuc linguæ compotem seruauit, vt delicta fateri, & animum sacris apostolicis lustrare queam, proinde Sacerdotem, qui confessionem audiat, & me expiatum reddat, accersite quæso; Rogatus, cur tantum à Virgine beneficium promeruisset, respõdit, sibi peculiarem in eam fuisse in vita deuotionem, & septena eius festa quotannis reuerentissimè celebrasse, religiosisq; ieiunijs, pane solum, & aqua decorasse. Quare accersito è Pago proximo sacerdote, Confessionem ritè transegit, & impetrata erratorum omnium remissione, & absolutione, repente conticuit, perpetuoque quieuit.

Simia Dei Diabolus, conatus multa similia, sed pseudo miracula, interdum Deo permittente facere, ad Diuinam vindictã demonstrandam, & eius iustitiam facit. Flegon Tralianus, ait, a Policritus, post Locridem vxorem ductam, & postquam tres noctes cum ea obdormisset, tertio die vita functus eam reliquit grauidam, quæ monstrum ex duplici sexu peperit, quod cum in mediam concionem populi ductum fuisset ad consultandum, quid id præsagiret, quidve de eo faciendum esset, comparuit in medio populi Spectrum Policritus, & futuram Aetolis, & Locrensibus prædixit cladem, & impotente ad resistendum populo, filium suum monstruosum dempto capite deuorauit, & euanuit, mox & caput eandem cladem eloquutum est.

a Lib. 1. de mirabil.

Addidit idem Auctor ex Antistene Philosopho Peripatetico. Quo tempore Acilius Glabrio Consul vicit Antiochum Regem Asiæ, deterritos Romanos oraculis, ne amplius inuaderent Asiam, & Publij Ducis Romanorum caput relictum à lupo, qui corpus deuorauerat, vt ipse prædixerat furore Diuino, vt putatur percitus, cecinisse longo sermone aduenturam Cladem Romanis.

Facillimè Magus potest per Dæmonẽ efficere, vitiatis organis corporeis, vt homo lattrare, vlulare, crocitare, hinnire audiatur, conans loqui, videmus enim artificio id nonnullos fœliciter consequi.

Legitur, quòd Anno 1546. Margarita Eslingensis ex ventris doloribus ita intumuit, vt ventris moles totam faciem obtegeret, ac in circumferentia decem palmos excedere videretur, audiebantur à circumstantibus lectum, gallorum cãtus, gallinarum crocitationes, anserum strepitus, latratus canum, balatus ouium, porcorum grugnitus, boum mugitus, hinnitus equorum. Eduxit mirè magnitudinis vermes, atque serpentes ex latere circiter. 150. quo miraculo fidem faceret, cum tamen nil nisi præstigiæ Dæmonum à matre puellæ lucri causa confictæ forent.

N. in lib de prodigijs.

An Dæmon possit facere, vt quis tormenta non sentiat. Cap. XV.

Doctrina.

N Dæmon possit facere, ne actu sentiat, quod natura sensibile est, V.g. ne crucietur quæstioni subditum; Iãblichus *a* scribit multos prophetarũ admoto igne non vri, vel si vrantur, vstionem nõ sentire, nec alia vlla tormenta: loquens de vatibus gentiliũ, & ait, id fieri Deo intus adflante, qui repellit ignem, illaq; cętera hebetat. Quis est iste Deus Iamblici Magi, nisi cacodæmon quispiam Eurycles? qui sunt isti prophetæ, nisi malefici? *b* Hodie quidam impij milites se fore inuulnerabiles putant, si arma certo ritu incantent; vel sacrilego ausu crucifixi imaginem compungant, vel comminuãt, aut confringant, *c* ita Codronchus, *d* vel si ferant interulam horrendis imaginibus descriptam, quam vocant, Inferni camisiam, vel si periapta quædam ferant varijs caracteribus Magicis insignita, aut orationes, quas blaspheme admodum, & mendaciter tribuunt D. Leoni, vel Carolo Magno, insignitas magnis, (vt dicunt Magi) Dei nominibus; sic deludit Diabolus suos, vt est videre in Exemplis.

a *libr. de mister. Aegyp. paulò ante medium.*
b *Vide Ioseph. Anglez in 2. q de dæmonib ar. 4. diffic. 5. dub. 1.*
c *Sprenger. ĩ mal. p 2. q 1. c. 16.*
d *lib. 3. de morbis venesi c. 12.*
e *lib. 1. disquisit ma gic. qũ. 21.*

Exempla.

REfert Martinus Delrio, *e* se nouisse studiosum quendam iuris, nomine Quirinum Baccalaureum, qui, cum tali membranula fretus, audacter se iurgijs, & pugnis immiscuisset, sæpe ictus, nunquã tamen saucius; tandem Romæ anno 1572. vel 1573. in Symposio minimo vulnere fuit interemptus, huic simile est sequens.

Niderius in suo formicario scribit, quòd in territorio Bernensium, primus auctor maleficiorum fuit quidam Scafius dictus; qui publicè de hoc gloriari audebat, quòd quandocunque vellet, ipse se omnium suorum in æmulorum oculis velut murem facere valeret, & dilabi à manibus inimicorum suorum lethalium, & ita capitalium suorũ inimicorum manibus sæpe, vt dicitur euasit: Sed cum terminum suæ malitiæ Diuina iustitia facere voluit, tandem per hostes suos in Stuffa quadam, prope fenestram quandã sedere explorabatur cautè, quo in loco, cum nullum de sibi insidiantibus suspectum haberet, per fenestram gladijs, & hastis inopinatè transfixus est, & ob sua facinora

ibi

ibi mortuus miſerabiliter.

Tormentorum ſæuitiam quotidiè Malefici in eculeo eludunt, omnem enim cruciatum, vel riſu, vel ſomno, vel ſilentio ſuperant. quo in genere Stupenda eſt narratio Charondę, *a* quæ talis eſt. Quandam fœminam quinquagenariam ſibi notam ſic eluſiſſe infuſionem laridi liquati toto corpore factam, & omnium membrorum diram diſtractionem, vt nihil ſentiret prorſus: ex Equleo ſublatam omni ſenſu doloris vacuam, integram, & illæſam fuiſſe, niſi quòd pollex pedis euulſus in quæſtione, redditus non ſit, cuius tamen illi iactura noxæ vlli, vel impedimento non fuerit, quam omnia tormenta eludentem, & pertinaciter omnia negantem, eliſa in carcere gula, Diabolus necauit, qui eam maleficij per energumenam accuſarat.

a libr. de Antichriſto reuelato nota. 1.

Prope Samarobrinam anno 1599. capta fuit puella Strigatrix, quæ nec pedum exuſtionem ſæuiſſimam, nec flagra validiſſima ſentiebat, donec Sacerdotis cuiuſdam monitu, illi Agni benedicti ceram in collum iniecerunt, tum enim vi ſacrati amuleti, Dœmonis præſtigioſa ludibria depulſa, illam vim doloris cœpit ſentire, vnde patet hanc indolētiam, quam agnoſcit etiam Toſtatus, *b* minime naſci ex vlla phyſica cauſa, ſed opera Dæmonis induci.

b q.354. in Genſ. cap.13.

Remigius *c* refert hæc ſequētia. Cum Iſabella Pardea ob ſortilegij crimen comprehenſa, vrbis Præfecto partem corporis à Dæmone ſignatam indicaſſet, ſubijt ei in animum experiri, verum ne id eſſet, quod de huiuſmodi ſtupore ferebatur: ergo iuſſit in eam aciculam penitiſſimè infigi, atque inculcari, quòd cum in ſatis magna hominum frequentia eſſet factum, & incruentum omnino vulnus apparuit, & nullum Saga doloris, vel minimi indicium aſpicientibus dedit.

c lib.1. c. 5. Spinalij pridie nonas Maiꝰ. 1588.

Claudia *d* Bogarta tormentis iam exhibenda, cute, vt moris eſt detonſa fuerat, ob idque cicatricem in ſumma fronte nuda oſtendebat. Suſpicatus igitur inquiſitor, quod verè erat, ſcilicet à Dæmone impreſſi vnguis veſtigium, quod ante capillis tegeretur, in id iubet aciculam altiſſimè infigi, quod cum eſſet factum, nec illa doloris vllo ſenſu affici, nec vulnus vel tantillum cruore manare uiſum eſt: perſtitit tamen, verum negare, ac dicere eum olim ex iactu lapidis torporem eſſe obductum, ſed poſtmodum tormentis admota, non tantum agnouit id ſibi à Dæmone inflictum fuiſſe, ſed & plurima alia, quæ indigniſſimè ab eo paſſa fuerat, enumerauit.

d Brinduſij 3 Calē. Nouemb. 1590.

Eſſei, qui pagus à ſupradicto loco miliario abeſt, cum hoc loci Dynaſta præſens in Mugeta ſortilegij reæ lictorem periclitari iuſſiſſet, ac is illam idcirco nudam ſtatuiſſet, inueſtigaturus ſicubi ſignum illud inueniret, tandem in ſiniſtro femore macula verucæ inſtar apparuit; in quam, cum ferrum vel quantum poterat

e 18. Cal. Iulij 1591.

adegiſſet, nec à Mugeta vocem, nec ab ipſo vulnere ſanguinis guttam vllam elicere, & exprimere potuit, cum rurſus locum maculæ proximum leuiter etiam vulneraſſet, ingentem ex eo dolore clamorem edidit, largusque cruor ſeſe inde effudit.

An Magicis Artibus, & opera Dæmonum Sexus immutari poſſit. Cap. XVI.

Doctrina.

E ſexu mulieris in maſculinum, vel maſculini in fœmininum commutatione, quam naturalem ex Medicis huius ſeculi fatetur Coſmocrit. 1. Gemma. quæritur. Factos ex mulieribus viros multos legimus. Hippocrates *a* ſcribit, Abderis Phætuſam vxorem Pithei, partui vicinam, miſſo in exilium marito, aliquot menſibus, ceſſante fluxu menſtruorum, cunctis in membris magnos perpeſſam dolores, corporis habitu in virum mutatam: idemque apud Thaſios accidiſſe Anamiſiæ vxori Gorgippi. Titus Liuius, *b* idem refert. Plinius, *c* ex fœminis, ait, mutari in mares, non eſt fabuloſum. Martinus Delrio, *d* refert ſequentia, his verbis: Ipſe in Africa vidi mutatum in marem nuptiarum die L. Coſſitium Ciuem Tiſdritanũ, viuebatque cum hæc proderem. Auguſtinus *e* memorat ex Gentilium ſcriptis, & mulieres homines, & gallinas in maſculinum ſexum fuiſſe conuerſas, non tamen arte Magica, ſed naturaliter, quia magi hoc efficere non poſſunt verè, ſed apparenter, vt decipiant, faſcinando per Dæmonem ſenſus noſtros, ut alibi docuimus, ad

a libr 6. Epidem. p. 8.
b lib. 24. de Spoletana muliere.
c lib. 7. cap. 4
d lib. 2. q. 22.
e vlt. ca. lib. 3. de ciuit. Dei.

Exempla.

IOuianus Pontanus, *f* narrat Caietæ mulierem piſcatori cuidam annis quatuordecim nuptam, in virum migraſſe: & aliam, cui nomen Emilia, nuptam Antonio Spenſæ Ciui Ebulano poſt annum nuptiarum duodecimum in virum mutatam: ſoluto matrimonio uxorem duxiſſe, & liberos procreaſſe. Addit idem aliam fœminam, cum marito filium vnum peperiſſet, ſubito exorta virilitate, marito relicto, alteram duxiſſe, & ex ea liberos generaſſe.

Nonnulla narrauit conſimilia Cocceius Sabellicus, *g* quibus omiſſis

f In hiſt. Neapolit.
g lib. 9. exempl.

ſis duo ponam, quæ noſtris temporibus Hiſpania dedit, & fuerũt deſcripta fideliſſimè ab Antonio Torquemada. *b*

a libr. 9. exẽplorũ.
b Dial. 1.

Vixit in Oppido Ezgueira Luſitaniæ diſtante à conimbrica nouem leucis vir quidam nobilis, cui filia erat nomine, Maria, Pacheco, quæ cum eſſet iam eius ætatis, qua fœminis menſtrui flores inchoantur, loco liquidi humoris, erupit ei è locis, vel aliter natum foras prodijt virile membrum; ſicque ex puella ſubito Adoleſcens Ephebus apparuit, cum ſexu virilem veſtitum, nomen quoque aſſumpſit, Manuelis Pacheci. Nauim conſcendit, in Indiam profectus, rebus fortiter geſtis ſtrenui militis exiſtimationem, opeſque magnas comparauit. In Patriam rediens vxorem nobilem duxit, de liberis mẽtionem ſubdit nullam Amatus Luſitanus, *a* ſed ait illum imberbem permanſiſſe, facie in fœmineam declinante, quæ ſunt indicia non perfectæ virilitatis. Vltimo loco ſubdit Torquemada, ſe ab amico viro magnæ authoritatis, & fidei pleno accepiſſe.

a Sabellicus libr. 9. ex ẽlorũ

Non procul ab vrbe Benauentana Hiſpaniæ Vxorem cuiuſdã ruſtici fortunæ mediæ, quæ, quòd ſterilis eſſet, minus à marito benignè habebatur; pertęſam malæ tractationis, quadam nocte aufugiſſe, ſumpto veſtitu famuli domeſtici, ſic ornata, virumque mentita, varijs in locis opera ſeruili vitam ſuſtentauit, poſt aliquod tempus, ſiue quòd calor in ea naturalis tam efficax foret, ſiue quòd imaginatio nata, & confirmata continuo habitu, & miniſterio virili eam efficacitatem nacta ſit, certe ipſa ſe in virum mutatam deprehendit, ſtatuit ergo quæ diu fuerat vxor, agere maritum, fœminam ſibi matrimonio copulat, diu res latuit, illo non audente cuiquam rem narrare, donec quidam, ei prius optimè notus cernens tam ſimilem eſſe facie vxori profugę Ruſtici illius, interrogauit, num fortè frater eſſet talis mulieris, huic rem omnem, vti contigerat narrauit, ſic res in lucem venit.

Fulgoſus ſcribit. *b* Neapoli Regnante Ferdinando Primo, cum Ludouicus Guarna Salernitanus Ciuis quinque filias ſuſcepiſſet, quarum natu maioribus duabus, alteri Franciſcæ, Carolæ alteri nomen erat, poſtquam ad decimum quintum annum peruenerunt, ambabus genitalia membra in marium morem eruperunt, mutatoque habitu, pro maribus habiti ſunt, Franciſcus, & Carolus nuncupati.

b libr. 1. exẽplorũ. cap. 6.

Item Ebuli, ſub eodem Rege, Puellæ, quæ iam quatuor annis viro promiſſa ſponſæ nomen habuerat, qua nocte primum viro tradita cum eo cubauit, ſiue ex confricatione, ſiue ob aliam cauſam, quæ ignota ſit, effractis membranis, quæ vt mulier videretur efficiebant, virilia membra prodierunt, domumque reuerſa in iudicio dotem repetiuit, in virorum numero poſtea habita.

Phlegon *c* ſcribit. Virgo quædam Smirnæ nata Philotis nomine, cum matura Viro nuptui à parentibus eſſet tradita, maſculino ena-

c lib. 1. de mirabil. et longeu.

to membro, in virum abijt, quin & Laodiceæ, quæ est in Syria mulier Aeteta nomine etiamnum cum marito degens, è fœmina vir extitit, cui Aetetus nomen præside Athenis Macrino, Romæ Consulibus Lucio Lamia, & Aeliano vetere.

a lib. 1. experimentorum. c. 21.

Michael a Montanus testatur suo tempore Vitriaci fuisse puellam nomine Mariam, quæ cum saltaret violentius. Subito virilibus erumpentibus in virum mutata est, & ab Episcopo Suessionensi confirmationis sacramento mutato nomine Germanus vocari cœperit, eius postea mento barbam natam, diu vixisse ad decrepitam vsq; ætatẽ, vxorem tamen duxisse nunquam. Sed si illud natura potuit, quod tot asserunt authores, putarem Deo permittente causis naturalibus fretum etiam posse Dæmonem ipsum.

An animæ Defunctorum Mortalibus possint apparere. Cap. XVII.

Doctrina.

MORTVORVM animas posse, ac solere nonnunquam Diuina potentia, atq; virtute viuentibus apparere omnibus Christi fidelibus consentaneũ est. Legimus enim primo Christum B. Petro Apostolo apparuisse persequutionem vitanti, & dixisse se Romam contendere, vt iterum crucifigeretur.

b Epist. 8. ad Demophil.

De apparitionibus animarum testatur D. Pater noster Ambrosius contra Auxentium de Basil. noua tradenda. Auctor est D. b Dionysius Areopagita, Iesum multis Angelis comitatum apparuisse, & inclemẽtiæ nomine repræhendisse, quòd lapsi fratris, & seductoris pœnam expeteret.

c Apolog. II ad Imperatorẽ.

d lib. 7.

Iustinus Martyr c testatur redire animas mortuorũ, & apparere aliquando, asserens Samuelis animam verè fuisse euocatam. Idem affirmat Tertullianus his verbis; Sed si quorũdã reuocauit animas in corpora Dei virtus in documenta iuris sui, non idcirco communicabitur fidei, & audaciæ Magorum, & fallaciæ somniorum, & licentiæ poetarum. Origenes d Celsum impugnans vtitur his verbis. Improba verò anima & prauis facinoribus in terram retracta, ita vt adspirare ad superiora nequeat, vagabunda in terra volutatur, nunc circa sepulcra oberrando; vbi etiam vmbratilium animarum phantasmata sunt sæpius visa, nunc terras has obeundo, cuiusmodi hos spiritus esse credendum est, qui omnibus seculis, & coerciti sunt, & præpediti veneficijs &c. Et Origenis tempore B. Potamiæna Basilidi carnefici apparens.

sens, eum ad fidem conuertit, vt docet Eusebius, a & ipsemet Origenes contra eundem Celsum lib. 1. a lib. 6. c. 4.

B. Gregorio Taumaturgo Beatam Virginem Mariam, cum B. Ioanne Euangelista apparuisse narrat Gregorius Nissenus scriptor eius vitæ grauissimus. Vide D. Cyprianum, b & arguit eos, qui huiusmodi visiones contemnunt. Sanctus Ambrosius c de B. Agnete ait, parentibus ad eius sepulcrum vigilātibus, quadam nocte cum apparuisset, sic ad eos loquuta dicitur, ne me parentes mortuam lugeatis, &c. b de visionibus nocturnis. epi. 12 & 69 c Serm. 90.

Post annum Christi. 300. Apparuit Christus B. Petro Alexandrino d in forma pueri quærentis vestem suam ab Ario discisam. Adrianus tom. 2. Epist. decret. & Synod. 7. siue Concil. Nizen. 2. act. 2. Gregorius Turonensis. e Surius tom. 6. die 12. Decemb. Gregorius Cæsariensis apud lipom. tom. 6. in oratione de Nicena Synodo. Nicephorus lib. 8. cap. 23. B. Basilius lib. de vera Virginitate paulò ante medium. Et Gregorius Nazianzenus in oratione in laudem Cæsarij. d Surius tom 6. die 15. Nouēbris. e De gloria martyrū cap. 8.

Anno Christi 400. B. Martini transitus, B. Seuerino, & B. Ambrosio absentibus ostensus est, quod etiam narrat Gregor. Turonen. libr. de miraculis Sancti Martini, & lib. de gloria Confessorum. Sanctus Ambrosius didicit, vbi nam iacerent corpora SS. Geruasij, & Protasij per visionem eorum, teste D. Augustino. Lib 22. de Ciuit. Dei c 8 & li. 9 confess. cap. 7.

Circa annum 429. B. Virgo Maria, cum B. Ioanne Baptista, & B. Ioāne Euangelista apparuit Abbati Ciriaco, & negauit se in eius cellam ingredi velle, quia ipso ignaro erant repositi duo libri Nestorij hęretici contra Beatam Virginem Mariam.

Extat insignis authoritas D. Hieronymi, f per quam vno ictu iugulantur omnes hæretici, qui dicunt animas teneri in carcere vbicunq; sint, vsq; ad diem Iudicij. Hæc sunt propria verba S. Hieronymi. Ais, vel in sinu Abrahę, vel in loco refrigerij, vel subter aram Dei animas Apostolorum, & Martyrum consedisse, nec posse suis tumulis, & vbi voluerint adesse præsentes: Senatoriæ videlicet dignitatis sunt, & nō inter homicidas teterrimo carcere, sed in libera, honestaq; custodia infortunatorum insulis, & in campis Elisijs recluduntur. Tu Deo leges pones? Tu Apostolis vincula inijcies? vt vsq; ad diem Iudicij teneantur custodia, ne sint cum Domino suo, de quibus scriptum est, sequuntur Agnum quocunq; vadit; si Agnus vbiq; ergo & hi, qui cum Agno sunt vbiq; esse credendi sunt, & cum Diabolus, & dæmones toto vagentur in orbe, & celeritate nimia vbiq; præsentes sint; Martyres post effusionem sanguinis sui arca operientur inclusi, & inde exire non poterunt? hactenus Hieronymus. f libr. aduersus Vigilan.

Vt autem intelligeremus, hoc non accidere lege ordinaria, sed speciali Dei priuilegio, & permissione singulari. Augustin. g hæc sequentia verba de matre sua scripsit, quæ aduersarij calumniosè in nos detorquent, audite. Si rebus viuētium interessent animæ defunctorum, g libr. de cura pro mortuis agenda. c. 13.

vt de alijs taceam, me ipsum pia mater nulla nocte desereret. De singulari enim permissione illa, alias apertè asseruit, quòd de continua, & ordinaria lege hic negauit capit. 15. ait, mitti ad viuos aliquos ex mortuis diuina scriptura testatur, & Samuelis, atque Moysis apparitionibus id confirmat.

Infinitæ, vt vno verbo concludam, sunt authoritates ad hanc materiam pertinentes, ideo ne sim tędio afferam tantum quasdam author. quorundam Theologorum, sicuti Thomæ de Mediauilla. *a* Petri de Palude. *b* Scoti ibidem quæst. 1. art. 4. Dionisij Cartusiani, *c* & in opere de quatuor nouissimis, & in lib. de Nouitijs ordinis sui. Soti. *d* Et Peltani libr. de Purgatorio capit. 5. Petri Canisij, *e* & Ioannis Gregorij de Valentia in tertia parte distinctione 6. 9. & vndecima punc. 1. disposit. 11. quæst. 1. parte 1. ac aliorum quàm plurimorum nunc ad Exempla veniamus.

a *In 4. distinct.* 45. q. 3.
b *Eodem loco.*
c *In 4 distinct.* 45. q. 1.
d *In 4. distinct.* 45. q. 1. *art.* 4.
e *Lib* 5. *c.* 20 *e* 21.
f *Lib* 1 *c.* 8. *Lib.* 1. *c.* 5.

Exempla.

REferunt Socrates, & Ruffinus, *f* quòd Sanctus Spiridion filiam habuit Irenem nomine, quæ cum ei bene ministrasset, Virgo defuncta est. Post eius obitum venit quidam dicens, se ei quoddam depositum commendasse; rem gestam ignorauerat pater, perquisitum in tota domo, nusquam quod poscebatur inuentum est, persistebat tamen ille, qui commendauerat, & fletu, ac lacrimis perurgebat, vitæ quoque suæ se illaturum exitium, nisi commendata reciperet, testabatur. Permotus lacrimis eius senex, ad sepulcrum filiæ properat, atque eam ex nomine vocat; Tum illa de sepulcro, quid vis, ait, Pater? Commendatum, inquit, illius vbi posuisti? at illa locum designans, illic, ait, defossum inuenies, regressus domum, rem sicuti filia de sepulcro responderat, repertam, tradidit reposcenti. Quæ potuit respondere, non ne potuit apparere? sanè? sicut & illi, qui mortui sunt Nicenæ Synodo subscripsere, audi sequentia.

Historiam admirandam prodidit Gregorius Cæsariensis presbiter apud lipom. in oratione de Nicena Synodo, sic scribens.

Duo Sancti Episcopi Chrisantus, & Musonius, cum nondum decisioni suas adiecissent descriptiones, accidit, vt Diuina prouidentia moreretur. Diuini ergo Patres, cum venissent ad communem locum, in quo dormiebant, cumque simul cum eis essent, & quæ dicebantur audirent. O fratres, dixerunt, & patres, pręclare nobiscum certamen certastis, cursum perfecistis, fidem seruastis: Si ergo quod factum Deo gratum iudicatis (nunc enim purius cernitis) ne quid sit impedimento quominus vos quoque decisionem subsignetis, hæc simul, & dixerunt, & signata decisione Sanctorum Patrum loculo imposita,

ta, totam illam noctem insomnem peragunt in oratione, die autem sequenti, cum venissent ad loculum, solutis quæ erant imposita signaculis, cum sanctam reuoluissent decisionem, inuenerunt SS. Patrum ad eos adiectas subscriptiones. His proprijs verbis. Chrisantus, & Musonius, qui cum patribus omnibus in Sancta prima Oecumenica Synodo consensimus, quamuis corpore translati, manu tamē propria nos quoque libello subscripsimus. Ex quo patet, animas Diuina permissione ad nos redire posse.

B. Paulinus Diaconus (non tamen Nolanus ille) In vita Sancti Ambrosij, ait, Eodem quo die obijt, sicut textus Epist. loquitur, quæ à Simpliciano successore eius venerabili viro, suscepta est de partibus oriētis ad ipsum, tamq̄ adhuc viuentem nobiscum directa, quæ nunc vsq; Mediolani habetur in Monasterio; quibusdam sanctis viris apparuit, orans cum illis, & imponens illis manus, habet enim diem epistola, quo directa est, qua lecta inuenimus diem esse, quo ille obijt. Intra Tusciā verò, in Ciuitate Florētia, vbi nunc vir sanctus Zenobius Episcopus est, quia promiserat se illos sæpius visitaturum frequenter ad altare, quod est in Basilica Ambrosiana, quæ ibidem ab ipso constituta est, visus est orare, sicut ipso sancto viro Sacerdote Zenobio referente didicimus. In eadem etiam domo, in qua declinans Eugenius mansit; tempore quo Radaguisus suprascriptam Ciuitatem obsidebat, cum iam penitus desperassent viri Ciuitatis, per visum cuidam apparuit, & promisit alio die salutem illis affuturam, quo referente Ciuium animi sunt erecti, nam altero die adueniente Stilicono Comite cum exercitu, facta est de hoste victoria. Hæc Pansofia Religiosa fœmina; matre pueri Pansofij referente cognouimus. Mazcezeli etiam desperanti de salute sua, vel exercitus, quem ducebat contra Gildonem, baculum tenens manu in visu noctis apparuit, atque cum prouolueretur ad pedes viri sancti Mazcezel, percutiens terram senex baculo, quo regebatur (tertio hac enim specie illi apparuerat) ait, hic, hic, hic signans locum deditque intellectum viro, quem visitare dignum fuerat arbitratus, vt agnosceret se in ipso loco, in quo sanctum Domini viderat Sacerdotem, die tertio victoriam adepturum, atque ita securus bellum inchoauit, & consummauit. Nos tamen ea Mediolani positi ipso Mazcezeleæ referente cognouimus, nam & in hac prouincia, in qua nunc positi hæc describimus, plurimis hoc ipsum retulit Sacerdotibus, quibus etiam referentibus securius ante nobis cognita huic libro adiungere arbitrati sumus.

Sisinij etiam, atque Alexandrini Martyrum, qui nostris temporibus post obitum Sancti Ambrosij in Agauniæ partibus persequentibus gentilibus, martyrij coronam adepti sunt, cum Reliquias Mediolani summa cum deuotione susciperemus, adueniente quodam Cœco, & referente cognouimus, qui eodem die

tacto

tacto loculo, in quo Sanctorum Reliquiæ portabantur, lumen recepit, quòd per visum noctis vidisset nauim appropinquare littori, in qua multitudo erat albatorum virorum, quibus descendentibus ad terram, cum vnum de turba precaretur, vt sciret qui essent viri illi audierit, Ambrosium, eiusque consortes; quo audito nomine, cum deprecaretur, vt lumen reciperet, audiuit ab eo, perge Mediolanum, & occurre fratribus meis, qui illò venturi sunt (designans diē) & recipies lumen; Erat enim vir, (vt aiebat ipse) de littore Dalmatico, nec se ante venisse in ciuitatem asserebat, priusquā recto itinere reliquijs sanctorum occurrisset, nondū videns, sed tacto loculo videre cępisse.

Cap. 17. Constantinus Presbiter in vita Sancti Germani Antisiodorensis scribit. Cum vir Sanctus in loco quodam spectris infesto moraretur intrepidus, subito ante os legentis astitit vmbra terribilis, & paulatim sub oculis intuentis erigitur; parietes etiam saxorum imbribus colliduntur; tunc verò deterritus lector, præsidium sacerdotis implorauit, qui statim prosiliens effigiem terribilis imaginis intuetur, & præmissa obsecratione nominis Christi, imperat, vt quis esset, quidq; illic ageret fateretur; qui protinus terrifica vanitate deposita, voce humili, more supplicantis eloquitur; se, comparemq; suum authores fuisse multorum criminum, insepultos iacere, & ob hoc inquietare homines, quia ipsi quieti esse non possent, rogat, vt pro eis Dominum precetur, quatenus recepti requiem mererentur. Ad hæc vir sanctus indoluit, imperatq; vt locum ostēderet, quo iacerent, tum verò cereo præcedente dux vmbra pręgreditur, & inter difficultates maximas ruinarum intempesta nocte locum, in quo proiecti fuerunt, indicauit. Vt verò mundo redditus est dies circumiectos incolas inuitat, hortatur ipse operis maturator insistens: rudera tumultuariè superiecta ad tempus rastris auulsa purgantur; inueniuntur corpora fusa sine ordine, ossa ferreis adhuc nexibus illigata, ad legem sepulturæ fossa dirigitur, membra exuta vinculis, linteis induuntur, humus superiecta componitur, oratio intercessionis impenditur, requies defunctis obtinetur; ita vt post eandem diem, sine vllo terroris indicio, domicilium frequentato habitatore floruerit.

Apud Surium mense Iulio.

Pratt. spiritual. ca. 195.

Omni fide digna est historia, quam de Sinesio Cirenes Episcopo, & Euagrio philosopho Sophronius memoriæ mandauit ex Leontio. Cum assiduè Sinesius Euagrium conaretur ad Religionem traducere, isq; obijceret doctrinam Christianorum de resurrectione corporum, deq; mercede bonorum operum, maximè centuplo pro eleemosina post hanc vitam recipiendo, sibi non posse non fabulosum videri, tandem tamen Episcopus nihil diligentiæ prætermittens ei persuasit Christianum fieri, & cum liberis baptizari. Cæterum non multo postquam baptizatus, dedit Episcopo auri tria centenaria in vsum pauperum, dicens, accipe aurum istud, & distribue illud pauperibus, & fac

& fac mihi cautionem manu tua, quòd Christus mihi ipsum reddet in futuro seculo: qui suscepto auro promptè illi cautionem fecit, vt petebat, Vixit itaque post baptismum annos aliquot philosophus ac tandem infirmatus est ad mortem; cum verò morti proximus esset dixit filijs suis; quando curabitis funus meum cartam istam in manibus meis ponite, & me cum illa sepelite. Mortuo autem illo, fecerunt filij sicut eis ipse præceperat, sepelieruntque eum cum chirographo. Tertia post sepulturam die, apparuit Episcopo Sinesio nocte quiescēti, dicens, veni ad Sepulcrum vbi iaceo, & accipe chirographum tuū, accepi enim debitum, & satisfactum mihi est, atque vt certior rei fias propria mea subscripsi manu, ignorabat enim Episcopus quòd chirographum illud consepelissent: Mane facto, accersitis filijs eius dixit, num aliquid cum patre vestro in monumento posuistis? illi putantes quòd eos de pecunijs interrogaret, dixerunt ei, nihil domine præter pannos consuetos, quid igitur nunquid vel cartam consepelistis ei aliquam? tunc recordati filij dixerunt ei, ita sanè Domine, cartā enim quandam moriens dedit nobis, & ait, quando sepelietis me, cartam istam in manibus meis date, nullo penitus sciente. Tunc dixit illis Episcopus somnium, quod nocte illa viderat, sumensque illos cum Clericis, ac primarijs Ciuitatis accessit ad Philosophi tumulum, quo aperto inuenerunt iacentem Philosophum, cartamque manu Episcopi scriptam suis manibus tenentem: accipientes autem cartam ex eius manibus aperuerunt, inueneruntq; in ea nouiter manu Philosophi subscriptum ita. Ego Euagrius Philosophus tibi Santiss. D. Sinesio Episcopo Salutem. accepi debitum in his litteris manu tua conscriptum, satisfactumq; mihi est & nullum contra te habeo ius propter aurum, quod dedi tibi, & per te Christo Deo, & Saluatori nostro. Idem narrat Hugo Eterianus.

Lib. de regressu animarum ab inferis. ca. 16.

Abbas Menas narrabat, audisse se Elogium Alexandrinum Patriarcham dicentem. Cum profectus essem Constantinopolim, fui in contubernio apud Dominum Gregorium Romanum Archidiaconū singularem virum, qui narrauit mihi de Sanctissimo, ac Beatissimo Leone Romano Pontifice, dicens, haberi scriptum in Ecclesia Romana, quod cum scripsisset Epistolam ad Sanctum Flauianum Constantinopolitanum Episcopum cōtra impios Eutichem, & Nestorium posuerit eam super tumulum Principis Apostolorum Petri, & orationibus, ac vigilijs, & ieiunijs vacans orauit ipsum summum Apostolū, dicens, si quid, vt homo, vel minus cautè posui, tu cui à Domino Saluatore Nostro Iesu Christo, & Ecclesia, & hęc sedes commissa est, emēda. Post quatuor verò dies apparuit ei Apostolus, & dixit, legi, & emēdaui, sumensq; Epistolam de Sepulcro B. Petri, aperuit eam, & inuenit Apostolica manu emendatam. Idem cap. 148.

Theodorus Sāctissimus Episcopus Dornæ, quæ est in Lybia narrauit

uit nobis dicens. Cum essem cubicularius Sancti Papæ Eulogij vidi in somnis virum Religiosi habitus, statura procerum dicentem mihi: nuntia Eulogio aduentum meum, ad quem ego, quis es tu, qui iubes, vt nuntiem? Resp. ille, Ego sum Leo Romanus Pontifex: ingressus ergo, ego nuntiaui, dicens, Sanctissimus, & Beatissimus Papa Leo Romanæ sedis Antistes conuenire vos vult, cum retulisset hoc, Papa Eulogius exurgens concitus occurrit illi, salutantesq; se inuicem, oratione facta consederunt; tunc verò Dominus, & Eximius Leo dixit Sancto Eulogio: Scitis quare huc venerim ad vos? Resp. ille, non; ait ipsi: veni, vt vobis gratias agerem, quia ritè, & magnificè pro mea Epistola Respondistis, quam scriptam missi ad fratrem meum Flauianũ Constantinopolitanum Patriarcham, sensum quidem, & sententiam meam aperientem, hęreticorum autem ora obstruẽtem: Scito autem frater, quia non mihi tantum vestrum diuinum laborem, studiumq; contulistis, sed etiam supremo culmini Apostolorum Petro, & ipsi prę omnibus, quæ à nobis prædicatur veritati, qui est Christus Deus noster, ista non semel tantum, sed bis terq; cõspiciens trina apparitione firmatus enarraui Sancto Papæ Eulogio.

Circa Annum 587. Guntrammo Regi de Chilperico pessimo Francorum Tyranno visio huiusmodi fuit ostensa, quã ipsemet Rex apud Gregorium Turonensem sic narrat. Vidi, & ego aliam visionem, quæ huius interitum nuntiauit: Adducebatur enim in cõspectu meo à tribus Episcopis vinctus catenis, quorũ vnus Tetricus, alius Agricola, tertius vero Nicetius Lugdunensis erat, ex quibus dicebant duo soluite quæso eum, & castigatum ab ire permittite, quibus è contrario cum amaritudine tertius Episcopus respondebat: non fiet ita, sed igne cremabitur pro sceleribus suis, & cum diu, multumq; quasi altercantes hęc inter se verba facerent, conspicio eminus Æneum super ignem positum feruere vehementer. Tunc me flente, apprehensum infęlicem Chilpericum confractis membris proijciunt in Æneum, nec mora inter vndarum vapores ita dissolutus, ac liquefactus est, vt nullum ex eo penitus indicium remaneret.

lib. 8. hist. Frãc. c. 5.

Anno 600. Beatissimus Gregor. I. Romanus Pontifex, & Ecclesiæ doctor refert sequentia de B. Musa, quòd quadam nocte ei per visionem Beata Dei Genitrix Virgo Maria apparuit, atque coęuas ei in albis vestibus puellas ostendit, quibus illa cum admisceri appeteret, sed se illis iungere non auderet, Beatæ Mariæ Virginis est voce requisita, an velit cum eis esse, atque in eius obsequio viuere, cui cum puella eadem diceret, volo, ab ea protinus mandatum accepit, vt nihil vltra leue, & puellare ageret, & à risu, & iocis se abstineret, sciens per omnia, quòd inter easdem Virgines, quas viderat, ad eius obsequium die trigesimo veniret, quibus visis in cunctis suis moribus puella mutata est, omnemq; à se leuitatem puellaris vitæ magna grauitatis detersit

lib 4. dialogorum. cap. 17.

tersit

tersit manu: cumque eam parentes eius mutatam esse mirarentur, requisita, rem retulit, quid sibi Beata Dei Genitrix iusserit, vel qua die itura esset ad obsequium eius indicauit. Tunc post vigesimum quintum diem febre correpta est, die autem trigesimo, cum hora eius exitus appropinquasset, eandem B. Dei Genitricem cum puellis, quas per visionem viderat ad se venire conspexit, cui etiam se vocanti respondere cœpit, & depressis reuerenter oculis aperta voce clamare. Ecce Domina venio, in qua etiam voce spiritum reddidit.

Hugo Aeterianus narrat de anima Domini vnius balnei, qui pro suis culpis post mortem Thermarum caloribus deputatus, eodem in loco iussus lauaturis sedulo ministrare, quam operam cum Centumcellensi Presbytero non semel præstitisset, Presbyter ei charitatis causa duas oblationum coronas detulit, sed ille mœrens, afflictusque respondit, mihi ista quare das pater? iste panis sanctus est, ego hunc mãducare non possum, ego etenim, quem vides huius loci Dominus aliquando fui, sed pro culpis meis hic post mortem deputatus sum, si autem mihi præstare uis opem, omnipotenti Deo pro me offer hunc panem, vt pro peccatis meis interuenias, & tunc te exauditum esse cognosce, cum huc ad lauandum veneris, & me minime repereris; quibus dictis disparuit, & is qui homo esse videbatur, euanescendo innotuit, quia spiritus fuit. *lib. de regressu animarum. c. 14.*

Anno 1139. Alphonsus Lusitaniæ Rex, commissurus prælium contra quinque Saracenorum Reges, iussus est in somnis à Christo, bono esse animo, & signo vti in prælio, cui quinque vulnerum imago inscripta est. obtinuit victoriam memorabilem, & hinc fluxit Lusitaniæ Regnum insigne. Decimoquarto post anno Alphonsus Rex Castellę Baezam obsidebat, ei apparens B. Isidorus author fuit prælij cõmittendi, nec ferè alia victoria contigit illustrior. *Marian. lib. 10. ca. 17.*

Admiratione dignissimum est quod narrat Constantinus Episcopus oculatus testis de trãslatione Reliquiarũ sanctæ Euphemiæ Martyris, præstrictum splẽdorem miraculorum Leonem Isauricum clam sustulisse Martyris Reliquias, & earum loco ossa arida imposuisse, veras autem Reliquias cum loculo in mare proiecisse, Incidere Nautæ quidam in loculum rei ignari, ac putantes Thesaurum aliquem in eo repositum, suscepere, & aperuere, & mirifice, qui inde exhalabat odore perfusi, cognouere sacras esse Reliquias; Cumque hærerent ignari cuiusnam forent, eadem nocte uiderunt lumina, & cereos, virosq; mirè candicantes, Deumq; laudantes. Cumq; appulissent Leuinum, & Somno se dedissent, viderunt in quiete Glyceriam Martyrem occurrere Euphemiæ Virgini, amplecti illam, & osculari, & aduentum gratulari, ex eo cognouerunt cuius essent Reliquiæ ille. Ter inde soluentes. Ter ventis reflantibus eodem reiecti sunt. Denique Euphemia astitit illis in somnis, & quæ foret edocuit, ac se ibi velle *apud lipom. tom. 6.*

subsi-

subsistere dixit, ex quo fuerat ab impio Leone in mare proiecta.

Anno 800. eò Raymitus Rex Hispaniæ fortissimè totum diem cũ Saracenorum maxima multitudine pugnauit. Sub nocte cum exigua suorum manu in collem quendam se recepit. Regi vigilanti, & Deum precanti B. Iacobus adstitit, iussitque omnes confessione lustrari, & sumpta Eucharistia prælium conserere. Mane, cum omnes obtemperassent ad vnum monitis Diui, signa contulere, hostium sexaginta millia trucidauere. Visus in eo prælio Apostolus albo vectus equo vexillum gestans niueum, quod rubra crux transuersa distinguebat. Authores sunt Rodericus *a* Episcopus, & Mariana. *b*

a *Cronicũ generale Alphonsi Regis.*
b *lib. 7. c. 13.*

Anno 1117. Cum plurimis prodigijs inter cętera trepidaret Italia. Cremonæ quidam infantulus in cunis iacens, pannis obsitus, in primam loquendi vocem contra naturam os aperuit, matremque suam fratri suo maiori escas parantem, qui plorando panem petierat, à corporis curis compescuit, asserens sibi uisam Dei Genitricem Mariam ante Tribunal Christi stantem, instantissimisque precibus pro iudicio, quod mundo propter peccata sua intenderat, ipsi supplicantem, ac post hæc deposuit eloquium vsque ad tempus humanæ conditionis congruum: verba sunt Dodechini in historia.

c *lib. 9. exẽplorũ. c p. 12. & Ioan. Naucler. 2. p. gener. 34.*

Narrat hæc sequentia Fulgosius. *c* Cum Vdo Magdeburgensis Episcopus, ne signis quidem, ac Diuinis vocibus commonitus ab impudicitia se temperaret, viri Religiosi Deum, vt Episcopum aut corrigeret, aut tolleret rogauerunt. Inter eos, cum nocte in Cathedrali Ecclesia Sancti Mauritij Fridericus Canonicus huiusmodi precibus operam daret, vehementioris venti afflatu, omnia, quæ in Templo erant lumina extingui perspexit, nec multo post duos Iuuenes venire, duo candelabra accensis cereis ferentes, & Christum cum Matre eius, & Apostolis subsequi, à quibus cum essent vocati Sancti homines, quorum corpora in Templo quiescebant, visus est inter eos Mauritius venire, qui longa, atque graui oratione Vdonem Episcopum accusauit, quem haud multo post Christus nudum adferri à duobus iussit, atque damnauit. Is, cum pugno ab ipsorum altero, qui eum portauerunt grauiter in medijs renibus percussus, Christianam hostiam, quam in communione eius diei pridie sumpserat, reuomuit in calicem, qui altari impositus fuit, atque securi percusso Vdone, rerum illarum omnium visio euanuit: quare vehementer territus Fridericus, cum ad altare accessisset, calicemque in eo esse cum Christiana hostia inspexisset, & simul Episcopum mortuum humi iacentem, alios Religiosos viros excitauit, qui ablatum inde Episcopi corpus in agro sepelierunt.

Cum duo locupletes Mercatores non ignobiles, per Taurinos saltus in Galliam proficiscerentur, ampliorem humana specie virum obuium habuerunt, & ab illo mandatum in hæc verba susceperunt.

Lu-

Ludouicum Sfortiam fratrem meum alloquimini, & has litteras illi nomine meo date; obstupentibus illis, & percunctantibus quisnam esset: se Galeatium Sfortiam esse respondit, & mox ab oculis eorum euanuit. Illi Mediolanum propere redierunt, inde Vigleuanum vbi Maurus degebat. Litteras Ducis offerunt, quarum hoc argumentum erat.

O', ò, ò Ludouice caue tibi, quoniam Veneti, Gallique tuam in perniciem coituri sunt, tuamq; à stirpe rem euersuri, uerùm si mihi tria millia aureorum dederis, dabo operam, vt conciliatis spiritibus, sinistra fata auertantur, idque consequuturum spero, si mihi aduersatus non fueris. Vale. Subscriptio hæc erat. Galeatij fratris tui spiritus.

Illud ipsum licèt alij, vt commentum irriderent, non tamen multo post Princeps à Ludouico XII. Gallorum Rege Principatu deiectus, & captiuus abductus est. Hoc testatur oculatus testis Bernardus Arlunus.

Ludouici Alodisij pater Imolæ Dominus haud diu postquam decesserat, homini à secretis, quem filius Ludouicus Ferrariam mittebat, in itinere venanti similis equo insidens cum accipitre apparuit, huicque, vt filium in hunc locum ipsum postera die venire iuberet, præcepit, quoniam magni momenti res ei prædicturus erat. Ea re audita Ludouicus, tum quia non credebat, tum quòd insidias uerebatur, alium pro se misit, ei illa ipsa vmbra, quæ ante apparuerat obuiam facta, vehementer indoluit, quòd filius nõ venisset, longe enim plura ei dicturum se fuisse affirmabat, sed tunc illud tantum referri iussit, quòd transacto 22. anno, ac præterea vno mense, die quoque specificè addito, vrbis imperium, quod obtinebat, esset amissurus, cum tempus, quod vmbra prædixit aduenit, adhibita magna cura, ea ipsa nocte, quam patris manes suspectam fecerant, Ducis Philippi Mediolanensis confœderati milites ad muros penetrarunt, adhibitisque scalis, glacie magna constrictis fossis, vrbem cum ipso Principe ceperunt. Hæc Sabellicus. *Hist. Mediol. lect. 1*

Franciscus Guicciardinus narrat fama vulgatum spiritum Ferdinandi Regis Neapolitani Iacobo Chirurgo filij Alphonsi Regis ter diuersis noctibus apparuisse, & prima vice mansuetis, ac mitibus uerbis, posteris verò minabundè, & increpanter imperasse; suis Alphonso verbis denuntiaret, non esse, cur vana spe seipsum lactaret, vires Francorum sustinendi. Statutum enim, ac definitum fatali lege, stirpem Aragoniam infinitis casibus iactari, & tandem regno priuari. *Exemplorum lib. 1. cap. 4.* *Histor. li. 1.*

Cæsar Baronius, de Michaele Mercato seniore testatur, ei cum Marsilio Ficino summam intercessisse amicitiã studiorum cõsuetudine, & Platonicæ Sectæ vinculis strictius colligatam: accidisse autem

ali-

aliquando, ut ex more, quænam post obitũ supersit homini ex eiusdem Platonis sententia, sed non sine tamen trepidatione deducerent, quæ labantia, fidei Christianæ Sacramentis fulcienda essent, eo enim argumento extat eiusdem Marsilij ad ipsum Michaelem Mercatum erudita quidem epistola, de animi, & Dei immortalitate; cum verò inter differendum eorum progressa lõgius fuisset disputatio, eam ad calcem perductam, eo clauserunt corollario, vt iuncta simul dextra pacti fuerint, vter eorum ex hac vita prior decederet (si liceret) alterum de alterius vitæ statu redderet certiorem, quibus inter se conuentis, ambo iurati abinuicem discessere. Interlapso autem haud breui temporis spatio, euenit, vt cum summo mane idem Michael senior in philosophicis speculationibus vigilaret, ex inopinato strepitum velociter currentis equi, eiusdemque ad ostium domus cursum sistentis audiret, vocemq; simul Marsilij clamãtis, O' Michael, ò Michael vera, vera sunt illa. ad vocem animi Michael admiratus, surgens, fenestramq; aperiens, quem audierat uidit post terga ad cursum iterum acto equo candido, candidatum prosequutus est eum voce, Marsiliũ, Marsilium inuocans, prosequutus est oculis, sed ab eis euanuit, sic ipse noui actus stupore affectus, quid de Marsilio esset sollicitus perquirendum curauit (degebat ille Florentiæ, vbi obijt) inuenitq; eundem illa ipsa hora defunctum, qua eo modo auditus, & visus est sibi. sic scribit Bartholomeus.

Annal. Tom 5. anno 412.

Cum annis ab hinc paucis, admirando illo opere Alexander Farnesius Antuerpiam obsideret, Baraui, Angliq;, vt obsessis opem ferrent, & obsessi eodem tempore, ut hostem arcerent à se, facta eruptione acerrimè pugnabant, aggeremq; iam Regio militi ereptum possidebant securi, vt sibi uidebantur, tum à Regijs militibus primo paucioribus conspectus est prope aggerem Petrus de Paz hispanus Tribunus uir, & militatibus, & pietatis ornamentis laudatissimus, qui iã mensibus aliquot ante erat defunctus: visus hic armatus, vt solebat legionem præcedere, & suis quondã militibus manu aduocatis, imperabat, vt se sequerentur. Inclinant primi secundis, hi tertijs, hi sequentibus, vident omnes idem, mirantur, animisque resumptis, notum sequuntur ducem: præit ille, & recta in hostem ducit, fit pugna, sed Bataui in naues compulsi, aggerem regijs reliquere. Hoc momento oppidum munitissimum spe victoriæ, & sese tuendi decidit. Hoc testimonio confirmatum est multorum militum oculatorum illius temporis.

Horrendum planè, quod legitur accidisse non longe Papia mense Aprili anno 1601. in Diœcesis Ticinensis oppidulo, quod Corretum uocatur. Cum iusta in templo cuidam Notario persoluerentur funeralia repente è sandapila se cadauer erexit, & conuersum ad quẽdam cognatum suum, qui funeri intererat, ait illi, propera domum meam,

& tibi

& ibi ſcripta quædam inſtrumenta cape, eaque loco tali pio reſtitue, propter quæ ſuppreſſa ego defunctus, iuxta Dei ſententia incendijs inferni ſum adiudicatus, quo dicto caput vti prius reclinauit. Hoc à Deo permiſſum eſt, vt diſcant mortales, quam graues pœnæ ſcribas huiuſmodi perfidos, piorum legatorum interceptores, maneant.

Anno 1590. ex litteris Peruanis, ſiue Franciſci Bencij, ſiue ſecundũ alios Gaſparis Spitilli verbis commemoratur ſequens hiſtoria, præ cęteris ſcitu digna. Agebat in domo præcipuè cuiuſdam Dominæ Adoleſcentula ſexdecim annorum circiter, quæ bello capta, ac baptiſmo tincta, Catharina vocabatur. In ea cum ætate creſcebat libertas, & mores diſſoluti, etiam ſi non raro ab hera reprehenſa caſtigaretur, quæ eò peruenit malitiæ, vt cum perditis quibuſdam clam conſueſceret, nec tamen propterea à confeſſione abſtineret, ſed hoc peccatum labris premeret, ne meretricula perditis moribus haberetur. Hæc igitur Cal. Auguſti 1590. morbo depreſſa ſacerdotem vocauit, cui animi noxas aperiret, ſed id fecit non integrè, vt in eadem ægritudine nouem alijs vicibus recedente ſacerdote præſentibus alijs famulabus contemptim ridebat, hac fermè oratione, aliud quod agerem nõ erat, quàm vt peccata faterer, adiectis etiam turpibus, & inhoneſtis verbis, quibus offenſæ cæteræ ſingula ad heram referebant, quæ merito Catharinam increpans, tandem vultu, & voce mutatis amicè rogauit, quæ nam illa eſſent, quæ patri aperire non vellet. Narrauit illa non difficulter, adiunxitque quoties patrem in morbo vocaſſet, vt ſe purgaret confeſſione, ſtetiſſe ad læuam quendam Æthiopi ſimilem, qui monebat, ne fateretur, quòd ea peccata leuiſſima eſſent, & nullius momenti, & ex illorum confeſſione à patre diſſolutior haberi poſſet, à dextra verò manu apparuiſſe Sanctam Mariam Magdalenam exhortantem, vt quidquid eſſet liberè enomeret: accerſitum itaque rurſum Patrem, Domina de omni eo, quod acciderat inſtruxit, qui modis omnibus tentauit, vt ad integram animæ expiationem induceret, ſed fruſtra, quo enim exhortabatur magis, eò reddebatur obſtinatior, ita vt, nec nomen Ieſu enuntiare vellet. Alio ẽt tempore, cũ illi ſacram Crucifixi imaginẽ offerret, vt in eum intueretur, & aīo reuolueret Chriſtum pro nobis crucifixũ, & in cruce mortuũ, ſumma cũ indignatione, & animi commotione reſpondit. Iam ſcio, ſed quid vultis faciam? ad q̃ Domina, vt ad Chriſtum te conuertas, qui cõmiſſa peccata remittet, ſi fatẽdo recognoſcas, cui Catharina; obſecro, ut deſinatis iam mihi eſſe moleſtæ, cumq; hera diſceſſiſſet, cœpit amores ſuos, & turpitudinem cantare, durauitq; ad plures dies hęc agendi, & dicendi ratio, donec quadã nocte accerſita cum ancillis hera, hæc in verba prorupit, torqueor, & aīo angor plurimũ ob violatam confeſſionẽ, & ab ea hora vſq; ad mediã noctẽ toto corpore obriguit, vt crederetur mortua, & de humatione, & ſepultura eſſet cogitatio, ſed ad

se reuersa, vocatoque Sacerdote, nihil de antiqua fatendi consuetudine remisit, tres post horas paulò antequam expiraret exhortata à seruis, vt apprehensa manu cruce, & cereo sacro nomen Iesu inuocaret, respondit, quis est ille Iesus? eum non noui, ac in vltimam partem lecti reflexa, sedensq; audiebatur cum alio quodam, qui tamen non videbatur, colloqui: ac alia serua, quæ eodem in loco ægra decumbebat vehementer Dominam rogauit, vt in distinctum cubiculum transferretur, quod vt aiebat, laruas quasdam atras videbat, quibus admodum terrebatur. Nocte ea, qua Catharina mortua est, domus tota tam fœtido, ac putri odore perfusa est, vt necessarium fuerit cadauer loco patente exponere. Dominæ etiam frater è cubili brachio extractus est. Ancilla quædam in humeris veluti calce percussa est, pertulitque aliquot dies eius læsionis signa: equus mansuetissimus alioquin actis in murum calcibus, huc, & illuc discurrens tota nocte insanijt. idem fecerunt & canes multa discursione, & latratu. Humato iam corpore, cum ex Ancillis quædam locum intrasset, in quo Catharina decubuerat, nemine conspecto sensit in se vas quoddam, quod tabulatis impositum erat, iaci, maior præterea pars illius vrbis vidit multo strepitu, & sonitu huc, & illuc plurimos lateres, & tegulas, etiam ad duo millia passuum proijci, non quòd in Palatio vllus sit later vel tegula, cum vt pleraque huius vrbis ædificia omnia palma tegantur. Ancilla alia spectantibus multis pede protracta fuit longissimè, etiam si quæ traheret, non videretur.

Septimò Octobris, cum quædam serua vestiarium esset ingressa vt inde vestem aliquam sibi sumeret, vidit Catharinam erigentem se se in pedes, vt vas quoddam arriperet, fugiente illa tanto impetu vas in murum impulit, vt in mille partes frangeretur. Die sequenti, vestiario annexa fuit crucis imago cartacea, quæ vno impetu à muro euulsa, in conspectu omnium tres in partes discisa est. Eodem die cum in horto Domina cænaret, medius later lanci iniectus totam cœnam euertit, cuius filius annorum quatuor eo ipso tempore clamare cœpit Matercula Matercula Catharina me præfocat, appensisque ad collum SS. Reliquijs, ab ea pœna liberatus fuit. Hæc Dominam coegerunt, vt ædes mutaret, & in consobrinæ domum se reciperet, relictis ancillis quibusdam ædium custodibus. Decimo dicti mensis, cum ex ancillis aliqua in officinam dispensatoris iuisset, sensit se ter à Catharina vocari, quam timore nimio dilapsam cohortatæ sunt cæteræ, vt inuocato Domini nostri auxilio, cereoque sacro accenso regrederetur assumptis duabus, quæ cæteris animosiores videbantur securè redijt, quam defuncta monuit, vt dimissis alijs, & cereo abiecto, quòd pœnam inferret, sola persisteret. Emittebat Catharina ex omnibus corporis iuncturis flammas, incredibili cum fœtore, caput cum pedibus ardebat, cincta erat veluti ignita fascia octo, aut decem digitos

lata,

lata, quæ in terram vſque protendebatur, videbaturque libidinis, & admiſſæ turpitudinis pœna, & caſtigatio quædam. Viſo hoc ſpectro tremere, ac albeſcere cœpit ſerua, ad quam infœlix defuncta, accede huc, quoties ego te vocaui? reſpondit ſerua penè exanimis, Bone Ieſu, quis non horreat te viſa? quæ cum diceret, in eundem locum deſcendit formoſiſſimus puer albis veſtibus, qui ſeruam hortatus eſt, vt depoſito timore forti eſſet animo, notaretque diligenter, quæ à Catharina acciperet, & in alios diſſeminaret, ac ſimul atque ab hoc loco abſceſſiſſet, confeſſione maculas omnes expiaret. Tum in hæc verba Catharina. Scias inferno me mancipatam, & grauiſſimis me ſubiectam pœnis, quòd cum Sacerdoti aduoluerer, vt peccata faterer, leuiſſima tantum referrem, cuiuſmodi ſunt, quòd garrula eſſem, & loquax, in iram procliuis, & id generis alia, ſilentio vero inuoluerem libidines, & conſuetos cum adoleſcentibus congreſſus. Tu igitur diſce bene confiteri, & nullum crimen tacere, horumque vos commoneo, quod ita mihi imperatum eſt, cogorque in aliorum exemplum hæc verbis aperire. Iam pulſus ad ſalutandam Virginem Mariam audiebatur, defuncta mox in angulum quẽdam ſecedit, & euaneſcit. Angelus verò (is enim erat Iuuenis ille pulcherrimus) abire ad ſuos famulam iubet, quod & fecit. Placuit hanc omni fide dignam hiſtoriam conteſtatam hic ponere, quia in ea omnes apparitionum ſpecies concurrunt. Angeli; Beatæ Mariæ Magdalenæ: Dæmonis in ſpecie æthiopis; animæ damnatæ in aſſumpto corpore, vt arbitror non ſuo, ſed aereo ad ſui corporis ſpeciem formato.

Neapoli circa annum 1370. in conuentu Sancti Dominici, accidit, vt poſt Completorium (ſic refert Fr. Antonius Senenſis) refectionis locum ingrederetur, cui erat illius commiſſa cura, qui mox in ingreſſu videt illum fratribus circumquaque refertum, & illi erant induti Cappis, & tamquam hora foret collationis faciendæ, & illum expectarent, ſedebant. Accurrit ille ſine mora ad Priorem, & illud aperit ei. Prior fratrem delirum putat, vel ſomnia narrantem, attamen dum vrgetur, vadit, videt, & credit: & ille quoque turbatur; rem mox confert cum Monaſterij grauioribus patribus, & prudentioribus, de quorum conſilio ſacras veſtes ſumit. & ſacrum Chriſti corpus deferendo, toto conuentu commitante, ſe illuc confert, & ad illum ſermone directo, qui honoratiore loco ſedebat, eos adiurat, vt aperiant, qui nam ſint, & ad quid venerint, & quid velint, & vt ad hæc reſpondeant illis precipit in nomine illius Domini, quem geſtat in manibus. Vt autem, Prior coram eis comparuit cum Venerabili Sacramento, illi omnes aſſurrexerunt quidem, & capita inclinarunt, capucia tamen taliter demittentes, vt eum minimè viderent, & hoc facto iterum ſederunt, ita iuſſi à Priore, vt reſponderent ad propoſita inclinarunt. Tandem, qui inter eos videbatur præcipuus reſpondens dixit.

In Chron. fratrum prædicatorũ in commu fol. 109. ☞

Nos fuimus eiusdem ordinis Religiosi, & pro maiori parte Magistri, Priores superiores, Bacalaurei, Lectores, & alijs officijs donati; & quòd omnes damnationis sententiam acceperant, quoniam ambitio multa, superbia, inuidia, & alia huius generis vitia eos fecerant damnatione dignos, sed quòd Diuina permittente Clementia iussi fuerant illuc venire, vt eos, & vniuersos ordinis cultores commonefacerent, vt suæ vocationi facerent satis. Nam illi, quia id minimè præstiterant, omnes damnati erant, & flammis cremabantur æternis, & in signum huius veritatis, cuncti in eos aspicerent, & hoc dicto omnes illi Cappas aperuerunt, & singuli eorum flammis circumcincti, & incensi visi fuere; & tunc idem præcipuus manu in mensa signum dedit, & sic illa visio euanuit, & totus Conuentus mansit timore consternatus.

☞ Huic rei probandæ aliud testimonium, non minoris fidei obiter adscribam. Anno 1599. Neapoli Frater Tiberius homo Sanctimoniæ laude præstantissimus, qui sæpius hoc sanctitatis titulo fuit superior, sibi coram rem ita narrauit accidisse. Cum quadam die sub noctem Frater Tiberius inuiseret Fratres, an in lecto de more accubuissent, transiuit per Refectorium, vbi vidit pleraque lumina, & vocem audiuit hominis de superiore loco legentis: Vidit plerosque ministrantes: tandem, qui superioris locum tenebat, facto super mensam signo, sic loquutus est. Ambitio, & crapula duxerunt nos ad Tartara; & nunc etiam superest velut cicatrix in mensa, perinde ac si igne tacta esset.

Lib. 1. miracul. cap. 28. Petrus Cluniacensis hæc refert. Tempore, quo Rex Aragonensis Alphonsus Regnum maioris Alphonsi Hispaniarum Regis iam mortui obtinebat, contigit, vt contra quosdam, qui in regione, quæ Castella dicitur ei repugnabant, exercitum commoueret, & vt de singulis Regni sui domibus, singuli illuc pedites, vel equites dirigerentur, edicto sanciret. Ego edicto coactus vnum ex mercenarijs mercede mihi seruientibus, Sancium nomine, ad exercitum destinaui; paucis post diebus decursis, omnibusq;, qui expeditioni illi interfuerunt ad propria redeuntibus, ipse quoque domum reuersus est; non longo deinde tempore elapso more humano, morbo correptus nec diu cum morbo luctatus, defunctus est, inde post quatuor ferè mẽses, ex quo è vita decessit, dum apud Stellam in domo mea hyemali tempore iuxta ignem in lecto iacerẽ, subito iam dictus Sancius circa mediam noctem mihi adhuc vigilanti apparuit, qui igni assidens, & carbones quasi ad calefaciendum, vel ad clarificandum huc illucque reuersans, multo magis se mihi demonstrabat cognoscibilem, erat autem nudus, & absque omni vestitu, excepto paruo, viliq; tegumento, quo velut inhonestiora corporis obuelabat, quem cum vidissem; quis inquam, es tu? at ille humili voce, Ego sum, ait, Sancius

famulus

famulus tuus. Quid, inquam, hic agis? vado, ait, Castellam, iterque meum multus exercitus comitatur, vt vbi deliquimus, ibi, & delicti debitas pœnas exoluamus: & cur, inquam, huc diuertisti? est, ait, mihi spes veniæ, & si misereri volueris, celeriorem mihi requiem comparare poteris. Quomodo? quando, ait, nuper expeditioni, quam nosti, interfui, hostili inuitatus licentia, Ecclesiam quandam cum quibusdam socijs inuasi, quæ intus sunt inuenta diripui, vestimenta insuper Sacerdotalia mecum rediens asportaui, pro quo specialiter diris pœnis subactus affligor, & remedium à te, sicut à Domino meo quantis possum precibus, expostulo, nam poteris mihi subuenire, si beneficijs spiritualibus me studueris adiuuare, rogo insuper, vt Dominam meam vxorem tuam ex parte mea, vice functus mea depreceris, ne octo solidos, quos pro seruitio meo mercenario iure mihi debebat, reddere iam moretur, & quod necessitatibus carnis, si adhuc viuerem reddidisset, animæ meæ longè amplius his egenti, erogando eos pauperibus, largiatur. Iam ego tali colloquutione magis animatus, quid, inquam, de Conciue nostro Petro Deioca nuper defuncto actum est? rogo, si quid de illo nosti, aperias. Illum, ait, opera misericordiæ frequenter quidem, sed maximè præteritæ famis tempore impensa pauperibus beatorum requiei adiunxerunt, & vitæ æternæ participem effecerunt. Cumque eum tam promptè, & facilè mihi respondere audissem, subiunxi. Et de Bernecio alio Ciue nostro ante paruum tempus similiter, vt nosti, defuncto, aliquid ne tibi notum est? Illum, respon. Infernus possidet, quia ad terminandas huius villæ lites, & iudicio dirimendas prælatus, multa sæpe muneribus, aut gratia illectus iniustè iudicauit: & quia cuidam pauperi Viduæ quodam tempore baconem vnum qualecunque vitæ eius subsidium crudeliter auferre, non timuit. Tunc longè amplius ad maiora quærenda animi feruore succensus adiunxi. De Rege nostro Alphonso ante paucos annos defuncto, tibi ne aliquid notum esse potuit? ad hæc quidam alius in fenestra capiti meo proximè supposita residens; noli ait, hoc ab isto quærere, quod ignorat, quoniam recens eius ad partes nostras aduentus hoc ei notum fieri nondum permisit: mihi verò, cui à die obitus mei quinquennalis cum huiusmodi spiritibus mora, plura quam isti noniter nota fecit. Quod de Rege quæris ignotum esse non potuit; ac ego rursus nouæ vocis auditu attonitus, ac videre cupiens authorem, conuerti oculos ad fenestram, adiutusque lunæ splendore, quæ lumine suo omne tunc domus spatium clarè illustrabat, cõspicio hominem in inferiori fenestre margine residentẽ, quem in eodem habitu, quo aliũ videram, cernens; & tu inquam, quis es? Ego, ait, eius, quem aspicis socius sum, & Castellam cum isto, & multis alijs proficiscor; Et tu, inquam de Rege Al

phonſo vti dicebas aliquid noſti? noui, ait, vbi fuerit, ſed verò vbi modo ſit neſcio. Nam aliquandiu tormentis acribus inter reos cruciatus, poſtmodum à Cluniacenſibus Monachis inde ſublatus eſt, exinde verò de eo quid factum ſit prorſus ignoro. His dictis, ad Socium, qui igni aſſidebat verba conuertens, ait, Surge, & iam iter inceptum peragere incipiamus, ecce enim iam omnes vias, quæ intra, vel extra Caſtellam ſunt ſubſequens nos exercitus ſociorum impleuit, & iam multis velociſſimè prætergreſſis, vt feſtinanter eos ſequi debeamus vrgemur. Ad hanc vocem Sancius ſurrexit, & flebili voce quod priùs rogauerat ingeminans; rogo ait Domine, ne mei obliuiſcaris, & vt Dominam meam coniugem tuam, quatenus quod corpori debebat miſeræ animæ meæ reſtituat, oro ſollicitè exhorteris. His dictis ſtatim vterque diſparuit. At ego mox Coniugem iuxta me in lecto dormientem citata voce exſuſcitans, priuſquam ei, quod videram, vel audieram narrarem, interrogaui vtrum aliquid Sancio communi noſtro mercenario pro mercede deberet, qua reſpondente, quod ego nondũ ab aliquo niſi à mortuo audieram, ſe videlicet, eidem Sancio adhuc octo ſolidos debere, nequaquam vltra dubitare potui, cui fidem, & mortui relatio, & mulieris confirmatio conferebant. Facto mane, octo illos ſolidos à Coniuge accipiens, & de meo quod congruum viſum eſt addens, pro eius, qui apparuerat ſalute pauperibus diſtribui, & ſacratum miſſarum adiutoria ei à Sacerdotibus mea prece, ac ſtudio impenſa ad pleniorem peccatorum eius remiſſionem adiunxi.

In hac tam clara, tam certa, & commendabili viſione, docemur, quod mortuos opera ſua ſequantur.

De Dæmonum apparitionibus, ſiue ſpectris. Cap. XVIII.

Doctrina.

SCIENDVM eſt multa eſſe Dæmonum genera inter ſe certis gradibus diſtantia. Primum Dœmonum genus appellatur igneum, quod circa ſuperiorem ſuperuagatur aerem, nec vnquam ante Iudicij diem ad inferiora demergitur, nec vllum habet cum hominibus in terra commercium.

Secundum genus dicitur aereum, quod in aere errans nobis propinquo commoratur. Hi poſſunt ad Inferiora deſcendere, & aſſum-

ptis corporibus de crassiore aere quandoque hominibus apparere. Deo permittente sæpius aera turbant: tonitrua, & tempestates concitant, & omnes simul in perniciem humani generis conspirant.

Tertium genus dicitur terrestre, & hos de cœlo in terram prolapsos, pro suis demeritis minimè dubitamus; ex his autem demonibus alij versantur in syluis, atque nemoribus, qui venatoribus ponunt insidias; alij verò degunt in campis, qui nocte aberrare faciunt itinerantes, nonnulli morantur in locis abditis, & cauernis, reliqui cum hominibus in obscuro demorari delectantur.

Quartum genus dicitur aquaticum, quoniam se humoribus immergens circa fluuios, & lacus inhabitat, ira plenum, turbatum, inquietũ, & fraudulentum, quod in mari tempestates concitat, nauigia demergit in profundum, & vitam aufert in aquis. Isti dæmones quando videntur, in sexu fœmineo frequentius apparent, quam masculino, eò quòd in locis versentur humidis, & moliorem vitæ ductum sequantur, qui verò habitant in locis ficcioribus, & subaridis, vt plurimum in viros se transformant.

Quintum genus subterraneum dicitur, quod in speluncis, & cauernis montium remotis concauitatibus demoratur. Isti dæmones affectione sunt pessimi, eosque inuadunt maximè, qui puteos, & metalla fodiunt, & qui thesauros in terra latentes quærunt, in perniciem humani generis paratissimi. Hiatus efficiunt terræ, ventosq; flammiuomos suscitant, & fundamenta ædificiorum concutiunt.

Sextum genus appellatur lucifugum, propterea quod lucem maximè horrent, & detestantur, quia nec diebus vnquàm apparẽt, nec alio modo corpus, quam de nocte possunt assumere. Hoc genus demoniorum imperscrutabile est, ac penitus tenebrosum, passionibus frigidis agitatum, malitiosum, inquietum, & perturbatum, quod occurrentes homines violenter comprimit, nocturnis horis, sæpiusq; Deo permittente aut flatu quosdam interficit, aut cõtactu; de hoc genere fuit fortasse Asmodeus, de quo legitur in historia Tobiæ. Maleficis non conuenit hoc genus dæmonum, neq; carminibus arctari potest, quia lucem fugit, & vocem hominum, simulque omnem tumultum.

Notandum præterea Demonem consueuisse in apparitionibus suis varia assumere Spectrorum genera, Canis, videlicet, Catti, Hirci, Bouis, Hominis, Mulieris, Bubonis, & huiusmodi, sed Dominus omnipotens, vt fallacia sua à nobis detegatur, non permittit, nec vult in quibusdam formis illum apparere, vtputa, in specie Columbæ, & Agni, vel Ouiculæ, eò quòd Agnus verus sit Christus, pastor bonus, verusq; in colũbæ specie Spiritus sanctus sit solitus apparere, & quia huiusmodi animalia dolo carent, & nullum inferre solent damnum, propterea non permittit Deus, vt in hac forma appareat: quoniam verò humana forma, præ ceteris ex omni parte perfecta, & pulcher-

rima est, ideo, vt plurimum, hanc oculis nostris exhibet; quia ad omnia ferè idonea est humana, vt scribit Marulus.

Lib. 5. c 7.

Exempla.

Remig. li. 1. cap. 28.

AVriga quidam Nanceianus, cum forte in Heneo saltu esset, qui locus parum distat ab oppido Nancei, inter lignandum sęuior inopinata tempestas oppressit, vt autem se ab eius casu protegeret, tecto alicui festinanter succedendum fuit, quod dum facit sub ea quæ se in proximo densam, latamq; magis ostendit, arbore, atq; ibi consistit, expectans dum sedatur tempestas: ecce sibi astantem ex improuiso lignatorem alium videt, quem dum attentius considerat (vt fit dum in ignotum incidimus) aduertit illi nasum, nunc se enormiter in litui morem producentem, nunc in iustam pristinamq́; formam momento contrahentem, tum pedes corneos, bifidosq́; ac totam corporis molē extramodum. Primum igitur ingenti pauore deijci, ac pene emori visus est, ac mox, (ꝙ Christiano more in difficultatibus fieri solet) se symbolo, fiduciaq́; muniuit, tandem se solum, vt antea cœpit videre, atq; adeo obstupefactus extitit, vt quæ illi ante in vrbem Nācei, etiam velatis, vt dici solet, oculis, errari non potuisset via, tunc ab attentissimo etiam, ac diligentissimo ignoraretur, in quam quoq; vrbem, sic lingua hęrens, oculis stupens, totoq́; corpore trepidans appulit, vt quæ acciderant narranti facile fuerit credere, cuius rei fidem non parum auxerunt, quæ lignatores alij eminus à se visa prædicauerunt. Eo enim loci infuscatus aer, ac densiore fumo obuolutus illis apparuerat.

Huic simile est quod idem author refert loco citato, anno 1588. Desiderij maioris Scutellani dolaria vasa Nicolaus Stephanus ex cōducto emerat, pactamq́; mercedem per Iacobetam vxorem (hæc insignis erat Venefica) sæpius atq; incassum sibi reddi popoſcerat. Hanc Iacobeta interpellandi prouinciam tandem pertęsa, ac præterea frustrari tandiu laboris indignitate nō parum commota, hoc sedulo agebat; quomodo eam tergiuersationem in desiderium noxa aliqua animaduerteret, quærebat quàm tantum ad id latens aliqua occasio. Cōmodum inter hæc iussus est desiderius in solas terras excedere, quòd eius domum pestilentia forte inuasisset, habebatq́; is sub mapalibus seorsum familiam, ibi eum sera iam nocte, cum solo filio degentem, dœmon (sic postulante Iacobeta) adoritur strepitu, fremituque adeo horribili, vt cœlum ipsum solutis compaginibus in eius domum ruisse videretur: neque falsum fuisse hunc terrorem, aut à Desiderio malitiosè excogitatum, dum sibi placet vanos in vulgus rumores disseminare, indicio postea fuit quod ipse cum filio ex eo in talem morbum inciderunt, qui omnium, qui viderunt opinione pro desperato haberetur.

Colom-

Colomberij, qui pagus sex miliaribus à Leucis abest, nostra memoria accidit; in eius extremo vico, qua iter est Salsuriam, Rusticus casam habebat humilem quidem illam, sed satis pro fortuna lautam, ac nunquam quòd esset auditum spectris vllis infamem: occupauit tamen illam dæmon, solis primum contentus lapillis domesticos citra noxium de nocte impetere, sed vt id ex assuetudine ab illis negligi, ac etiam ludibrio haberi vidit, hunc contemptum non ferens, ignem Casæ profunda iam nocte immisit, quo sic momento exarsit, vt ferè solo tota æquaretur, quæ cum illac aliquot post dies iter faciēs ab accolis audiuissem, locum adhuc ruinis deformem ipse præsens videre volui, quo rem omnem clariorem, testatioremque apud alios relinquerem.

Torquemadius vir hispanus vernaculum vernacula lingua refert. Salamancæ inquit, Matrona fuit, cuius ædes importunis eiusmodi lapidationibus infestæ vulgo habebantur, eo rumore excitatus vrbis Præfectus periclitari ipse voluit, vera ne essent, quę de ea re adeo constanter prædicabantur, an potius à domesticis tegendæ alicui nequitiæ effingerentur, nam in ijs erant duæ, non illiberalis formæ adolescentulæ, cum quibus amatores liberiùs per eam occasionem congredi velle, atque in hoc omnem istam fabulam adornare erat suspicio. Ad illas igitur ædes ea se hora Præfectus confert, qua ferebatur frequentissima esse lapidatio; accurrunt vnà populares, non minus viginti, è quibus aliquot dimittit, qui adhibito lumine inuestigarent, quis nam in superiore domo esset, qui sic domesticos saxis appeteret. Redeunt, peragratis diligenter omnibus latebris, renunciantque omnino reperisse se nihil, vnde ea timeri deberent. Placuit tamen ad imos ædium, quo tum è Cęnaculo deuenerant gradus consistere, atque aliqua mora hoc quidquid esset amplius probare, & experiri. Ecce autem, vix dum eò loci constiterant, cum ingenti tumultu lapides cępere in agmem deuolui, qui tamen singulorum crura innocui præterlaberentur. Denuo igitur mittuntur, qui viderent vnde hic lapidum imber sese tam creber effunderet, sed & vbique solitudo, vt antea reperta est, iam à multis conceptam ea de re opinionem non parum confirmauit, videlicet, hæc dæmonum arte, ac præstigijs omnia fieri, auxitque adeo, quæ non cessauit grando eorum capitibus allabi; qui se etiam ex illis ædibus præ metu foras eiecerant, ex quibus tandem vnus loci securitate factus iam ferocior, sublatum, ac diligenter oculis notatum lapidem in aduersum tectum hoc præfatus proiecit: si is à te est ò dæmon, eundem mox in me reijce, quod cum illico esset factum, licet casu irrito desitum est amplius dubitari quomodo res ita sese haberet, vt illam prius in vulgus Matrona ediderat.

In Hexamer. Dial. 3.

Memini anno circiter. 1563. me cum grassante Tolosæ Pestilentia

lentia in Auſcorum Auguſta eſſem, ac forte apud D. Abelium in eius vrbis Metropolitana Eccleſia ſodalem ludo noctem ducerem, vti tūc ætas erat, atque otium, ab eiuſmodi petulanti Dæmone, omnibus qui tum vnà in eodem atrio incluſi eramus, exhibitam ſępius inter ludendum non leuem moleſtiam fuiſſe hinc, illinc temerè iactis lapidibus, qui tamen ſine cuiuſquam noxa, atque iniuria, in terram decidebant. Eius atrij foribus peſſulus intus obductus erat, nulla in eo præter abacum menſam, atque ſedilia ſuppellex, vnde techna vlla oriri, atque inſtrui poſſe crederetur, & hæ quidem ſic ſunt bonorum, malorumque dæmonum in aggrediendis hominibus rationes, odij, terroris, noxæ, & iniuriæ. hactenus Remigius loco ſuperiùs citato.

Io. Nider. lib. vltim. Formicar. Cum propter hæreſes Regnum Bohemię tumultu, ac cędibus concuteretur, circa metas Regni præfati, nocturno tempore verſus vallem quandam auditos clamores, & congreſſiones equeſtrium virorum, qui & coloribus varijs induti ſæpius ſunt viſi. Fuerunt tunc duo armigeri audaces ſatis in caſtro non multum diſtanti à loco Spectrorum, qui omnino ſcire volentes, quid veritatis ſibi viſa portenderent; nocte quadam verſus vallem, vbi ſolita videri cōſpexerant, iter arripiunt, antequam autem ijs appropinquare auderent, cōpunctus vnus dixit alteri, ſufficiat nobis iſta vidiſſe, ego ijs non approximabo, dictū eſt veterum, cum talibus nullum debere iocari, quem alter velut pauidum increpans, equum pupugit, & cum eo congreſſu omnibus antedictis exercitibus appropinquauit, de quibus vnus egrediens, caput illi amputauit, & ad ſuos redijt, quo viſo ille, qui timidus ſubſtiterat, fugam inijt, & funeſta noua nunciauit. In craſtino autem truncatus repeſitur, & caput quidem in valle vbi acies viſæ fuerant, nullius autem hominis, vel equi veſtigium repertum eſt, ſed tantummodo in lutoſis locis ſigna quædam, & veſtigia auium viſa ſunt.

Addit aliud fide dignum ſibi narratum ab Epiſcopo Maguntino. Nominauit nobis quendam Rheni ſibi notum militem, cuius pro tūc filius viuebat, qui miles ſuper omnes penè inferioris Alemaniæ Nobiles ſemper extiterat nimis in rebus bellicis imperterritus; gerebat autem, & patiebatur nonnunquam propter ſuam animoſitatem, vel fortitudinem ab alijs graues pugnas, propter quas, non ſemper dedit, ſed nocturno tempore ad loca ſibi commoda equitare ſolebat. Hic igitur quadam nocte, ſumptis ſecum famulis per ſyluam circa Rhenū equitare voluit, & principium eiuſdem intrauit, antequam verò ad finem ſyluæ peruenirent, vltra quam Campus latus erat, pro vt moris eſt eorum, qui verentur inſidias, præmiſſit famulum, vt in termino ſyluæ videret, num in campo inſidiæ aliquæ eſſent. Luna ſplendente, vel aſtris relucentibus hæc videri poterant: famulus igitur cum per arborum ramos exploraret commiſſum, vidit per campi longitudinē exercitum ſatis mirabilem appropinquare in equis, quo viſo conſi-

derata

derata nunciauit militi, qui ait, ſtemus ad modicum, quia ueriſimile eſt pro huius exercitus cuſtodia ſubſequuturos alios, ad hos properabimus, & an inimici ſint, qui prçceſſerunt, an amici percunctabimur, nec paucos timebimus. Morula tranſacta, de ſylua miles cum ſuis recedit, in campum venit, & neminem niſi quendã equeſtrem, in equo ſedentem, & ad manum alium ducentem eminus ſequentem ſuos intuitus eſt. Ad hunc cum miles veniſſet, quis eſſet quæſiuit his verbis; nũquid tu Coquus meus es? ita enim ſibi à longinquo videbatur; paulo etiã ante Coquus eiuſdem militis obierat, qui reſp. Sum Domine, cui Miles, quid hic facis? & qui ſunt hi, qui præceſſerunt, cui defunctus. Domine, hi qui præceſſerunt ſunt nobiles, & armigeri tales, & tales (multos enim expreſſit nomine) quos oportet, & me cum eis nocte iſta eſſe Hieroſolymis, quia hæc pœna noſtra eſt, & miles iterum, quid ſibi vult equus iſte, quem ducis nullo inſidente? ad veſtrum, ait, obſequium erit, ſi mecum ad Terram ſanctam venire velitis: ſecurus eſto per fidem Chriſtianam, recedendo, & reuertendo viuum reducam ſi meis obtemperabitis monitis. Tunc miles ait, diebus meis mira attentaui, his hoc addam etiam mirabile; diſſuadentibus igitur illud famulis, de equo proprio miles deſilijt, defuncti equum aſcendit, & ab oculis famulorum vterque equeſter ſubtractus eſt. Sequenti autem die, famulis iuxta condictum locum expectantibus, miles, & defunctus redierunt ad locum, vbi primum conuenerant. tunc defunctus militi ait, Ne phantaſma omnino fictum iſtud fuiſſe credatis, duo vobis do rara, reſeruate in mei memoriam, inde protulit mappã paruam de Salemandra, & cultellum in vagina. Primum, ait, cum immundum fuerit igne purgate; alterum cautè tractetis, quia ab eo vulneratus intoxicatus erit.

Cromerus diligens ſcriptor refert ſequentia. Naclum Arcem Pomarenotum munitiſſimam Vladiſlaus primus Polonorum Rex obſidebat, ibi nocte lucente Luna aſpiciebantur crebro ab excubatoribus quaſi armatorum hoſtium acies, & apertis campis ad Pollonorum ſtatiua equitantes, & incurſantes, cũ id ſæpius accideret, indignati Poloni inquietabãtur, ſeu nec vſquã in apertum certamen prodibant hoſtes, nocte quadã, cum ibidem hoſtes adeſſe nunciaretur, fremebundi agminatim è caſtris ſeſe proripuere, diffugienteſq; caſſo labore longius proſequuti ſunt. Obſeſſi tumultu Polonorum audito, & excurſione è caſtris animaduerſa, erumpunt ſubito, & ignem in opera, atq; tuguria militum, ſtramine, arundineq; contecta, conijciunt, quo celeriter pluribus in locis ſe diffundente, paucis, qui in caſtris remanſerant ſe defendentibus, facilè opera cum magna caſtrorum parte incẽderunt. Noctutnas vmbras illas fuiſſe autumant, quæ hoſtilis exercitus ſpeciem oſtentantes, Polonos ita Diuino permiſſu exagitarunt, propterea quod ſolemne omnibus Chriſtianis quadraginta dierum

ieiu-

ieiunium priore expeditione promiſcuo, ac temerario vſu carnis, ad lattariorum, moribus ac inſtitutis Eccleſiæ Catholicæ contemptis temerauerant. Huiuſmodi apparitiones permittit quandoq; Deus propter peccata, vel ad exercitium bonorum, vel ad denunciandam Peſtilentiam, bella, mutationes Regnorum, & ſimilia, ſicuti docent ſequentia.

Nocte, quæ ſeditionem Antiochenorum præceſſit, viſa eſt mulier ingens, & aſpectu formidabili, aerem ſcutica tam fortiter verberans, vt tota ſonus vrbe audiretur.

Gennadio Patriarchę Conſtantinopolitano nocturno tempore accedenti ad altare templi, vt Deum pro ſalute publica deprecaretur, horrendum ſpectrum ſe obtulit, quod cum ille ſacro ritu coniuraſſet. Reſpon. quandiu Gennadius viueret ſibi non licere damna, quæ imminebant Eccleſiæ illius inferre, ſed eo mortuo, ſæuiſſimè ſe in illam graſſaturum.

Cabades Rex Perſarum, cum intellexiſſet in Collimitio Perſiæ, & Indiæ in munitiſſima Arcæ Zudaderenſi pretioſiſſimorum lapidum, auri, & argenti theſaurũ maximum à Dæmonibus aſſeruari, qui mortales omnes aditu arcerent, eò cum exercitu profectus Caſtrum vi conatus occupare, fortiter propugnantibus Dæmonibus, repulſus fuit, confugit ergo ad Iudæorũ, & Magorum artes, quæ & ipſæ irritæ fuerunt. Ergo cum ei perſuaſum fuiſſet, a Chriſtianorum ad Deum precibus hoc potiri poſſe, auxilium à quodam Chriſtianorum in Perſide degentium Epiſcopo, petijt. Is indicto Chriſtianis ieiunio, precibus, & Synaxi Diuina peregit myſteria, & ad locum accedens coniuratos Dæmones ibi degentes exegit, Caſtrumque Cambadæ nullo labore potiendum tradidit. Talis erat Dæmon illæ Baſilienſis, de quo ſupra actum eſt.

a Cedren in Anaſtaſio.

Glicas pagin 4. annal & Cedren. vbi ſupra.

Phlegon lib de mirabilibus, & longeuis.

Filinium, Demonſtrati hoſpitis, & Charitus matris, filia, Machatem hoſpitem amare cœpit: indignè id ferentibus parentibus, mœrore mortua, & publicè fuit tumulata. Sextò poſt obitum menſe, cum eò reuerſus fuiſſet Machates, ingreſſa ad illum Filiniũ, hoſpiti ſe poſt longa colloquia commiſcuit, non ſemel illo veſperi, quo, & cum eo cœnam ſumpſit, & annulum ferreum, & poculum inauratum à Machate dono accepit, ipſi viciſſim, annulum aureum, & faſciam pectoralem dedit. Nutrix, dum pergit ſedula, ne quid hoſpiti deſit, ſatagere, videt cum eo in lecto iacentem alumnam, læta parentibus id annunciat, illi ſtupentes accurrunt, & altero die vtrumque deprehendunt, & cum eiulatu, dormientem cum hoſpite filiam amplectuntur. Sed toruis in eos intuens Filinium oculis; O vos crudeles, ait, in filiam parentes, ergo ne vos inuidiſſe mihi meo Machata paterna in domo, vel triduum ſolidum fui? magno vobis dolore hæc, ſiue curioſitas, ſiue duritia ſtabit, renouabitis dolores præteritos, & filiam ite-

rato

rato sepelietis, his dictis expalluit, & concidit cadauer mortuo iterum simile, seu potius, vt erat, mortuum. concidere simul oppressi mœrore parens vterque. Re populus, & Magistratus intellecta, iubent sepulcrum aperiri, vacuum id corpore repertum, erant in eo dũtaxat annulus ferreus, & schiphus auratus, dona Machatæ, sed in cubiculo & lectulo inuentum cadauer Filinij, & Hili cuiusdam auguris cõsilio, vt prodigium eiectum extra vrbis limites, auibus, ac feris deuorãdum. Ipse Machates à Spectro videns se delusum, sibi paulò post manus, ignominiam non ferens, consciuit.

Hinc cernuntur multæ falsæ resurrectiones gentilium, & constat, cum Sagis, vt plurimum induto cadauere Diabolum, siue incubum, siue succulum rem habere, vnde & in hoc genere hominum cadauerosus quidam fœtor graueolentiæ cernitur.

Germanorum scriptis vulgata non ita pridem de Aulico quodam extat historia. Hic accepto de Vxoris obitu nuncio, ac quemadmodum eius cadauer esset sepulturæ traditum; propere domum reuersus domesticis rationibus, vt prospiceret, ac multa iam nocte eam cum animo suo voluens, vt fit, vbi rei alicuius desiderium penitus insidet, inter hæc aduertit, illam suo more vestes deponentem, ac notum cubile inire volentem, sed cum ne hoc faceret aliquantisper restitisset, qui tam constanti rumore mortuam intellexisset, victus natiua loquentis voce, & conspicua sese ostendentis corporis imagine passus est vnà secum concumbere, ac tantisper in quotidiana vitæ consuetudine habuit, dum Exorcistæ cuiusdam efficacibus verbis Dæmoni, qui refossum illud cadauer illudendo, ac si posset perdendo marito obsederat, abeundi necessitas imposita fuit: quæ certè nulli imponi eo pacto poterat, si suo ipsa corpore inclusa fuisset anima. Sed sicuti eum, qui iniustè quid occupat, leges facilè deijci patiuntur, ita & Dæmonem ex insidiosa huiusmodi cadaueris obsessione exturbari nemo adeo mirabitur, qui sciet quantæ sunt adiurationum, atque exorcismorum in ea re vires.

Remigius lib 1. c. 2.

Simile quiddam Philostratus refert, Menippo Demetrij Cinici discipulo olim accidisse. Is inquit, cum Corintho Cenchreas proficisceretur, obuiam habuit quandam imaginem puellæ peregrinæ lepidæ, ac vt videbatur prædiuitis, quæ diceret se illius amore correptam, inuitaretque familiariter, vt vellet in domum suam diuertere. Ille igitur vicissim eius amore captus sæpe cum ea concubuit, ac iam de ineundo matrimonio cogitabat; habebat enim ipsa domum regio ornatu apparatam. Sed Apollonius cum in ea domo singula considerasset, exclamauit lamiam esse, quæ propediem esset adolescentem ad extremum vel deuoratura, vel insigni aliquo damno, atque iniuria affectura.

In Apollonij Tianei vita.

Thomas Brabantinus refert sequentia. Gunerchena Brabãtię Villa est

libr. 2. de bono vniuersali c. 57 pag 21

☞ est solemnis, & nota: in hanc quidem Iuuenis, Puellam virginem adamauit, cumque pro eius nuptijs parentibus suis loqueretur, & illi renuerent, puella medio tempore incidit in febrim acutam, qua ingrauescente omnibus mori visa est. Luctu ergo facto, campanæ quasi pro mortua pulsatę sunt, nec mora. Iuuenis amator puellæ, de Villa eadem in crepusculo noctis transibat ad aliam, & cum per dumeta pergeret, audiuit vocem quasi fœminæ lamentantis. Sollicitè ergo discurrens, & quærens auditam, inuenit puellam, quam mortuam existimabat, cui & dixit, mortuam te plangunt tui, & huc vnde venisti? Ecce ait, vir ante me vadit, qui deduxit me: obstupescens ad hoc Iuuenis, cum neminem alium, nisi puellam videret, audacter rapit eam, & in domum protinus extra Villã occultauit. Hinc regressus in Villam amicis suis loquitur: ingreditur ad patrem puellæ, cum amicis suis sedentem ad funus, petit, si filiam suam sibi daret, quam quasi mortuam plangebat, cui pater admiratus, respondit. Nunquid pro Deo mihi es, vt mortuam resuscites, & accipias in vxorem? cui Iuuenis, tãtum ait, libens spondeas, vt filiam tuam habeam in vxorem, si viuam reddidero, & sanatam, cui pater consentiens, dictum coram omnibus confirmauit, mox Iuuenis reuelato linteo, quo cooperta putabatur, figmentum mirabile, quale à nullo hominum fieri potuit inuenerunt. dicitur autem ab his, qui figmenta huiusmodi Diabolicæ inspexerunt, esse interius putrido ligno similia, leuique exterius pellicula circumducta. Hinc reducta puella est, redditaq; patri sana etiam, post dies aliquot dictum Iuuenem Maritum accepit, & vsque ad Tempora nostra incolumis perdurauit.

In vita S Roberti Abbatis.

Narrat vetus scriptor, quòd nocte quadam vir sanctus vidit Malignum Diabolum ad chori aditum consistere, & conari quidem sępius ingredi, sed frustra tamen, habebat formam Rustici præcincti, nudis, longisq; tibijs ferentis à tergo sportulam, & ad pectus lignum funibus innexum, cœpit porrò producto collo circuire chorum, oculos in fratres attẽtè conijcere, si quid posset forsitan sibi gratum in aliquo cernere. At viro Dei instantius orante, & fratres à torpore excitante, improbus explorator diu frustra expectans, cum nihil se proficere videret, somnolentos cachinans spreuit; si noxijs cogitationibus occupatos, mirum in modum tripudians applausit, tandem inter nouitios reperit Iuuenem quendam animo ad illicita euagantem, nec nisi solo corpore illic præsentem, imò etiam clandestinam fugam meditantẽ, animaduertens igitur illũ suę sortis esse, fuscinula apprehensum in fiscellã suam proijcit, & celeriter inde se proripuit, cernens id vir sanctus, multũ pro salute illius anxius, & sollicitus, mane diligẽter illũ inquirit, sed ille ante Aurorã vag⁹, & profugus, excusso suaui iugo Christi, sequut⁹ erat inimicũ; addidit aũt se hominib⁹ sceleratis, deditusq; latrocinijs, nõ diu post captus est, & capite plexus, miserrimè interijt.

Poli-

Policronici author Ranulphus, narrat Comitem Ricardum quadã nocte solum orationis gratia ingressum in templũ, inuenisse ibi mortui capulum, in quo cadauer erat repositum; dum autem Comes oraret, subito mortuus ille magno cum strepitu è feretro exilijt, ac extensis brachijs quasi in amplexus eius ruiturus, ad Comitem accessit, quẽ cum Comes signum crucis fronti suæ imprimens, frustra intensius, vt recederet adiuraret, stricto gladio illum dissecuit, & exinde statuit per totam terram circa funera vigilias celebrari. Lib. 6. cap 7.

Vtroq; admirabilius est, quod ex Guaguini descriptione Moscouiæ nunc adijciam. Scribit Populos quosdam in Lucomoria Regione Russiæ habitantes, quotannis vigesima septima mensis Nouembris die, vt solent hirundines, & ranæ, sic & ipsos præ frigoris brumalis magnitudine mori, postea redeunte vere Vigesima quarta Aprilis die, denuo reuiuiscere. Addit hos, cum sibi mortem imminere sentiunt, merces suas certis in locis deponere, quas Grutensij, & Serponouizij vicini populi, suis mercibus interim æquiualentibus eodem loco relictis, auferunt. illi reuiuiscentes, eas merces, si iustæ videantur, pro suis accipiunt, sin minus easdem repetunt, vnde lites, & bella sæpissimè inter eos oriri dicuntur. Verùm idem narrans Sigismundus lib. Baro, habet pro fabula. fol. 86. moscouiæ.

Quid possint inter se Cacodæmones per Magiam. *Cap. XIX.*

Doctrina.

DE hoc solidè disputat Tostatus sub his verbis. Non est asserendum hominem posse constringere, & ligare in loco aliquo particulari Dæmonem, nisi virtute Diuina, videlicet per exorcismos, & præcepta, sed cum Magi non intendant sibi subijcere dæmonem, nisi vi suorum carminum, & signorum, vel factis à Christiana Religione alienissimis, idcirco impossibile est, ait, quòd minor potestas, quæ est homo, subiciat sibi maiorem, quæ est Dæmon, cum non sit potestas super terram, quæ comparetur potestati dæmonum. Quare non erit aliquid naturale, vel ceremoniale, per quod Dæmones possint ab homine cogi, vt veniant, aut respondeant, aut aliquid operentur, nisi, vt dixi per exorcismos Ecclesiasticos; & tunc dicendum est, quòd coguntur ad aliquid. s. ad recedendum à corporibus obsessorum, vel ad non nocendum, & hoc fit per Deum in quantum instituit id, quod ab Ecclesia fit, ibique operatur virtus Diuina latens: attamen Iob c. 40.

tamen in operibus maleficiorum, quibus Dæmones cogere volunt, non operatur Deus, cum ſint contraria Diuino honori. Sed Dæmones ipſi mentiuntur, & ſimulant ſe cogi, quia in hoc ſtat maximè virtus ſuaſionis eorum. Verè tamen non poſſunt dæmones cogi ab hominibus per maleficia, imò ſi cogi poſſent, non docerent ipſi homines modum, quo eos cogerent, quia per hoc dæmones miſeriores efficerentur, ſi verè hominibus ſubijcerentur. Fingunt ergo ſe ſubditos, vt fallant, cum tamen non ſubdantur, imò ſimulant ſe captos, vt te capiant: ſe vinctos, vt te vinciant: ſe tuo imperio ſubditos, vt te ſibi ſubdant; à te incluſos, vt contra te finaliter concludant: fingunt ſe tua arte, vel imagini, vel lapidi alligatum, vt funibus peccatorum religatū ad Infernum te perducant. Quare, vt vno verbo concludam; fingunt cogi, cum tamen ſponte, & voluntariè ad tempus cum placuerit, ſeruiant.

Euſeb. lib. 5. de præparat. c 6. Aug. lib. 21. de ciuit. Dei. c. 6. Fran. Picus. libr. 2. de prænot. cap. 4.

Exempla.

CONcurrerant in Aulam Anglicanæ Reginæ duo Magi iucūdum exhibituri ſpectaculum: paciſcuntur vna in re ſibi inuicem parendi, neceſſitatem ſingularem. Prior iubet alterum per feneſtram deſpicere, quod cum facit, natis ſubito ceruinis ex capite cornibus, cunctorum ſanijs, & ludibrijs diu fuit appetitus, quare quàm impotens iniuriæ, tam cupiens uindictæ atrocioris: pingit carbone humanam in pariete effigiem, tum priori Mago imperat, ſubire effigiem illam, & parietem ceſſurum ingredi, mortem ſibi cernens præſentem, horrere hic, & deprecari cepit; vrgebat alter conuenta: ſubit ergo coactus, & viſus corpori paries locum dare ingredienti, ſed ingreſſus nuſquā poſtea comparuit, quia videlicet ſuperior dæmon illum occiderat, & corpus in deſertum, vel ſpeluncam alicubi abdiderat.

Aliud ſcribam, notatum à quodam Iuriſconſulto Germano. Præſtigiator quidam nobilis in diuerſorio publico hoſpitis famulum, ita petentibus reliquis conuiuis decollauit. cum autem ei rurſus caput imponere vellet, animaduertit eſſe alium Magum, qui eum in hoc propoſito impediret: Rogat hic eum, ne hoc faceret, verum cum admonitioni repetitæ alter non pareret; præſtigiator in menſa lilium creſcere fecit, cui cum caput, & flores amputaſſet, cōcidit ſtatim abſque capite de Menſa Magus ille, qui alterum impediuerat, & præſtigiator abſq; vllo impedimento famulo caput impoſuit è veſtigio, & ex hoſpitio, vrbeque aufugit, ne à Magiſtratu propter commiſſum homicidium deprehenderetur.

N. lib. 1. de lamijs. c 3. nu. 9.

Præſtigium fuit hic in ſimulata capitis abſciſſione, & etiam repoſitione: item in lilij productione, & truncatione. Certamen fuit inter Dæmones Magorum, quorū inferior ſatis fortis erat ad impediendā

vim

vim præſtigij, potentiori tamen coactus (non vt reor inuitus) cedere in Clientuli ſui nece, qui verè interemptus eſt.

Ioannes Dubrauius Epiſcopus Olmuziẽzis hæc narrat. Venceslaus Imperator, & Bohemorum Rex, affinitatem cum Principe Bauariæ Ioanne inijt, ducta in Vxorem filia eius Sophia. Socer, vbi Generum ludicris Spectaculis, & Magicis prȩſtigijs delectari cognouit, plenum Iudionum, & præſtigiatorum plauſtrum ſecum Pragam vehit, ibi dum præſtantiſſimus artificum ludibria artis ad permulcendos oculos explicat, adeſt inter ſpectatores Zito Venceslai Magus, ore vſque ad aures dehiſcente, accedensque propiùs, artificem illum Bauari cum omni apparatu protinus deuorat, ſolos duntaxat calceos, quia luto obſiti videbantur, expuens: ſeceſſumque inde petens ventrem inſolita eſca grauem, in ſolium aqua plenum exonerat, præſtigiatoremq; adhuc madidum, ſpectatoribus reſtituit paſſim deridendum, adeo vt cæteri quoque eius ſocij à ludo deſiſterent. *Rerũ Boemicarum lib. 23.*

Illud de deuoratione merum fuit præſtigium, ſed verè abreptus miſer, in ſolium aquæ fuit iniectus à Dæmone, non per alui vias emiſſus.

Olaus refert, quòd Magus quidam Gilbertus cum Catilla præceptore de artis prȩſtantia contendens, cum exiguum bacillum, characteribus gotticis, vel Ruthenicis inſcriptum à præceptore proiectum, manibus apprehendiſſet, ſtatim obriguit, & in inſula lacus, dicti, Veter, apud Oſtrogothor in cauerna ſubterranea fertur ligatus. *lib. 3. cap. 20.*

Finis Libri Primi.

COMPENDII MALEFICARVM LIBER SECVNDVS.

In quo agitur de diuersis generibus Maleficiorum, & de quibusdam alijs scitu dignis.

De Maleficio Somnifico. *Cap.* I.

Doctrina.

Binsfeld. de cõfess. malef p. 1. concl 5. Vita D. Bern. lib. 2. c. 6.

Onsueuere Sagæ, & Malefici, alios potione, malo carmine, & certis ritibus soporare, vt interea illis venenũ infundant, uel infantulos rapiant, aut necent, vel furto quid subtrahant, vel stupro, adulterioue contaminent, & hoc fieri potest naturalibus venenis soporiferis, vt erit videre per exempla. Et hæ non sunt fabulæ, quia si multa sunt,

quæ

quæ naturaliter, vel infuſa, vel ad mota, non ſomnium, aut ſoporem tantùm, ſed etiam ſtuporem, torporemq́ue aduerſus vehementiſſimos quoſq́ue cruciatus inducant, quæ chirurgi optimè norunt, ſi quando ab humano corpore membrum aliquod abſque doloris vllo ſenſu reſecturi ſunt: cuius artis facetum quidem, ſed tamen miſeratione dignum exemplum memorant de Narbonenſi adoleſcente à Thracio Pirata in ſeruitutem adducto, cui interea, dum ex medicata potione altior ſomnus obrepit, tam bellè teſtes ſecti ſunt, vt experrectus ſeipſum miraretur ſic dempta virilitate nouum hominem. Rurſus aliud à Mathiolo recitatum de Hetruriæ Aſinis, quos cicutæ paſtus adeo graui ſomno conſopire ſolet, vt pro mortuis ſæpe efferantur, detracta etiam, ac direpta iam pellis bona parte, vix tandem excitati ſe in pedes erigant, miſereq́ue redeuntes ad præſepia ſua proripiant: multa igitur ſunt nota, ac commodata vſu apud pharmocopolas, vt lolium, ſolanum, iuncus, vulgo Euripice dictus, mandragora, caſtoreum, papauer. &c. quæ omnia, ſi ſomnum arctum, ac diuturnum conciliandi facultatem habent ſola vi ac potentia à natura illis ad id adminiſtrata; quid quæſo ſuis artibus, ac machinis efficient Dæmones, qui non modo rerum omnium, quas edidit natura latentes, atque arcanas vires perfectiſſimè nouerunt, ſed & ſic Deo permittente, multa poſſunt etiam ſine vllius rei aduentitiæ, atque externæ adiumento?

lib 2. c. 4. Vergauillæ menſe Septemb. 1587.

Vt autem poſſint Sagæ commodius ſua venena effundere, ſpargere, & diſſeminare; fatentur ipſæmet, vt eſt videre apud Remigium, eam ſibi à Dæmonibus (modo ijs per aliquot annos fuerint operati)

penetrandarum ædium facultatem esse tributam, vt .s. per quasuis angustias, nullo negotio viam sibi faciant in mures, feles, locustas, ac alia huiusmodi pusilla animantia, prout vsus postulat, contracti, atque imminuti; intromissosq; denuo priori formæ restitui, si velint, ac tum commodè inceptum peragere .s. illinire primum maleficiandum per artus omnes, cui moliuntur interitum ne uigilet, tùm venenum in fauces ingerendo, illiniunt autem vnguento quodam à Dęmone accepto; siue ab ipsis fabricato, arte diabolica. Quare, hæc præcipuè obseruatu digna videntur, quòd videlicet, Dæmon, sicuti Imperatores, nisi veteranos milites certis militiæ præmijs, non donat, ita eam se in alienas formas immutandi potestatem, quæ sortilegorum persuasio est, ijs tantum faciat, qui emerito multorum annorum spacio fidem suam quamplurimis maleficijs probauerunt, idque illis esse velut quandam mercedem diuturnæ seruitutis, & fidelitatis: quòd & Enricus Carmutius anno 1583. disertè testatum sua confessione reliquit, post alios eius farinæ multos. Consueuerunt præterea Malefici vti, ad concitandum somnum, certis luminibus, quorum fumum ab Apuleio (nebulam fumi) arbitror vocari. interdum accendunt pedes, vel manus mortuorum inunctas prius oleo quodam à Dæmone accepto, vel ad singulos digitos candellulis affixis, interdum facibus excantatis, de certi generis lychno, & nota illis pinguedine, & vtantur vel accensis sibi prælucentes, vel eas domi certo loco defigentes accensas, & sopor durat, quandiu lumen illud ferale: nonnunquã partes aliquas cadaueris certis locis suspendunt: nonnunquam alia adhibent, æquè omnia scelesta, quæ tamen ex pacto tantum efficacitatem sortiuntur. Vtuntur quoq; caracteribus magicis, ad effugienda, & superanda tormenta à Iudicibus illis illata, vt patebit per exempla.

Muniant igitur se Sacramentalibus, qui se somno dant, recitando. Qui habitat in adiutorio altissimi. vel, In te Domine speraui. vel quid simile. Signando se signo Crucis, recitando. Salue Regina Mater misericordiæ. Pater noster. Aue Maria &c. si volunt esse salui ab huiusmodi insidijs; habendo etiam apud se ceram benedictam agni Papalis, vel reliquias. Deuotiones enim sunt tutissimum pręsidium, ac propugnaculum contra omnes tenebrarum Principis insidias.

Exempla.

MArgarita Ienina, cum filium suum Iaquelinum malè odisset, ꝙ de consequendis in proximas Alsatiæ nũdinas pecunias sæpius obtunderet, ac illius tandẽ se quauis ratione flagitationibus expedire decreuisset, id ut faceret, nocte intempesta, vnà cum ijs, quas patrãdo sceleri socias sibi adiunxerat, à Dæmone in illius ædes, quæ erant in Saxbringen, est inuenta, vbi dormientem ex cõposito adoriuntur,

Ex lecto deturbatum ante focum constituunt, viuum assaturæ, si in se fuisset, sed facto aliquo impeditæ, animum suum ad aliam iniuriam conuertisse: ac fortè humi repertam testam eius lateri facto prius vulnere, quod tamen momento coalesceret, inseruisse, vnde etiam post multorum mensium vexationem videntibus multis erupit.

Huic non est dissimile, quod sequitur, Bertrandæ Tonstricis, quæ se earum ope quibusdam sortilegij erat sodalitium cuiusdam nomine Elisæ, collo, ob denegatum lactis vrceolum os infixisse agnouit. *Forpachij. 7. calen. Septemb. 1587.*

Item illud Seneæl Armentariæ recensentis se in summum pedem cuiusdam Philippi Pistoris nomine os è veruecina coxa inseruisse, cũ prius admota piscis spina vulnus fecisset, quod deinde callo obductum, in gentes, ac duturnos dolores illi pareret, vt ab eo pistore etiam rescitum est. *Dusæ prid cal. Octobr. 1586.*

Quidam Benignus nomine conscius cędis Consiliarij Serenissimæ Christianæ Reginæ Danorum pœnam capitis facilè effugere poterat, quòd tum cum in eum inquireretur, peregrè esset, ac saluti fuga posset consulere, sed fretus caractericis magicis, quibus à circumforaneo quodam donatus fuerat, fiducia ipse, se iudicio volens obtulit. Nec in eo sua spe quidquam frustratus est, siquidem priusquam ipse, tormenta omnia sunt defatigata, atque ita & incolumis, & inconfessus illis solutus est. Verum iam è reis eximendus cum tanti sceleris consciẽtiam amplius ferre non posset, eius se sponte fecit manifestum, ac tandem capite luit. *Paris de puteo in sindic. de tortura.*

In Leodiensis ditionis oppidulo, Hugo, secundùm alios, vel Dinanto, iuxta cæteros, nocte ad diuersorium venere duo, qui se à via admodum fessos simulabant, cœna sumpta, negant se cubitum alio ituros, sed importunè admodum, & instanter tandem à Caupone impetrãt, vt liceat ad ignem in culina somnum capere: interea Ancilla domus, cui non satis peregrini isti placebant, clanculum per foramen quodã peruigil conspicit quid sint acturi. Nocte intempesta videt è marsupio manum abscisam mortui depromere, & digitos inungere, tum admotos igni incendere, omnes lumen recepere vno exepto, id verò Magi mirabantur insolitum, sæpius ergo tentant, & flammæ admouent, frustra semper. tum eorum vnus, quid tum, ait, si vnus dumtaxát in domo sit vigil? & affixa ad caminum manu, quatuor digitis velut candelis obscura flamma collucentibus, domo egressi, noto sibilo nocant socios ad prædam, Ancilla subsequitur egredientes domo, & reuoluta ianua excludit eos inde irrumpit in herile talamum, inuenit omnes altum adeo stertere, vt nulla vi (nam in medium cubiculi extra lectum illos traxerat) potuerint euigilari. Interea fures per fenestrã quandã se dirigebant in domũ, occurrit ista, & scalis deturbat, instant tñ, & aliò moliuntur ingressum. Hæc luminis memor, & suspicione hãc esse soporis causam domesticorũ, oẽs digitos extinguit, & luce *Cæsar. Cisterciẽn. li. 6. miracul cap. 10.*

e mortua, dormientes experrecti ad clamorem accurrunt, & domo protellant manifestarios: post dies aliquot capti, facinus cõfessi sunt. Quid mirum igitur si Sagæ nocte irrepant ad cunas infantulorum, & aliorum quos eunt perditum?

Commen. in tit. de malef. & math. ad lib 4. in fi.

Petrus Binsfeldius sic scribit. Cum Anna mater Ioannis Cuno de Rouer, & aliæ duæ Sagæ conuenissent, vt de nocte virum quendam Zelosum persequutorem maleficorum maleficio conficerent, Magisterulus præcedens fenestras, & ianuas aperuit; ipse autem Ioannes Cuno pro concite à matre, & alijs adductus fuit, vt candelam ardentem, quæ non naturalis, sed arte diabolica confecta erat, teneret. Venientibus autem eis in cameram maleficiandi in Ciuitatem Treuirensem; cum Maleficiendus pro more bonorum Christianorum se signo crucis, & pijs exercitijs, antequam se quieti traderet, muniuisset, nihil efficere potuerunt, sed re infecta, reclausis ianuis reuolare debuerunt. Vir autem bonus, cui nocere voluerunt adhuc viuit Dei gratia, & tandiu viuet quamdiu Deo placuerit. Hæc narrauit ipse Ioannes Cuno, & mater eius, cum examinaretur super articulis propositis, eodem modo confessa est. Necromantici, qui sunt superioris ordinis maleficiarij, non habent necesse hanc candelam sibi prælucere, sed accensam defigunt in aliquo remotiori loco, vt est videre in sequenti.

Lib. 3. p. 1. q. 3. disquisit. Magicarum

☞

A uiris fide dignis accepta sunt, quæ, & nunc scribam, & Martinus Delrio refert, ideo exaranda censeo, vt etiam videamus in Sortilegis, & Necromanticis Diuinam vltionem: prætermittam personam, locũ, & ordinem, quia sic expedire iudico. In Hispania, in vrbe quadam; magni nominis vir quidam familiaris erat cuidam Nobili, cui formosa vxor, sed casta matrona erat: Hanc cępit adamare, nec diu ignem fouet occultum, aperit animum, & mulieri flagitium nititur persuadere. Illa certa tuendæ castitatis, sedulo conatur ad saniorem mentẽ reuocare à dementia, sed erat oleum camino addere, vt naphtam accensam vehementius aqua iniecta exasperat, vt gliscat incendium, sic monitiones hunc vltro inflãmabant nec desijt vrgere, donec pertęsa molestiæ, statuit vlcisci nebulonem: rem totam marito aperit, quẽ non minus, quam Atridas dolor vrgebat; eius iussu vxor tempus addicit; venit nox optata malè amanti: Maritus cum aliquot famulis egregiè armatus erat in propinquo conclaui, familiarem hunc haud familiariter, excepturus. Tandem, en tibi accinctum gladio, & pugione amatorem: deducentem illam audacter subsequitur, & postquam cõsedisset, veterem cantilenam iterat; mulier refutat, & negat, vt solita; fecerant audatiorem nocturnæ tenebræ Mæchum, & vim parat: vis vi repellitur, tandem verita mulier exclamat, & condictum marito signum cõtenta tali voce, surdo (quod aiunt) fabulam, nec Maritus, nec quisquã accurrit, quid ageret? fugeret? tenebatur brachijs fortioribus: consentiret? mors probro, & peccato potior honestati:

vn-

vngues ergo & dentes arma ſtringit muliebria, & faciem deformat, ſed præ furore hæc ille vix ſentiebat. Gladium depoſuerat, dorſo pugiunculus hęrebat, vt aduertit Matrona inter luctandum, manu eum eripit à tergo, & ſtricto mucrone perforat aduerſarium, & vita priuat: collabitur cadauer, Victrix vix ſui compos, currit in conclaui vbi Maritum abdiderat, inuenit illũ, & famulos omnes mortuis magis, q̃ viuis ſimiliores: clamat, vellicat, trahit, nihil non agit, vt experge faciat, at illi conſopiti manebant. Suſpicata (quòd erat) maleficio id fieri, & videns ſibi in ſe ipſam ſpem omnem locatam, cadauer domo effert, & in plateam abijcit, cum gladio, & cruento pugione. Interea dum ibi iacet, circuitores nocturni in cadauer incidunt: ferunt in carcerem, facie lota, etſi non facile, tamen agnoſcitur vir. Hic prudentia Prætor pollebat, ſilentio imperato præſentibus, ſummo mane adit domum viri, ait ſe de re maxima cum domino coram tota familia agere optare, iubeat omnes ad vnum ſimul conuenire. facit dominus conuenere viuos omnes, nam mortuus ille ſolus deerat. Prætor ait, videri ſibi aliquem deeſſe, re animaduerſa dominus, verè, ait, oẽs adſunt excepto tali, qui fortaſſe nunc ſe ad quoddam negotium parat, ipſe quoque ſubdit ille, vocetur. Mora haud longa futura, currunt nonnulli, vt vocent: cubiculo clauſo, pulſant oſtium, nemo rſpondet. It ergo cum domino ipſe Prętor, et ianuam vi reſerant, nemo erat in cubiculo, duntaxat fax ardens, & obſcurum lucens defixa erat in camino, mirari omnes, & ſtupere cœperunt. Tum Prætor Domino domus narrat, vbi, & quale inuentum cadauer, & dum illud auferunt è carcere, vt prophanæ ſepulturæ merito tradatur, ecce tibi Nobilis ille cum vxore, & rem omnem narrant: conferuntur momenta temporis, reperiuntur vigilaſſe, quo fax extincta, ſic & perfidia hipocritę omnium deteſtatione, & mulieris caſtitas, atque fortitudo totius viciniæ celebrata.

Cæſarius Ciſtercienſis refert, quòd homo quidam ſimplex Engilbertus nomine de Prouincia Tulpeti natus, ante paucos annos mortuus eſt. Iſte cum eſſet Cęcus natus, propter varia dona, quibus hominem interiorem eius illuminauerat Diuina gratia, in diuerſis Prouincijs noſcebatur, & à multis magniſq; perſonis vtriuſque ſexus venerabatur. In cappa ſimplici, & tunica lanea, nudiſque pedibus tam æſtate, quam hyeme incedebat, & puero ſe regente ſic limina ſanctorum ſatis remota ſæpius viſitauit, carnibus nunquam veſcebatur, non lectiſternijs, ſed modico tantum ſtraminis, vel fœni noctibus vtebatur, & multos tam verbo, quam exemplo ædificauit. Hic tempore adoleſcentiæ, cum nocte quadam in domo Materteræ ſuæ Matronæ diuitis, inter alios eius ſeruos ſe cubitum collocaſſet, in ipſo conticinio duo fures parietem effodientes ingreſſi ſunt, qui igne diſcooperto, accenſo lumine, ciſtis apertis, intrepidè colloquebantur, quos vt *Lib. 6. miracul. c. 10.*

prædictus Engilbertus audiuit, fures eos esse non dubitauit, cum seruos ex vtroque latere dormientes excitare non posset, subselio cultello suo perforato collo iniecit, & claua manum armauit, & quia illos, vt Cæcus videre non potuit, duce auditu, ad illos tendens, & clauam vtraq; manu vibrans, ex omni parte quidquid tangere potuit, quasi furiosus feriens, de domo illos eiecit, quos vsq; ad foramen sequutus, dum aditum scala obstrueret, & illi stantes extra domum, neminem præter ipsum solum vigilare sensissent, de tali expulsione confusi, habito consilio denuo nixi sunt intrare; quòd vt ille ex motu scalę sensit, vnam partem scalæ arcæ magnæ, in qua continebantur grana, vt erat foramini continua supposuit, alteramque vtraque manu seruauit, illos intrantes vsque ad vmbilicum Engilbertus dorsa eorum, quia proni iacebant per scalam fortiter pressit, vt non solùm eis progressum, imò etiam regressum prorsus adimeret, qui quasi sub turculari positi, dum mane capi timerent, veniam postulauerunt, datis verò terribillibus iuramentis, quòd nunquam personam eius lęderent, vel domum illam intrarent, dimissi sunt: Mane, cum prodente Engilberto à vicinis nulla arte dormientes possent excitari, & quærerentur circa domum maleficia, quorum virtute hæc nouerat fieri, supra foramen de tecto pendentem, quasi spinam humani cadaueris repererunt, qua amota mox omnes excitati sunt. Post multis annis elapsis ijdem fures, fama, & virtutibus iam dicti Engilberti excitati, eiusque vt opinor precibus compuncti, eum adierunt, & quia ipsi essent confessi deinceps duxerunt vitam religiosam.

Lib.2.c.3. & 4. Vergauillæ x. cal. Febr. 1589.

Scribit Remigius, quòd Margarita Loudman in Iudicio agnouit inter scelera hoc quoque: se nocte quadam ædes quasdam fuisse ingressam, eo animo vt somno sopiti, faucibus venenum infunderet, idque inceptum quin perficeretur parum abfuisse, ita in procliui videbantur esse omnia, sed contra quem putabant, excitatum illum à somno fuisse compererunt, adeo vt re infecta cum facinoris socijs ipsa se in fugam dare coacta est. consectante interim illo manu armata ac tandem cum assequi non posset, minas ferociùs intentabat, ea igitur de re ad ampliorem cognitionem interrogatus ipse testis, omnem vt illa saga prænarrauerat, certis, disertisque verbis recensuit, videlicet apertum esse, sicuti dictum est veneno, hocque vnum illis ne præberent fuisse impedimento, quod forte experrectus (nundum enim illarum vnguine delibutus fuerat) se crucis signo, atque oratione dominica contra tantum discrimen, atque periculum muniuisset, verumque illud omnino esse, quod illas cum hasta multum viæ esset prosequutus, nec tamen assequutus; posteà ferè omnes criminis rei deprehensi, in Germania, quæ est ditionis Lotharingicæ, asseuerant concorditer, eam sibi à Dæmonibus penetrandarum ædium facultatem esset tributam, vt supra dixi, illiniendo

do primum per artus omnes, cui moliuntur interitum, ne euigilet; tum firmiter ac validè os ei deducendo, ne potionem agitatione excludat, tandem venenum faucibus ingerendo, admota lucerna, quæ sulfuream flammam euomat.

Sagæ vtuntur Cadaueribus Humanis ad necem Hominum. Cap. II.

Doctrina.

NOSTRAE ætatis maleficis hominibus moris est exhumare humana cadauera, ad humanam perniciem, & ea maximè quæ sunt supplicio affecta, & in malam crucem sublata: nam non solùm inde sortilegijs suis materiam mutuantur, sed & ab ipsis carnificinæ instrumentis, reste, vinculis, palo, ferramentis. Siquidem ijs vulgi etiam opinione inest ad incantationes magicas vis quædam, ac potestas.

a Lib. 2. magiæ natur. c. 6.
b Lib. 28. cap 7.
c Libr. 2. cap 3.

Alij totum corpus decoquunt integrum, dum in cinerem etiam ari-
ditate abeat, vel in massam, adhibitis ac commixtis quibusdam alijs
coalescat, quod & Baptista Porta *a* Neapolitanus obseruauit sua æta-
te factum, & de hoc agit etiam Plinius. *b* His temporibus frequentes
habet, quæ sub lotharingica ditione est Alemania, vt refert Remig.
c se sæpe deprehendisse, ex eorum quæstionibus capitalibus.

Exempla.

Dusæ cal. Octobr. 1586.

ANna Ruffi fatetur operam suam commodasse se Lollæ cuidam
Veneficæ in eruendo eiusmodi cadauere, quod recenti funere
obrutum fuerat, atque ex eius exusti cineribus medicasse potionem,
qua deinde ad certam eorum, quos vellent peremptos vterentur per-
nitiem.

Porpachij sexto cal. Septemb 1587.

Briceij Mag conueniens est huic testimonium de refosso scilicet in-
fantis cadauere, quod pater eius nomine Vuolf Faber pridie extule-
rat, in hocq; tantum diuersus est à superiore, quòd non assatum in
cineres, sed elixum in massam confecerit, quo commodius inde vn-
ctionem pararet; ossa autem in cinerem redegisse aspergendis nemo-
rum arboribus, vt glande sua deficerent.

Guermingæ 4 cal. Ianuar. 1587.

Antonius Vuelch idem quoq; sibi narratũ retulit ab Nichel Grosz,
& Beschess vxoribus, vtraq; ex sortilegij societate notissima sibi fœ-
mina non adeo pridem refodisse se è cimiterio Guermingensi duo
eiusmodi cadauera, quæ parentes Bernardus & Antonius Lerchen re-
cens humo condiderant, eaque igne consumpta in magicos suos vsus
con-

conuertiſſe; reſecto prius vnà cum humero coſtiſque continentibus dextro brachio in vſum luminis diabolici antedicti, ſi cui de nocte venenatam potionem forte vellent infundere; extremi enim eius mẽbri digiti flamma ſulfurea, ac violacea tantisper ardebant, dum perfectum, abſolutumq; eſſet, quod aggrediebantur negotium, eaq; demum extincta, tam integri illibatiq; reſtabant, quam ſi lumini fomitem vllum ante præbuiſſent, idq; quoties opus fuerat cum eadem digitorum incolumitate repetitum fuiſſe.

Ioanni Molitori à Vuelferdingen anniculus erat infans, præcipuè eius deliciæ. Hunc Agatina à Pittelingen, & Maietta à Hochit cunis clam detractum in ardentem rogum imponunt, quem ipſę ea cauſa in perarduo monte nominato (la Griſe) extruxerant, eiuſq; exuſti cineres ſtudioſè colligunt, tum rore ex ſegetum ariſtis graminumque ſummis herbis excuſſo perfundunt, atque maſſam vtrique friabilem concinnant, aſpergendis ſcilicet vitibus, ſatis, atque arboribus, quo ſtatim læſo flore perirent, fructibuſque ſuis deficerentur. *Heſ. Pittelangÿ. 12. calen. Octob.*

De maleficio venenario. *Cap. III.*

Doctrina.

VEnena maleficialia fiunt per compoſitiones, & mixturas multiformium venenorum, vt puta ex herbarum folijs, feſtucis, radicibus, animalibus, piſcibus, reptilibus venenoſis, lapidibus, & metallis, aliquando in pulueres, aliquando in vnguenta reducuntur. *Grilland. quæſt. 3. & 5. nu. 29. et 26.*

tur. Sciendum insuper, quòd Sagæ inficiunt, vel introsumptione, vel applicatione exteriori per contactum. Primo modo per cibum, aut potum, quando vt plurimum venena in puluerem trita ijs immiscent. Secundo fit per inunctionem, maleficiando, siue masculus sit, siue fœmina, dormiente suis liquoribus, aquis, oleis, aut pinguedine, sicut alijs similibus vnctionibus, plura, & diuersa venena continentibus, inungunt; aliquando femora, aut ventrem, aut caput, guttur, pectus, costas, seu aliam partem corporis personæ maleficiandæ, quæ sic dormiens nil sentit, sed est tanta vis, & potentia illius vnctionis, quòd paulatim durante calore ipsius dormientis, ingreditur carnes, & peruadens ad penetralia viscerum cordis maleficiati, causantur ingentes dolores in corpore eius, pro vt refert Spineus. Inficiunt tertio modo etiam per inhalationem, & hoc omnium pessimũ est veneficium, quia ipsum tenuitate sua, ore attractũ, cito ad cor penetrat.

De strigibus q. 8.

Exempla.

Lib. 1. Itinerarij. c. 33.

REfert Villamontius scelerum omnium scelestissimum quendam Venetijs Maleficum fuisse, qui damnatorum in Triremibus animas emebat, promittens liberationem à terrena illa seruitute pęnæ, & numerans decem aureos pro illorum anima, quam chirographo proprio sanguine notato vendebant, addicebantq; dæmoni, & Malefico, mox ne retractare possent, certo contactos veneno subitò necabat, addit se interfuisse supplicio, quod de isto sumebatur. Quis vnquam talia vel fando audiuit?

In malleo p. 2.

Narrat Sprengerus duas in Episcopatibus Basiliensi, videlicet, & Argentinensi, concrematas obstetrices, quia vna earum quadraginta, altera innumerabiles pueros recens in lucem editos necauisset, inditis clam in eorum capita grandibus aciculis.

Narratus ex Dione Xiphilin.

Domitiani tempore ceperunt multos, qui acubus veneno oblitis, quos collibitum esset pungebant, & læsorum multi sine doloris sensu moriebantur, quod & Commodo Imperatori factum.

Formicario lib. 5.

In Territorio Bernensi Refert Ioannes Niderius quosdam Maleficos vtriusque sexus suos proprios Infantes occisos deuorasse: idemq; factum ab alijs in ditione Lausanensi.

Gulelm. lib. 1. de lamijs. c. 7.

Iuris Consultus quidam Francofurtensis annis superioribus ait, ꝙ Comes quidam superioris Germaniæ, octo Veneficas, quæ centum quadraginta Infantes interfecerant Vulcano traddidit. Anno 1553. captæ sunt Berlinæ fœminę duę Veneficę, quæ glaciem ad perdendas fruges perficere conatæ sunt, eæq; mulieres rapuerunt furto alterius vicinæ mulieris infantulum, & ipsum dissectum coxerunt: factum est Diuinitus, vt mater quęrens infantem interueniret, ibiq; ollam, & impositaa missi infantis membra videret, captis itaq; mulieribus, & in

tortura

tortura examinatis, dixerunt, si processisset coctio, tunc futura fuisset ingens glacies, ita vt omnes fruges perderentur.

Circa Annum Dñi 1536. Salassiæ circiter quadraginta viri coniurarunt, totidem fœminæ, inter quos carnifex erat, vt, cum pestis antea sçuisset, tunc verò iam mitesceret, vnguentum conficerent, quo tangentes portatum coronidas inficerentur, puluerem quoq; confecisse, quem super vestes clam spargerent. Latuit aliquandiu hæc res, sublatique multi; sed cum Ciuis cuiusdam nomine, Neri, fratrem, atque vnicum filium sustulissent, vixque alij, quam domini domuum, aut filij perirent, simulque animaduertissent Androginam se in domos insinuantem, atque eos maximè perire, quorum domos ingrederetur, deprehensaque coniuratione, omnes exquisitissimis tormentis necati sunt Confessi sunt etiam, decreuisse in pompa celebri Diui cuiusdã, subsellijs perunctis vniuersos Ciues occidere, paratasq; ad hũc vsum supra viginti ollas: tentarunt & idem alij Geneuæ, & luerunt pœnas. *Cardanus lib. 15. de variet. rerum. c. 80*

De maleficio ligaminis. Cap. IIII.

Doctrina.

A Viris doctioribus septem traditas inuenio causas proximas huius impotentiæ, quibus causis dæmon abutitur. Prima est, quando Coniugẽ alterum alteri reddit odiosum, vel inuicem odiosos facit per

per calumniam, suspicionemvè, aut morbi alicuius immissionem, sicut, vt aiunt, Medea iniecto pharmaco, fecit, vt omnes fœminæ lemni grauiter ore olerent, & sic illas mariti sunt aspernati.

Secunda causa est, quando corpora impedit, ne queant ad se mutuo appropinquare; & sic ea diuidit, vel detinens ea in locis diuersis, vel cum conantur iungi phantasma, aut quid aliud inijcit inter medium, vt probabit exemplum.

in 4. dis. 34 ar. 3. Tertia est, si spiritus vitales prohibeantur transire ad membra genitalia, & sic seminis decisio impediatur, vt rectè disseruit Ioannes maior.

Quarta est, si semen prolificum exsiccetur, & subtrahatur.

Quinta, si virga viri flacida fiat, & saltem, quando quis vult actum Matrimonij exercere.

Sexta, si quæ naturalia alia pharmaca applicentur, quibus vis patrādi quouis modo tollatur, hæ causæ sunt apud Doctores vulgatiores.

Septima est rarior, nempè muliebrium locorum obserratio, vel nimia coarctatio, aut viri genitalium retractio, abscōsio, vel vera ademptio, de virili huiusmodi calamitate narrationes varias proponunt Sprengerius, *a* & Remigius. *b* Hæc genera maleficiorum sunt in duplici differentia, vnum temporaneum, alterum perpetuum. Perpetuum vocant, quod vsque ad mortem duraturū est, nullo naturali remedio, nec alias licitè auferri potest. Temporaneum verò, quod est ad certum tempus duraturum.

a part. 2. mal. q. 1. cap. 7.
b lib. 2. cap. 5.

Exempla.

VIncentius Beluacensis *c* narrat sequentia. Romæ temporibus Henrici Tertij Imperatoris fuisse Iuuenem quendam locupletē & nobilem, qui recens vxorem duxerat, & sodales suos opiparo Conuiuio nuptiali exceperat, exiuere in campum à prandio lusuri pila. Sponsus ludi dux pilam poscit, & ne excideret annulus sponsalitius inserit eum digito Statuæ Veneris æreæ, quæ in proximo erat, omnes vnum petebant, sic cito defatigatus ipse à ludo secessit, & ad statuam rediens annulum recepturus, ecce videt digitum statuæ vsque ad volā manus recuruatum, & quantumuis conatus fuisset annulum recuperare, nec digitum inflectere, nec annulum valuit extrahere: Redit ad sodales, nec illis ea de re quidquam indicauit. Nocte intempesta cum famulo ad statuam reuertitur, & extensum, vt initio digitum reperit, sed sine annulo: iactura dissimulata domum se confert ad nouā nuptam, cumque Thorum genialem ingressus sponsæ se iungere vellet, sentit impediri sese, & quidquam nebulosum, ac dēsum inter suū, coniugisque corpus volutari, sentiebat id tactu, videre tamen non poterat, hoc obstaculo ab amplexu prohibebatur, audiebat etiam vocē dicentem,

c lib. 26. Hist. Anton. p. 2. sum. histor. tom. 16 cap. 7. §. 4.

dicentem, mecum concumbe, quia hodie me desponsasti, Ego sum Venus, cui digito annulum inseruisti, nec reddam. Territus ille tanto prodigio (inquit Antoninus scribens hanc historiam ex Vincẽtio) nihil referre ausus est, vel potuit, insomnem duxit noctem illam, multum secum deliberans, sic factum est per multum tempus, vt quacunque hora cum sponsa coire vellet, illud idem sentiret, & audiret. Erat sanè aliàs valens, & domi aptus, & militiæ, tandem vxoris querelis cõmonitus, rem parentibus detulit: illi habito concilio Palumbo cuidã Presbytero suburbano rem pandunt, is autem erat Necromanticus, & in maleficijs potens. Illectus ergo promissis multis, compositam Epistolam dedit Iuueni dicens, vade in tali hora noctis ad compitum vbi quatuor viæ conueniunt, & stans tacitè considera; Transibunt ibi figuræ hominum vtriusq; sexus, omnisque ætatis, & conditionis equites, & pedites, quidam lęti, & quidam tristes, quidquid audieris non loquaris, sequetur illam turbam quidam statura procerior, forma corpulentior curru sedens, huic tacitus epistolam trades legendam, statimq; fiet, quod postulas. Ille iuuenis totum impleuit, prout edoctus fuerat, viditque inter cæteros ibi mulierem in habitu meretricio mulam inequitantem crine soluto, per humeros iactato, vitta aurea superius constricto, auream virgam gerentem in manibus, qua mulam regebat, præ tenuitate vestium penè nuda apparebat, gestus faciens impudicos. Vltimus Dominus turbę terribiles in iuuenem oculos exacuens, ab axe superbo smaragdis, & vnionibus composito, causas viæ ab eo exquirebat, nihil ille contra, sed protenta manu epistolã ei porrigit, Dæmon notum sigillum non audens contemnere, legit scriptũ, moxque brachijs in cœlum eleuatis, Deus, ait, omnipotens quandiu patieris nequitias Palumbi presbyteri? nec mora satellites suos à latere mittit, qui annulum extorquerent à Venere, illa multũ tergiuersata vix tandem reddidit, ita Iuuenis voti compos sine obstaculo potitus est diu suspiratis amoribus. Palumbus autem, vbi Dæmonis clamorem ad Deum audiuit de se, intellexit sibi præsignari finem dierũ, quocirca omnibus membris vltro truncatis, miserabili pœna defunctus est, confessus coram populo Romano inaudita flagitia.

Godescalcus Hollenus Augustinianus sic scribit. Noui mulierem, quæ voluit facere diuortium inter duos se mutuo amantes, propter quod deberet salariari. Scripsit in cartulis duos caracteres ignotos, cum alijs tamen deuotis verbis, & dedit cartulas vt portarent, & tamen nulla sequebatur diuisio. Secundo scripsit hæc eadem in caseo, & dedit illis ad comedendum, & accepit postea pullum nigrum, & diuisit per medium, obtulit vnam partem diabolo, certo sacrificij ritu, & aliam dedit ad comedendum illis duobus, & tunc sequebatur maximum odium inter eos, ita vt vnus alium videre non posset, & vnde hoc? nisi quod dæmon habuit tunc offertorium suum? sic ille. *Præceptorij fol. 20. litt. A.*

Ioannes

Lib.13. de morb. malef. cap.8.

Ioannes Baptista Codroncus refert, quòd in Oppido Sepino ditionis Neapolitanæ, erat quidam Iacobus nomine, cuius vxor tantum odium cum eo exercebat, vt à primo die, quo inter ipsos matrimonium contractum fuit, tantum abfuerit, vt se se inuicem copularent, vt etiam simul habitare non possent, & si quando Iacobus ad vxorem accedere voluisset, tanto furore, ac rabie percita vxor esset, vt se se per fenestram potius præcipitem daret, quàm illum perpeti posset. Quod cum cuidam Religioso viro ab ipsis hospitio recepto narratũ esset, de hac re dubius, & ad fidem præstandam difficulter se habens, experiundi gratia illico mulierem accersiri iubet, eiusque maritus in interiorem ædium partem sese abdidit, ne eius præsentia vxor ingredi renueret. Venit mulier, quę de odij sui causa contra Coniugem interrogata, suam vicem prius miserumq; fatum cum deplorasset, se nullam inquit eius rei rationem reddere posse, quin absentis mariti tanto desiderio, & amore se flagrare dicebat, vt id verbis exprimere nequiret, cum autem ad illum alloquendum, & videndum accedere vellet, illico imaginationi suæ, tot deformitatibus & turpitudinibus, totque horribilibus monstris maritum depictum apparere, vt mortẽ prius subire vellet, quàm illum ferre, asserens quòd eius anima tota, omnesq; vires, & spirituum partes in maritum, tamquàm in oblatum malum, & sui pernitiem ferebantur. Rursus eo absente eiusdem desiderio æstuare se aiebat, de cuius mulieris verbis, cum bonus ille Sacerdos periculum facere vellet, dixit mulieribus eam Comitantibus, vt illam circum pedes, & brachia circa lectum valido fune in crucis modum vincirent, quo maritus omni repugnantia remota, expeditum accessum ad illam haberet; verebatur enim ille Sacerdos, ne ob deformitatem aliquam celandam mulier se ita affectam esse dissimularet. Vxor denique se ob mariti desiderium ligandam tradidit, rogans, vt ad se maritum admitterent, quo ingrediente, nullæ vnquam furiæ tam immanes visæ sunt, nulla fera tam efferata, nulla belua tã rabie, & furore concitata ei similis inuenta fuit, spumam ex ore emittebat, dentibus fremebat, oculos contorquebat, totumque corpus velut furijs agitatum, ac dæmonibus plenum videbatur, mulieresq; ibi assidentes retulerunt, eius ventrem, ac stomacum funibus cõtortum ipsis tangentibus refertum visum esse, totamque cutim, vt flagris cæsis redactam, nec furendi finis factus est donec maritus concertationis labore defessus, & illius misericordia motus illinc exijt.

Lib.3.c.6. Cesalpin. cap.10. de dæmonol. in uestig.

Idem author. In Oppido Hetruriæ Sancti Geminiani, Iuuenis quidam adeo perditè veneficam mulierem adamauit, vt formosam, & honestam vxorem suam vnà cum filijs reliquerit, & cum pellice, suorum immemor, vitam eo vsque traduxerit, donec vxor de maleficio monita eò concessit, & clam maleficij instrumento perquisito, inuenisset sub lecto buffonem ollæ inclusum consutis oculis, eo igitur ab-

repto, & ſolutis oculis, poſtea cremato, confeſtim vir ſuorum recordatus, tamquàm è ſomno ſurgens, ad vxorem, & filios eſt reuerſus.

De maleficio incendiario. Cap. V.

Doctrina.

GENIMINA infernalium Viperarum Sagæ, non ſolum operibus diabolicis animos inflammant, ſed & corpora, & domos, & integra Oppida, vt facilè appareat æterni ignis eſſe alimenta.

Exempla.

REfert Remigius, quòd Leherij, quædam Saga, cui nomen Iana Nigra Armacuriana, obnixè quidam à Franciſca Huyna contenderat, quod cum impetrare nequiret, in deſideriũ vindictæ exarſit, nam accepto à Dæmone linteolo, quo erant inuolutæ minutiæ quædam inſtar fœni diſſecti, admonita eſt clam illud deponere in Huynæ ædes, ac propere faceſſere, fore enim, vt non multo poſt flãmam corriperet ſubito, vnde ille cũ omni ſuppellectili conſumerent. linteolum igitur glomo obuoluit, ac Huynę, tum fortè aliquid in fur- *lib.2.c.13*

H naria

naria agenti, venale offert, in telę q̃ ille adornare audierat licium, sed cum negaret eò sibi opus esse, quod ex domesticis operis speraret plus satis sibi futurum, nihilominus bona illa in pistorium locum, qui prope erat abiecit, addens se, si tum id vsui esse non contingeret, cum vellet restituturum, ac vix pedem extulerat, cum deflagrare cœpit cella illa farinaria, quæ depositum glomum cótinebat, deinde vniuersa domus adeo præcipiti ardore, atque incendio, vt nullum ei remedium satis maturè adferri posset, res vtriusque disserta, atque separata assertione, simul & ipso euentu fidem sibi apud omnes indubitatam vindicauit.

In prodigijs. 4 Idus April anno 1533.

Minus latens incendium, sed perniciosius fuit, quod Lycosthenes testatur. Ille sic in Epistolis, Oppidum est in Heluetia nomine Schiltach, quod totum subito conflagrauit, eiusque incendij causam, quantum illius loci municipes apud Friburgi Magistratum renunciarant talem fuisse rumor est. Dæmon sibilo signum dedit è quadam ædium parte, Caupo suspicans esse furem, ascendit, neminem reperit, sed idē signum rursus ex alto cœnaculo redditum est, & huc conscendit Caupo, furem persequens, cum nec illic quidquam appareret, sibilus auditus est è fastigio fumarij: illico tetigit Cauponis animum esse Dęmoniacum quiddam; iubet suos esse præsenti animo, accersiti sunt Sacerdotes duo: adhibitus Exorcismus. Respondit se esse Dæmonem. Rogatus quid illic ageret, ait se velle euere oppidum: minitantibus sacrificis; resp. se pro nihilo ducere illorum minas, Aliquanto post, mulierculam, cum qua habuerat cōsuetudinem annis quatuordecim, cum interim illa quotannis confiteretur, & acciperet Eucharistiam, sustulit in aerem, imposuitque fumarij fastigio, tradidit ollam, iussit, vt inuerteret, inuertit, & intra horam totum oppidum combustum est.

Paucis ab hinc annis, cum per Rhenanum tractum Incēdiarij quidam grassabantur, qui in aliorum domibus gladium, hastam, scipionem, vel quid aliud caloris, aut ignis expers deponebant, atq; mox, post aliquot horas, inde prorumpens flamma quasi ex maleolis ædes consumebat.

Dæmon

Dæmon vult hæreditariam proſapiam in Sagis.

Capit. V I.

Doctrina.

Sortilegij lues, ſæpe in liberos ipſa parentum labefactatione, ac veluti contagione demanat; dum ſcilicet Cacodæmonum ſuorum gratiam eo facto inire illi ſtudēt. Infinita enim, atque inexplebilis ſemper fuit Sathanæ auiditas: ſic, vt in quam familiam ſemel pedem intulerit, inde nunquam, niſi ægrè retuliſſe auditus ſit. Et hoc quoque inter alia indubitatum, certumq́ue inditium ſemper habitum eſt contra eos, qui ſortilegij poſtulati, ac delati ſunt: quod reperirentur ijs editi parentibus, qui illius criminis antefuiſſent damnati. Et hæreditarij criminis exempla quotidiana apparent in liberis, ſi quidem Dæmon præcipuè ſatagit ſuos indies numero cumulatiores, vt habeat: quę res illi in procliui magis eſſe nequit, quàm ſi eos, quos iam in poteſtate habet, ad liberorum talem corruptelam adigat, & impellat.

Exempla.

Serræ 14. Cal. Febr. 1587. NIcolea Morelia, nondum puberem se ad nocturnos dæmonum conuentus à patre fuisse deductam fassa est. Alia fuit, quæ, quãuis nondum eius ætatis esset, quæ muliebris patientiæ legem posset accipere dicit tamen se procul à matre ductam fuisse in densam syluam, vbi lepidum adolescentem nancisceretur, quem illico facilè repetiret, quod & ita vti prædixerat, euenit, sed vt illum in amplexus admisit, sensit illico se illusam: visa est enim sibi è marmore statuam aliquam complecti, adeo rigidus, & grauis incumbebat.

Vergauillæ mense Iul. 1568 Enricus, & Catharina parentes, Hennezelio filio succubam dederunt in vxorem. Ei quantum illi primo accessu aduertere licuit, crinale, & vestes erant atri coloris, pedes equinis vngulis deformes: nec eam tamen ob id minus deperijt, sed statim concubitus voluptatem sacrorum omnium abiuratione auidissimè depactus est; verum quasi in frigida oppletam specum immisisset re impedita, atque imperfecta, pudens, ac dolens abijt.

Giruncuriæ mense Octobr. 1586. Dominicus Petronius, cum nondum annum duodecimum ætatis suæ attigisset, itidem ad nefarios illos cœtus à matre, vt vxorem duceret est perductus: nam & illi matrimonia frequentari aiunt. Coleta piscatrix, ac aliæ multæ: imò Bertranda .onstrix, & Synchen May retulerunt se interfuisse eiusmodi nuptijs, cum forrè de nocte ibi fierent, ac pro solito munusculo satis fuisse vocatis nuptijs in anum prono ore sufflare.

Ruppæ secundũ monerium prid. id. Iul 2587 Dominica Falluæa, cum iuncos religandæ viti vnà cum matre diuelleret, ac humi iacentes se, vt fit à labore recrearent, cœpit post aliquos sermones illam mater monere, ne ad vllius rei aspectum formidaret, si quæ se fortè insolentior ostendisset, nihil enim ab ea futurum periculi, ac cum hæc dixisset, momento astitisse humana forma aliquid, quod aspiciẽtibus appareret calceario homini simile, erat enim accinctus ventrali sparsim pice contaminato, à quo tandem cum esset in eius verba iureiurando adacta, ac in nouæ militiæ signum iniecto in frontem vngue notata tandem est compressa, ipsa vidente matre, quæ & vicissim se illi stuprandam præbuit præsente se filia, inde iuncti manibus in orbem aliquandiu tripudiauere, tandem accepta, vt videbatur pecunia (nam paulò post retracta puluis esse cœpit) dilapso in auras incubo ad sua discessere.

Villæ ad Iouam anni 1581. Francisca Hacquart, vix annorum septem filiam Ioannam nomine, ut se à Dæmonis molestia liberaret, dæmoni addixerat, idque inter alia admissa quæsitor fortè indicauerat.

Cum & ei rei consentiens esset filia testimonium, fidemque præterea

terea maximam facerent ea, quæ ipsa de nocturnis, quibus se interfuisse dicebat Sagarum conuentibus certa, ac propria afferebat, cępit & omnium opinione eiusdem criminis cum matre manifesta teneri. Sed quia indigna ætas videbatur, in quam lege ageretur (nam nec vllum malum adhuc venenum fecisse inueniebatur) loci domina recepit creaturam apud se, vt ab infanda illa consuetudine, quàm sanctissimis fieri posset institutis abduceretur. Ergo supplicio affecta matre, sic apud Matronam quandam seruatam, ac monitam per aliquod tēpus habuit, vt resipuisse, ac pristinam libertatem, excuso Dæmonis iugo recuperasse omnibus videretur. Sed malum, cum nocte quadam inter ancillas media suo more decumberet, sublimem illam dæmon rapuit, quasi secum ablaturus, fecissetque, vt creditum est, nisi ab ancillis allatum esset impedimentum, inuocato sæpius nomine Iesu. Sic disturbatus prædam inter tabulati tigna prædictam, ac pendentem reliquit, & abijt, nec id commentum fuit Ancillarum vanum in vulgus rumorem spargere gestientium, sed ipsa totius viciniæ, quæ ad illarum clamorem accurrit, oculis res cognita, ac perspecta. Tum in filia stupor, ac conseruatio miserabilis, inedia, silentium, vigiliæque octo dierum, ac noctium perpetuæ satis indicio fuere, nihil horū per fraudem, & malitiam affictum, excogitatumque fuisse, nam vltra septimum diem incolumi vita non posse perferri famem auctor est Plinius, quòd si ad vndecimum trahi aliquando contigit, quemadmodū & is annotauit, id, vti quomodo narratum est, præter naturam euenisse fatendum est. *Hist natural lib. 11. cap. vlt.*

Meminit Remigius legisse se in istiusmodi reorum quæstionibus, qui faterentur se in extremis vnguibus venenum habuisse absconditum, quod à parentibus accepissent, eiusque affricatione inter colludendum æquales sæpe infecisse, ac necasse. *Lib. 2. c. 2.*

Vnum nunc suppetit, quod ille loco citato describit, de nondum septenni infante Laurentio Arselaiensi, quem non modo constitit, ex ipsius etiam dissertis verbis, ad nefarios dæmonum conuentus à parentibus fuisse deductum, vbi vertendo veru, assandisque carnibus minister adhibitus fuerat, sed & ab ingerente Magistello se, qui sibi Verd Ioli nomen fecerat, venenum non semel accepisse, quo eorum, qui vel leuissimam exhibuissent molestiam, iumenta deinde necasset, vti euentus ipse comprobauerat. *Serræ. 5. cal. Iun. anno. 1591*

Sagarum diuersi in genus humanum modi vindictæ. Capit. VII.

Doctrina.

Tob. c. 8. AB re non est, quòd passim formidabiles sunt, qui sortilegij suspecti habentur: quamuis enim non est illis infinita, quibus volunt, nocendi potestas, vti in Sarræ maritorum percussore Asmodeo innotuit: quoniam tamen nostra nos, sic volente Deo, peccata illorum iniurijs sępe obnoxios reddunt; & nemo est adeò integer vitæ, scelerisque purus, quē admissi alicuius conscientia non stimulet ac terreat: nemo in colenda religione tam attentus & diligēs est, cui præcipitantibus fortè negotijs non accidat, eas preces, votaq; omittere, quibus se in Dei præsidium, ac tutelam quotidie commendare solet, nō iniuria metus ille securissimum quemq, tentat, atque afficit. Tum quotidiana eius rei experientia satis est documento, quam non leue ab ea re periculū plerunque nobis impendeat. Siquidem, non solum inopinantes, ac sæpe dormientes de nocte venenis suis aggrediuntur; sed etiam vigilantibus sic struunt insidias, vt humano Consilio, ac prouidentia vix vitari posse videantur. Extant quidem variæ de his in alijs huius libri partibus narrationes, quę lectori in hoc abundè satisfacere queāt, verum quoniam se denuo hic ingerunt, & non omnino iniucunda, ingra-

ingrataque futura est eorum commemoratio,non pigebit, & sequentia paulo copiosius illis ascribere.

Exempla.

VXorem admodum adolescentem duxerat vir senex, ianuæ Castri Bassumpetrani tum fortè custos, & alterius, cum qua ante nuptias stupri consuetudinem habuerat,etiamnum vxorem attrectabat: dolens igitur illam Męcam sibi præferri,nec ætatis flore,nec formæ liberalitate vlla ex parte conferrendam: vicinæ mulieri (vt fit) ægritudinem suam aperit,consiliumq́ue,si quod habet,sibi super eare dari postulat. Iubet vicina,Laire vocata,eam bono esse animo, habere enim se in promptu,quod illi malo adhibeat remedium, herbulamq́ue ex horto lectam illi porrigit, ex qua si ius marito condiat, illico missum facturus sit peregrinum illum amorem. Condit in proximam cęnam,atque apponit,eum ex illo primum capitis grauedo, deinde somnus arctior complectitur, quo postridie tandem solutus,adẽptam sibi virilitatem omnem, non sine pudore reperit, narrat tamen vxori infortunium, quod alioqui illã diutius celare non poterat, quæ se sua imprudentia, ac leuitate deceptam videns, quòd cum partem alteri inuidet, toto ipsa excidisset:rem omnem marito,vt incępta,perfectaq́ue fuerat, aperit, erratiq́ue veniam petit, huius in eum amorem, quo illum summo prosequebatur causam reijciens,ignoscit facilè maritus, qui sciret se ad id malum, per lasciuiam, ac libidinem occasionem primum obtulisse,lociq́ue Dinastæ (huic Francisco à Bassumpetra nomen fuit) eius patri ordine omnia exponit: Is igitur officij sui esse ducens,& homini, quem habebat in famulatu Sartam, tectamq́ue valetudinem curare, & scelus adeò indignum,dignis in muliere venefica pœnis animaduertere: accersitam,ac minis territam adeò adegit, vt quibus sic per sortilegium fraudasse videbatur hominem,ea illico illi restituturam se reciperet,quod & fecit alia quadam herba, quam degustaret, illi data. Sicque ipsa suo indicio comperta,ac deprehensa, flammis non multo post meritum dedit suppliciũ. Ex quo constat liquidò nihil quidquam veri inesse ibi,sed vbique falli,ac decipi inspicientium oculos,sic refert Remig.lib.2.cap.5.

Idem. Barbellina Rayel,Ioannem Ludouicum maximo prosequebatur odio, & ideo huic primum traijcienti riuum quendam, ac ad molendinum properanti, adnitente Dæmone, tritici saccum vehiculo excussit grandem,tum eius equis superiniecit nonnihil pulueris, à magistello suo medicati,quo factum est,vt ex illis duo è vestigio morerentur, reliqui morbo conflictati, languorem in multos dies traherent. deinde non multo post felem mentita,atque hoc habitu eius domum noctu ingressa, eodem puluere bimum adhuc puerum lethali-

ter infecit, tandem & medicatum pyrum in via, quam is Gerbeuilleum contendens initurus erat, depofuit, quafi id è viatoris pera fortè excidiffet, quo is imprudenter fublato, & guftato, ftatim graui morbo correptus, vix præ dolore domum pedes fe referre potuit; hæcq; fingula Dæmonem vti euenerunt, non folum prædixiffe, fed etiam illud deponendo in viam pyro confilium eius proprium fuiffe.

Dusæ prid. non. Septemb. 1587. Catharinæ Metenfis inimicitias, & odium in fe concitauerat Lolla Gelea; hanc ob id illa impendio vlcifci capiebat, fed qua ratione id faciens noxæ fufpicionem effugeret, non videbat, q; fuas infidias fciret ab ea diligenter obferuari, reperit igitur viam Dœmon, qua id tuto exequeretur, ac monuit, vt poftridie cum è fornacibus Salinæ, quæ Dufæ omnium quas habet lotharingia celeberrima eft vnà candentes carbones fitellis fuis promere domũ referrent, præfto adeffet, cũ Lollæ fua ceu turbine deijceretur, ac in eius os properè halitum fuum efflaret, fic enim futurum, vt partum fuum ante tempus, atque in maximis doloribus eijceret; quod vti verbis præceperat, ita re ipfa eft confequutum, namq; ad fignum deturbatæ fitellæ à Dęmone perflata Lolla impuro Catharinæ fpiritu, è veftigio in vehementiffimos partus dolores incidit, vixq; domum fatis maturè peruenire potuit.

Mensæ Iul. 1582. Condei; Iana Granfanctua fera iam nocte nens ad lucęrnam fola, animo voluebat, quomodo de Barbara gratiofa, à qua paffa erat iniuriam, pœnas exigeret: præfto fuit dæmon felis fpecie confpicuus, authorq; fuit, vt limacis teftam in puluerem cõminueret, eoq; illius veftem confpergeret: amplexata hoc confilium obferuauit ficuti cõmodè id explicare poffet, nec longius illam remorata eft occafio, nam repertam Barbaram obfcuro ftabulo in pecudum præfepia paleas comportantem, vna cum pecudibus, quæ ibi erant illo puluere fuffudit, fuitq; is protinus omnibus ad vnum lethalis.

Eo poftea minus noxiè vfa eft in plectenda filia Antonij Gibofi; nã cum itidem illo eam abundè afperfiffet membra eius, leui tantũ morbo debilitauit, ac cum aliquot poft dies fanandi animo illam eodem refperfiffet, à morbo recreauit.

Doctrina. In quo, hoc aduertendũ eft, pharmacis, quibus fic vtũtur, nõ effe infitam aliquã vim certã, vel necãdi, vel fanandi, neq; eadem res ad tã repugnantiæ fimul efficax effe poteft, fed ea oĩa Dæmonẽ p fua poteftate latenter moliri, atq; efficere, fatisq; illi effe, fi Sagæ operi manus tm̃ admoueant, quo fe noxę, maleficijq; confcias reddãt ac participes.

Blainuillæ ad aquas, 17. Cal. Febr. 1587. Alexiæ Belhoriæ frequentes erant rixæ cum marito, vt fieri folet, vbi quotidiana eft Domi inopia, atq; egeftas, refq; in tantum odium peruenerat, vt iã non voluntate, fed difficultate vlcifcendi tantũ teneretur. Hoc ad fe dęmon recipit facere, fi fe dignũ iudicaret, quẽ de ea re obfecraret: adhibentur preces, q̃ dimiffis verbis voluit: prouinciã fufcipit: forte eo die, qui dies erat pridie Natalis Chrifti Domini no-

ftri,

ſtri, miſer maritus in vicinā vrbē erat profectus, vt ibi emeret, q̄ vſui eſſe ſolent familiæ illis diebus ſolemnibus, ac ſera iā nocte domū redibat. Hunc in itinere violenter correptū, ac verberibus acceptū demū ſemiuiuū deiecit in criptā Donalibariæ (ſic enim appellabatur) ac ad bonā eius vxorē aduolās, ei, q̄ à ſe geſta erant nunciauit: quibus auditis, in viam ſe dat confeſtim, tū vt officioſam, ſe de hoc eius reditu ſtudio, ac curæ demōſtraret, tū maximè, vt ipſa oculis ſuis videret, quam adeò pridē aīo ſuo concupiuerat illius miſeriā, ac calamitatē: ac tandē iacentē, & lamētabiliter infortuniū ſuum conquerentē nacta; Heu mi vir, ait, conabar tibi obuiā, quæ te ſcirē ruri adeò multa nocte redire, ſed quid hoc ſibi vult? ꝙ te ſic humi proſtratū, ac dolentē video? edocta igitur, ꝙ iam ipſa ſciebat, illū ſubleuauit, ac ꝙ potuit humero adminiculata domū reduxit, vbi ex plagarū intolerabili dolore illa ipſa nocte interijt. Poſtridie inclamata vicinia eius cadauer, vt erat cæcis, ac liuentibus ictibus ſauciū, nudū exponit, narratq; vti pridiè ſicariorum manibus elapſus, eo habitu domum ſe inuehens anhelans retuliſſet, quod apud omnes facilè fidem obtinuit, nam neque ea ætate, ac forma erat, vt mæchos introduxiſſe putaretur.

Odilla Boncutiana dixit, moris eſſe Sortilegis, qui in facinore deprehendi timent, venenatum puluerē ibi diſſeminare, qua viā facturos putant, quibus calamitatis aliquid ſtruunt, ac moliuntur, cui conuenit illud Roſæ Gerardinæ. 1588. quæ Stephanum Obertum popularem ſuum in morbum lethalem conieciſſe faſſa eſt, cum eius limen tali puluere antelucanis horis conſperſiſſet. *Haracuriæ. 18 cal. Ianuar. 1586.*

Iacobus quoque Agathius eam tollendæ vxoris Hilarij à Banno longè commodiſſimam viam ſe à Dæmone edoctum fuiſſe memorauit. *Laherij. 9. cal April. 1588.*

Iſabella Pardea: Martha Mergelatia nunquàm ſe fruſtra eam contra quemquàm tentaſſe, præſertim ſi hoc à Demone ſuo iuſſæ eſſent facere. *Spinali prid. nonas May. 1588.*

Franciſca Perina, pyra aliquot, quæ ex arbore vicini (Riberiano ei nomen erat) deciderant, tranſiens ſuſtulerat, propter quod ea durius vapulauit, id ergo ipſa dolens, ac aliqua ratione vlciſci cupiens, non longè abijt, quin dæmon explendi deſiderij occaſionem aliquam aperiret, ea verò fuit iter, quo Riberianus ſummo mane ad operas ſuas contendere ſolebat, herbula, quam tum illi tradidit, vt inſterneret, quod cum feciſſet, ac ille inſidiarum ignarus locum eum eſſet ſupergreſſus, illico in eum morbum incidit, qui vitam illi non multo poſt cruciabiliter abrumperet. *Bayis 4. nonas Iunij. 1588.*

Barbelina Rayel ſe contra Franciſcum Tibicinem (cuius viciniæ non pridem commigrauerat) id adhibuiſſe, ac cum poſticū per quod pecus adaquabat puluere virulento contaminaſſet, poſtridie ex eius equabus tres eſſe ad præſepe repertas exanimes, atque ſupinas.

Claudius

1586. Claudius Morelius, cum pro foribus Vuolfangi Hadouuillei affinis sui id fecisset, ac eo loci forte iter haberet eius filia, confestim contracto morbo ex eo non multo post miserrimè interijt: illac etiam iter habens crus fregit.

1586. Dusæ pridi. non. Septemb. Catharina Metensis, acerbè ferens Pistoris cuiusdam repulsam, à quo mutuum panem rogauerat, & vt hanc rependeret gratiam, dæmonis sui implorat auxiliũ: astat is momento pro suo more diligens, atq; officiosus ad quamcunq; vindictæ occasionem, atq; ea gratia illi herbas suggerit conuolutas papiro, monens vt eo loco illas disspergeret, vbi frequentior is, eiusq; familia esset, nec mora acceptas effudit in porticum, per quam necessarius in vicum erat regressus, cui, dum insistit Pistor, postq; eum vxor, & liberi, omnes eodem morbo correpti, non prius conualescũt, quam Saga misericordia ducta à dæmone impetrasset, ex ea valetudine vt emergerent, atq; in id herbas denuo accepit, quas clam eorum submisit cubili, sicuti facere edocta fuerat, sicque confirmata à morbo valetudine, ad pristinam sanitatem omnes rediere.

Sexei quint. id. Octobr. 1587. Drigeus, & Odilla, cum in eius pagi, vbi domicilium habebant, collatione, indictioneq; ab exactoribus præter modum (vt ipsi reputabant) essent censiti, atq; eam iniuriam insigni aliquo damno coercere, ac vindicare cuperent, non defuit, qui pro ea offensione gratũ, conueniensque consilium afferret, dęmon: Tale autem id fuit, vt ibi quã latissimè venenum spargerent, vbi eius pagi pecus frequentius pabulari solebat, quod vt magis esset illi in promptu, indicauit posse confici ex primis quibusque, qui se offerrent vermiculis, vbi essent satis ad dispergendum attriti, & comminuti, hoc igitur cum fecissent, intra dies paucos periere in eo pago pecudes centum quinquaginta (vt Drigeus dixit) vel centum & sexaginta (vt Odilla) diuersi enim interrogati, in cæteris præterquàm in numero conuenerunt.

Costuræ ad castrũ salinũ mẽse Aprili 1582. Ioanna Foirelia, cum à se medicatam offam vniuersa vicini familia degustasset, ei tamen soli interitum attulit quem ipsa animo ad cædem destinauerat.

Buxerij ad quercũ 3 Calend. Martij. 1589. Hubertula Buxeriana, huic iniquè iniurius fuerat è municipibus quidam, eumque abundè vltura iam sibi videbatur, si vaccas quinq; quarum prouentu se, familiamq; suam sustentabat, veneno tolleret: periculum tamen erat, ne in facinore deprehenderetur, si sua manu illud ipsa patraret singulas medicata virga contingens, quem morem in alijs suis veneficijs tenere solebat. Isto igitur metu, vt eam liberaret eius Magistellus, monet, vt antelucanis horis pascua, ad quę frequentior pecoris erat appulsus, venenato, quem à se ante acceperat puluere, consspergeret, restare quidem primum illam, ac vereri, ne ea lues ad vniuersum pecus perueniret, cui tamen volebat parcere, præterquam illius vaccis, quem vnum tali infortunio mulctatum cupiebat;

bat; recepit Dæmon intra eum quinq; vaccarum numerum futuram omnem noxam, idque euentus tandem comprobauit, nam solę ille ex omnibus perierunt, aut in morbum inciderunt.

Iana Armacuriana, ea spicatum fasciculos tres ex agro vicini subtraxerat, atq; in Alexiæ Cabusię proximum hortum, quòd is occultãdo furto maximè esset opportunus, deposuerat, sed non ita clam, quin & Cabusia fortè tum in semota aliqua horti parte opus faciente aduerteret, quæ cum, vt est mulierum ingenium, vicinis, quòd viderat palam fecisset, atque ex eo Iana non modo malè audiret, sed etiam in discrimen aliquod veniret (nam furti pœna, etiam oleris ex horto alieno subducti est fustium in Lotharingia) dici nequit quanta ira, atq; indignatione in illam exarserit, vt quæ post hæc non cessauerit omnes vias, rationesq; exquirere, quò tam insignem iniuriam pro libidine tandem exequeretur. Ergo ardentius hoc in solutione meditãtem, dæmon ille, cui sese addixerat eam aggreditur, increpatque ignauiam, quæ hanc in animo suo ægritudinem passa esset tãdiu residere, eum paratum se, atque obsequentem ad quamcunque vindictæ occasionem, toties esset experta, assentiretur modo, aut prouinciã demandaret, sic enim, non longius inultum iri eam linguæ petulantiam; nec mora, vt se id dixit Iana cupere, aduolat sedulus ille minister ad Alexiam (iumenta tum fortè ea custodiebat in pascuis, atque ex eis vnum, quod in proximas segetes euaserat, ad armentum tentabat reducere) turbine correptam impingit in humum tanta vi, vt illi crus frangeret, de cęteroq; relinqueret adeò ex eo casu attonitam, vt domum semiuiuam referre oporteret. *Laberij 5. Cal. Apr. 1588.*

Sequitur aliud exemplum de Bernardo quodam Bloquatio, quem cum Iana à Banno opus in quodam rure faciens cum bigis prætereuntem, ac fortè argentoratum, vbi merces aliquot compararet, properantem animaduertisset, memor pridem acceptarum, & adhuc tamen inultarum iniuriarum, deuotione, ac execratione sua infortuniũ illi peperit. Nam vix adhuc imprecari cœperat, cum ille è curru in quo sedebat præceps tanta vi deiectus est, vt illico exanimatus sit, integro nihilominus toto corpore, nec vel vulnere vllo saucio, vel liuore decolorato, vel tumore inęquali, vel denique laxato, intorto, aut vlla sui parte læso, vt illi interclusam animã, interceptosq; omnes vno momento spiritus fuisse à Dęmone credibile sit, cui rei fidem, ne quis putet à sola Sagæ illius confessione, esse medicatam, sciat, & ei in omnibus consentientem fuisse Ioannis Aurigæ, qui in illa profectione Bloquatio operam suam locauerat, affirmationẽ, vel multis ante diebus, quam à Saga cognosceretur, in vulgus sparsam, atq; indicatam, præterquam quòd necis illius noua, atque in audita ratio, argumentum dedit allatæ ab insolentiore aliqua vi, ac potestate infortunij. *Manerij 3. nonas. Iul. 1585.*

Nanceij, quædam Malefica, cui Asinariæ nomen vulgus fecerat, ostiatim

ostiatim stipem expostulare solebat, eiusq; ætas, ac incommoda vale-tudo, sic iam misericordiam potentiorum erga illam concitauerat, vt ab ijs ceu in demensum aliquid quotidiè acciperet, qđ satis vitæ haud ægræ tolerandæ esse posset. Cum igitur suo more stans ad propræsidis fores eam sibi dari importunius peteret, ac tū inauspicato egrediēs maior natu eius filius iussisset in aliam horam, vt facesseret, quòd tunc fortè domesticis non esset erogandi otium, hoc illa indignè ferens, quod promptum habent in ore Sagæ omnes, illi est imprecata: nec mora, quasi pedem in silicem is impegisset, casu adeò violēto procubuit, vt præ dolore domum se statim referre cogeretur, vbi omnem rem domesticis, quo pacto accidisset ordine enarrans, hoc adiecit, ab imprudentia sua, aut inconsulto gressu non esse partum sibi illud infortunium, sed à maiore vi aliqua, quæ se à tergo perculisset, nihilque iam dubitare quin ex eo membrum fracturus fuerit, nisi cadēti Deus opem tulisset, nam & ei aiebat, me signo crucis muniens primo mane suppliciter commendaueram; nihilo magis tamen post hæc quieuit Malefica; nam cum indignabundus Dœmon quòd sic frustra tentauerat ei renunciasset, multo vehementius illum rogare, ac obtestari cœpit Adolescentem, vt pergeret quouis modo perdere, quod quidem illi facilè erat facere, si imparatum ab eo matutinarum precationum, crucisq; munimine aliquando adoriretur: hoc siquidem impedimentum superioribus conatibus ipse dæmon causatus fuerat. Euenit igitur non multis post diebus, vt is adolescens è Cœnaculi fenestra brachium proferens, pendentes è proximo muro passerculos nido detracturus sublimis à tergo tolleretur. perque eam fenestram pręceps tanto impetu deijceretur, vt pro mortuo demū referetur, vbi tamen post aliquot horas factus vtcunque sui compos, patrem etiam lachrymis, lamentisq; deditum iuxta se intuens: noli, inquit, Pater mi quidquā mihi ob istud succensere infortunium, nam certè procul hic culpa à me est omnis, sed extrusit me foras etiam renitētem nescio qiud à tergo imminens, super inducta etiam re grauiori aliqua, quo vehementius deprimerer, ac deijcerer; & certè iuxta illum iacentē, ac prostratum repertum fuerat lignum ex strue, quæ in superiore horreo ad vsum familiæ congesta fuerat, atque hæc constantissimè perstans dicere aliquot post dies vita functus est: Accidit etiam intra paucos alios, vt Asinaria illa tum ex Aliarum Maleficarum indicijs, tum ex diuturna, qua laborauerat sortilegij suspicione, ac diligēti super ea reinquisitione in vincula conijceretur quam ex elogijs testium interrogauit Remigius, qui refert hanc historiam, tandemq; rationibus, ac sine vlla tormentorum vi eo adegit, vt sua secus admissa omnia ingenuè fateretur, inter quæ, & hoc fuit, quòd totidem, quibus puer ille verbis magna confidentia recitauit. Nam statim, ac patratum fuerat à dæmone facinus, is ad eam in macelli vicinia tum commorātem aduolauerat,

Lib.2.cap.11.

rat,

sat, ac rem omnẽ, vti gesta erat, enarrauerat, perrexitq; hæc illa asseuerare, dum mors, subijciente flammas carnifice, ipsam occupauit.

Rustici quidam, quorum vnus luxuriantes ex arbore ramos amputans, alius tundendas fruges ex horreo in aream deijciens; in summo alius curru fœnum concinnans, ac adaptans, nihil etiam temere periclitantes, detrusi tamen, ac compacti sunt in terram adeò violenter, vt semineces inde efferri oporteret, nullo qui impulisset, ac deturbasset vllibi apparente.

Pyrus erat in deuio nemore, è quo Ioannes Rotarius sibi fructus pridem destinauerat legere, nec putabat tam abdito loco atq; obscuro à quoquã animaduerti posse, qui bolum hunc illi è faucibus eriperet; notata nihilominus est & ea arbor à Desiderio Saleto eius tribuli, qui prior occupans pyra decerpere, atq; in ipso facto deprehensus, nõ longè abijt quin Rotario præreptæ prædæ pœnas daret, siquidem facile fit, quòd istiusmodi hominũ monstris doleat, quodq; ad vindictã accendat. Ergo, vt illi consueto in alijs more diras est imprecatus, turbine subito inuolutus, ac in terram deiectus, crure altero sic est debilitatus, vt se loco prius mouere non posset, quam accurrentes ad eius clamorem, qui in nemore porcorũ greges custodiebant, subnixi, atq; adminiculati, domum eum reducerent, nec adhuc vulnus coaluerat, cum Rotarius ista primum spontanea sua confessione patefecit.

Huius generis est & hoc de Apra Hoselotia: ea filium habebat in famulatu Ioannis Halecuriani, in hunc herus sæuitiam adhibuerat ob furtum, cuius illum præ cæteris, qui erant in familia assimulabat: id dolens mater ac cupiens vlcisci, occasionem sedulo captabat, quo id faceret, ac cum aliquando is iumenta è pascuis domum reduceret, atque horum vni otiosus insideret, accedens illa vnà cum suo Dæmone, subducta tamen omnium oculis, collum equo tum commodè depressit, vt per id dilapsus sessor, atq; in humum depulsus, crus perfringeret, quod & adhuc ex eo lapsu claudum, distortumque apparebat, cum is Veneficæ testis committebatur. *In suburbijs D. Apri. ad Tullum. 10. Calen. Mart. 1587.*

Claudiæ Felleæ Maielaiensi cum vicina muliere rixæ frequentes fuerant, vti sæpe vicinitas inter æquales parere solet iurgandi occasionem, ac procliuitatem, pridemque secum illa cogitauerat, quemadmodum vicinam latenti aliquo vlcisceretur infortunio, id enim clam erat faciendum quod populares omnes, si quid sibi deterius accidisset, id factum in Felleam illico reijcerent. Initur de hoc cum Dæmone consilium, placet eam suo more opus ruri facere, interea, dum is in vrbe partes suas exequitur, ne qua eius quod accipiebatur facti, si domi fuisset suspicio eam attingeret. Ecce verò vicinarũ ædiũ occlusis, obseratisq; foribus auditur intus miserabiliter eiulãs puer, quẽ mater abiens solum domi reliquerat. Accurrere, qui audiebant omnes, ac fores propere effringere, visuri quidnã illi cõtigisset, *Lanfracuriæ 7. idus Maij. 1588.*

quo

quo clamores tantos ederet: reperiere illum prunis candentibus vndequaque coopertum, atque obrutum: excussere citissimè, tum cunis detraxere, vt quantum possent seruarent incolumem, sed iam animam agebat, ac inter ipsas illorum manus moriebatur. Peruagatur igitur rumor Felleæ haud dubiè hoc esse inceptum, quæ simili damno plures alios ante mulctasset, dicebatur. In illam idcirco de hoc, alijsq; facinoribus, quorum pridem insimulabatur disquisitiones fieri cœperunt, ac tandem eò res redire visa est, vt ingenuè id crimen vti suum agnosceret, & amplecteretur, singula quemadmodum essent à Dæmone suo rogatu patrata, enarrans; maximeq; illud de candentibus carbonibus, quos is in proximo foco sub cinere repertos bacillo extraxerat, ac miselli infantis cunis super iniecerat.

Pangei. 1584. 13. cal. Ianu. Rustico cuidam nomen fuit Mauleticeo; huic castrum ad Mosellam summa luce properanti, vt è lactis prouentu pecuniæ aliquid exhauriret, in sumptus rei familiaris: violenter turbo, reliquo aere alioqui placidissimo, omnem spiritum sic intercepit, vt diu vitæ dubius, ac incertus iaceret. Hanc illi perniciem per Dæmonem suum parauerat Franciscus Felleus, quo animum suum multis iniurijs exulceratum expleret, vti ipse sponte, ac sola admissi penitentia ductus post agnouit.

Gerbeuillei. nonis Maij. 1585. Coleta Piscatrix absens Claudium Iaquiminum Municipem suum alterius oculi clade mulctauit, cum de ea re mandatũ dæmoni suo dedisset, vti ipsa apud quæstorem de sortilegio respondens sincerè est confessa. Cuius rei fidem etiam adauxit quod idem Iaquiminus post retulit, vulnus illud oculi sibi inflictum, quasi ab impingente, ac demisso per vim ramo, cum tamen hinc indeq; arbores nullæ vel multis passibus starent, obidque iam tum fuisse suspicionem arte aliqua mala id damni illi datum fuisse.

Iacobeta Vueher, cum, ait, multis de causis perosus mihi esset Rusticus quidam vnà in ijsdem ædibus mecum habitans, nec viderem qua ratione citra deprehensionis periculum vlcisci possem (erat enim is acer, ac diligens mei obseruator) tandem viam reperi, qua id facerem; nam efflagitante me, Dæmon in eius genu, dum inter dumeta opus aliquod faciens versaretur, spinam vehementius incussit, vnde integrum trimestre saucius, non prius conualuit, quàm ego miserta tam diuturnum dolorem, rursus illi à Dæmone curationem impetro, qui eam obiter, dum aliquot post dies in interiore silua lignatur infuso in vulnus vnguine statim conualuit.

De

De morbis varijs à Dæmone illatis. Cap. VIII.

Doctrina.

AVICENNA, & Galenus, cum Hippocrate negāt vllos morbos per Dæmones mortalibus inferri poſſe, & hos ſequuti ſunt Pomponacius, Leuinus, & Lemnius, non quòd Dæmones id velle non credant, quos malos eſſe nō negarunt, ſed quia morbi omnes naturalibus ex cauſis naſci queunt. Verum minus recta hæc ratiocinatio eſt: poterunt morbi ex naturalibus cauſis oriri, & non poterunt Dæmones morborum irrogatores ſeu immiſſores eſſe? Codroncus, Cæſalpinus, Fernelius; Valeſcius, & alij optimi Medici cum D. Hieronimo, *a* D. Criſoſt. *b* D. Thoma, *c* & alijs Theologis contra ſentiunt. Iuriſtæ quoque, ex quibus Burchardus *d* optimè probant. Grillandus *e* ſæpe citatus, ſed pluris adhuc facio ſacræ Scripturæ firmiora teſtimonia. Nonne Diabolus percuſſit *f* Iob vlcere peſſimo à planta pedis vſque ad verticem? Non ne Diabolus linguæ, *g* & aurium vſum alteri vſurpauit, quem Mattheus lunaticum vocat? Nonne Saulem Dæmon *h* per atram bilem diuexabat? apertè hoc docet hiſtoria, ait enim, exagitabat eum ſpiritus nequam, qui pulſante Dauid Citharam recedebat, nunc videamus, quo nam pacto Dæmon morbos inferat. Hoc Franciſcus Valeſius *i* acuratè docuit, nempè illū eſſe cauſam externam eò quòd extrin-

a in 4. c. *Matth.*
b *Hom.* 54. *in cap.* 17. *mattei.*
c 1. *p.* q. 115. *ar.* 5.
d *lib.* 19. *decret ca. de re magica.*
e q 6. *uſq; ad nu* 13.
f *Iob* 2.
g *Mar.* 9. q. 17. *Luc.* 9. *verſic.* 39. *Matt.* 17 *uerſic.* 14.
h 1. *Reg.* 16 *uerſic.* 14. 15. & 23.
i *lib* 2. *de occul. nat. miracul c.* 1. *& ſacræ Philoſop c.* 28.

extrinsecus aduenit corpus inhabitaturus,& morbos illi illaturus; si morbi ex materia pendeant,mouet internas causas, sic melancolicos morbos excitat, quia principio mouet atram bilem, quæ corpori inerat, & fuligines in cerebrum, & internorum sensuum cellulas propellit: adauget atram bilem, admotis causis exurentibus, vel detento humore ne expurgetur. Epilepsiam, Paralysim, & similes noxas affert, per succi crassioris delationem,obturato vētriculo cerebri,vel obstructis radicibus neruorum. Cæcitatis causa est vel surditatis, noxa excrementa ad aures, vel oculos coaceruando. Sæpe etiam ad odium, amorem, ad alias animi perturbationes inducendas mouet imagines, vt in imaginatione firmius inhęreant. Ad corporeas verò affectiones excitandas,spirituosam ex ipso sanguine substantiam deligit, eam separans, & expurgans à crassitiæ materiæ, deinde spiritibus istis vtitur quasi proximo animæ instrumento,ad efficacissimè, & velocissimè agendum, dico ex rebus venenosissimis eum educere quandam quasi quintam essentiam, & ea inficere ipsos spiritus vitales, & sic eum malefico morbo imbuere, quod aduertit prudenter Cæsalpinus,quòd cum facit,ægrè ars humana satis celebria,& efficacia remedia potest, vel solet adhibere, quo enim hæc materia subtilior,& tenuior,hoc quoqde ad lethum acrior,& efficacior, solet omnem præuenire medellam. Qui verò morbi dependent ab externis tantum impedimentis nocumento, vel noxio afflatu, vt plurimum per se operatur,vt quando instrumenta maleficij, vnctiones, signa, defossa,vel simlia apud ipsum veneficium nullam vim naturalem habent,sed sunt pro signis tantum, ad quæ ex pacto Dœmon operetur, quòd docuit idem Andreas Cæsalpinus dicti operis cap. 17.

a Lib. de dæmonũ inuesti gat. c.16.

Exempla.

Sprenger. p. 1. mall. q 1. c. 12.

HOnesta quædam persona,& vni ex familiaribus Archiducis matrimonio copulata in præsentia Notarij secundum formam iuris deposuit. Cum tempore virginitatis suæ, cuidam ex Ciuibus famularetur, accidit, vt vxor illius graui dolore capitis langueret, pro cuius cura,cum quædam mulier accessisset,vt suis carminibus,& certis praxis mitigare dolorem haberet,ego,inquit, eius practicam diligenter obseruabam, perspexiq; quòd contra naturam aquæ fusæ in scutellam quandam,ipsa aqua in ollam aliam descendisset, cum alijs ceremonijs, consideransq; quòd ex illis dolor capitis in Domina non mitigaretur, aliquantulum indignata, hæc verba in Maleficam protuli, vos non facitis nisi superstitiosa, & hoc propter commodum vestrum. Tunc Malefica statim subiunxit, an sim superstitiosa, vel ne, tertia die tu scies,quod rei probauit euentus. Nam tertia die manè, me sedente ad fusum apprehendit subito tātus dolor corpus meū, ac

inuasit

inuasit primo interiora, vt non esset pars corporis, in qua non punctiones horribiles sentirem, Secundo non aliter mihi videbatur, nisi quòd continuè igniti carbones capiti meo superfunderentur. Tertio in cute corporis à vertice, vsque ad plantam pedis, non fuisset spatium acus, vbi non fuisset pustula sanie repleta, sicque in his doloribus eiulando, ac tantummodo mortem optando vsque ad diem quartum restiti. Tandem maritus dominæ meæ, vt stabulum quoddam intrarem iniunxit, at ego paulatim incedendo, eo præcedente, dum ante ostium stabuli eramus, ecce, inquit, peccia panni albi super ostium stabuli, & ego, video, tunc ille, quantum potes remoue, quia fortè melius habebis, tunc ego quantum potui vno brachio me ad ostium tenente, cum altero pecciam apprehendi, aperias inquit Dominus, & considera diligenter ibi reposita, tunc vbi pecciam solui plura ibi inclusa reperi, præcipuè autem grana quædam alba ad modum quo pustulæ inerant corpori meo, semina quoque, & legumina, quorum similia, nec edere poteram, aut intueri, cum ossibus serpentum, & aliorum animalium sum intuita, & sic stupefacta, dum inquirerem à Domino, quid nam agendum foret, iniunxit, vt in ignem cuncta proijcerem; proieci, & ecce subito non post horæ spatium, aut quartale, sed in momento, vt res illę in ignem fuerunt proiectæ, omnem sanitatem pristinam reparaui.

Subdit idem. Mulier quædam nupta & honesta accessit, & iuxta iuris formam, vt supra deposuit. Retro domum, inquit, habeo viridarium, est & illi contiguus hortus vicinæ meæ, vnde cum quadam die transitum fieri ex horto vicinæ ad viridarium meum, non absque damno perspexissem, stans in ostio viridarij, & apud me ipsam conquerendo tam de transitu, quàm de damno, vicina subito superuenit, & an suspectam haberem inquisiuit, & ego territa propter malam eius famam, nihil aliud, nisi hæc verba protuli; gressus in graminibus damna demonstrant, tunc illa indignata, quia ad eius fortè beneplacitum, me litigiosis verbis cum ea implicare nolebam, discessit cum murmure, & verba, quæ protulit, licet audiuem, intelligere non potui, post paucos verò dies ingens infirmitas mihi superuenit, cum doloribus ventris, & acutissimis torsionibus à latere sinistro versus dextrum, & vice versa, quasi duo gladij essent pectori infixi, & sic diu, noctuque clamoribus vicinos omnes alios inquietaui; & confluentibus hinc inde pro consolatione, accidit, vt Lutifigulus, præfatam vicinam, & Maleficam adulterino flagitio habens in Amasiam, simili modo visitationis gratia accedens, & infirmitati meæ compatiens, post verba consolatoria abscessit, sequenti tamen die festinè redijt, & inter alia consolatoria subiunxit, experimentum

capiam, an ex maleficio uobis hæc infirmitas contigerit; quòd si sic repertum fuerit, sanitatem vobis recuperabo: accepto ergo plumbo liquefacto, & me in luto recumbente, plumbum in scutellam aqua plenam super corpus meum appodiando infudit, & vbi quædam imago, & figuræ diuersarum rerum ex plumbo congelato apparuissent, ecce ait, ex maleficio vobis hæc contigit infirmitas, & super limen ostij domus, una pars maleficij continetur, accedamus ergo, & illis amotis melius sentietis, sicque maritus meus cum eo pariter ad tollendum maleficium accedunt, & Cementarius limen ostij eleuans marito dixit, vt manum in foueam, quæ apparuerat, mitteret, & quæcunque inueniret, extraheret, quod & fecit, nam primo imaginem quandam ceream in longitudine vnius palmi vndique perforatam, habentemque duas acus ex aduerso per latera admodum quo ipsa punctiones à sinistro latere, vsque ad dextrum, & è conuerso persenserat: extraxit demum peccias panniculorum diuersas, & plurima tam grana, quam semina, & ossa continentes, sicque illis in ignem coniectis ego conualui, sed non ex toto, nam licet torturæ, & punctiones cessassent, appetitusque comedendi redijsset ex integro, pristinæ tamen sanitati usque in præsens minimè sum restituta, vnde hoc quærebam, quod pristina sanitas non redibat, Respon. sunt, & alia instrumenta alibi abscondita, quæ inuenire non valeo: & qualiter prima instrumenta reposita cognouisset, dum inquirerem, Resp. ex amore, quo amicus amico reuelare solet, hæc cognoui.

Post calcē libr. 2. Cosmogr.

Omnem superat admirationem, quod narrat Cornelius Gemma, de quadam puella Louaniensi, quæ vocabatur Catharina Gualteri, annorum quindecim, cuius curæ ipse præfuit anno 1571. quæ cum obtrusum à gentili, & coetanea libamenti frustulum comedisset in morbi simptomata incidit prorsus prodigiosa, quorum ipse spectator quotidianus vidit illam eijcientem, tot, talia, & tanta, vt ipse crediturus non fuerit oculis alienis. Octauo morbi mense, magno nissu per posticum eiecit Anguillam viuam, & perfectam, magnitudine pollicis digiti, longitudine sesquipedali, cui & squammæ, & oculi, & cauda vniuersa, vt anguillis solet, triduo antequam foras erupit, auditum narrat bis terve in vtero sonum, non ipsi puellę modo, sed & astantibus quoque velut argutum, & tenuem ab angue productum, & cum egereret, manifestè puella retulit se sensisse, quod primum exerto capite retraheret per posticum, inde cum impetu exiliret. Post anguilla, quam mortuam exenteratamque suspenderant loco sublimi ab animalibus tuto, repente euanuit. Puella interim cœpit euomere ingentem humoris aquosi copiam humano lotio non absimilem, saporis absurdi, durauit ea uomitio plusquam quatuordecim

decim dies, singulis profecto diebus exonerans supra libras viginti-quatuor. Præterea vrinam interea reddebat quotidie bis, teruè copiosam. Nullus in ventre tumor nulla in toto corpore inflatio exterius apparebat, & ipsa puella potus, & cibi parcissimi erat, vix unum vini, aut ceruisiæ, vel alterius materiæ sciphum potitabat, eò venit hæc aquæ excretæ abundantia, vt spatio duarum hebdomadarum facilè amas duas implere potuerit. Post hanc aquæ copiam, cœperunt & pili confestim exire per vomitum alui, copiosissimi numero, digiti longitudine, sed longiores alij, alij breuiores, eiusmodi sanè quales annosis canibus euelluntur, auctaque est indies ea pilorum quãtitas, vt facilè pilas quamplures iustæ magnitudinis implere potuerit: eiecit hos omnes magno fastidio, & vomitus difficultate. Interiectis deinde nonnullis diebus, successere aliqui vomitus, qui flocos ingentes pilorum eijcerent cum materia purulenta instar saniei, interdum simili stercori columbino, aut anserino, in qua colluuie, & frustra lignorum, & membranarum tenuuia rudimenta, sed lignorum partes adeò viuæ, vt ex caudicibus absoletis defractis inæqualiter comminutæ portiones viderentur, vnguis amplitudine aliç, aliæ crassitiæ, intus fungosæ, foris obductæ, vetustiore cortice nigræ. Paulò post cœpit alius vomitus niger, vt carbo, dixisses attramentum verum, vel sepiæ succum, immò carbones minutissime tritos, atque permixtos, singulis diebus prodentes ad quantitatem librarum duarum, aut trium, sæpissimè cum pilis tam copiosis, vt nuci iuglandi includi non possent, omnibus albis, prolixis, & durioribus, quæ cum per triduum ita durassent, eiecit semel, & puri sanguinis tamquam è vena dissecta libras duas, nullius rei alterius generis permixtas. A vomitu sanguinis rursum sequutus est ater, ac si antimonio trito tinctus fuisset humor, omnino liquidus indies ferè ad libras quinque, aut sex, atque hoc portentum septimanam integram constanti horarum lege, ac spacio perdurauit. Cessauit aliquandiu diuinis, humanisque remedijs adhibitis, interea pilos adhuc, sed pauciores, gradatimque atriores cernebat, imò & breuiores indies, vt cum prius ex flauo rubescerent paulatim liuidi, nigri, tandem aterrimi, ac velut dissecti in frusta minutissima per vomitum redderentur, quandocunque his, & virulentus humor, & crassus, quandoque simillimus limo. Circa Septembris medium, membranæ frusta maiora, tamquam ventriculi partes euomuit, habebant hæc speciem tunicæ crassioris, carnosæ, lentæ, fractuque contumacis, quibus profecto, vt fœtus Charoeidi, etiam venarum ductus inarati ramosa propagine spectabantur, interdum medij palmi longitudine, has aliæ sunt è vestigio subsequutæ tenuiores multo, sed penitus nigræ, venarum dumtaxat vestigia referentes mem-

branæ alantoeidi non dissimiles. Postremo venerunt & tertij generis tunicæ, vasorum prorsus expertes aliarum omnium tenuissimæ, vt locum amnij retinerent, sed erat his alia multæ substantiæ, atque figuræ ratio, quam in agninis fœtuum inuolucris, nam huic tenuitati aderat mira soliditas, figurarum ratio quouis miraculo maior; fragmenta illius varia, sed tria præ cæteris rara duorum palmorum amplitudinem superabant, intertexta Strijs profundis sine epigraphis, quæ sese à vertice ad basim sectantes, mutuoq; cancellos in rhombi speciem efformabant. Non habeo, cui melius conferam, quàm cum senecta viperæ, quàmquam nihil hactenus à me conspectum fuit, cui posset merito comparari, sed hoc in eo præcipuè admirandum, quòd secundum longitudinis ductum, velut canalis quidam profundior appareret inculptus fibris transuersis, & raris prorsus, vt in aspera pulmonis arteria. Erat hæc regio penitus caua, & circularis in vnius membranæ fastigio paulatim angustior anguini capitis vestigium repręsentans cum apophisi mastoeidi, seu processu mammillari, in alterius fine sensim latescens, nescio quid ventricosum, & inæquale etiam bifurcato vertici non dissimile præseferret. Vniuersæ partes inuicem coaptatæ totius anguillæ longitudinem, atque crassitiem satis luculenter expresserant, illud autem tabernaculum papillare viam fuisse respirationis existimo, per quam fortè & solidis, & humidis ad sui nutricationem necessarijs vescebatur.

Postquam hasce membranas eiecit, sequuti sunt lapides ferè innumeri, quos vesperi semper, ac stata horarum periodo magnis cum tempestatibus, animique deliquijs eructabat: forma fuit eiusmodi, quæ passim in vetustis ædificiorum ruinis solet occurrere, lapides solidi, angulosi, inæquales, tum specie, tum magnitudine quæ subinde ad nucis iuglandis quantitatem accessit, non absque suffocationis manifesto discrimine; videbantur quandoque obtecti calce, & coagmentati variè, vt ab illis, qui parietibus detrahuntur distingui non possent.

Semel me præsente quendam eiecit lapidem angulosum vix cum duplicis castaneæ mole librandum, saxum illud magna spiritus contentione proiecit, vt & vomentem viderim manifestè, & in lebetem sonitum cadētis audierim, magno horrore, cum animi mei, tum turbæ vndique circumfusæ. E vestigio magnam quoque ligni portionem pollicis longitudine pariter, & crassitudine, sed minori difficultate secreuit; erat hoc satis porrosum staminibus rectis insigne, cui & commisura quædam insignior velut per medium totius longitudinis excurrebat, interea tamen, & pili per vices, sed minores ordine pauciores, ac nigriores, accessit aliud, quod omnem excederet fidem, os enim triangulare solidum foris,

intus

intus cauum, ac ſpongioſum reddidit, tale, vt planè conſtaret eſſe fragmentum cruris bubuli, & puellæ parens diceret ſe tale vidiſſe pridie in ſuis carnibus iuſculentis, nec mora, ſequenti die articuli oſſei, tali, digitorum acies, rotulæ variæ ſpeciei, & magnitudinis prodierunt, interdum tamen, & pili, & lapides intermixti, atq; omnium poſtremo vitri, atque æris portiuncula. Gemma merito cenſet horum mirabilium Dei permiſſione demonem fuiſſe miniſtrum, qui cauſis ta men naturalibus, ordine etiam ſeruato, quoad potuit, vſus eſt.

Narrat Sprengerus de muliere Zabernenſi, quòd Obſtetrix quædã eo quòd non fuiſſet vocata ad puerperium à puerpera, grauiter irata noctu cum duabus alijs maleficis ad puerperam acceſſit, & dixit ad vindictam ſe aliqua in eius inteſtina velle immittere, quorum dolorem poſt ſemeſtre dumtaxat ſentire inciperet, dixit, & ventrem eius manu tetigit, ad quem cõtactum puerperę videbatur ſibi extrahi inteſtina, & ijs immitti quædam, quæ tum oculis dignoſcere nequibat, poſtea ſexto vix menſe finito, internorum viſcerum tortura ipſam ſubito tam dira inuaſit, vt nec (verba ſunt Sprengerij) diebus, nec noctibus à clamoribus omnes inquietando abſtinere poſſet, & quia deuotiſſima Virginis, & Reginæ miſericordiæ extitit, in pane, & aqua ſingulis ſabbatinis diebus ieiunando, ideo & per ipſius ſuffragia credidit ſe liberari, vnde, & quadam die vbi opus naturæ perficere volebat, tunc omnis illa immunditia à corpore prorupit, & aduocãs maritum cum filio dixit, ſunt ne res iſtæ fantaſticæ? nonne dixi, poſt dimidium anni ſpatium res iſta cognoſcetur? aut quis vidit vnquam Spinas, oſſa, ſimul etiam ligna me comediſſe? erant enim Spinæ roſarum longitudine vnius palmi cum alijs varijs rebus innumeris immiſſæ. *In Mall. p. 2. q. 1. c. 13.*

Caſtellum eſt Sancti Symphoriani Lugdunenſis Eccleſię paucis ab vrbe millibus diſtans, vbi vir fidelis, & Religioſorum ſedulus ſuſceptor magnæ conuerſationis pariter, & opinionis, Abbatem ad hoſpitium ſuum aliquando, quaſi vim faciendo pertraxit: huic Iuuencula erat filia miſerabili incommoditate laborans; egerat enim quædam mulier Venefica per nequitiam inuidię Socrus inducta, vt langore tabeſceret deſperato, nec viri ſui præſentiam, nec aſpectum vllatenus toleraret: Affectione muliebri genitrix perſuaſa, vt Sathanas Sathanam eijceret, famoſum quendam maleficum accerſiuit: adfuit, explorauit, agnouit, & mulierculam aſſerens inferratam terit arborum cortices, pocula verbis, & herbis infecta propinat, mordet etiam dentibus proprijs brachium miſeræ mulieris, res mira, res noua, res hactenus inaudita, ab illo quidem languore conualuit, ſed interdum ex corde procedere ſentiens velut acus, cruciabatur atrociter donec per morſuram brachij, quam nulla cicatrix obduxerat acus educeret vis occulta: crudele remedium, ſed huiuſmodi congruebat *Remig. li. 3. c. 1. & habetur in vita S. Petri Tarentarij a Gaufrido ſcripta. Et apud Surium Tom 3. Maij 8. cap. 23.*

 authori,

authori, plures in hunc modum, quam triginta per temporum interualla prodierant, quædam vt vulgo dicitur excapsetæ quædam admittendis filis idonea foramina premittentes. Præterea prædictus Abbas, ad domum vbi hæc fiebant aduenit, celebris est persona, cuius hoc opus, & alia non indigna admiratione narrantur, sed parcendum adhuc superstiti, & nomen credidi reticendum, huic pater anxius miserabilem exhibet filiam, nec sine lachrymis lugubrem explicat tragędiam, eadem hora fit fides dictis, & sentiens acum mulier gemebunda deplorat, iam peruenerat ad foramen, solitus iam præcesserat cruor, iam cœperat apparere, iam particulę eius exierant, & accedens vnus ex fratribus laicis eidem Abbati deseruiens cruentam extraxit annis pluribus ad Testimonium conseruandam. Erat Abbas, & locũ vulneris tangens In virtute fidei pollicetur, nec ferrum vltra, nec chalibem inde processurum: factum est, sed mutata materia est, malitia necdum prorsus extincta. Cœperunt lignei sudes paruuli, quales vulgo brochas appellant, ex quercino robore, vel fraxinei pro ferreis acubus egredi crassiores spinis, & modicè longiores, nec vnius tamen omnes, sicuti nec acus fuerant longitudinis, vel crassitudinis erant. Sexdecim in hunc modum intra aunum, & paucos menses ex muliere ligna prodierunt. Adfuit demum Reuer. Petrus Antistes, cui diuinitas seruabatur tanti miraculi plenitudo, offertur mulier missarũ solemnia celebranti, sicut præceperat vespere præcedenti, eadem hora septimum decimum lignum ex muliebri corpore egreditur, quod sub oculis omnium Sacellanus extraxit, confitentem itaq; mulierem Præsul absoluit, & sacram ei tradens Eucharistiam ab omni deinceps cuiuscumque materiei progressu iubet esse securam, sic ab omnibus iam præstigijs liberata adhęsit viro, filiosq; procreauit, & vt dicitur, hodieq; superstes prædicat virtutem, quam in se ipsa fœliciter metuit experiri. Petrus de Fraxineto dicitur Pater, notus, & honoratus inter vicinos suos, vt si quem dubium nouitas tanta reddiderit probare forsitan liceat, quod credere detrectant.

De inuesti gat. Dæmonum. cap. 17.

His verbis sequentia scribit Cæsalpinus. Contigit hoc anno Pisis hæc vidisse multis spectantibus; quædam à Dæmonibus obsessa, sæpius modo inter adiurandum, modo postea eiecit corpora, & magnitudine, & forma per se ineptissima, vt deuorarentur: clauos ferreos præ longos, ossa, lapides, globos laneos, carbones, aliaque multa, in culcitra autem ea regione, qua thorax incumbebat, præcipuè qua cor globuli multi reperti sunt ex plamis affabrè efformati diuersis figuris, sed plurimi instar rosarum perpetuis plumarum tenuissimarum ordinibus, nunc filo implicati, nunc solo glutine compacti, alia genera reperta sunt, in ceruicali, qua caput residebat.

Quare Deus permittat Dæmonem ſic graßari per maleficia. Cap. IX.

Doctrina.

VLLI dubiũ eſſe poteſt, quin hoc fiat multis de cauſis. *Vide Tritemium. q 5 lib. 8. quæſtionum. Et Saquerium flagell faſcinar. c. 18. cum ſequenti.*

Primo, hoc fit, quia gloria hinc augetur in nobis, cum quædam glorioſa Dei attributa manifeſtantur in nobis.

Secundò, quia oſtenditur conſtantia in decretis, quia vt hominem liberum creauit, ita liberè ſinit peccare.

Tertio cernitur ſuauitas in gubernando, quia cum etiam Dæmoni liberum arbitrium dederit, ideo ſinit aliquando illum id perficere.

Quartò elucet hinc clementia in genus humanum, quia ſi quantum vult, & poteſt Diabolus nocere permitteretur, nemo illæſus eſſet, quinimo omnes occideret homines; ideo Deus frequenter illi facultatem nocendi denegat.

Quinto ſapientia elucet, quia cum Deus ſinat Diabolum vti ſuis naturalibus viribus, efficit tamen, vt pater iſte ſuperborum ab imbecillibus homulis ſuperetur.

Sexto potentia elucet, quia quando permittit Dæmoni maiora, vt puta, aquam in ſanguinem vertere, non ſinit tamen eum perficere minora, vt eſt Culices gignere.

Septimo, Iuſtitia deniq; probatur, quia delicta hominum, etiam in hac vita ſic punit Deus.

Exempla.

DÆmon ex ore Energumenæ Laodunenſis Caluinianos irridens, nihil ſibi ab illis timendum clamabat cunctis audientibus anno 1566. quoniam amici eſſent, & fœderati; res eſt toti Piccardiæ notior, quam vt negari poſſit, hæc ſcribit Lindanus. *a*

Sanè fuit animaduerſum, quo tempore Martinus Lutherus obijt in Geila Brabantiæ, ab obſeſſis dæmones ad lutheri funus aduolaſſe, vt ſcribit Bredembachius. *b*

Ioannes Archipresbyter ſcribit in vita B. Zenobij Florẽtini, *c* quòd cum mulier quædam pagana, & Illuſtris, & diues valde in hac Ciuitate mortuo viro, duos ſuperſtites haberet filios, quos delicatiſſimè nutriebat, cum ad perfectam iam perueniſſent ætatem, quodam die in iram verſi. Matrem propriam multis verberibus, & enormiter flagellauerunt, quod ſcelus ipſa impatiẽter abhorrens, corpora

a *Lib. 1. de fugiend. Idolat. 14.*

b *Lib. 7. c. 37. & 39.*

c *Apud Surium tom. 3. 25. Maij.*

eorum horrendis imprecationibus detestata fuit, genibusque procũbens, & terram manibus pulsans, Erynnem, ceterasq; infernales pestes in rabiem filiorum magno cum gemitu inuocat. Exaudiunt Dæmones ab imis tenebris: Iuuenes aggrediuntur, illos in furias agitant, qui statim, vt rabidi canes mordaciter ad inuicem sua membra corrodunt, concurrunt famuli, fit clamor ingens, alij funes, alij catenas ferunt, ligantur Iuuenes, nec rabie contineri valent.

Lib. 22. de Ciuit. Dei. ca. 8.

D. Augustinus, ex quodam Pauli libello, hæc sequentia Pauli verba refert. Cum adhuc in patria nostra Capadociæ Cæsarea moraremur frater noster natu maior grauibus, atque intolerandis communem Matrem affecit iniurijs, in tantum, vt ei etiam manus non dubitaret inferre, quod nos omnes filij pariter congregati patienter tulimus, vt ne verbum quidem fratri nostro, pro matre nostra, cur hoc faceret, dixerimus: illa autem fœminei doloris stimulis incitata iniuriosum filium maledicendo punire constituit, cumq; ad sacri baptismatis fontem post gallorum cantus memorato filio suo iram Dei imprecatura properaret, tunc ei nescio quis in patrui nostri similitudine, vt intelligitur, Dæmon occurrit, & ab ea prior quo pergeret requisiuit, cui illa, ad maledicendum filio meo, ob intolerabilem contumeliam se ire respondit. Tunc ille inimicus, quoniam in mulieris insanientis corde locum facilè inuenire potuit, vt omnibus malediceret persuasit: illa autem vipereis inflammata cõsilijs, sacrum fontem prouoluta corripuit, & sparsis crinibus, nudatisque vberibus, hoc à Deo potissimum postulauit, vt extorres patria, & circumeuntes alienas terras, omne hominum genus nostro terreremus exemplo, mox maternas preces efficax vindicta prosequitur eundemque continuo fratrem nostrum ætate, & culpa maiorem, tremor membrorum tantus inuasit, quantum in me vsque ante hoc triduum vestra sanctitas vidit, seruato autem ordine, quo nati eramus, ante vnum annum, eadem nos pœna omnes corripuit; videns autem Mater maledictiones suas ad tantam efficaciam peruenisse, impietatis suæ conscientiam, & opprobrium hominum diutiùs ferre non potuit, sed laqueo guttur astringens, luctuosam vitam termino funestiore conclusit, egressi ergo nos omnes opprobrium nostrum non ferentes, & communem patriam relinquentes, passim sumus per diuersa dispersi. Sequitur postea liberatio post diuturnam diuagationem.

In Flandriæ Comitatu (audite & pertimescite) Prioratus est (cuius & loci, & Monasterij & ordinis nomen subticere æquum est) tres ibi nomine tenus Monachi degebant, re Ganeones, & Concubinarij sua cuiq; erat, nec pudor vllus aderat, simul heluari, & libidinari; quadam die in seram noctem compotatione protracta; vnus, qui minus scelerosus, sat ait Bacco, ventriq; datum est, Deo gratias saltem agamus. Ego verò subinfert alius procatior Cacodæmoni gratias

ago,

ago, & agendas censeo, cui operamur, & cum risu relicta mensa, ruitur in cubilia, singuli cum Scorto: Vix decubuerant, ecce tibi in Triclinium, vi ianua reserata Dæmon, magni, atri, & trucis viri specie, habitu venatorio, & cum eo Coci duo paruuli, obambulat, & lectos circumspicit toruo vultu, deinde horrenda voce, ait, vbi, qui mihi gratias egit? adsum, referam? lecto abstrahit pauitantem, & quasi præ metu animam efflantem, traditum Cocis, iubet infigi veru, & luculento igne probè assari, parent promptè; assatur infœlix, emoritur planissimè, cęteri ferè erant præ formidine mortui; assi corporis nidore cubiculum impletur. Demum Venator ad superstites sub stragulis trepidantes, vix viuos, ait, digni vos etiam pari supplicio estis, nec deest voluntas, vetor tamen vi maiore, inuitus abeo, & moneo, resipiscite; sin minus manent terribiliora vobis.

Disparent laruæ, nec tamen his alijs animus redijt vel vox, nisi clara iam luce. Vbi surrexere, collegam inueniunt mortuum, (& ne visum inane putes) plenè assum. Haud scio, an ab aliquot seculis quidquam ad exemplum vtilius acciderit.

Geila Vxor Ducis Franconię Sanctos Chilianum, Colimanum, & Tornanum iusserat occidi: res latebat, sed Deus authorem hoc pacto prodidit.

Vnus eorum, qui Sanctum Chilianum gladio peremerant subito à Dæmone correptus, ingenti voce clamare cœpit. Chiliane acriter me persequeris, igne enim consumor, quod feci, celare non possum, video imminere mihi gladium tuo sanguine respersum, talia diu vociferans, & proprijs dentibus se dilanians, à præsenti migrauit ad pœnas æternas: de talibus quippè scriptum est. (Duplici cōtritione contere eos Domine.) Alter verò cędis consocius in rabiem versus seipsum interemit gladio effusis visceribus, per tormenta pręsentis temporis ad æterna peruenit.

Quis nam Geila talia cernenti tibi sensus tunc erat? infœlix cruciatibus aucta furebat, non multo post & ipsa belua de qua loquimur, cruciatibus arrepta quantis poterat vocibus clamabat. Iustè torqueor, quæ Sanctis Viris tortores adhibui, rectè crucior, quæ cruciatus illis paraui. Acriter instas Chiliane, ignem accendis Chiliane, fomenta ministras Tornane, sufficiat vobis vicisse, nimis vestras vlciscimini iniurias. A calice dictus es Chiliane, sed nimis amaram mihi potionem infundis; his dictis miserabiliter torquebatur, ita vt à multis teneri vix posset; tandem cum magno cruciatu, ad cruciatus Diabolo paratos migrauit. *Apud Surium in eius vita Tom 7. Maij 8.*

Anno 1384. oculatus testis refert hæc præcisa verba. Historiam refero, quam ego præsens vidi oculis carnis meæ in Ecclesia Cathedrali Sancti Pauli Londini, vbi Venerandus Cantuariensis Antistes *Thomas Valdensis lib. sacr. contra Io. Vuicleph.*

fœlicis

fœlicis recordationis Thomas Arundelius filius, & frater Comitum pro loco iudicij (assistentibus sibi Noruicensis Ecclesiæ tunc Præsule Alexandro, & alijs) residens Episcopali Sede, verba quędam, & interrogationes proponebat de fide Eucharistiæ ad quendam Sartorem de partibus Vuigorniæ deprehensum in hæresi, cumque flecti animo non posset, nec aliud quàm benedictum panem sacratissimam hostiã vellet appellare, vel credere, tandem iussus facere reuerentiam hostiæ Resp. blasphemus. Verè inquit, dignior est Aranea reuerentia: at illico de alto culmine tecti descendens ingens, & horrida visu Aranea, ad os Blasphemi directo filo peruenit, & dum Sartor loqueretur, sollicitè laborabat Aranea, vt per labia polluta intraret. Astitit illustris Princeps Thomas Oxeniensis Dux, tunc Regni Cancellarius, & vidit prodigium, at prædictus Archiepiscopus statim surgens cum alijs exponit illic omni collecto populo quid vltrix manus Domini faceret in blasphemum. Dæmon in aranea forma blasphemum possedit, & vltus est Dei calumniam.

In Prato spirituali cap. 47. Sofronius his sequentibus verbis recenset vltionem B. Virgin. Marię. In Heliopoli Phœniciæ Mimus quidam erat, Gaianus nomine, qui in Teatro sanctam Dei Matrem blasphemans, populo spectaculum blasphemiæ præbebat, apparuit ei Sancta Dei parens, dicens, noli quæso, noli ita lædere animam tuam, ille verò rursus deterius illam blasphemabat, vnde ipsa tertio ei apparens eadem repetebat, cũ autem ille non se corrigeret, sed plus quoque blasphemijs adijceret, meridie dormienti sibi apparuit, nihilque dicens, digito signauit eius manum, & pedes, euigilans inuenit se truncatum manibus, & pedibus, atque ita infœlix, vt truncus inutilis iacens, confitebatur omnibus, cuius rei gratia, & quomodo hoc passus esset, atque propter blasphemias clementer cruciatus fuit, sic beati per se dulciter puniunt ipsi.

Ioan. Nider. lib. 5. Formicar. Tempore, quo in Vniuersitate Coloniensi Sacræ Theologiæ studio adscriptus fui, quædam virgo quindecim, vel sexdecim annorum moribus secundùm seculum satis composita, in domo cuiusdam suæ Consanguineæ nutriebatur extra domum parentum: cumq; Cognatæ suæ sciphum satis vilem terreum casu fregisset, Cognata ira replebatur in lapsus negligentiam, & in ream virginem, quæ Virgo tanto hoc molestius tulit, quanto vasculum vilius extitit; in iram ergo commota Virgo, hora sumendi cibum, nec comedere, nec ad mensam præ ira se præsentare voluit, cuius Cognata ait, oportet, vt comedas, at virgo apud se sub murmurando huiusmodi verba dicebat, si me oportet edere, in nomine Diaboli fiat, sic ad mensam accessit, benedictionem mensæ, quam sciebat neglexit, & in prima buccella panis, vt putabat, muscam ori illatam sensit, quam cum nulla arte eijcere valeret, deglutiuit, & immediatè obsessa fuit, semper tamen vsum ra-

tionis

tionis bonum habuit, licet sæpe satis vexaretur à Dæmone; cum autem in domum parentum cum magna mestitia reduceretur, & diutissimè nullus reperiretur, qui eam liberare posset, tandem quidam frater calamitati parentum puellæ compatiens, se in eius exorcizatione intromisit, pacto tali præuio, vt si liberaretur, nihil terreni Exorcistę daretur, sed puella in castitate solita, si vellet liberè, & non in matrimonio, de cætero militaret. Legit igitur præfatus frater missam, obtulit obsessa oblationem consuetam, in eadem adfuit per totam, & in nullo vexari videbatur, finitoque officio, post satis diutinum Exorcismi actum, membris omnibus Virginei corporis cõtusis penè, exijt Dæmon, & ita virgo deinceps Domino in castitate seruiuit.

Idem author sequitur, dicens. Postquam Petrus Maleficarum insignis Iudex, officium resignauit, & Ciuitatem Bernensem reintrauit, ibique domicilium tenebat, die quadam rediens ad castrum Blanchemburgh, vbi cognatus eius in ipsius officium substitutus fuerat, in eodem Castro Petrus quædam negotia apud sibi notos expedire volebat. Tunc vna Malefica, & quatuor consortes eiusdem malitiæ viri de sero in loco vno machinamenta suæ artis voluentes, pro viribus vt Petrum grauiter Veneficijs læderent, vel occiderent, cogitabant, quem hæc latebant fraudis commercia. Adueniente igitur nocte Petrus se benedicendo crucis signo cubitum iuit, sed nocte omnino surgere proposuerat, ad scribendas quasdam necessarias Epistolas, vt mane recedere à loco posset. Euigilans igitur intempesta nocte sibi videbatur ex inopinato, quòd dies adesset, luce deceptus fictitia, de quo in se iratus, quia vt putabat noctem neglexerat non se, vt debuit muniendo, more solito vestimentis induit, per gradus altos versus locum vbi pugillarem habuit, descendit, & locum clausum reperit, de quo maiore ira exardescens, cum murmure per gradus, quos descenderat, versus lectum iterato scandebat emittendo vnicam ex indignatione maledictionem, per verbum satis breue, ac si diceret in nomine Diaboli, & ecce statim in tenebris densissimis Petrus proiectus est in pręceps per graduum prædictorum passus adeò grauiter, vt famulus, qui desuper scalam in commodo dormiebat, excitaretur, & exiens, quid hoc esset conspicere volens, Dominum suum Petrum accenso lumine solum in terra priuatum rationis vsu, iacentem, & collisum per omnia membra, sanguinem plurimum è corpore emittentem reperit. Subdit post aliquod tempus cõfessione Rei vnius compertum, quatuor Maleficos cum vna Malefica sic Petrum gradibus deiecisse. Nota hic lector quàm noxa Crucis consignatio neglecta fuerit Petro. *Vindicta Sagarum.*

Mirabile est, quod refert Remigius. Ianæ Blasiæ Termopolitanæ Gener erat nomine Raynerius vnaque ambo in ijsdem ædibus ipsi habitabant. Huic Raynerio Claudius Gerardus eius popularis femoralia concinnanda pridem locauerat, nec instando tamen adhuc *lib. 2. cap. 4. Valfracuriæ anno 1589.*

efficere

efficere potuerat, vt ea sibi aliquando vtēda redderet. Pertæsus igitur tantam cessationem, ad Raynerium tandem ire pergit, vt sciret quando finem tergiuersandi esset facturus, is tum fortè domo aberat, solaque Socrus Blasia ad focum cum familia sedebat: ab ea igitur pannū suum sibi reddi postulat, quando se tam sæpe bonus ille eius gener esset ludificatus, reperturum esse se, qui industriè æquè, atque ille eam operam nauaret: quā rem illa indignissimè ferens, verbis tamen tunc sibi abstinendum rata, dum re hominem post modum vlciscitur, rogat vti velit in pauculos dies, intra quos sine frustratione id, quod poscebat esse allaturus, eam moram ferre: Interim etiam vnà secum ad focum pauxillulum sedere non dedignaretur, atq; ex pomis, quæ recens ibi cocta videbat, sibi quæ vellet haberet, iamque Gerardus id facere non semel recusauerat, causans sibi non esse diutius illic morandi otium, & omnino nullum quem eius cibi offerebat, esse desiderium: ex pomis illis vnum eius volæ manus cum tanto ardore adhæsit, vt alteram ei excutiendo statim admouere cogeretur, verum dum id facit vtręque sic conglutinantur, vt in vnum coaluisse viderentur, medij pomi ardore interim increbescente, vt res illi parum abesset ab insania. Inclamat igitur quosque obuios, obtestans, vt sui miserescerent; attulerant quisque remedium pro se, quod poterant, hic aquam ad restringendum ardorem, ille instrumenta dirimendis separandisque manibus, sed cum nihil horum quidquam prodesset, & iam palā esset illi id mala aliqua arte confectum esse negotium, ex vicinis accurrens consideratior vnus monuit, vt eo reduceretur, vbi illū id malum primum inuasisset, quod cum factum esset, cępit bona illa Blasia, ceu ridiculum quid contigisset hominem ludibrio habere, nihilominusque à superiore brachio ad manum vsq; quòd intererat tantisper demulcere, dum id pomum illa excideret, quo facto, confestim sedatus est dolor, cęperuntq; ei manus liberè, vt antę facere officium.

Alia vindicta.

Iurisconsultus quidam Germanus hæc sequentia verba scribit. Ioachimo primo Electori Brandeburgico nupta fuit Ioannis Daniæ, Suetiæ, & Noruegiæ Regis filia Elisabeth, cui, vt alimenta se mortuo Regina habere oppidum Spandero ad Sueui, & Haueli flumen confluentem maritus attribuit, in quo oppido ipsa adhuc viuente, Miles quidam per Marchiana iter faciens, cum morbo impeditus detineretur decumbens, tradidit crumenam pecunia refertam hospitæ asseruandam. Post aliquot dies cum conualuisset, repetit crumenam: Mulier auara, cum ægrè tantam pecuniam amitteret, deliberat cum viro, vtrum reddere debeat, ineunt consilium, vt mulier neget depositum: quare cum miles repeteret, illa confidenter negat se quidquam accepisse, simul se mirari impudentiam militis, qui ausit flagitare, quod non dedit seruandum. Miles indignitate rei motus, obijcit vicissim hospitę perfidiam, quare maritus tamquam defensurus suam coniu-

Lib. 1. de Lamijs ca. de malitia Diaboli.

gem

gem extrudit militem domo, is ante fores irritatus ſcelere hoſpitæ, ſtringit enſem, veluti impetum facturus in virum, & ferit ianuã. Hoſpes implorat auxilium vicinorum, & queritur ſuas oppugnari ædes; accurrunt lictores, & militem, ꝙ vim publicam feciſſet deducunt in carcerem. Poſt aliquot dies Senatus oppidi aliò mittit narrationem facti, & ſententiam præſcribi petit, conſtabat ædes publicè oppugnatas eſſe, quare fertur ſententia, vt miles vltimo ſupplicio afficiatur, cumque iam inſtaret dies iudicij, venit Diabolus in carcerem ad captiuum indicans ei quam ſententiam Iudices ſint laturi, & pollicetur ſe hoc periculo eum liberaturum eſſe, hac conditione, vt ſe ſe Diabolo dedat. Miles conſtanter reſpondet, ſe potius moriturum eſſe, quãuis ſit innocens. Cum verò Diabolus verbis multis exageraſſet periculum, nec tamen inflexiſſet militis animum, tandem pollicetur ei liberationem ſine vlla conditione. Cum veneris, inquit, in Iudicium dic te imperitum eſſe forenſium negotiorum, & patrono indigere, ibi aſtabo cęruleo pileo tectus; & ornato pennis, pete igitur, vt me iubeant cauſam dicere. Miles, qui hoc ſine impietate facturus videbatur, ait, ſe hoc conſilio vſurum: poſtridiè in Iudicium ducitur, adeſt etiam orator tectus cęruleo pileo, ibi cum actor peteret, militem propter vim publicam capitali ſupplicio affici: miles Reſp. ſe imperitum eſſe forenſium negotiorum, petere, vt liceat iſti ſuo aduocato pro ſe dicere, concedunt Iudices; ibi Diabolus de Iure eruditè diſputat, non eſſe capitali ſupplicio eum afficiendum, à quo non ſit ortum rixæ, & tumultus initium, ait ab hoſpite militẽ vi extruſum, & ſpoliatum eſſe, iubet quæri ſaccum, & locum monſtrat, ibi cum hoſpes vehementer negaret, addens etiam diras imprecationes, iniunxit Diabolus; ſi hoc non feciſti, iura vt te Diabolus abreptum perdat, hanc imprecationẽ cum inuocatione Diaboli cum aliquoties repetiuiſſet, ibi Cauſidicus omiſſa iam diſputatione forenſi adoritur hoſpitem, & comprehẽſum per feneſtras, & per medium forum omnibus perhorreſcentibus cum fragore abducit, nec poſtea vnquam corpus hoſpitis inuentum eſt.

Cum tres Combibones in Taberna mero incaluiſſent, orto de animæ immortalitate, & pœnis inferni ſermone, vnus procacior, id totũ pro nugis habere, & commentis ſacrificorum, cæteri iocanti applaudebant: Interea aduenit vnus magna ſtatura vir, & veſco corpore, is aſſidens, qui ſunt, ait, hi ſermones? quæ riſus cauſa? refert procax ille, & addit; ſe quidem licitanti haud magno pretio animam vendituruũ, quin & pecuniam in ſymbolum collaturum. Tu verò infert aduẽtor, quanti illam mihi indicas? nec mora conueniunt de pretio: hic animã addicit emptori, emptor ſoluit: potatur ſtrenuè de præſente pecunia, deniq; ſub noctem: Tempus, ait, Emptor vt ad propria quiſq; redeat: ſed vos ius dicite; ſi quis equũ capiſtro ligatũ emerit, non ne ius ei eſt cũ capiſtro equum abducẽdi? & cum dicto venditorẽ trementẽ

Cantipratenſis lib. 2 cap. 55. par 3.

in

efficere potuerat, vt ea sibi aliquando vtēda redderet. Pertæsus igitur tantam cessationem, ad Raynerium tandem ire pergit, vt sciret quando finem tergiuersandi esset facturus, is tum fortè domo aberat, solaque Socrus Blasia ad focum cum familia sedebat: ab ea igitur pannũ suum sibi reddi postulat, quando se tam sæpe bonus ille eius gener esset ludificatus, reperturum esse se, qui industriè æquè, atque ille eam operam nauaret: quã rem illa indignissimè ferens, verbis tamen tunc sibi abstinendum rata, dum re hominem post modum vlciscitur, rogat vti velit in pauculos dies, intra quos sine frustratione id, quod poscebat esse allaturus, eam moram ferre: Interim etiam vnà secum ad focum pauxillulum sedere non dedignaretur, atq; ex pomis, quæ recens ibi cocta videbat, sibi quæ vellet haberet, iamque Gerardus id facere non semel recusauerat, causans sibi non esse diutius illic morandi otium, & omnino nullum quem eius cibi offerebat, esse desiderium: ex pomis illis vnum eius volæ manus cum tanto ardore adhæsit, vt alteram ei excutiendo statim admouere cogeretur, verum dum id facit vtręque sic conglutinantur, vt in vnum coaluisse viderentur, medij pomi ardore interim increbescente, vt res illi parum abesset ab insania. Inclamat igitur quosque obuios, obtestans, vt sui miserescerent; attulerant quisque remedium pro se, quod poterant, hic aquam ad restringendum ardorem, ille instrumenta dirimendis separandisque manibus, sed cum nihil horum quidquam prodesset, & iam palã esset illi id mala aliqua arte confectum esse negotium, ex vicinis accurrens consideratior vnus monuit, vt eo reduceretur, vbi illũ id malum primum inuasisset, quod cum factum esset, cępit bona illa Blasia, ceu ridiculum quid contigisset hominem ludibrio habere, nihilominusque à superiore brachio ad manum vsq; quòd intererat tantisper demulcere, dum id pomum illa excideret, quo facto, confestim sedatus est dolor, cęperuntq; ei manus liberè, vt antę facere officium.

Alia vindicta.

Lib. 1. de Lamijs ca. de malitia Diaboli.

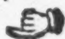

Iurisconsultus quidam Germanus hæc sequentia verba scribit. Ioachimo primo Electori Brandeburgico nupta fuit Ioannis Daniæ, Suetiæ, & Noruegiæ Regis filia Elisabeth, cui, vt alimenta se mortuo Regina habere oppidum Spandero ad Sueui, & Haueli flumen confluentem maritus attribuit, in quo oppido ipsa adhuc viuente, Miles quidam per Marchiana iter faciens, cum morbo impeditus detineretur decumbens, tradidit crumenam pecunia refertam hospitæ asseruandam. Post aliquot dies cum conualuisset, repetit crumenam: Mulier auara, cum ægrè tantam pecuniam amitteret, deliberat cum viro, vtrum reddere debeat, ineunt consilium, vt mulier neget depositum: quare cum miles repeteret, illa confidenter negat se quidquam accepisse, simul se mirari impudentiam militis, qui ausit flagitare, quod non dedit seruandum. Miles indignitate rei motus, obijcit vicissim hospitę perfidiam, quare maritus tamquam defensurus suam coniugem

gem extrudit militem domo, is ante fores irritatus ſcelere hoſpitæ, ſtringit enſem, veluti impetum facturus in virum, & ferit ianuã. Hoſpes implorat auxilium vicinorum, & queritur ſuas oppugnari ædes; accurrunt lictores, & militem, ꝙ vim publicam feciſſet deducunt in carcerem. Poſt aliquot dies Senatus oppidi aliò mittit narrationem facti, & ſententiam præſcribi petit, conſtabat ædes publicè oppugnatas eſſe, quare fertur ſententia, vt miles vltimo ſupplicio afficiatur, cumq́ue iam inſtaret dies iudicij, venit Diabolus in carcerem ad captiuum indicans ei quam ſententiam Iudices ſint laturi, & pollicetur ſe hoc periculo eum liberaturum eſſe, hac conditione, vt ſe ſe Diabolo dedat. Miles conſtanter reſpondet, ſe potius moriturum eſſe, quãuis ſit innocens. Cum verò Diabolus verbis multis exageraſſet periculum, nec tamen inflexiſſet militis animum, tandem pollicetur ei liberationem ſine vlla conditione. Cum veneris, inquit, in Iudicium dic te imperitum eſſe forenſium negotiorum, & patrono indigere, ibi aſtabo cęruleo pileo tectus; & ornato pennis, pete igitur, vt me iubeant cauſam dicere. Miles, qui hoc ſine impietate facturus videbatur, ait, ſe hoc conſilio vſurum: poſtridiè in Iudicium ducitur, adeſt etiam orator tectus cęruleo pileo, ibi cum actor peteret, militem propter vim publicam capitali ſupplicio affici: miles Reſp. ſe imperitum eſſe forenſium negotiorum, petere, vt liceat iſti ſuo aduocato pro ſe dicere, concedunt Iudices; ibi Diabolus de Iure eruditè diſputat, non eſſe capitali ſupplicio eum afficiendum, à quo non ſit ortum rixæ, & tumultus initium, ait ab hoſpite militẽ vi extruſum, & ſpoliatum eſſe, iubet quæri ſaccum, & locum monſtrat, ibi cum hoſpes vehementer negaret, addens etiam diras imprecationes, iniunxit Diabolus; ſi hoc non feciſti, iura vt te Diabolus abreptum perdat, hanc imprecationẽ cum inuocatione Diaboli cum aliquoties repetiuiſſet, ibi Cauſidicus omiſſa iam diſputatione forenſi adoritur hoſpitem, & comprehẽſum per feneſtras, & per medium forum omnibus perhorreſcentibus cum fragore abducit, nec poſtea vnquam corpus hoſpitis inuentum eſt.

Cum tres Combibones in Taberna mero incaluiſſent, orto de animæ immortalitate, & pœnis inferni ſermone, vnus procacior, id totũ pro nugis habere, & commentis ſacrificorum, cæteri iocanti applaudebant: Interea aduenit vnus magna ſtatura vir, & veſco corpore, is aſſidens, qui ſunt, ait, hi ſermones? quæ riſus cauſa? refert procax ille, & addit; ſe quidem licitanti haud magno pretio animam venditurũ, quin & pecuniam in ſymbolum collaturum. Tu verò infert aduẽtor, quanti illam mihi indicas? nec mora conueniunt de pretio: hic animã addicit emptori, emptor ſoluit: potatur ſtrenuè de præſente pecunia, deniq; ſub noctem: Tempus, ait, Emptor vt ad propria quiſq; redeat: ſed vos ius dicite; ſi quis equũ capiſtro ligatũ emerit, non ne ius ei eſt cũ capiſtro equum abducẽdi? & cum dicto venditorẽ trementẽ

Cantipratenſis lib. 2 cap. 55. par 3.

in

in omnium oculis abripit, & sursum in aerẽ leuat, secumq; ad Infernum trahit, visurum, quod credere noluerat: Animarum quippe mercator erat iste, cuius figura fuit Rex ille sodomorum dicens; da mihi animas, cetera tolle tibi.

Idem Iurisconsultus. In Silesia, inquit, quidam Nobilis cum inuitasset conuiuas, & hora conuiuij iam instante, & apparatu facto spe frustratus esset, excusantibus se conuiuis, cum non comparerent, prorupit in hæc verba iratus. Veniant igitur omnes Dæmones, si nullus hominum mecum esse potest, his dictis domo egreditur, & in templum, vbi Pastor Ecclesiæ Concionem habebat, ingreditur, & vt irã concoquat, auscultat aliquandiu, dum autem in templo moratur, veniunt equites in aream domus, magni, & nigri, & iubent domus seruum, vt dominum suum aduocet, eique significet adesse hospites, seruus consternatus abijt in templum, & indicat hæc Domino suo, qui nescius consilij Pastorem consulit, Pastor abrumpens cõcionem, hoc consilium dat, vt tota familia domo exeat, quod cum fieret, & famuli, & ancillæ properarent, fortè obliti sunt infantem in cunis iacentem, & dormientem secum non auferunt. Dæmones incipiunt comessari, & vociferari, prospicereq; per fenestras, formis Vrsorum, luporum, felium, & hominum, & monstrare pocula vino repleta, assaturas, & pisces. Hæc vicini, nobilis Pastor, & alij cum viderent. Ah, inquit pater, vbi infans meus? vix cum hoc dixisset, vnus ex Dæmonibus vlnis suis infantem ad fenestram portat, quasi monstraturus parentibus; Nobilis prorsus consternatus, & sollicitus de incolumitate infantis, fidum habens seruum, illum interrogat, quæso dic quid agã? Seruus, Domine, ait, commendabo & committam vitam meam Deo meo, & in nomine Domini ingrediar, & vt infantem auferam auxilio, & beneficio Dei, videbo; bene, ait, Nobilis, Deus tecum sit, & iuuet te, animumque tibi confirmet. Seruus accepta benedictione à Pastore, & reliquis ingreditur, & ante conclaue, in quo erant Dæmones congregati, procidit in genua, & se Deo commendat, & hoc animo aperit ianuam, & videt Dæmones horribili specie sedentes, stantes, ambulantes, serpentes, & vno impetu currentes ad se, & vociferantes, hui, hui tu, quid tibi hic? Ille sudans, & tamen Diuinitus confirmatus alloquitur Dæmonem, qui infantem gestabat: tu inquit mihi infantem redde: nequaquam resp. iste, iam meus est hic infans, dic Domino tuo, vt veniat, & accipiat infantem: cui seruus, ego fungor iam officio meæ vocationis, in quã me Deus collocauit, & scio quidquid in hoc officio facio, id Deo gratũ esse, quare ratione officij mei, & auxilio, nomine, & virtute Iesu Christi aufero abs te infantem, & patri eius restituo, atque ita ipse apprehendit infantem, & brachijs suis amplexus est, Dæmones nihil aliud responderunt, nisi vociferantes hui nebulo, hui nebulo, relinque infantem, relinque, alioqui te discer-

discerpemus, ille nihil curans minas diabolicas abijt incolumis, & incolumem infantem patri Nobili reddidit. Dæmones postea aliquot diebus elapsis, euanuerunt, vt in ædes denuo migrare cum tota familia Nobilis potuerit.

Idem sequitur. In Saxonia Virgo opulenta formoso Iuueni, ac tenuioris fortunæ matrimonium promisit, hic prȩuidens quid futurum esset: illam prædiuitem, & sexus ratione mutabilem, fidem vix seruaturam esse puellæ respondit; Illa contra diris se execrari his verbis cœpit; si alteri quam tibi nupsero, tunc me Diabolus in nuptijs illis abripiat. quid fit? Post interuallum aliquod mutat animum, alteri nubit, priore Sponso spreto, qui eam semel, atque iterum promissi, dirȩque imprecationis admonuit, sed illa posthabitis his omnibus nuptias cum altero sponso, relicto priore, celebrat. Ipso die nuptiali, Cognatis, Amicis, & conuiuis hilaribus, Sponsa, vigilante conscientia redditur tristior solito. Tandem Diaboli duo sub specie duorum equitum in ædes nuptiales adueniunt, excipiuntur, adducuntur mensæ, hisq; remotis choreæ subsequuntur, vniq; ex his, sponsa honoris causa tamquam peregrino adiungitur, cum qua bis saltauit, & tandē eam è conspectu parentum, & amicorum summo cum gemitu, & lamentatione per ostium in altum sustulit: Altero die parentes, & amici mȩsti sponsam quærunt, vt delapsam forte sepelirent, sed ecce ijdem socij occurrunt, vestes, & aurum referentes, ad dictis his verbis: non in has res, sed in sponsam à Deo nobis fuit potestas concessa: Sic illa corpore, & anima tradita Diabolo, quæ promissionem nuptiarum violauit, & impræcationem addictam contempsit.

Petrus Bizarus hæc sequentia refert. In Sueuia Bauaris, & Franconibus finitima, fuit quidam Nobilis valde diues, & opulentus nomine Richbergerus, cuius annui redditus supra triginta millia aureorum extendebantur: hic tametsi in reliquis vitæ actionibus non vulgari laude dignus censeretur, ineffabili tamen cupiditate laborabat, eaq; factum est, vt quotidie opes, per fas, & nefas accumulare, omniaq; ad se rapere studeret. Cum itaque prospiceret annonæ caritatem, quæ proximo anno in ea Regione subsequuta est, sua horrea tritico, & frugibus impleuit, magnoq; pretio ea diuendere cœpit, adeò vt indigenæ compulsi ab eo victum emere, ob inexhaustam eius auaritiam, vel fame prorsus perirent, vel si ali, & sustentari vellent, ad magnam egestatem, atque inopiam redigerentur, tam carè illis granum, & reliqua eius generis diuendebat. Ad hunc præter alios innumeros, venit quidam pauper, liberis onustus cum sex taleris, eumque rogauit, vt pecuniam acciperet, & quandam tritici mensuram sibi daret, seq; reliquam partem pecuniæ, quam illi deberet, breui bona fide persoluturum: at ipse hunc superbo vultu, & iracundis oculis intuitus à se protinus abire iussit, & quod reliquum erat pecuniæ secum

cum adferret, si frumentum vellet, atque ita miser, ac męstus diras imprecatus illinc recessit. Paucis post diebus, cum is quendam ex famulis in horreum misisset, vt illud de more inspiceret, ab ipso in reditu accepit, tres nigros boues intus esse, qui granum deuorarent, qui autem hoc retulit proximo die, lecto decumbens, haud multò postè vita migrauit. Idem quoque accidit cuidam generoso, quem illuc herus miserat, vt videret an ita res se haberet, sicut prior narrauerat: is enim, & boues, & equos inspexerat, cum igitur de hac re certior fieri vellet, ipsemet in eum locum proficisci statuit, iuitque ad portam horrei, & ibi per quasdam rimulas vidit totum horreum plenum varijs, atque innumeris armentis, quæ omnes fruges consumebant, hoc spectaculo ita perterritus est, vt statim furiosus, atque insanus euaserit, multaque dementer fecerit, donec tandem catenis astringeretur. Hic horribilis casus, magnam sanè admiratione attulit, cùm in ea prouincia, tum præcipuè in Aula Cæsariana, quæ illum antea prudentissimum cognouerat.

Gregor. Turonen. libr 1. de glo. mart. cap. 87.

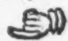
Epachius Presbyter, dum temerè, quæ indignus erat agere præsumpsisset, Diuino iudicio solo proiectus occubuit. Hic enim dum Dominici Natalis vigilias celebrare Ecclesiam petisset, per singula horarum momenta, egrediebatur templo Dei, & in domo sua pocula lasciua, spumantibus pateris hauriebat, ita vt affirmarent multi, eum post galli cantum in ipsa nocte vidisse bibentem. Sed cum esset ex genere Senatorio, & nullus in Vico illo Ricomagensi iuxta seculi dignitatem haberetur nobilior, celebrare missarum solemnia expetitur, nec dubitabat miser vino madefactus appetere, quod ieiunus quisque non sine metu potest terrente conscientia explicare. Verum vbi explicatis verbis sacris, confracto Dominici corporis sacramento, & ipse sumpsit, & alijs distribuit ad edendum, mox equini hinnitus ad modum uocem emittens, ad terram ruit, ac spumas cum ipsa misterij sacri particula, quam dentibus comminuere nō valuit, ab ore proijciens, inter manus suorum ab Ecclesia deportatur, nec caruit ultra hac Epilepsiæ infirmitate, sed per singulos lunares cursus incrementis, decrementisque hæc semper pertulit, quia ab haustu nimio vini minimè infœlix abstinuit.

Surius 8. Nouemb. in uita S. Gothfredi lib. 3. c. 12. Bredembachius de bello liuonico. pag. 27.

Paucis ab hinc annis, postquam Torpatenses in Lutheranam doctrinam concesserant; feria sexta solemne Paschæ festū proximè prędente, finita Lutherani Ecclesiaste Concione, Ciuibus è templo B. Matri Virgini sacro reuertentibus, quidam alium Conciuem, & familiarem inuitat ad prandium, rogat vnà domum comitetur, habere se egregium paratum Petasonem Vuestphalicum, alter parum abhorrens respondit, sibi esse gallum opipare elixum, quem cupit in Symbolum afferre. Dum ad mensam accumbitur, alter os quoddam galli edere uolens, imprudens penè ipsum deglutit, quod cum neque

transmit-

transmittere, neque eximere valeret, eo ipso die suffocatur. Alter postridiè Paschæ malo spiritu corripitur, & non multo post rabie, ac furore exagitatus, animam vnà cum dæmone exhalat.

Petrus Cluniacensis hoc commemorat exemplum ad correctionē hereticorum. Quidam Comes Matisconensis, cum solemni die Matiscone in palatio proprio resedisset, eumq; multitudo tam militum, quàm diuersi ordinis circumstaret, repente ignotus homo equo insidens, per palatij ostium ingressus, omnibus conspicientibus, & admirantibus vsque ad ipsum equitando peruenit, cumque ei astaret, se eū alloqui velle dixit, & ideo vt surgeret, ac se sequeretur, non tam monuit, quàm imperauit; Ille inuisibili potentia constrictus, nec iam resistere valens surrexit, atque vsque ad ostium domus processit, vbi equum paratum inueniens, eumque ab eo conscendere iussus, conscendit, cuius stantis habenas ille arripiens, statim cum velocissimo cursu per aera ferri cunctis conspicientibus cœpit. Cumque immenso eius clamore, ac miserabili eiulatu tota Ciuitas commota ad tam inuisum spectaculum concurrisset, tandiu eum per aera currentem attoniti conspexerunt, quandiu naturali oculorum acie eum subsequi potuerunt: qui cum eum diu, succurrite Ciues, succurrite, vociferantem audirent, nec iuuare valerent, subtractus tandem visibus hominum, æternus quemadmodum meruerat est factus Dæmoniorum socius. Sic iste Ecclesiarum direptiones, & sacrilegia sua luit in hac, & in sequenti vita. *Lib. 2. miraculorū cap. 1.*

Scribitur in antiquissima Santi Carilephi vita; quòd mulier quædā Gunda nomine, quam clandestinus supplantator illexerat spiritui sancto volens illudere, virili sumpta veste B. Carilephi Monasterium ingredi conata est, vt probaret, verum nè esset illius vaticiniū, quod prædixerat sexui femineo, nunquam datum iri copiam in illud intrādi, sed iusto Dei iudicio, priusquam vel aspiceret Cœnobij clausos aditus, arrepta à Diabolo retrorsum ruit, ideoque fœdè ab illo vexata est, vt dicere me pudeat: caput enim illi adegit inter femora, sicque factum est, vt quæ sacratis luminibus falsa oscula imprimere tentauerat, immundas sui corporis partes osculari cogeretur, sexumque ipsa suum, quem virili habitu tegere voluerat, cunctis cernere volentibus palam proderet, ea res effecit, vt deinceps eò se conferre mulieres ausæ non sint. *Surius. to. 3. mensis Iulij.*

Quas nam leges habeant Malefici in inferendis, curandisque morbis. Cap. X.

Doctrina.

SIcuti ad malum quodcunque ſemper patet uia inter Maleficos, ſic ad beneficium, ac ſalutem plurimas habet difficultates, & impedimenta: Idcirco Sagis ad inferendum morbum, & mortem omnia ſunt prona ad id, omnia opportuna, venenum multiplex, imprecatio, incantamenta, faſcinationes, his omnibus præſto eſt Diabolus, qui conſentientibus maleficis ſemper prouinciam ſumit nocendi, & hoc facit, vt apud eos gratiam aliquam promereatur, dum eius, quam tantopere concupiuerunt vltionis, compotes facit, & ipſe ea præſtat, quæ omnes omnium hominum vires vincere, ac ſuperare videntur, à ſortilegis denique omnem noxæ ſuſpicionem auertat, atq; amoueat, dum ea infert illis abſentibus, ac ne digito quidem adiuuantibus: vbi autem agitur, vt aut reſtituatur valetudo, aut vita conſeruetur, tunc nunquam deſunt, quæ contra capiantur cauſæ.

Exempla.

In agro ſtiuenſi non. Nouemb. 1566. ROſa Girardina pro comperto recenſuit, non poſſe morbum tolli ab alio, quàm ab eo, qui illius cauſam dediſſet, nec cuiquam licere, vt in meſſem alterius falcem ſuam immitteret, vt vtantur regula illa, quæ docet, quòd eius eſt ſoluere, cuius eſt ligare, & ita ab eadē manu & metuenda iniuria eſt, & expectandum beneficium.

Charmeſij. 6 Cal. Decembr. 1584. Dominica Eurea, dicebat, non poſſe reſtitui ſanitatem ei, cui ſemel eſt adempta, quin idem morbus ſæpe etiam grauior in alium transferatur, atque ab ipſa veluti permutatione ſemper maius naſcatur compendium. Item medendi vires à Dæmone acceptas ſtatim euaneſcere, vbi Sacerdos, aut medicus ægro ſanitatis cauſa manus admouerūt.

Haracuriæ 4. Id. Nouemb. 1586. Alexia Drigea dicebat, nunquam eſſe integrum atque abſolutum ſanationis beneficium, ſed morbi ſemper aliquid hęrere, ac ſupereſſe.

Ardemōtij 3. non. Decemb. 1584. Catharina Balandrea conſueuit dicere, fruſtra aut ſedationem, aut leuationem ægritudinis expectari ab ijs, qui ſunt in ſortilegij reatu, deſijſſe enim eſſe in Dæmonis manu, per quem hæc poſſunt omnia.

Serræ. 1587. Huic cōſentiens eſt, quòd dixit Nicolaus Morelius, is cum iam vinctus rogaretur, vt medicinam faceret puero Ioannis Chematij, quem non negabat à ſe in eum, quo tunc laborabat, morbum eſſe iniectum;

respondit, eius rei nullam amplius ei esse sibi relictam facultatem, quando ea, quæ se ipse induerat criminis confessione Dæmonem penitus à se ablegauerat, & omnino carceris locum, quominus id fiat sua sanctitate aduersari; neque enim cum ipse scelerum sit vindex, sortilegijs, quę ad eam sanationem adhiberi oportebat, conuenire posse.

Cattina Gilotia, rogata quid causæ esset, quòd Canassia Godefreda non cõualuisset ex eo morbo, quo illam ipsa per veneficium ante debilitauerat, cum tamen ei poma, pruna, aliaque id generis esculenta, quæ recuperandæ valetudini alijs administrare solebat, nõ semel sua manu præbuisset. Resp. id factum, quòd nullæ ante à Godefreda illa ad id adhibitæ essent preces. *Nuecuriæ 6. nonas Maij 1591*

Balial Basolus, & Coleta piscatrix nouum aliud impedimenti genus commemorant, scilicet, quòd se inscijs atq; inconsultis, qui eiusmodi valetudine tentabatur, vota Diuorum alicui nuncupasset, ac persoluisset, hoc enim cõtemptu præuentos nihil amplius afferre posse, quod conferat ad laborantium salutem, verùm id absque suspitione, non est affectati quæstus, aut gratiæ, quarum maximè rerum sunt cupidi, & amantes, cum sint vt plurimum mendici, vitamque elemosinis tollerent. *Dombasoli ad Sãnicolaum prid. non. Martij. 1587.*

Nicoleæ Moreliæ, pater, sortilegij reus causam in vinculis dicebat, ex illius fortè verbis in eius criminis suspicionem adducta est, & filia, quam ob id apparitor, qui tum præsens erat, iudici suadebat, vt cõprehendi iuberet. De hoc dæmon Moreliam tum adhuc liberam monet, atque vt id damno aliquo in apparitorem vindicaret, hortatur, se eius rei prouinciam suscepturum libenter esse, si mandaret. Nec mora, vt assensa est, aduolat is ad apparitoris ædes, ac ibi nactus eius vxorem, infanti ante focum mammas præbentem, eas puluere adeò virulento ceu transiens suffudit, vt inde exucca, expersque lactis prorsus fieret: cuius rei causam facilè suspicatus apparitor, Moreliam iam tum custodiæ traditam adit, ac placatam libo, rogat, vt si quid ad hanc rem opis afferre posset, id non grauatè faceret, vicissim curaturum se, ne quid illi ad tolerandam vitam deesset tantisper dum maneret in vinculis, ac deinde foras se eiecit, expectans, quidnam illa super ea re consilij caperet. Succedit confestim Dæmon, multaq; cum illa iurgatus propter colatos cum apparitore sermones, tandem exorari se sinit, eiusque vxori denuo vbera lacte, vel si vellet etiam ad tedium distraherentur, quod & non multo post clam illato in ea, puluere albo præstitit. *Serræ. 14. Cal. Febr. 1587.*

Catharina Ocrearia aliquando sua fide ampliata, ac denuo tum ex nouis suspicionibus, tum ex Serenissimi Principis Lotharingiæ, qui de toto negotio commonitus fuerat, disertissimoque mandato ad vincula reuocata, cum uni ex testibus, quibus committebatur brachium, quod illi, antequam in carcerem reuocaretur, mala sua arte *Nancei. 1584.*

perculiſſe, ac debilitaſſe ferebatur, manu violentius ceu irata compre hendiſſet, euenit, magna omnium, qui tum aderant, admiratione, vt id momento ſanitati reſtitueretur, quodque captum, ac ſine vllo officio plures ante menſes fuerat, id ſtatim vegetum, ac ad priſtinas, ſolitaſque omnes functiones promptum, atque habile efficeretur.

Malefici in curandis infirmitatibus admiſcent aliquid Religionis. Cap. XI.

Doctrina.

CAllidiſſimè peruerſorum dogmatum Magiſter Sathanas vires Religionis ad ſortilegium in ſpeciẽ adhibet, & hoc facit, tum vt homines, quorum mentes ſcit ad eius cultum eſſe procliuiores in ſuperſtitionis errorem facilius inducat, tum vt prodigioſarum ſanationum, quæ eius opera fiunt, ſuſpicionem aliò à ſuis transferat, ne ſi eorum beneficio morbus leuatus videretur, idem & veneficio ante illatus exiſtimaretur, vt patebit inferius. Silentia igitur, dimenſiones, vigilias, murmura, figuras, ignes in expiandis ſcilicet religionibus interponunt, & quod peius eſt, in ſanctos aliquos eam noxam reijciunt, qui fortè, aiunt, violatum ſuum numen ira vendicandum cenſent. Quòd verò intolerabilius eſt, admixtas ſæpe precibus habent ſordes, illuuies, excrementa, aliaque multa, quibus nihil fingi poteſt ab ea puritate alienius, quàm in Diuino cultu, ac cęremonijs adhiberi par eſt, cuius generis erunt ſequentia.

Exempla.

FVit Nanceij intra annos quindecim, vel circa Venefica mulier, Thenota nomine; Ea cum aliquando rogaretur laboranti morbo vicinæ cuidam medicinam facere (nam ea cauſa vulgo adiri ſolebat) à Diuo Fiacro morbum illum eſſe dixit, cui ob id vouenda eſſet cum donarijs profectio, quam ipſa, ſi ita iuberent, libenter ſuſciperet. Conducta eſt mercede, vt hanc nauaret operam. Ægram tranſuerſo decuſſatim lino cerato primum dimenſa eſt, tum linum in certum numerum complicauit, atque in ſinum quaſi fouendum impoſuit. Deinde, & noctem, quæ proximè eſt inſequuta, totam ad ædium, in quibus decumbebat ægra

fores

fore excubauit, ac primo diluculo se in viam dedit cum perpetuo silentio: cumque ad Diui Eiacri fanum peruenisset, id ingressa, linum succendit, eiusque scintillantibus ceris figuras ad aræ maioris gradus in crucem duxit, ac tandem se foras eijciens, ipsum fanum ter circundedit, lino illo interim flammas edente crepitantes, & ceruleas. Ijs omnibus sic peractis se in vrbem recepit.

Rusticus quidam Vogesius, cui fuit nomen Desiderius Financius. Is Valentinum Valerium municipem suum, cum quo inimicitias pridem gerebat, impensius vlcisci cupiebat, nec adhuc tamen explendi animi vlla tuta satis, ac opportuna sese obtulerat occasio. Commodũ igitur illi viam per sola loca habenti occurrit obscuro loco vmbrę instar, ac apprehensum de equo tanta vi deturbat, vt altero crure prorsus debilitaretur. Sed aliquanto post misertus hominem, vt quem satis diuturno mulctatum infortunio videret, ad eum ceu aliud agens accedit. Rogat vnde id illi accidisset mali, causam prolixè edocetur, quam ipse multo melius sciebat, tandem remedium pollicetur, & certum, & præsens, si dicto audiens esse vellet. Nihil in ea causa se facturum recipit rusticus, auidèq; expectat quid se illi præstare velit: præcipit igitur, vt è nouem stabulis diuersis fimum equinum precario conquireret, quantum satis esset ad implendum saccum, quo tum crus cum labefactaretur erat indutum, eumq; sic confertum pro donario appenderet D. Benedicto, cuius celebre esset fanum in Berquel oppido Germaniæ, sic enim futurum, vt eius anathematis arcana vi, ac potestate illi membrum recrearetur, ac conualesceret. Ecce quomodo Sortilegis mos est curationibus suis istiusmodi Religionum expiationes prætexere, cum nulla tamen religione tangantur, ac potius eam omnem despectui, ludibrioq; habeant.

Sãdeodati prid. id. Iulij 1581.

Metus incussus Maleficis, imò & verbera, sunt optimum remedium ad auferendas infirmitates, quas intulerunt. Cap. XII.

Doctrina.

IN confesso ferè est omnibus, quæ de hoc interrogantur Sagis: quo plus metuuntur, eò audentius nocere, ac minis, & iniecto de carcere metu apud se multũ profici, vt suas fascinationes repercutiant. Quare multa scitu digna notãda sunt. Primum, tẽpora ipsa, sua sanctitate, ac religione nocendi, vel voluntatẽ, vel facultatẽ Sortilegis nõ adimere:

nisi Deus hoc sua singulari bonitate prohibeat,& auertat,vt exemplo illius, quæ aspergillo lustrali eam inter sacra lethaliter conspersit, quam iniuriæ noxiam alibi opportunius reperire non potuerat, & sæpius videntur disiecta, ac prostrata in delubris Diuorum signa fulmine, qp Dæmon aliquis vibrasse,ac contorsisse crederetur. Nam nullibi amant magis Dæmones sua flagitia facere, q̃ vbi fuco aliquo beneuola ominatione solent prætexere. Nec minus nouum est, vt aiunt Gelius *a* & Plinius,*b* reperiri, qui bene ominando, atque impensius laudando, arbores, sata,ipsosq; adeo homines effascinent,ac perdãt.

a *lib.9. c. 4.*
b *lib.7.c. 1.*

Secundum,nunquã esse solidam gratiam, aut plenum,integrumq; beneficium,quod conferunt Dæmones, (si beneficiũ rectè dici potest) sed statim,vel æquata, vel etiam grauiore aliqua iniuria,atq; incõmodo luendum est ei,qui imperauit. Vix enim morbum vllum à quoquã depellunt,quem in alium non illico transferant, & vnius salutem alterius interitu ferè semper paciscuntur,prout refert Greg. Turon. *c* factum aliquando à quibusdam Veneficis parisiensibus, quæ Mummolum Præfectum, quem in morbum lethalem mala sua arte coniecerant,ad valetudinem reducere aliter non potuerunt, quam prius eius consensu interfecto vix bimo infante, quem Chilperius pater vnicum in spem Regni alebat: quam versuram sæpe etiam iniquo fęnore fecisse priscos illos mortales Dæmonũ erroribus imbutos passim eius temporis loquuntur annales:Nam cum terra medio foro ingenti hiatu Romæ descedisset, responsum est non aliter eius labem coituram, quàm si primæ spei adolescens aliquis sese in eum hiatum deiecisset. In quo est facilè videre,quantum inter paternam Dei benignitatem, & tyrannicam Diaboli crudelitatem, & sæuitiam intersit; quia Deus per aduersa hominem ad Cœlum vocat; Diabolus verò per prospera (si verè vnquam quemquam prosperare potest) ad æternum interitum conuertit, & trahit.

c *Histor. Francorũ. lib.6.c.35*

Tertium,quòd per summam indignitatem, ac contumeliam, modum, quem Elisæus, *d* & D. Paulus, *e* & Elias, *f* sanctiq; patres multi in reuocandis ad vitam hominibus tenuerunt, ipsæ Sagæ in sanandis assimulant, & imitantur, dum sic deductis, passisque artubus in nouissima valetudine conflictatos toto corpore incumbunt.

d *Reg. 4. c. 4. vers. 34.*
e *Act. 20 c. vers. 10*
f *Reg. 3. c. 17. ver. 21.*

Quartum, nihil ad curationem conferre, quæ Sortilegi exterius adhibent morbis à se incussis remedia,vt cum herbas, vnguenta,balnea, & huiusmodi adhibent, sed ea prætexi quasi in tegumenta sortilegijs, quæ veriti legum seueritatem palam esse metuunt.

Quintum, sic esse dæmoni tenaces manus, vt non facilè sibi sinat, quod semel comprehenderit; ergo si quando suorum rogatu morbum immisit, is vel cum alio etiam grauiore commutandus venit, vt dictum est, vel in illud tempus curationem, sedationemve eius reijci oportet, quod frustra quisquam ante capere suis apud eum

pre-

precibus studeat, sic semper reliqui esse oportet aliquid, quod is lucro deputare possit.

Exempla.

CLaudius Morelius aiebat, se nulla re magis adactum, vt leuaret quas semel intulerat iniurias, quàm cum de cõprehensione, verberibus, ac vi aliqua terror offerrebatur, & ad hoc refert Remigius sequentia his verbis. Vir quidam Serenissimi Ducis Lotharingiæ Consiliarius, cum de ea re forte vnà sermonem haberemus, narrauit mihi, & serio quidem, cum aliquando renunciatum illi esset filiolũ suũ in subitum incidisse morbum, atq; vt is ab Anu quadam per veneficium allatus existimaretur, de tota re primum nutricem esse percunctatum, nam tum forte ab ea gestabatur filiolus, cum illum morbus inuaserat, tum accuratè perpendisse, atq; æstimasse qualis is morbus esset, ex eorumne genere, nec ne, quibus via peruulgata naturæ consueuit ea ætas esse obnoxia: ac cum haud dubiè comperisset, non nisi mala arte, ac per fascinum illi confici potuisse, secum tandem singula reputans eò coniectura peruenit, vt nihil iam putaret sibi esse reliqui, quominus hanc filiolo ortam à bona illa Anu iniuriam crederet. Iubet igitur illam accersiri, atque admissam solam in ædes interiores primum blandè appellauit, vt si quid opis huic malo conferre posset, libenter faceret, neque ingrato locaturam beneficium. Ac cum illam multa causari vidisset, quo suspicionem veneficij à se remoueret, tum de facienda medicina preces obstinatiùs reijcere, arrepto fuste, quem ad id parauerat, sic illi humeros, latusque perfricuit, vt paratam sediceret, quæ imperaret facere. Postulat modo paululum temporis apponi sibi dum curat, quæ ad eam rem essent necessaria. Nec mora, dato illi quod postulabat spatio, & facta copia quæ vellet, ægro impartiendi, non multo post admotis quibusdam, in speciem scilicet, ac ad tegendam artem potius, quam quòd ijs ita opus esset, illum pristinæ valetudini restituit.

Serræ. 5. non. Decẽbr. 1586. Lib.3.c.3.

Simile est sequens, eiusdem authoris his verbis. Necessarius meus Antonius Blyestem in Dommartinensi ditione quæstor ærarius idem filiolo cuidam suo euenisse olim mihi narrauit. Cum is, ait, vt pueris mos est, in æde sacra à matre ludens longius euagaretur, præteriens vetula quædam illi manu quasi blãdiens caput demulsit, ac benè precata, ceu aliò properans, foras exiuit.

Tum puer illico caput demittens, ac iam ægrè se sustinens, voce lamentabili morbum facilè indicauit. Eo igitur domum relato, ac morbo in horas ingrauescente, haud dubiè eius causam reiecere omnes, qui rem vti gesta erat, audiebant, in vetulam illam multorum vene-

ficiorum iam suspectam, ergo per vim à vicinis quibusdam ea deducta, vt illatum morbum tolleret, statim, vt fuit coram cœpit iisdem modis, quibus ille conflictari, ac primum toto ore esse liuida, tum spumas agere, cum tanto aspicientium horrore, vt in rabiem iã iam itura videretur, successit nox, quam in eodem lecto cum puero ducere voluit, nonnunquam illi passis incumbens brachijs, ac os ori componens quasi quæ fouendo, atque aspirando labentem eius vitam recreare conaretur. Matronarum etiam quæ aduigilabant, sermonibus diuulgatum est bombum qualis Oestri feruente æstate esse solet, tantisper circa puerum auditum, dum desijt videri euangelici textus fragmentum, quod amuleti instar eius fortè pileo insutum hærebat, dubium reuellerit Saga, an eius Dæmon; certè, qui pridie conceptam præcordijs mortem continere putabatur puer, primo diluculo valens, saluusque euasit; sed nec id bonæ illi nihil fuit, nam ipsa sibi beneficium, vt aliquatenus fœneraret, non longè abijt, quin maximam pecoris partem, quod in illis ædibus stabulabat malè perderet.

Domartini mense Decẽbri. 1587.

Nicolea Stephana Sanpauliana mercede accersita, vt Domartinense castrum pestilentia, qua tum affectum credebatur repurgaret (nam ei rei operas suas locare consueuerat) id quidem officium non indiligenter exequuta est, sed cum iusti dies excessissent, post quos contagionis metus cessare solet, ac ei numerata mercede facta esset abeundi copia, dolens quòd opinione citius mutandam sibi videret, non alioqui tenuis, ac illiberalis victus consuetudinem, putauit aliqua ratione eius abitionis tempus sibi esse trahendum, simul & Castellani vxorem malo aliquo impertiendam, quòd in se ablegãda pręceps esset, ac diligens. Ergo abiecta omni cunctatione placuit illam morbo aliquo distinere, in quo subleuando denuo rogaretur operam, studiumq; suũ impendere. Nec mora ei astãs ad fores cubiculi; en inquit, hera Strophij tui plicaturæ disturbatę sunt; sine illas, vt paululũ reconcinnem, adductaque per speciem officij ad collum manu solertissimè excussit in eius dorsum pulueris venenati, quem digitis tegebat, micas aliquot, quo facto, tanto fuit illico membrorum omnium horrore correpta, quanto solent maximo, quos febris primum occupauit: Nec adeò multo post tantis præterea pedum doloribus differri cœpit, vt ijs fœde auersis, ad talos digiti statim distorquerentur; quare omni à domesticis perspecta, & intellecta, comprehensam, asseruatam, ac denique verberum iniecto metu exterritam, non prius dimissuros se sunt minati, quam fascinatione sublatam heram in pristinum valetudinis statum restituisset, nã & hoc veneficij suspitionem augebat, quòd ab ea aliquando audierant, se quidquid huius sciret, quo sic ad prohibendam, auertendamque pestem vteretur, acceptum referre cuidam Mattheo Amantio, non pridem ob sortilegij crimen

capitis

capitis damnato, à quo etiam in tirocinij pretium ſtuprum paſſa, atque ex eo grauida facta fuerat.

Primum igitur magnis clamoribus teſtari inſignem ſibi fieri iniuriam, cui pro beneficio tanta calumnia reponeretur, ac de ſuſpendio minas etiam iactare: ſed cum nihilominus illos in ſententia obſtinatè manere videret, ac nihil iam à ſe ea via profici, conſilium orationemque mutans, cœpit rogare, vt quando ea ſibi medendi neceſſitas imponebatur ſuſtinerent dum ad memoriam reuocaret, ſi quod olim ſimili morbo remedium audiſſet prædicari.

Ac non multo poſt reuerſa dixit, reperiſſe ſe, in quo iam exploratæ ſalutis ſpem ponere, ac defigere poſſent: noſce enim ſe herbas quæ in balneis affrictæ eis dolori medicamentum præſtantiſſimum eſſent allaturæ, orare modo, ne ægrè illis eſſet, ſi quæ mora valetudini intercederet, neque enim eiuſmodi morbum eſſe, qui ita ſit ad ſanandum facilis.

Inter hæc is, quem tum ſecum habebat filius, cum videret matrem ita accipi, ſibi idem timens, qui ſciret ſe conſcium, nocte intempeſta è murorum pinnis per funem ſe demiſſit, ſed poſtridiè è fuga retractus, vinctus, ac cur ſic clam ſe foras eieciſſet iuſſus fateri, rem omnem, vti hic narratur, explicuit. Hoc addens ſe toti ei fuiſſe caput, qui matrem ad illam impuliſſet, dum cauſam quærit, qua paratæ abitioni moram aliquam produceret, præterea nihil ad ſalutem conferre illa omnia fomenta, quæ ea ſic accuratè ægræ adhibebat, ſed ijs ita fucum fieri oportere, vt videatur per conuenientia naturæ remedia proceſſiſſe curatio.

Nam iam tum ab intentatis illi verberibus latenter antidotum eam admouiſſe, ſed illo vinci, ac contrahi non poſſe, qui ab initio fuerat morbo impoſitus temporis modus: expectarent igitur dum is, hebdomadæ dies, eaque hora bis recurriſſet, qua præbitum eſſet venenum, certo enim tum ægram conualituram, ſaltem ab omni doloris ſenſu iri liberatum, ſola membrorum reliqua laſſitudine, in quo datam expectationem neutiquam fefellit, nam in illo ipſo, quem præſtituerat temporis articulo morbus eſt ſedatus.

Verum ſequenti nocte recruduit etiam acerbior, nam Veneficam, vt poſtea eſt compertum, adhibiti remedij pœnituerat, quòd videret paratam inde rationem ad ſe maleficij coarguendam, ac etiam indubitato teſtimonio obruendam, nam niſi ab ea venefica, quæ morbum fecit, tolli, aut ſedari vix poſſe certum eſt, vt ſupra docui in eorum legibus, ob idque ab illa repetitum iteratumque fuerat venenum.

Cū igitur poſtridiè filio prædictionis mendaciū obiectaretur, multa malitiosè muſſitans, hoc tantum dicere voluit, matrem, vt verberibus, quàm poſſent indigniſſimè acciperent, hoc enim vti aduertebat

vnicum

vnicum supereſſe contra eius tragiuerſationem remedium. Arreptā igitur, denuo duo Validiſſimi Ruſtici, non prius ceſſarunt vitium malleolis contundere, pedibus obterere, pulſare, agitare, ac denique in obiectum ignem detrudere, quàm fidem ſuam aſtrixiſſet, ſe ægrā eo ipſo die imò hora perſanaturam, quod & præſtitit, poſtquam pomum illi comedendum præbuiſſet, quod ante candidulo puluere videntibus nonnullis medicauerat ſic tandem facta abeūdi copia, vti de hoc illi ante data fides fuerat, in lictores, eam ad caſtri portam præſtolantes incidit; à quibus ex Iudicis, qui in eius vitam, moresq; inquiſiuerat, decreto comprehenſa, ac in uincula coniecta, de tota re, ſicuti hic habetur haud cunctanter confeſſa eſt, ac tandem igni vnà cum filio eſt donata.

Caſtinei menſe Iulio. 1586. Stephanum Noachum Madrenſem perpetui triennij morbus vſq; adeò exercuerat, vt res illi parum abeſſet ab inſania. Ergo deſperatus ab omnibus periclitatisq; in caſſum, quæ ſolers medicorum cura ſuggerere ſolet, remedijs tandem ad ariolos animum conuertit. Erat tunc temporis Cranuillei quidam præ cæteris eius artis fama clarus, ad illum præſentem præſens rem omnem defert, edocetur hoc ipſi malum ab ea muliere confectum fuiſſe, quam domum reuerſus vnà cum vxore colloquentem eſſet reperturus. Compararet igitur è lento aliquo ſarmento vinculum, quod eius collo ſtatim, ac coram eſſet, inijceret, minareturq; ferocius, ſe illi animam mox eſſe intercluſurum, ni labefactatam valetudinem iamiam reſtitueret. Ingreſſus domum, vetulam offendit vxori ad focum aſſidentem, huic nomen erat Pariſete Nouauillanæ, eam vti monitus erat, re, verbisq; quantum poteſt perterre facit. Illico eius genibus illa aduoluitur, veniam petit, ac ſartam tectam ab omni morbo valetudinem certo promittit, modo in ijs, quæ præſcriberet obſequi vellet, ea verò eſſe, quam primum ne grauaretur pirum, quod erat illi datura comedere, quod enim ſilicis inſtar durum primo contactu videri poſſit, id non ita eſſe, manu enim attrectatum, proinde emolitum iri, ac ſi bene coctum conditumq; eſſet, tum, vt ſe ſtatim lecto componeret, futurum enim, vt illico morbus ingraueſceret penè ad Interitum, accerſeret ob id è vicinia lectas Matronas duas, quæ illi ea nocte vigiliam ſuam traderent, harum peſſima præſentia ſe defendere parabat, ſi quid obijceretur mala arte factum, quo adeò grauis, diuturnusq; morbus tam facile, ac cibo abſciſſiſſet, neque enim huius, quod ad id ornabat quidquam palam facere decreuerat. conditionem nullam reiecturū ſe declarat Noachus, modo ex tam incommoda valetudine euaderet. Acceptum tamen pirum, primum negat morſu diuidi poſſe, vt quod planè eſſet ferreum, ſed dum hæc loquitur, ac paululum interim illud contrectat, ſenſit, non ſine admiratione in lanæ molitiem propè abijſſe. Eo igitur deuorato (nam erat guſtu inſuauiſſimum) ſtatim illi ſtomacus tanto ardore

dore conflagrare cœpit, quanto vix maiorem candentes carbones excitare potuissent; ergo in lecto properè collocatur, agenti animam haud ita dissimilis, adhibet trepida vxor, quæ secum ea nocte illum obseruarent, Matronas duas, quibus se tertiam bona illa vltro adijcit, vultu adeò ad mestitiam composito, vt præ illa fictè videri potuissent vxoris illius lachrymæ. Iam non indiligens vigilia ad mediam vsq; noctem processerat, cum Venefica clam espertas comites letheo suo puluere, ceu Mercurius aliquis, arctissimo somno complectitur, ac interea sublatum ægrum humeris transfert in proximam aream, ibique oblato immani vrso imponit. Tum repetitis spatijs sæpius vehit, ac reuehit ipsa quasi onere iniquiore opprimeretur non cessante ingemiscere belua, ea verò vox erat dolentis Dæmonis, quòd præter ingenium tali valetudinis beneficio operam suam accommodare cogeretur, sed eius tarditatem illa increpans magis, magisque, vt viam pergeret istis vrgebat verbis. Agedum ignaua, atque odiosa belua, nunc factis digna recipis tuis, quæ me primum ad hunc mulctandũ, vel inuitam impulisti; hæc à se audita trepidus sessor post magna fiducia testatus est. Inter hæc, experrectæ, quæ ad cubile pernoctabant mulieres, id vacuum nactæ, totam festinanter inuestigant, ac perscrutantur domum sicubi desideratum hominem reperiant, ac tandem solum cum sola Venefica in area offendunt, rogant ecque se inscijs, ita nudo, ac incomitato secedendi causa fuerit. an non aduertitis huc ea gratia à me pertractum, vt oletam faceret? sed nullis cum ea commutatis verbis hoc solum satagerũt, vt hominem tollerent, ac quàm citissimè in lectum reponerent. Verum dum id moliuntur vix omnes simul magno nixu reportando præstant, quod illa sola nulla difficultate asportando perfecerat. Porrò cum ea lex pacti præcipua fuisset, vt Noachus supradictis omnibus defunctus morbo penitus subleuaretur, & adhuc tamen doloris nonnihil superesset, causata est Venefica importunum mulierum aduentum, quo impedita fuerat, vt benè incœpta ad exitum perduceret, sed ad summum ferendã esse octo dierum moram, post quos sine vlla frustratione integra futura esset illi valetudo, quod & euenit. In his atque alijs multis manifesto deprehensa, tandem est in carcerem inclusa, cuius tamen ruptis vinculis custodiæ in curia euasit, & abijt.

✠✠✠

Post

Post multas impietates à Maleficis patratas, Dæmon tandem conatur eos ad interitum per ipsorummet manus inducere. Cap. XIII.

Doctrina.

OMnes quotquot fuerunt Dæmoni addicti, & in eius potestate illaqueati, fatentur adeò sibi esse apud eum inclementem, atque iniustam seruitutem, vt sępe in animum inducat, eos sibi manibus proprijs vitam exhaurire, siue per vulnus, siue per suspendium, siue per pręcipitium, siue per submersionem, vt tam insuaue Dæmonis iugũ excutiant, Et tam subita, ac repentina mors eius facinoris molitionem consequitur, vt nullum satis promptum ab occurrentibus impedimẽtum contra afferri possit, adeò Dæmon rem vrget, & properat omnẽ, quem in hoc adniti certum est, vt postquam ætatem ferè omnem per tot impietates, ac scelera traduxerunt Sortilegi, quantulum illius superest, id per vim sibi sua manu præcidant, ac sceleratissimam vitam tandem interitu sempiterno abrumpant, sic, vt quos viuos flagitijs, eos defunctos supplicijs Dæmon indesinenter exerceat. Verum miseris illis non est tamen idem perpetuo, qui modo dictus est vitę exitus, calamitatumq; finis. Sed vt est Diuini Pastoris ineffabilis benignitas, & cle-

& clementia abductas à lupo oues, sæpe ad ouile reuocat, denuoque cęlesti gramine pascit, ac recreat: Et ideo vt plurimum, cum sunt in vincula coniecti admissorum confessiones, non eo vsque differunt, dũ tormentis ab eis exprimantur, sed sponte, & cum magna animi alacritate exponunt læti, vt aiunt, sibi oblatam esse occasionem, qua possint leui miserrimæ vitæ dispendio tantam à se calamitatem æternum depellere. Neque enim ferit semper quodcunq; minatur arcus, nec semper est in manu Sathanæ, vt homines violentia sua, quo vult impellat. Vt tentet, hoc permittitur, vt præcipitet non ita. Hinc est q; non ipse desperabundos, vel in flumina conijcit inuitos, vel laqueis trabi annectit, vel cultris trucidat; sed tantum hortatur, vt id malè sani exequantur. His autem omnibus sæpe intercedit, qui imbecillitatem hominum miseretur Deus, modo hoc, modo illud præsidium pro sua sapientia opponens, vt exemplis patebit.

Exempla.

REfert Remigius vidisse se Sontis cuiusdam Sedenarij nomine cadauer, cui collum tantum religatum esset ad os in parietem, non adeò tenaciter defixum tenui ex indusio fasciola putrido stamine intertexta, genibus in terram penè inflexis, ac deuolutis, ad id positum, tam commodè sua anima fuerat defunctum, quàm si è trabe sublimi canabea, validaq; reste innixum pepẽdisset, ac carnifex aliquis haud insegniter operi manus admouisset, & plerique omnes, qui sic vitam deserunt simili celeritate, ac facilitate pereunt. *Lib.3.c.5.*

Hambachi in Germania inferiori in confinibus Flandriæ, in Ducatu Serenissimi Ioannis Gulielmi Ducis Cliuensis, & Iuliacensis: cum ibidem ego essem ratione curæ eiusdem Ducis, qui est maleficiatus; vocatus fuit Presbyter quidam Magus, Ioannes nomine, nonagenarius, qui præerat curæ animarum in oppido Archiepiscopatus Coloniensis Diœcesis, nomine Lanch: hic reddiderat dictum Principem per maleficia furiosum, pauidum, & formidolosum, pro vt ipse confessus est. Huic, triduo, antequàm fuisset vocatus à Principe, apparuit Dæmon in eius ædibus Lanchi, & monuit, vt nullo pacto iret ad Principem, qui breui erat missurus ad illum, quia timebat sibi. Cui Magus, quid ad te? volo ire quocunque mihi libuerit: Dæmon nihil subdidit his auditis, sed demissis femoralibus, vt retulit ipse Magus (induerat enim formam Nobilis viri cum seruo sibi adhærente) ostendit illi anum, & emisit crepitum fętoris adeò intolerabilis, vt per triduũ non potuerit Magus, adhibito thure, ac alijs odoriferis suffumigijs, fœtorem tam grandem sedare. Venit ad Principem nonagenarius iste Magus, & examinatus de maleficio, fatetur se, illum

male-

maleficio infecisse, inuocasseque tunc temporis Luciferum Dæmoniorum Principem in ijs caracteribus, in quibus erat maleficium, cõscribendis. Apparuit illi Dæmon in Turri secundò, in qua ipse dormiebat, ac in desperationem illum, eò quòd esset igni tradendus, propter delictum confessum, inducens; proprijs manibus, gladioloque suo, die Dominico mane, qui fuit 25. Septembris anni 1605. proximè præteriti ipse se iugulauit: Et quamuis vulnus gutturi inhærens, tantæ virtutis non esset, quo statim moreretur, nihilominus tamen Dæmon in ipso actu desperationis animam eius statim per vim arripuit, ad infernaq; deduxit, cum maxima omnium admiratione. Ego illum sic mortuum, & adhuc calidum vidi super fœnum iacentem; vt qui instar bestię vitam duxerat, etiam in bestiarum pabulo occideret; sic disponente Diuina Iustitia, quæ tribuit vnicuiq; iuxta opera sua; voluitq; Deus, vt qui nonagenarius vixerat Sathanicus, Sathanicis quoque manibus vitam clauderet.

Sandominici 5. id. Nouemb. 1586. Ioannetta Galea amplum de hoc testimonium reliquit, cum supplex à quęstore efflagitauit, ne meritas à se pœnas longius traheret, se enim eas æquissimo animo paratam luere, vt eam impietatem, quam summam in Deum admisserat citius posset expiare.

Serræ. 14. Cal. Febr. 1587. Nicolea Morelia, ab eo tempore, quo crimen suum iudici aperuit, non cessauit se beatam prædicare, quæ sic se vt antea posset Deo asserere ab omni Dæmonis seruitute liberam; Iamq; triennium perpetuum hoc sibi in animo fuisse facere, sed non potuisse, nè attentare quidem, adeò tenax est suæ prædæ hostis ille.

Haracuriæ 3. non. Februar. 1587. Catharina Latomia Marchensis non negabat, quin esset pro tantis suis flagitijs extremas pœnas merita, tum iudicis etiam summam indignationem; si quis tamen gratiæ locus superesset, hoc solum sibi adijci postulabat, ne mors vlterius differretur, quo se quàm citissimè sistere posset pro eius iudicis tribunali, in quo spem suam omnem positam habebat, sibi enim vel grauissimo operi iam esse animam.

Præneij prid. Cal. Augusti 1586. Idatia Miremontana obnixè iudicem rogabat, vt se quàm citissimè morti addiceret, neque enim etiam si vinculis absolueretur, liberum vnquam futurum, vt rescipisceret, ac ad meliorem frugem se reciperet, quòd Dæmoni fidem suam obstrinxisset, quam vti importunissimo creditori, quin exolueret, defugere non posset, quandiu in vita maneret.

Fresenij 3. idus Augusti 1586. Apolonia à Ereisen, morte sibi gratius nihil contingere aiebat posse, quo tandem sceleratissimæ suæ vitæ finem aliquem inueniret: neque enim ab iniuria, & maleficio, quoad viueret temperare posse, quod ad ea Dæmonem assiduum hortatorem haberet, cuius etiam mandatis, atque imperio nisi morte se exoluere non posset: crastinus igitur illi dies priusquam alius eas omnes miserias clauderet, viamque ad cœlestem patrem aperiret, ac patefaceret.

An-

Antonia Mercatrix, nihil se iam æquè cupere, quam vt citissimè viua in ignem ponatur, quòd id sciat se etiam iudice pridem merita. *Emelij 3. Cal. Iunij 1591.*

Desiderium Financium Mandrensem ob cumulatum patricidij sortilegium forficibus candentibus puniendum, ac deinde etiam viuum igni tradendum, Duumuirum Nanceianorum collegium grauiore sententia damnauerat. Id igitur, siue per Dæmonem suum sciuerat, quod alijs multis euenisse, & monstratum est, & demonstrabitur, siue ipse tam horribilis sceleris conscientia præsagiebat; statuit spontanea, ac voluntaria morte effugere. Ergo arreptum cultellum, quem forte custodia incautius in cista cum pane condiderat, in fauces quantum potuit adegit, atque ita interijt, & eodem anno in Lotharingia vltra quindecim fuerunt, qui sic vitæ suæ consuluerunt, vt se exemplo publico subducerent, verum ne horrore legentium animi perfundantur, de huiusmodi satis. vertam igitur sermonem ad ea quæ exitus meliores habuerunt. *Sandeodati prid. id. Iul. 1581.*

Ioanna à Banno spontanea confessione testatum reliquit nulla in re adeò importunum suasorem habuisse Dæmonem, quàm vt se, aut in puteum deijceret, aut in profluentem mergeret, aut reste implicaret, aut omninò quauis alia ratione perderet, dicique non posse, quàm in eo frequens esse cœperit, vbi præsensit illam iam iam comprehensione esse deuinciendam, vt qui videret bolum sibi è faucibus eripi, ac ne post quidem ab incępto destitisse, sed acrius, & maiori etiam studio, ac importunitate post iam comprehensionem vrsisse, vt id perficeret quoque factum minus defenderet difficultatis excusatione, ostēdisse in carceris angulo obscuro neglectam catenam, quam si vellet posset collo aptare, atque illa fauces sibi frangere; eoque iam res processerat, vt placeret consilium, sed hoc ad consummationem defuisse, quod nihil sese offerret vnde catena religaretur.

Annæ Drigeæ idem etiam persuadere conatus erat, nam cum flammarum, quarum erat cruciatibus interficienda, horrorem simul & exempli, quod editura erat, dedecus, atque infamiam coram oculis posuisset, tum facilè obtinebat, vt hæc morte voluntaria peruerteret, sed contra præsentis mali fuga, atque auersio quæ omnibus naturaliter inest, tum forte salutis animæ certissima amissio, quæ à perditissimis quibuscunq; etiam metuitur, animum in contrariam sententiam distrahebant; ergo illud consilium constanter reiecit, tale id erat, vt in superiorem carceris fenestram sese extolleret, vnde paratū ostendebat præcipitium. *Haracuriæ 4. idus Nouemb. 1585.*

Desiderium Guerardum cum nullis ad huiusmodi facinus rationibus adducere posset, hoc etiam ad suasionis cumulum adiecit futurum, si sic vim sibi inferret, vt euaderet in sibi similem Dæmonem, in cuius potestate futurum esset, quæ vellet agere, sed ne hoc quidem labefactare, ac à sententia dimouere potuit, si quidem tot eius antea *Venezalij 13. Calen. Nouemb. 1581.*

elu-

elusus dolis, cõsilia eius omnia suspecta habebat, in nullaq; amplius morem ei gerere certum erat, Cum dæmonis sit tantum persuadere, sed non impellere, iuxta illud Matthæi, si filius Dei es, mitte te deorsum.

Matt. c. 4.

Quos semel corripuit Dæmon, hos obnixè retinet etiam in tormentis constitutos ante Iudices, in interioribus sacrarijs, ac vbilibet. Cap. XIV.

Doctrina.

Vam semel potestatem aquisiuit in homines dæmon, tã obstinatè tuetur, ac retinet, vt ne constitutos quidem in vinculis manu sua mittat, opeque destituat; sic veluti strenuus pugil non conquiescit, neque defatigatur, dum superest certandi copia, atque occasio: nec prius vnquã destituit, quos semel habuit obsequentes, quam illi ipsi ceu agni lupo, fuerint erepti: quod etiam cum præsentit, ac coniectat futurum; sæpe vel prauis consilijs, vt cum ad suspendium, spontaneamq; mortem impellit; vel re, ac facto, vt cum collum ipse obtorquet, verberibusq; necat, vel aliqua alia via, quæ exitium afferat (si Deus nõ auertit) anteuertit, quod exemplis alibi est demonstratum; aut si ne hoc quidem licet, ingratum, iniucundumq; aliquid, si potest, facit, ne omninò innocuus abeat, quod etsi ita palam sit omnibus, vt otiosus videri possit, si quis de hoc fiat sermo, non pigebit tamen ad cognoscendas magis hostis nostri artes, nonnulla quædam describere. Nullus præterea est adeò sanctus locus, nullus adeò religiosus, quem hostis antiquus audax, & temerarius, violare, tentare, & perrumpere non tentet, dum prædam suam sectatur. Templa, Conciones, Anachoritarum cellas perlustrat, in ijs frequens est, & assiduus, nec mirum hoc cuiquam esse debet, quando ausus est se etiam inferre conuentui, quem olim suorum Deus celebrabat, vt patet Iob: & vbicunque sit, quibus vult se offert conspiciendum, ceteris autem ibidem stantibus, nihil cernentibus prorsus, vt patebit per exempla.

Iob cap. 1.

Exempla.

Blainuillæ 5. Cal. Martij 1587.

QVirinam Xalleã statim, ac in carcerem condita fuit Dæmon immisit, monuitq; non euasuram illinc, nisi quæstionum tormentis

tis durissimè exagitatam, atq; examinatam, feret modo tacita exigui temporis dolores, certam post adesse libertatem, se interim vbi res postularet, non defuturum, atq; vt is prædixerat, ita illi non multo post euenit, nam dũ in tormentis erat, ac valde ijs premebatur, ille se eius reticulo crinali submisit, non cessans, addere animũ, ac spõdere iam iam adesse cruciatuum finem; ac si fortè eos paululum, vt intermitteret tortori quæsitor innuebat, id ille præuertens ceu à se factum, miseræ illi prænunciabat; sed cum iam nullus esset dolorum modus, & amplius tolerari ne à fortissimo quidem possent, erũpens illa. Amouete me hinc, ait, satis verborum hic mihi meus dedit perfidus, en parata sum verum fateri, & sic à dæmone, quem disertis verbis prius abiurare iussa est, libera, ordine rem omnem ab eo, quo se illi addixerat die recensuit.

Eodem loco, & Anno; Anna Xellea non absimile huic factum totidemq; ferè verbis recitauit, nisi quòd non crinibus, sed imis faucibus Dæmonem suum cum torqueretur, occlusum habuisse se dixit, nimirum quo facilius loquuturę uocem inhiberet, si fortè per doloris impatientiam admissum fateri vrgeretur; nec ea res suo iudicio illos fefellerat, qui tum præsentes affuerant: aduerterant enim fortè fauces in eum tumorem excedere, vt mentum ipsum sua elatione propemodum adæquare viderentur, tum adeò liuore decolorari, vt facilè intus angorem inesse maximum conijcerent.

Claudia Simoneta, quæ obijt per ignem sortilegij damnata, præter plerasq; alias quarum nomina, nunc non memini, vna cum Antonio filio obseruauit, inquientes sibi circa tempora obseruatum fuisse muscæ specie dæmonem cum in carcerem ducerentur, ac diligenter monuisse, ne se ipsi intentati criminis manifestos sua confessione facerẽt, quamuis exquisitis tormentis ad id vrgerentur; confessos enim, certissima, ac sæuissima supplicia manere, contra si linguam continerent, futurum vt propediem salui, incolumesque euaderent. *Castelleti 3. Calen. Octobr. 1588.*

Eandem silentij necessitatẽ Francisca Fellæa sibi à Dæmone allatã memorauit, ac ꝑterea ita occlusas ad uocẽ iudicis aures habuisse, cũ is primum illã interrogaret, ut nihilo plus audiret, q̃ si is nihil oĩno loqueretur, sed tandẽ superata incantatione, ac veritate à se tormentis expressa, non cessasse ab eo tpe dæmonẽ de nece illi minas intendere: ob id rogabat illa, ne se incomitatam relinquerent, præsertim de nocte, cuius solitudo maximè esset opportuna illius iniurijs. *Pangei. 5. Id. Nouembr. 1584.*

Eodem loco, Anno 1587. Franciscus Fellęus, cum è capitis iudicio, bis celata veritate, ac superatis tormentis emersisset: tertio delatus, ac in noxa deprehensus, seras quidem, sed graues sceleris pœnas confessus tandem exoluit. Imò non defuerunt alij, qui vim quæstionis perferrent inconfessi, ac cum iam è reis essent eximendi, celatum eo vsq; crimen suum detegerent.

L Huius

Huius rei fidem fecit Margarita Valtrina, quæ cum horæ ſpatium integrum in carnificum acerrimis tormentis manſiſſet, nec ob id durius in ſe quidquam eſſet loquuta, tandem iam dimittenda accerſiri voluit Iudicem, apud quem primum obſtinationis ſuæ precata veniam, à capite vti eam dæmon ineſcaſſet, ac deinde per omnia flagitiorum genera exercuiſſet, enarrauit.

Blainuillæ 17 Calen. Febr. 1587. Non eſt memoratu indignum, quod eodem anno Alexiæ Belhotiæ idem facere cupienti contigit, ſtupentibus præ admiratione, qui tum aderant omnibus, cum enim ad eiuſmodi ſpontaneam confeſſionem ſe accingeret, ac à dominica oratione, vti mos eſt Chriſtianis auſpicaretur, in murum, quem poſt ſe habebat, auerſa ruit tanto impetu, vt pro mortua iam multis tollenda videretur. Sed paulatim ad ſe rediens, ac deliquij cauſam rogata. Non videtis, inquit, ſub lecto proſtratum carnificem, qui me modo faucibus comprehenſam penè præfocauit? En etiam, vt terrorem vultu minaciter obijcit, atque quantũ poteſt, inhibet, ne de ſe verbum vllum dicam. Nec me nunc quidem primum à verò dehortari tentat, nam iam cum torquerer, in aurẽ ſiniſtram ſe pollicis inſtar intulit, monens ſedulo, vt linguam temperarẽ, nec vinci me ſinerem exigui temporis non admodum vehementi dolore.

Lib. 3. ca. 11. Sequentia refert Remigius his verbis, quæ ipſe præſens vidit. Veneficam quandam (cui vulgus Aſinariæ nomen ab aſinario marito fecerat) ſic premebam dictis teſtium, vt iam tergiuerſationi locus nullus ei relinqueretur. Itaque ob id ſe comparauerat, vt admiſſa omnia ſua velle patefacere videretur, cum illi in vultu color ſubito immutari, oculi in aduerſum carceris angulum cum ſtupore defigi; oratio, mens deniq; ipſa cœpit excidere. Peto, quiſnam ipſam morbus adeò repente inuaſerit, reſpondit, ex illius anguli ſuperiore parte videre ſe Magiſtellum ſuum manus ſibi ferociter oſtentantem quales habent cancri bifurcas, ac dentatas, iamq; in volaturo ſimilem apparere; eò oculos conuerto; pergit illa obnixè, intento etiam digito demonſtrare: nihil aduerto: iubeo tamen præſenti eſſe animo, multa, & ſecurè, & confidenter in Magiſtelli illius contemptum præfatus; ex eo igitur timore iam ſe collegerat, ac pergebat de ſe narrare, quæ ante incęperat, cum denuo ex alio angulo prominentem illum enormiter aduertit, mutata iam perſona, vti qui ſcęnæ alicui ſeruiunt, ac certis cornibus inſtructa fronte, quaſi eam illico eſſet impetiturus, ſed rurſum deriſus, ac etiam conuitijs proſciſſus abijt, nec ab ea deinceps viſus eſt, vti ipſa iam iam ad rogum profectura declarauit: alia exempla ſacrarum ædium, & clauſtrorum alibi ſunt demonſtrata, & demonſtrabuntur adhuc.

Summarium omnium ſcelerum Maleficorum paucis contentum. *Cap. XV.*

SEbaſtianus Michael in pneumalogia refert hoc exemplar ſententiæ latæ Auinioni anno 1582. vt paucis concludat enormiſſima Sagarum, & Maleficorum, ac horrendiſſima eorũ flagitia. Sententia.

Viſis proceſſibus coram N.N. contra nobis conſtitutos reos accuſatos, & delatos, quibus tam per veſtram, & quorumlibet veſtrũ relationem, ac propriã confeſſionẽ, iudicialiter coram nobis factam, atq; ſæpius repetitã, iuramento veſtro medio, quã per teſtium depoſitiones, eorumq; accuſationes, & alias legitimas probationes, ex dictis, actis, & proceſſu reſultantes nobis legitimè conſtitit, & conſtat, quòd vos, & veſtrum quilibet, Deum noſtrum omnium creatorem, & opificem, vnum, & trinum abnegaſtis, & immitem Diabolum, hoſtemque antiquum humani generis coluiſtis, vosq; illi perpetuo deuouiſtis, & Sacratiſſimo Baptiſmati, & his, qui in eo fuerant ſuſceptores leuãtes, & proparentes: veſtræq; parti paradiſi, & æternę hæreditatis, quã pro vobis, & toto genere humano Dñs noſter Ieſus Chriſtus ſua morte acquiſiuit, corã præfato Cacodæmone in humana ſpecie exiſtente ab renunciaſtis; infundente ipſo rugiente Diabolo denuo aquã, quã accepiſtis veſtro vero mutato nomine in ſacro Baptiſmatis fonte vobis impoſito; ſicq; aliud commenticium nomen vobis imponi fictitio baptiſmate paſſi eſtis, & accepiſtis; atq; in pignus fidei Dæmoni datæ veſtimentorum veſtrorũ fragmentum, & particulam illi dediſtis, & vt à libro vitæ vos deleri, & obliterari pater mendacij curaret: ſigna veſtra propria manu, ipſo mandante, & iubente, in reproborum, damnatorum, mortiſq; perpetuæ libro nigerrimo ad hoc parato appoſuiſtis, & vt ad tantã perfidiam, & impietatem vos maiori vinculo deuinciret, notam, vel ſtigma cuilibet veſtrum, veluti rei ſuæ proprię, iuſſit, & illius mandatis, & iuſſis iureiurando ſuper circulo (quod Diuinitatis Symbolum eſt) in terram ſculpto (quæ ſcabellũ pedũ Dei eſt) per vos; & quẽlibet veſtrum præſtito, vos obſtrinxiſtis, ſigno Dominico, & cruce cõculcato; & illi parendo, adminiculo baculi, quodam nefandiſſimo vnguento ab ipſo Diabolo vobis præſcripto illiti, & cruribus poſiti, per aera ad locum cõſtitutũ intẽpeſta nocte, hora malefactoribus cõmoda, ſtatutiſq; diebus ab ipſo tentatore portati, & trãſlati fuiſtis, ibiq; in cõmuni Sinagoga plurimorũ Maleficorũ, Sortilegorũ, Hæreticorũ, Faſcinariorũ, cultorumq; Dæmonum, accenſo igne tetro, poſt multas iubilationes, ſaltationes, comeſſationes, compotationes, & ludos in honorẽ ipſius præſidentis Beelzebub Principis dæmoniorũ, in formam, & ſpeciẽ fœdiſſimi, & nigerrimi hirci immutati, vt Deũ te, &

Apoſtaſia cõſummata.

Transfugium.

Sacrilegium.

Lignũ ſub cruribus poſitum.

verbis adorastis, & ad illum complicatis genibus supplices accessistis, & candelas piceas accensas obtulistis: & illius fędissimum, ac turpissimum anum (proh pudor) summa cum reuerentia ore sacrilego deosculati estis: illumq́; sub veri Dei nomine inuocastis, ac illius auxiliũ: Et pro vindicta in omnes vobis, vel infensos, vel petita denegãtes exercendo efflagitastis: atq; ab ipso edocti, vindictas, Maleficia, fascinationes, tum in humanas creaturas, tum etiam in animalia exercuistis: atq; homicidia infantium quamplurima commisistis, imprecationes, ablactationes, tabes, & alios grauissimos morbos ope iã dicti Sathanæ immisistis: infantesq́; per uos, nonnullis etiam sciẽtibus tantum, & annuentibus arte iam dicta malefica oppressos, confossos, & interfectos fuisse, ac demum in cimiterio sepultos noctu, & clã exhumastis, & in sinagogam prædictã, fascinariorũ collegium portastis. Deniq; dæmoniorum Principi in solio sedenti obtulistis, detracta, & vobis cõseruata pinguedine, capite, manibus, & pedibus abscissis, trũcumq́; decoqui, & elixari, & interdum assari curastis, iubenteque, ac mandante præfato patre vestro comedistis, & damnabiliter deuorastis. Mala deniq; malis addendo, vos viri cũ succubjs; vos mulieres cũ incubis fornicati estis: sodomiam veram, & nefandissimum crimẽ miserè cum illis tactu frigidissimo exercuistis, & quod etiã detestabilissimum est, augustissimum Eucharistiæ sacramentum per uos in Ecclesia sancta Dei, aliquando sumptum, iam dicti Serpẽtis à Paradiso eiecti præcepto in ore retinuistis; illudq́; in terram nefariè expuistis, vt cum maiori omnis contumeliæ, impietatis, & contemptus spẽ, Deum nostrum verum, & sanctum dehonestaretis, ipsum verò Diabolum, eiusq́; gloriam, honorem, triumphum, & regnum promoueretis, atq; omni honore, laudibus, dignitate, authoritate, & adoratione honoraretis, decoraretis, & honestaretis. Quæ oĩa grauissima, horrendissima, & nefandissima, sunt directè in omnipotentis Dei omnium creatoris contumeliam, & iniuriam: quam ob causam: Nos Frater Florus.

Idolatria perfecta.

Vindicta in homines & alia animantia.

Sepulcrorum violatio.

Fornicatio.

Sodomia vera.

Sacrilegium.

Dæmon decipit, & seducit per falsas reuelationes, siue apparitiones. Cap. XVI.

Doctrina.

CIRCA reuelationes, seu visiones plurima sunt consideranda quo ad personam videntis, vt detegatur error à veritate. Primò consideranda est fides illius, an sit sincerè catholica; quia non est credendum reuelationibus Dæmonicolarum, vel hæreticorum, sicuti fuit Anno 1601. in Oppido Gretij, duo, Maritus, & vxor, qui penes se solos ecclesiam remansisse incolu-

incolumem pertinacissimè iactabant, ideo communes liberos pater baptizabat, mater patrini more spondebat. Hi mundum illo anno periturum prædicebant; sed eorum morte suspensi interitum mundi præuenere.

Secundò, videndum est, an sint personæ arreptitiæ, quia harum reuelationibus, vel prophetijs nihil credendum; delusos à quadam multos tradidit Firmilianus, ad B. Cyprianum. *Extat inter Cypr. Epist. nu. 75.*

Tertiò, num fidei sinceritatem, vitæ, ac morum integritas, virtutesq; cõmendent, an verò vitia, & imperfectiones notabiles eam dehonestent: ideo non credendum superbis, ambitiosis, impatientibus, carnalibus, ebriosis, iram fouentibus, odia exercentibus, dissidia seminantibus, vel alios diffamantibus: nec etiam hypocritis, qui singularia quædam affectatę deuotionis, & pęnitentiæ signa, per superiores ecclesiasticos non approbata, ostentant.

Quartò, consideranda corporis constitutio, nam si valetudo parũ firma; si præferat redundantiam bilis atræ; si habitus corporis inedia, vel insomnia plus æquo deformatus: si sit cerebro lęso, vel nimis apprehensiuus, aut imaginationis turbidæ, & æquo vehementioris; quia tales, vt dici solet, etiam vigilantes putant se videre, audire gustare, quæ nec gustu, nec auditu, nec oculis percipiunt, talibus Dæmon facilè imponit, quia falsarum rerum imaginibus obuersantibus tenaciter adhærent, & assentiuntur.

Quintò, nec ætatis, nec sexus differẽtia negligenda est, nã si caduca sit ætas, delirij periculum est, si puerilis, leuitatis, & morbi imaginosi, quia humidiore, q̃ par est sunt pueri cerebro, & pleni vaporibus, qui paruo negotio cõmouentur: quare per eos, vt aptiores suis conatibus, olim dæmones amabãt oracula fundere. De fęmineo sexu cõstat hunc esse suspectiorẽ, vt notat Io. Niderius. in 1. præcep. c. 11. q. de diuinat.

Sextò, considerare oportet, vtrũ sit in spirituali exercitatione persona veterana, an verò nouitia tantùm; an aliàs Diabolus eam sic decipere conatus fuerit, aut deceperit; an quæ illi aliàs reuelata vera fuerint: item quæ vera; quæ falsa fuerint. Si fuerit tyro, dubitandum de fraude, quia iuxta Gersonem nouitius feruor citò fallitur, si caruerit regente, præsertim in adolescentibus, & fęminis, quarum est ardor nimius auidus, varius, effręnis, ideoque suspectus. Hoc indicio Franciscus Picus detexit falsitatem cuiusdam reuelationis, visionisq; post & alia indicia accesserunt, vt quòd vana quædam bonis mixta, Diabolus in forma Christi Domini cœpit suadere. *Lib. 9. de prænot. c. 3.*

Dixi superius, q sexus ratio est habẽda, quia si cętera sint paria, plus fidei virorũ reuelationes merẽtur, quia cũ sexus fęmineus sit imbecillior, naturales vel dæmoniacas suggestiones plurimũ habet pro Diuinis. Sũt etiã fœminæ naturæ humidioris, & viscosioris, humidum verò facilè commouetur, & varias figuras percipit, ęgrius autẽ, ac serius,

 à motu

à motu cessat, ideo mulieres citius imaginantur, sed viri minus pertinaciter imaginationes fouent, & cum illæ minus ratione polleant, minus etiam prudentiæ habeant, procliuius est dæmoni eas similitudine falsa, & apparente decipere.

Insuper, considerandæ fęminæ in earum moribus præcipuè præter lasciuiam, luxum, auaritiam (vt notat Apolonius) vtrum garrulę sint, vagæ, criminatrices, laudis cupidæ, aut cerebrosæ, & quæ se in docendi, vel prædicandi in Ecclesias, aut sacramentorum administrationes contra doctrinam Apostoli, ingerant. Nam quæ sunt huiusmodi, non se ipsas duntaxat fallunt, sed & viros eruditos tandem, si nimis illis credant, in præceps trahere consueuerunt, vt patebit per exempla.

Exempla.

Iosephus à Costa de nouissim. tēporibus lib. 2. c. 11

FVit in Peruensi Regno vir magni pro illo tempore ingenij æstimatus, doctus Theologus, ac Theologię professor, idemq; catholicus, ac pius diu habitus, & penè tunc huius orbis miraculum. Is familiaritate muliercula cuiusdam, quæ se edoceri ab Angelo magna quædam mysteria iactabat, quæq; extra se interdum rapiebatur, aut rapi simulabat, velut altera olim Philumene, aut Maximilla montani, ita deuinctus est, vt illam de summis Theologiæ quæstionibus sæpe consuleret, in omnibus pro oraculo haberet, magnis reuelationibus plenam, & Deo valde charam prædicaret, satis alioqui sordidam, & perexiguo sensu præditam, nisi ad instruenda mendacia. Igitur, siue à Diabolo corriperetur (quod est facilius credere) cum eiusmodi estasim pateretur, siue callidè eam fabulam simularet (quod nonnulli viri prudentes existimarunt) ille Theologus, quod à muliercula magna, & mira de se audiret, ac multo grandiora futura conciperet, libenter ei se discipulum addixit, cuius patrem spiritualem agebat. Quid plura? eò abductus est homo, vt miracula facere tentaret, & fieri sibi persuaderet, cum miraculi vestigium, ne tenuè quidē extaret, ob hæc, & quòd propositiones aliquot ab illa prophetissa accepisset, à sensu catholicæ Ecclesiæ alienas, à Sanctissimæ Inquisitionis Iudicibus toto Regno stupente comprehensus est, ibi per quinquennium ferè auditus, toleratus, examinatus, ac tandem patefactus est homo omnium superbissimus, ac insanissimus; Cum enim Angelum sibi Diuinitus datum, à quo omnia quæ vellet disceret, ac deinde summa Dei ipsius familiaritate, ac immediato colloquio se positum pertinacissimè dissereret, in eas nugas delatus est, quas nisi ab homine prorsus mentis emotæ dici nullo modo sibi quisquam persuadeat. Erat verò ille tam integro sensu, quoad cerebrum attinet, vt mihi integrior non sit. Itaque, & serio affirmabat, se, & Regem futurum, &

Pontificem ſummum Sede Apoſtolica ad hæc regna tranſlata: conceſſam quoque ſibi ſanctitatem ſuper omnes Angelos, & cęleſtes choros, atque omnes Apoſtolos, quin etiam oblatam ſibi à Deo vnionem hipoſtaticam, ſed ab ipſo non eſſe admiſſam; datum quoque ſe Redẽptorem orbis quoad efficaciam, vt ipſe loquebatur, quòd Chriſtus ſolus quoad ſufficientiam fuiſſet. Omnem ſtatum Eccleſiaſticum abrogandum, leges verò alias, ſe editurum faciles, & apertas, ſecundum quas cœlibatus clericorum tolleretur, multitudo vxorum concederetur, confeſſionis neceſſitas excluderetur: hæc atque alia tanta contentione affirmabat, vt nos teneret attonitos, quòd homo talia ſentiens, non inſaniret. Denique diu euolutis illius geſtis, & pluſquam centum & decem propoſitionibus hæreticis, aut à ſana doctrina Eccleſiæ alienis, condemnatis, iuſſi ſumus, vt habet de more ſacrum illud Tribunal, cum homine diſputare, ſi forte ad veritatem, & fidem hominem reuocare poſſemus; conuenimus cum ipſis Iudicibus, & Epiſcopo Quitenſi tres alij. Eò introductus homo, ea libertate, & facundia perditiſſimam ſuam cauſam defendit, vt ego in hodiernum diem etiam admirer, eò adigi poſſe mentis humanæ ſuperbiam. Profeſſus eſt doctrinam ſuam non poſſe monſtrari, niſi Diuina Scriptura, & miraculis, quòd eſſet ſuperior omni humana ratione: Scripturæ autem teſtimonijs longe ſe apertius, & efficacius explicaſſe, & probaſſe, quam probauerit Paulus Ieſum Chriſtum fuiſſe verum Meſſiã. Miracula autem ſe perpetraſſe plurima, eaq́; tanta, vt Chriſti Reſurrectio non fuerit maior, nam & ſe veriſſimè eſſe mortuum, & reſurrexiſſe, atque id euidentiſſimè (aiebat ille) eſſe oſtenſum. Scripturas verò proferebat memoriter, cum nullum librum haberet (atque ipſo etiam Breuiario eſſet ſpoliatus) ex Prophetis, ex Apocalipſi, ex Pſalmis, & alijs locis, tot, & tam longas, vt vel memoria eſſet admirationi; eas verò ita ad ſua commenta adaptabat, ita allegorizabat, vt quiſquis vel rideret, vel fleret. Poſtremò ſi miraculis rem agere nobis placeret, ſe libenter ea ſtatim exhibiturum. Hæc ita dicebat homo, vt vel nos inſanos putare videretur, vel ipſe inſanire, nam & per reuelationem ſibi innotuiſſe iactabat Sereniſſimum Ioannem Auſtrię bello nauali à Turcis eſſe ſuperatum, & Regnum Hiſpaniæ à Philippo inuictiſſimo iam penè amiſſum, & Concilium Romæ habitum, vt de Gregorio XIII. deponendo, & alio ſubrogando ageretur, quæ ideò nobis ſignificaret, vt quoniam erant nobis certis nuncijs nota, ſciremus ei, nonniſi Diuinitus innotuiſſe, & cum eſſent omnia adeò falſa, vt amplius eſſe non poſſent, ab illo tamen aſſerebantur vt notiſſima nobis. Denique, cum nihil profeciſſemus per duos dies diſſerendo, & ad publicum ſpectaculum eſſet cum ceteris, vt in hiſpania fieri ſolet delatus, intuebatur ſemper in cœlum, ignem in Inquiſitores, & omnes graſſaturũ cœlitus expectans, vt illi erat pollicitus diabolus,

bolus, atque ignis quidem nos nullus ex alto corripuit, illum verò, & Regem, & Pontificem, & Redemptorem, & Legislatorem, ex imò flamma rapuit, atque redegit in cineres. Hactenus Iosephus.

Surius 1. Iunij. Legitur quòd B. Simeon Monachus Treuirensis in verticem montis Synai iussu superiorum missus fuit ibi habitaturus: nocturnis horis illi Dæmon in Angelica specie apparuit, & vt missam celebret hortatur. Ipse nec planè dormiens, nec perfectè vigilans contradicit, non debere sine presbyterij ordine aliquem hoc ministerium implere; contra inimicus instat, se Dei legatum esse, Christum hoc velle, nec decere sanctum locum ministerio tali diutius priuari. Renitentē ergo, & contradicentem, adiuncto sibi consortio alterius Dæmonis, de lectulo educunt, ante altare iam vigilantem statuunt, alba induūt, de stola vtrinque altercantur: hostis more presbyteri, Simeon more diaconi contendebat sibi imponi debere. Tandem Dei famulus ad se reuersus, virtute orationis, & signo crucis inimicum repellit, seque delusum ingemiscit.

Surius 6. Iunij. cap. 27. Inter Religiosos Præmonstratenses fallax ille spiritus considerans quosdam idiotas, & sua illos quondam recognoscens fuisse vascula, in quibus suæ quieti, & voluptati indulgere consueuisset, ita illos falsa suæ illusionis sapientia repleuit, vt qui prius in libris vix legere nouerāt, iam ex libris magna quędā dicerent, & de futuris prophetando maiora, & stupenda prædicerent. Danielis deniq; vnus ex eis prophetiam se scire asserebat, & de ea quædam duce mendacio loquebatur, vbi de quatuor, & septem, & decem cornibus, & Regibus propheta scribendo inducit, & de Antichristo, in quibus iā simpliciores quosque attentos reddiderat, & si fieri posset etiam ipsum Dei hominem, & Venerabilem Abbatem Simonem Sancti Nicolai in errorem induxisset, iam enim eo vsque progressa erat eius arrogantia, vt ipsis assidentibus, etiam in capitulo sermonem facere auderet, & qui vidit, & audiuit præbet huius rei testimonium: & hoc signum eius, quia de sermone profert initium. Erat enim hic sermo. Estote fortes in bello, & pugnate cum antiquo serpente. Hæc spiritus ille mendax per organum illud suum proferebat, sed ad veritatem, quæ sequitur, videlicet, & accipietis regnum æternum, haud quaquam procedere nequam valebat; Porrò cum ab auditoribus veritatis, & dulcedinis fallax ille spiritus se ex parte deprehēdi cerneret, vt est mirè artifex, maiori arte ad alia fallendi genera se conuertit, vt quia manifestè operationi intentos non poterat subuertere, saltem contemplatores quoslibet auerteret à contemplatione: nam idem ille Clericus laboris huius minister, subita quadam, & grauissima infirmitate corripitur, & qui prius de visibilibus responsa dabat, iam in cœlum os suum ad inuisibilia, & ineffabilia promenda ponere non verebatur, concurrunt fratres, vt consuetum est ad inungendum eum, cōcurrunt ad ea, quæ

dicebat

dicebat audienda, de se quidem magna, sed de pluribus circumstantibus asserebat maiora: de se, quòd eodem vespere, aut futurus esset cum Angelis in cęlo, aut staret sanus cum cęteris fratribus in choro: de alijs verò, singulorum considerans habilitatem, quasi prophetando, & augurando dicebat; Hunc cum nuper in Ecclesia ad superiora raperer, vidi ad æternitatem vocatum, & sic de alijs varia.

Attende hic lector gradus superbiæ, quando Idiotas sibi eligit Dæmon, & facit videri doctos; deinde facit illos scripturam interpretari, & etiam coram maioribus disserere in locis, vbi tacendum.

In Belgio paucis iam annis elapsis, cum in vna Vrbium Hannoniæ Religiosa quædam credita Energumena, & adducta ad Superiorem eiusdem ordinis, vt exorcizaretur, dum res in longum abit, & illa vocibus diuersis successiuè loqui incipit, quarum vna tenuior se Deum Christumque Dominum nostrum fingebat, alia Dæmonem crassior imitabatur: hac multa palam impia effutiebat illa, quædam ad pietatem (vt videbantur) pertinentia, ita creditum à quibus minimè decuit, in illa modo Iesum, modo diabolum loqui. Sic periculi plena, & fallaciæ res eò progressa est, vt muliercula solemni ritu, quasi per eam Christo loquente, hostiam incruentam, prolatis verbis canonicis consecrare auderet (& proh dolor) pij, sed vel indocti, vel incauti consecratas (execratas potius dicendas) ab hac sacerdotissa (non tamen secundum ordinem Melchisedech) azimas panis eulogias acciperent, & tanquam verum Domini corpus, allatis, & prælatis cereis in altari collocarent, & venerarentur. Duo tamen hic erant imposturæ indicia; tum quòd erat Energumena, tum quòd auderet Sacerdotale, ac virile officium vsurpare: Sed Domine libera nos à similibus.

Ribadeneira lib. 5. c. 10 in tractat. de B. Ignatio.

Ex superioribus exemplis duobus conuersationis muliercularum fictè sanctarum, en quales fructus sunt pullulati: addam hoc loco tertium succinctè, de quo testis ipsemet Tertull. Sui tēporis doctissimus, qui dum visionibus muliercularum (vt ille qui de animæ quantitate, ac colore) confidit, immemor eorum, quæ doctissimè, & verissimè cōtra hac ipsas scripserat, in absurdissimos errores dilapsus est.

Lib. de anima. c. 6.

Exemplum subdit Franciscus Bencius sic. In Oppido quodam suburbano prope Aronam, ad triginta mulieres Dæmone agitantur, omnes ferè virgines, infimæque conditionis, eæ præsertim, quæ sunt voto virginitatis astrictæ, mirum has quibus dolis circumueniat, quibus artibus oppugnet, varias inducit formas, vt alliciat ad nefanda, vt deterreat ab honestis; assimulat modo personam, & pietatē Monachi, & quod audire aures horrent, ipsiusmet Christi crucifixi hortantis ad Impia; quin & Vrsum, Leonem, Serpentem impetū facturus in virgines hianti ore, & deuoraturus vno haustu: minacē etiam militem cū sclopo parato, & instructo iam iamq; extruso pernicialem glandem

Ex annuis litter. prouinc. Mediol. anni 1590.

cum

cum flamma, tonitruque, nisi extorqueat ascensum, sed simplicitas virginum vincit omnem astutiam Deo nixa. Magna omnino earum fides, ecq; clipeo ignea nequissimi tela extinxere; è plurimis narrationes duæ reponentur. Ex earum numero, quædam nobilibus orta parentibus, & molliter educata, cum haberet aliquando noctem infestam à Diabolo insidiante, stratum deserit, & hyeme licet media, ac tempestate perfrigida in nudo pauimento nuda dormit, cum cresceret nihilominus flamma (vt magnum incendium aqua ingesta) clam cubiculo egressa in hortum secedit, ibiq; magni emulatione Francisci, quem eadem factitasse acceperat, corpus proiecit in aggerem niuium, tandiuq; peruolutauit, obstrepente licet Dæmone (qui ab ea videbatur) & dentibus frendente, vt internum ignem externo frigore restrinxerit. Alteri item Dæmon noctu se ostendit imagine B. Vrsulæ crucis vexillum præferens cum multarum virginum comitatu, atque ita loquutus est. Videt Deus amatque tuum istud studium tuendæ pudicitiæ, sed quoniam difficilè admodum est, in paterna domo in tanto strepitu occursantium, & periculorum obiectu, non contaminari mentem aliqua ex parte, nos allegauit, vt te duceremus in Cœnobium sacrarum virginum, omissis curis omnibus ipsius numini studiosè famulantium. Hæc Virgo Deo aspirante, cum verens diaboli insidias, dexteram duxisset manum à capite in pectus, moxque à sinistra produxisset in dexteram, vt efformaret crucem, se talibus visis, tantoq; honore indignissimam esse profitetur: neque verò vobis habeo magnam fidem, timeo, & in speciosis consilijs fictos dolos, quòd si Dei legatione fungimini, has Sanctorum Reliquias (habebat enim illas ad collum alligatas) humiliter veneramini. Mirum dictu, procubuerunt in genua Laruæ venerabundæ, & tanto magis vrgent, vt maturet profectionem: At illa, mihi non licet quidquam grauius statuere patris mei spiritualis iniussu, neque ad eum ire decet nocte intempesta, conuenite vos illum, & exponite mandatum Dei, vbi diluxerit ego accedam, & vtar consilio illius: hoc responso Dæmones abiecta omni simulatione, in suas se tenebras abdiderunt, cum fremitu in irridentem puellam, quòd lingua solum bellarent, gratiasque Deo suppliciter agentem, contumelias & probra certatim ingerentes. Quid hac Virgine sapientius? sed decebat illam nimirum vera sapientia, cui se pudicitiæ zona colligarat.

Addam singularis cautelæ exemplum, quo docemur, nihil tutius esse, quam timere suum sequi iudicium, aut ab obedientia maiorum vllius reuelationis etiam certæ fiducia recedere. Genebaldus Laudunensis Episcopus per incautam cum vxore, quam deseruerat familiaritatem ex bono principio ortam, tandem quæ humana fragilitas est, cum ea corpus miscuerat, sed postea ad cor reuersus, & B. Remigio Remensi confessus, in angustissimum locum instar sepulchri reclu-

Apud Suriam. 13. Ianuarij.

sus

ſus fuerat, vbi cum ſeptem annis pœnitentiam aſperrimam egiſſet, ſeptimo anno in vigilia Cęnæ Domini, cum idem Genebaldus in oratione Domini pernoctaret, & ſeipſum defleret, circa mediam noctem Angelus Domini cum magna venit ad eum luce, in oratoriũ vbi pronus iacebat, & ait ad eum. Genebalde exauditæ ſunt pro te orationes patris tui Remigij: ſuſcepit quoque Dominus pœnitentiam tuam, & dimiſſum eſt peccatum tuum. Surge, & hinc egredere, facq; Epiſcopale officium, & reconcilia Domino pęnitentes criminibus ſuis. Genebaldus autem nimio terrore perculſus reſpondere nihil potuit; tũc Angelus Domini confortans eũ ne timeret, hortatus eſt, ſed vt gauderet in miſericordia Domini ſibi collata, qui animatus dixit ad Angelum, non poſſum hinc egredi, quia Dominus, & pater meus Remigius clauem huius oſtij ſecum habet, quod & ſigillo ſuo ſignauit: & Angelus ad eum, ne dubites inquit, ego ſum à Domino miſſus, ſicuti patet tibi Cœlum, ſic & oſtium iſtud patebit, & ſtatim ſaluo ſigillo, ac cera, oſtium illud apertum eſt. Ecce veræ viſionis indicia, prius perturbatur, poſtea conſolatur, verum, ac apertum miraculum ſigilli, & ceræ integritas.

Vah, quam contraria fuit illa Gãdenſis Virgo noſtris temporibus: miſella diu vacauerat orationi, & ſacramenta frequentarat, ſed vel non ſatis exercitata, nacta fuerat confeſſarium, vel ſi nacta, ei ſua ſecreta ſpiritualia non pandebat, vel bene monenti nõ credebat, quidquid horum fuerit, paulatim varijs reuelationibus eam Diabolus ſuperbiæ ſpiritu inflauit, tandem perſuaſit, meritis reliquis parem eſſe Virgini Mariæ, deeſſe fęcunditatem iunctam virginitati illibatæ, ſi pergat id quoque conſequuturam. O' Vafrum commentum, & muliebri ingenio accommodatum, iam illa ſe confeſſionis indignam nõ eſſe rebatur, itaque per annos aliquot eam intermittens, non abſtinebat tamen à ſacra communione. Quid plura? ſemel dum in templo verſatur, & communionem expectat, ardentiusq; beneficium illud reliquum poſtulat, audit, bono ſis animo dilecta, exoraſſe te ſcito, conceſſa tibi fœcunditatis cum caſtimonia prærogatiua, quam petis, de cœlo confide te grauidatam (commiſcuerat enim ſe cum Dæmone, qui Angelum mentiebatur) domum reuerſa, ſentit vterum tumeſcere, iuſto poſt partus tempore adueniente, pium quendam, & prudentem adit Ciuem, bene notum, narrat rem totam, petitq; vt in domus penetralibus ſibi liceat parere, & ſtipulatur arcanum fore: ille nec credulus dictis de reuelatione, nec tamen ſuſtinens Virginem domo excludere, veritus ne graſſari iam incipientibus ſectarijs materiam res vulgata præberet blaſphemis hæreticorum dicterijs, atq; lædorijs, eam ſuſcipit, & adhibita fida obſtetrice partum expectat. Miſera doloribus vehementer torquebatur, tandem magnã pro prole humana, horridorum, & villoſorum, fędiſſimorumq; vermium copiam

Simeon Metaphr. ex ephremo. apud Suriũ 16. Martij.

piam effudit vtero, quorum tam dirus erat aspectus, vt omnes exhorrescerent, tam teter odor, vt fœtore penè exanimarentur. Sic demum misella se delusam intellexit, & superbiæ suæ fructum à superborum Principe retulisse, quem oportebat, sic fuit mulier decepta.

Greg. Turonen. de vita patrum cap. 10. & Surius primo Augusti.

Sanctus Friardus, cum Secundello Diacono eius socio in insula stetit immobilis, habebat tamen vterque eorum propriam cellulam, sed procul inter se positam, cumque strenuè in oratione persisterent, nocte Secundello Diacono apparuit Tentator in specie Domini dicens; Ego sum Christus, quem continuo deprecaris, iam enim Sanctus es, & nomen tuum in libro vitæ cum reliquis sanctis meis adscripsi, egredere nunc ab hac insula, & vadens fac sanitates in populis; his & ille illectus deceptionibus discessit ab insula, nec socio nuntiauit, tamen cum infirmis in Christi nomine manus imponeret sanabantur, reuersus autem post multum tempus ad Insulam, venit ad Socium cum magna gloria dicens; abij extra insulam, & virtutes multas in populis feci: cumq; conterritus ille interrogaret quid hoc sibi vellet, cuncta, quæ fecerat simpliciter manifestauit, at senex obstupescens, suspiransq;, ac lachrymans ait; Veh nobis in quantum audio à tentatore delusus es, vade age pœnitentiam, ne vltra tibi præualeant eius doli. Secundellus intelligens se perisse, timens cum fletu ad pedes eius prosternitur, rogans, vt pro se Dominum deprecetur, cui, veni inquit, & pariter eius omnipotentiam pro salute animæ tuæ poscamus, non est enim difficilis Dominus se confitentibus misereri, cum ipse per prophetam dicat: nolo mortem peccatoris, sed vt conuertatur, & viuat. Orantibus autem illis, aduenit iterum tentator in simili specie ad Secundellum Diaconum, dicens; Nonne præceperam tibi eò quòd oues meæ morbidæ essent, & pastore indigerent, vt egredereris, & visitares, atque opem sanitatis eis tribueres? & ille, in veritate comperi, quòd seductor sis, neque te Deum credo, cuius te speciem mentiris habere, tamen si Christus es, crucem tuam, quam reliquisti ipsam ostende, & credam tibi, cumq; non ostenderet, Diacono crucem in os eius faciente confusus euanuit.

In vita B. Iordanis cap. 21. & 22.

Narrat Albertus Leander, quòd cum B. Iordanes prædicatorum ordinis Magister Generalis febribus acutissimis laboraret, fortè cũ Vener. Patre erat quidam Cœnobij cuiusdam præsidens, quem Priorem appellant eiusdem ordinis, vir discretus, solers, prouidus, litteris callens, & moribus compositus, qui aliquando medicinæ operam dederat. Is igitur Iordanis Patris animum non ignorans, & sciens eum in ægrotatione sibi ipsi rigidissimum dixit. Pater, oportet ægrotum in omnibus medico se subijcere, si pristinam cupit nancisci sanitatem. Quapropter licet sis nostræ Religionis præfectus, & caput, ægrotus præfecturæ authoritatem dimittas, mihiq; te subdas, & obedias necesse est, quod si feceris, haud vereor quin breui incolumis hinc ex-

eas.

eas. Annuit Vener.Pater humiliter, præter ergo ordinis consuetudinem super plumas ægroto quiescenti (sic enim prudẽs Prior iusserat) nocte Diabolus formam præseferens Angelicam apparuit, dicens; veluti admirabundus. Est ne hic Iordanes fama, & opinione apud omnes tam præclarus? Præfectus, & pater tam insignis Prædicatorum ordinis? essem anceps, nisi te ante hac diu nouissem. O quàm vilis, & imprudens factus es, qui veluti unus de Dominis terræ in strato plumis, & sericis ornato quiescis. O infœlix quale ordini tuo, & fratribus exẽplum præbes? sed non est tui Deus in finem oblitus, qui ad te corrigendum me misit. Surge igitur è grabato, terræque protinus supplex inhæreas: statimque Diabolo euanescente perterritus Iordanes in terram corruit, & sic iacens postquam illuxit, à Priore, & fratribus inuenitur, quem Prior seuerè corripiens, coegit ex merito obedientiæ in strato præparato decumbere. Sequenti nocte iterum Diabolus pristina forma assumpta astitit, & durius, quàm antea redarguit velut sibi inobedientem, moxque in solum ipsum desilire præcepit, quem cũ mane eius diei Prior iterato super solum iacere uidisset, apprimè indignatus dixit. Miror tuam simplicitatem, ne dicam inscitiam, qui non solum in corporis, sed & animæ præiudicium contra obediẽtiam hoc facere præsumpseris. Ego enim Deum Cęli terræq; testor Dominum, quòd noluissem pro toto terrarum orbe, sic grauiter contra Deum, & ordinem deliquisse, & hæc dicens in fletum maximum prorupit, quod cernens Ven. Pater, & ipse lachrimans procidit ad pedes eius narrans visiones, sed magis illusiones, & qualiter, vt conijcere poterat, Diabolum illum fuisse, qui in Angelum lucis fuerat transfiguratus. Prior verò admiratione captus, ac quadam cõmiseratione illius aliquantulum lenitus, iussit ipsum stratum ascẽdere, ex hoc enim tantam membrorum debilitatem contraxerat, sicque humores indurati fuerant, vt vix spiritum ad quiescendum haberet. Tertia nocte Diabolus, vt prioribus adfuit, quem vt conspexit vir sanctus, ait, ò impudice canis, ò nequissime humani generis hostis, ò immunda belua, quomodo meam ausus es simplicitatem deludere, ceu zelum qualẽcunque erga ordinem præterferrens? Et ego quidem nisi hoc omnipotentis Dei dispensatio permisisset, sapientius aduertissem, quòd multò melior est obedientia, quàm stultorum victimæ, & in faciem eius expuens fugauit.

B. Meinulfus Diaconus, & Confessor, non longè ab obitu suo cuidam cubiculario suo per visum in somnis apparuit hortans eum, vt mundo, & pompis eius ociùs renunciet, & in Regis æterni se conferat militiam; at ille visionem illam, non alio, q̃ illusionis loco habẽs, nihil de uitæ emendatione curauit. Sanctus aũt vir eius infirmitati cõpatiens, iterũ eũ, vt prius admonuit, sed cum neq; sic quidq̃ de uita rectius instituenda cogitaret, Tetio ei apparuit, aitq; ad eũ nescis miser, *Apud Surium 5. Octobr in vita Sancti Meinulfi.*

nescis

nescis quam immanis prædo mentem sibi vendicet tuam, qui tibi author, & suasor est, vt neque mittenti Domino, neque mihi ab eo misso obtemperes; certè cum tu malè viuendo planè desipias, neque ab hac stultitia sponte recedere velis, diuina te admonuit reuelatio, vt vel sic ad frugem meliorem te reciperes. Tu autem stultè tibi pateris miserè, & perniciosè illudi, qui veram reuelationem pro phantastica habes illusione, neque enim quisquam fidelium ambigit illam visionem esse illusionis expertem, quæ ad Christianam pietatem, & Religionem inuitet, quod si quilibet faceret tibi vigilanti, nequaquam negligere deberes, sed quando te verba non corrigunt, ad facta veniendum est, itaque planè efficiam, vt visionem, quam tu intelligere dissimulas, re ipsa verissimam esse certo experiaris; His dictis ille expergiscitur, sentit à mento totam barbam auulsam, fugit procul ab oculis omnis somnus.

Iacobus Vitriacus lib. 1. c. 9. B. Mariæ Oigniacenæ.

Quidam ex amicis eius (B. Mariæ Oigniacenæ) præcipuis à Dæmonio meridiano perambulãte in tenebris, aliquãdo tanto periculosius quanto subtilius infestabatur. Callidus enim hostis transfiguratus se in Angelum lucis sub specie pietatis ei familiariter in somnis apparebat, nonnunquam eius quædam vitia reprehendens, ad quædam etiã facienda bona eum fraudulẽter adhortans, vt prius tãquam antidoti cuiusdam falsa specie oblata, postea occultius venenum instillaret, & mellita lingua blandiebatur exerta, vt postmodum dẽtem infigeret, & ad extremum caudam suam quasi cedrum stringeret. Cum enim iam illi fides tanquam veraci haberetur, tum instar sophystæ, & impostoris veris quibusdam proditor ille falsa permiscebat bonorũ intermixtione falsis quandam vmbram insidiosè prætexens, tandẽ suis machinis eò perduxit fratrem illum, vt res eius pessimum exitum fuerint habituræ, si non ancilla Christi reuelante Spiritusancto callidi veteratoris fraudes didicisset, cum autem diceret homini reuelationes illas non esse à Deo, sed maligni Dæmonis illusiones esse, & ille è diuerso, non sancto, sed suo spiritu obijceret, cum tot beneficia præstiterit mihi spiritus ille, tot vera, & futura prædixerit, nullo pacto mihi vult imponere. Illa ad solita orationis arma confugiens (en bonum remedium, & scutum) pedes Domini rigat lachrymis, cœlũ precibus instanter pulsat, nec facit finem, donec impius ille impostor, cũ multo gemitu, & pudore ipsi nocte in cellula sua oranti astaret, quem illa commentitio splendore præditum intuens, quisnam es tu, inquit? aut qui vocaris? ille superbo, vt erat vultu, iam toruis oculis vicissim aspiciens: Ego sum, ait, quem tu maledicta precibus tuis compulisti venire ad te, quæ meum mihi amicum per vim auferre conaris somnium autem ego vocor: multis enim, presertim Religiosis in somnis instar Luciferi appareo, mihiq; obediunt illi, & ex meis consolationibus animis efferuntur, dignosq; se putant, qui Diuinis, & Angelicis fruan-

fruantur colloquijs: amicum illum meum, quem pro tua voluntate mihi abstulisti, iam eram à bono proposito retracturus, & id sanè euētus rei docuit, sed oua aspidum rupta sunt, & maligni illius fraudulenta consilia in lucem prolata.

Hæretici inquietum, & turbulentum genus hominum ad commouendum Londinensem populum, & seditioni, & heresi valde deditum, inauditum adinuenerunt stratagema. Induxerunt quippè quandam puellam. 18. annos natam hæresi simul, & pretio corruptam in eam improbam simulationem, vt se permitteret in abdito inter duos muros cuiusdam domus angulo ad tempus includi, & per fistulam ad id aptatam eas voces ædere, quas istius strophæ artifices sibi suggererent. Nomen puellæ Elisabeta Crofta erat; Doli author Dracus quidam: ita illa virgo instructa, & in loco ad fraudem accommodato locata; mirabiles emittit continuo ex antro suo voces, easque tam sonoras, vt per omnes vicinas audiretur. Accurrunt vndiq; Ciues, quid sit inquirunt, mirantur voces non mortalis hominis, sed Angeli esse clamabant. Vrbi ac Reipublicæ spiritus iste minatur miseriam, ærumnas, mala omnia, si nuptias cum Hispano, aut communionem cũ Papa Romano admittant: multa item contra sanctum sacrificium, & reliquam fidem catholicam quasi oracula fundebat, erant ex conspiratoribus, qui data opera se turbis astantibus semper ingesserãt, qui huius spiritus propheticas, & obscuriores sententias ad Religionis euersionem, & seditionem mouendam interpretabantur. Magistratus autem, ad multitudinem compescendam, & quid rei sit lustrandum accedit, fraus difficillimè apparuit. Sed tandem inito consilio de defodiendo muro, & vicinis parietibus, vnde voces reddi conijciebant, misera puella prodijt, ac examinata, quorum suasu, & consilio fecerit hoc, confessa est statim, se à quibusdam seditiosis sectarijs, & ab eo in primis, quem nominauimus, Draco, ad istam nequitiam inductam fuisse.

Nicolaus Sanderus lib. 2. de scismate Anglicano.

De prouocatione ad iudicium. Cap. XVII.

Doctrina.

PEriculosum est hominibus non compertę sanctitatis has citationes facere, imò lethaliter peccant, qui scienter iniustè alios citant, quia nocent iniustè & grauiter, & calumniantur Iudices tamquam oppressores innocentiæ. Si tamen hoc fiat citra odium, aut vindictæ cupiditatem, vel impatientiam, iram, desperationem, vanitatem, aut aliam vitiosam affectionem, per iniustitiam oppressus quis hoc faciat bono

fine,

fine, vt videlicet innocentia eius appareat, nec infamia grauetur familia, aut vt liberetur mundus tali Tyranno, aut vt resipiscat, & terrore perculsus pœniteat, desinatque ab oppressione, & concussione miserorum; licita est talis citatio, nec talem citationem audet damnare Feuardenus,*a* quia cum finis sit bonus, puto actum esse meritorium. Non desunt exempla sanctorum hominum. Sic dixit Sarra; *b* Iudicet Dominus inter me, & te; Sic dixit Dauid *c* ad Saulem: Iudicet Dominus inter me, & te, & vlciscatur me Dominus ex te. Sic Zacharias filius Ioiadę. *d* Videat Dominus, & requirat, &c.

a *Extremo cap.* 13 *Ester.*
b *Genes.* 16.
c 1. *Reg.* 24.
d 1. *Paralipo.* 24. *vers.* 23.

Exempla.

In lib. Apũ, & Cantrens. et lib. 7.

MEmoratu dignissimum est, quod legitur apud Thomam Cantipratensem, vbi habet hæc verba; Monasterium B. Iacobi apud Leodium notum multis est, & acceptum istud; quidam Adolescens consobrinus maioris Prępositi, deuotionis causa, & Religionis, intrauit, quod vt audiuit Præpositus indignè tulit, mox forti manu collecta satellitum, intrat violenter Cœnobium, rapit Iuuenem, & nudatum sancto habitu, seculari induit. Abbas ergo Monasterij, collectis Primatibus Ciuitatis Episcopo conqueritur; & totum Clerum pro tantis iniurijs interpellat; hoc autem cum indignanter vix vellet audire Episcopus, & Abbatem potius duris verbis impeteret: flexis Abbas genibus, cum moderamine verborum dixit. Iudicem contra te ò Præposite in terra habere non possum, & ideo contra te Deum summum Iudicem interpello, vt intra. 40. dies vterque nostrum compareat coram illo sententiam pro meritis accepturus. Ad hoc Præsul cachinnans cum suis irrisit hominem, atque spreuit, & repulit exprobratum. Quid plura? quadragesimo die circa Nonam mortuus est dictus Abbas, & cum pro eo solemniter pulsaretur, sedens in balneo Præpositus quæsiuit à circumstantibus quid hoc esset? moxque quidam ingrediens, respondit Abbatem D. Iacobi modo esse defunctum, & pro eo pulsationem fieri tam solemnem. Ideo ergo recordatus Præpositus, quadragesimum diem esse, quo se citatum audierat ab Abbate, consternatus animo dixit suis, citò videte, quid faciam? mortuus ego sum, comparere me hodie summi Iudicis aspectibus oportebit. Nec mora, post verba hæc, cum balneum egredi festinaret, in astātium manibus, cum diro eiulatu, & vocibus expirauit, ibi proculdubio respondere compulsus, vbi causarum strepitus cessant, iurisperitorum aduocatio conticessit, vbi nec preces, nec pretiū liberāt.

Fulg. li. 1. *c.* 6.

Armonicis Franciscus Dux præfuit. Is summa crudelitate fratrem ex Anglia redeuntem de medio sustulit, sed vicissim fratris citatione intra annum de medio sublatus, Principatum cum vita amisit.

De

De purgatione Monomachiæ. Cap. XVIII.

Doctrina.

NVLLA purgatio iſta olim fuit frequentior, quãdocunque criminis cognitio, vel probatio erat obſcura; tunc enim temporis, vel actor reum prouocabat, vel reus ipſe offerebat ſe, aut ſuo loco alium. Conſtat hanc fuiſſe inuentionem antiquiſſimam, & Palæſtinis ipſis in vſu fuiſſe, *a* ex Goliæ prouocatione quem Dauid ſuperauit. Poſt Barbarorum in Italiam eruptionem fuit maximè in vſu apud Longobardos, & apud Germanos, & Francos, & etiam Hiſpanos. *b* Verùm huiuſmodi conflictus non probantur, quia repugnant omni iuri, iuxta communem Doctorum ſententiam. Repugnant iuri naturali, vt docet optimè Suſius, *c* & Petrus Meſſias; *d* Repugnant iuri ciuili, & hoc probant communiter Doct. *e* etſi ea lex non ſufficienter conuincat, nulla tamen lege apud Romanos fuit approbata hæc pugna. Quòd iure Diuino prohibitum ſit duellum, probatur ex omnibus locis, quibus prohibemur Deũ tentare, & quibus prohibemur occidere. Apertior eſt probatio iuris Eccleſiaſtici, ſeu Diuini poſitiui, *f* vt in Cõcilio Trident. cuius hæc ſunt verba. Deteſtabilis duellorum vſus, fabricante Diabolo introductum, vt cruẽta corporum morte, animarũ etiam pernitiem lucretur, ex Chriſtiano orbe penitus exterminetur, &c. & deinde paulò poſt ſubdit idem Concil. Qui verò pugnam commiſerint, & qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant, & vt homicidæ, &c. perpetuò careant eccleſiaſtica ſepultura. Extat Bulla illa laudatiſſima felicis Recordatio. Gregorij XIII. quæ fuit producta Anno 1582. nono Decemb. quæ incipit his verbis. Creſcente hominum malitia, facinoroſi non deſunt.

a Alciat. de ſingul. certamin. cap. 2.
b Lege Lõgobar. tit. qualiter ſe quiſq; defẽ. deb. tit. de purgat. rei. ti. de homicĩdio liberĩ hominis.
c libr. de iniuſtitia duelli.
d p. 4. vari. lect. ca. 9.
e leg. 1. C. de gladia. li. 11.
f Pet. Matthæus in Notis ad Bullã Gregor. XIII. mox laudandam.

Exempla.

GVilelmo Tertio Comite Annoniæ, Verpa quidam ſe finxerat ſincero animo Chriſtianis ſacris baptiſmo initiari, ſuſcepit ex fonte Comes, & Guilielmi filiolum nominauit, & apparitorem curiæ Mõtenſis eſſe iuſſit. Non diu poſt, homo impius ingreſſus ædem Monaſterij Cambronenſis actus furijs, blaſphemias in Deiparæ imaginem multas effudit, & (horrendum) venabulo quatuor plagas inflixit, vnde ſanguinis ſtatim riui manarunt. Viderunt Faber lignarius quidã, & Monachus laicus Matthæus Lobbius. Faber aſcia caput Iudęo findere parabat, ſed à Monacho prohibitus: rem detulerunt igitur

Anno. 1326.

ad Abbatem Ioannem de Montibus;is ad Comitem;Iudæus pertinaciter tormenta elusit, sic dimissus quadriennio postea ab Angelo apparente,quidam senex nomine Ioannes Flander Estinnensis,& septẽnio,iam ex paralisi clinicus iubetur Iudæum accusare, & duello prouocare. Bis monitus,parochi iussu senex adhuc rem differebat, tertio illi ipsa Virgo quinque illis plagis sauciata se videndam præbuit, & imperat Monomachiam. Plenus spe,& fide senex adit Cambronem, cernit in imagine vulnera, quo viso,accedit ad Comitẽ,accusat mentitũ,dies pugnæ dicitur,arma, rudes fustes, & scuta lignea supersunt hodie: Iudæus vesco corpore, ferox viribus, tibiales fascias tintinnabulis cinxerat,& sic senem ridebat,sed iuuit athletam suum Deus, tã impar commissus,æger sanum,debilis fortem,senex iuuenem prostrauit; & horrendè blasphemantem conuictum, sed non pœnitentem, Comas iussit caudę equinæ alligatum trahi ad patibulum, & capite deorsum duobus ad latera molossis eum rabidè laniantibus appensum subito ignis fumo interijt. Narrat hoc fusè Robertus Hauportius,duobus ea de re libris carmine conscriptis.

Radislaus Gurimensis Princeps Mistibogij filius, per iniuriam inuaserat Bohemiæ fines, coactus à suis tandem optimus Rex Venceslaus militem collegit. Cum iam dimicaturæ essent acies, si aliter inquit Venceslaus,nisi prælio res componi nequit, cur non potius sine insontium sanguine ipsi inter nos singulari certamine decernimus? Nulla sit mora, loricam super cilicinam vestem indutus, paruoq; ensiculo succinctus Venceslaus in campum prodit, at Radislaus Cataphractus hactatusque cum ingenti machera se infert. Venceslaus signo Crucis frontem pingens,subito Angelos videt, atq; hanc vocem velut ab homine promptam audit. Ne feri: & repente Radislaus humi procumbens,veniam audacię poposcit,seq; potestati victoris permissit. Alleuans prostratum Venceslaus,monuit,data venia,& dignitate ei restituta,vt contumaciam in obsequium debitum verteret, ne post grauius ab irato Numine plecteretur. Hic Deus miraculo iustitiam causæ declarauit.

Vide Vuitichindũ libr. 2. & Vincentiũ li. 24. Speculi c. 70. & lib. 5. Histor. Bohem.

Quando miraculo Deus non fauet, fieri solet, vt res vel maneat dubia,vel iustam fouens causam iusto Dei iudicio succumbat. Prius in pugna duorum hispanorum nobilium accidit tempore Alphonsi Regis,qui Petri Regis Castellæ pater fuit;hi fuerunt Ruy Paez de Viedma, & Pay Rodriguez de Auila, ille hunc proditionis accusauit, hic illum sceleris grauioris vicissim recriminatione pulsauit. Cum ventum esset ad duellum tribus continuis diebus ab ortu solis ad occasum pugnarunt, multisq; se vulneribus affecerunt,& dubia prorsus, nec in vnum, alterumvè inclinante victoria, vtrunque Rex innocentem pronunciauit,& ęquali virtute præditos,amicos esse voluit. Narrat fusè Petrus Messias.

Silue uar. lect p. 2. cap. 10.

De

De purgatione vulgari per ignem. Cap. XIX.

Doctrina.

FVit aliquando hæc purgatio tribus modis; per rogum; per prunas: & per ferrũ candens, & sic innocentia probabatur, si illęsus quis abiret. De ferro candente extat nunc mos apud Iaponicos, vt docent litteræ missæ anno 1595. à P. Luysio Froes Iesuita, quæ postea fuerunt impresse Moguntiæ anno 1598. In Francia vetustis temporibus licita tantum fuit in causis sæcularibus, vt colligitur ex Epist. Iuonis. *a* Inuenio ferrum istud ignitum vocari (iudicium) quod nomen arbitror commune fuisse instrumentis omnibus harum vulgarium probationum, vt notat Petrus Loyeyr. *b* Meminere huius variæ leges Septentrionalium, omnes occupata à Barbaris Italia, & Gallijs latæ; apud Radeuicum *c* fit mentio legis militaris, qua seruus non deprehensus in furto, sed accusatus, iubebatur vel Domini iuramento, vel igniti ferri iudicio se expurgare. Leges Francicæ, & Longobardicæ iubebant per nouem vomeres ignitos, homicidij accusatum se expurgare. *d*

In Concilio Triburensi docemur *e* hãc probationem in Germania non fuisse nobilium, quibus iuratoria duodecim ingenuorum contestatio sufficiebat: sed ignobilium. Verum historiæ testantur etiam nobiles eam sæpe subiuisse, aliquando per laminam, aliquando per chirotecam, aliquando aliter. Anno 1215. vel circiter *f* Conradus Marpurgius Inquisitor Apostolicus, si accusati de hæresi negabant, iudicio ferri candentis experiebatur, & si comburebantur, eos porrò committebat rogo, quod si factum fuit, contra Canones ab illo perperam factum. Iam enim id Stephanus quintus prohibuerat.

a 91. & 251.

b *libr 2. de spectris cap. 7.*

c *lib. 1. rerum Frideric. cap. 26.*

d *Lõbardi lib. 1. titu. 11. de paricid. Frãcia lex li. 4. cap 56.*

e *cap. Nobilis. 2. q. 4.*

f *Tritem. in chron. cap. 22.*

Exempla.

FVerat in Ciuitate Omuræ Christianus quidam degens inter ethnicos, accusatus furti, & quia hoc crimen seuerissimè castigatur in Iaponia; sic vt de eo quantumuis minimo conuictus morte cũ nulla spe veniæ mulctetur, nec tamen possent hunc Christianum verè conuincere; ecce mox gentiles eum obsident, & dum aliud non possunt importunè compellunt, vt ritu ipsis consueto edat iuramentum, quod erat, vt in folio cartæ subscripto scriberet quod erat iurandum, deinde folio in palmam manus deposito imponeret ferrum candens, manumque constringendo, in suum caput vindictam & iram Cha-

Pater Froes superius citatus.

mis imprecaretur, si obiecti criminis reus foret, quòd si manus fortè comburatur, aiunt experientia probatum eum noxæ esse reum, si verò à læsione cum folio maneat immunis, esse innoxium. Cum igitur hic Christianus in has angustias adductus esset, quippe, vel iurandũ illi erat, vel repudiato iuramento, quo se reum faciebat, vitæ discrimen adeundum, innocentiæ suæ confisus dixit; fas sibi non esse tamquam Christiano, per falsum Chamis iurare, sed tantùm per verum Deum: consentiunt Gentiles, vt per suum Deum iuret. Ille ergo signo crucis in folio expresso ferroq; candenti imposito, quia id facere cogebatur, magna animi confidentia ferrum manu constrinxit, singulare miraculum, nec manus, nec folium comburitur, itaque non solum solutus est pœna, quam gentiles illi minabantur, verum etiam culpa, quam falso illi impingebant.

Otho Tertius Imperator vxorem habuit Mariam nomine, lubrica fide, & conscientia nulla: Hæc vt noua Phędra Comitem Mutinensem in amplexus trahere conata, repulsam vertit in furorem, & odio eius, quem impotenter amarat, inflammata, crimen suum in innocentem reflectit: nec latuit dolus Comitem: hinc amor in Imperatorem; inde vrgebat honor proprius: cessit honor amori, quia Cæsaris honorem vitæ suæ præponebat, coniugi tamen suæ mulieri prudentissimæ, & quod rarum, forti, conatus Augustæ, responsum suum: calumnias illius, periculum suum aperuit, decretumque sibi dixit, mille mortes oppetere potius acerbissimas, quam tantum Imperatoris sui, de incontinentia, & perfidia Augustæ natum, dedecus in lucem proferat, proinde illam, se, si quid de ipsa bene vnquam meruerit, obtestari, virili constantia sexus, & coniugij oblita, sententiam, quæ impendebat, mortis ignominiosæ, vt perferret, se necato Coniugis animum, & memoriam resumeret, & animo imperterrito, nomen Mariti ab ignominia liberaret. Non diu post Comes culpam Augustæ suo capite luit, creduli Proeti iudicio condẽnatus. Conuentu deinde Imperiali apud Roncalias instituto, quo die Viduis ius dicebatur, mulier prodit, & coram consessu ex lege Imperatorem ad talionis pœnam vocauit, eò quod maritum suum iniustè de medio sustulisset. Otho admirabundus, at tu, quo nam pacto, ait, viri tui, quam ostentas innocentiam comprobabis? Candenti lamina, respondit. Adfertur Imperatoris iussu ferrum bene ignitum, adlatam vidua sine noxa cunctis intuentibus apprehendit manu, & tenuit. Externauit miraculum Imperatorem, adeo vt, se quidem supplicijs dignum profiteretur, sed moram posceret subeundi.

Triplex vadimonium differo (respond. illa) Reginæ supplicium solùm posco, cuius nefaria calumnia, me Marito, te fidissimo milite; Rempublicam Ciuem strenuo spoliauit. Cunctis

æquissi-

æquiſſimũ viſa petere Auguſtus eam collaudat,& pro dilatis ſibi vadimonijs, quatuor in Etruria caſtris donat. Auguſtum verò,quæ Veneris igne male arſerat, carnificis manu in rogum coniectam, iuſtis flammis abſumi iuſſit.

In Saxoniæ oppido Vuitemburgo,excitati incendij publici crimẽ, impactum fuit cuidam; ille,& iureiurando,& iudicio incendij ſe innocentem probauit: Cum enim longo itinere ferrum candens manu tuliſſet,illudq; illæſus in terram deieciſſet,ecce ferrum ex omniũ oculis fugit,ſed eo fermè exacto anno,cum quidam alius,qui incendij cõſcius erat,ſilicibus viam publicam in oppido pauiret, ferrum in arenam abditum prodit,manumq; validè comburit,mirantur omnes,& ferrum illud recognoſcunt, & reum ad iudicem adducunt, qui quæſtione admota, verum confeſſus eſt, & cruribus fractis noxius rotæ impoſitus eſt. Crancius lib.8.Vandal.cap.30. *Gothifr. Viterb in Chro. Crãcius lib.4. Saxon. ca. 26.*

Aliud æque mirandum apud Cæſarium, his verbis deſcriptum. Referre ſolet Dominus Bernardus de Lippia quandoque Abbas, nouiſſe ſe piſcatorem in Epiſcopatu Traiectenſi, qui cum quadam fœmina multo tempore fuerat fornicatus,& quia eius peccatum nimis erat notorium, tempore quodam in ſynodo imminenti accuſari timens, ſtatim ad ſacerdotem veniens, magis, vt poſt patuit, timore pœnæ, quam amore iuſtitiæ, peccatum confeſſus eſt, conſilium quæſiuit, & inuenit; ſi habes ait Sacerdos,firmum propoſitum nunquam peccandi cum illa, cãdens ferrum ſecurè poteris portare,ipſumq; peccatum negare,ſpero autem quòd virtus confeſſionis liberabit te,quod ita factum eſt cunctis ſtupentibus,quibus factum innotuerat, læſus tamen ab igne non fuit,ſed cum poſtea peccati iterandi in recidiuam voluntatem incidiſſet, & gloriaretur ſe non magis aduſtum fuiſſe à ferro illo candenti, quam ab aqua fluminis in quo tum nauigabat aquã quã manu hauriret,candẽtis ferri vicem egit aqua algida,& manum aduſit, pelle tota detracta. *Lib.10.c. 35.*

Idem narrat in hoc capite de quodam peſſimo hypocrita,qui peregrinationis pallio ſcelera cõtegebat, is ab alio quodã nefario homine numis conductus, hoſpitis à quo benignè habitus eſt, ædes incendio conſumpſerat,bis exceptus,bis pro gratia incendiũ immiſit.Territus Dominus multos detulit,de quibus ſuſpicabatur,qui omnes expertes culpæ candenti ferro illæſi ſe expurgarunt: Domo tertio ædificata, ferrum in quodam domus angulo abiectum iacebat: venit poſt aliquod tempus pſeudo viator, ille tertio humanè excipitur, videt ferrum, rogat, cui vſui? audit ab hoſpite, quid illo actum, quin, inquit, illo deinceps ad alios vſus vteris, ne iaceat otioſum? ſimul manu apprehendit, ſed illud repente incaluit, & manum validè aduſſit: ille cum eiulatu abijcit; hoſpes admiratione perculſus merito ſuſpicatur hunc bis exuſtarum ædium reũ, Ergo comprehenſum ſiſtit iudici.

Iudex æquuleo iubet torqueri, ipse confessus omnia in rotam conijcitur. Tam admiranda sunt Dei iudicia.

lib. 2. Norueg. c. 27. Aliud adscribam ex vrna fœcunda Cæsarij. Rollo Normanorum Dux, qui Robertus postea vocatus est, nouerat suos in latrocinia, furta, rapinasq; propendere, idcirco seueras de his leges tulit, quarum metu pollicens sibi omnium securitatẽ, iussit Rusticos intrepidè Rusticani operis instrumenta in agris relinquere. Quidam ex agricolis domum reuersus, ab importuna vxore rogatus, cur instrumenta non apportaret, Ducis præceptum obiecit, at illa furtim ex agro instrumenta subduxit, & abscondit vt maritum redderet cautiorem: reuersus vir in agrum, vbi non reperit quæ reliquerat, rem ad loci præfectum defert, ille ad Ducem: vocatus à Duce rusticus pretium accipit amissorum, iubetur Præfectus ignis purgatione adhibita furem explorare, primus conatus irritus fuit, nam ignis furem non prodidit, licet omnes Rustici subijssent scrutinium. Tum Dux versus ad Episcopũ. Deus, inquit, Christianorum, si est conscius secretorum, cur furem non prodit? Episcopus adhuc non bene firmatum in religione non corripuit, sed causam prætendit, quia ignis nondum furem attigisset, iubetur diligentius inquirere, Præfectus etiam apud Vicinas illas Villas, nec quisquam repertus est. Vocatus à Duce Rusticus, an cui indicarit, rem in agro esse, rogatur, ille, nemini præterquam vxori dixisse resp. Vxor quæstionibus admota, furtum fatetur; tum Dux marito, clam vocato, sciebas, inquit, vxorem furacem esse, annon? ille, sciebã, ait; cui Dux, cur ergo, aut non puniuisti, aut non indicasti? Ergo iussit ambos suspendi, & hac seueritate legem sanxit.

Greg. lib. de gloria Confessor. cap. 14. Memoriæ etiam occurrit factum Catholici Hispani.

Arianum Gottum tempore Leouigildi ad probationem ignis prouocantis; cum enim verbis & rationibus nihil proficeret; est, ait, digito meo annulus aureus, ego eum in ignem iaceo, tu candentem collige: proiectumq; inter prunas annulum, ita igniri permissit, vt ei similis cerneretur, conuersusque ad hæreticum, ait; si vera est prosequutio tua sume eum ab igne, illo autem resistente, ait. Immensa Trinitas Deus, si quid indignum te credo, ostende, certè si recta est fides mea, nihil mihi præualebunt hæc sæua incendia, & ablatum ab igne annulum, diutissimè palma sustinuit, & nihil nocuit. Hæc non fuit iudiciaria inquisitio, sed contestatio veræ, ac sinceræ fidei.

Polidor. Virgil. li. 8. histor. Anglicar. Legimus de Roberto Cantuariensi Episcopo, cum Regi Eduardo persuasisset, vt Emmam matrem adigeret, ob suspicionem stupri cum Aduino Vintoniensi Episcopo, commissi, ad hunc se modum expurgaret, & ea igne maneret illæsa, timore correptam, incontinentem ex Anglia fugisse, ibique breui animi mœrore contabuisse.

In vita B. Ioannis Elemosinarij mense Iunij legitur, Leuntium cum ægrotaret, & præsentiret mortem appropinquantem coram plurimis

iussisse

iussisse ad ferri turribulum plenum cādentibus carbonibus,& eos accepisse carbones,& infudisse in sinum, & omnibus audientibus dixisse. Benedictus Deus,qui olim Rubū conseruauit incombustum, is mihi sit testis fidelis,ꝙ quemadmodū meas vestes nō attigit, hæc quę est in igne vrendi vis, ita nec ego attigi mulierē toto tempore vitæ meæ.

Idem iudicium in Gallia subiuit B. Briccius, B.Martini in sede Turonensi successor: hunc enim populus reum agebat stupri cum muliere Religiosę professionis cōmissi, quæ linteamina Episcopi lauare solita erat, & ex aliquo improbo pepererat. Briccius iussit ipsum infantem nondum menstruū in medium adduci,& coram populo interrogauit,num ipse pater eius foret? Resp.infans, eū non esse, sed alium, quē non nominauit. Fiebant hæc virtute Diuina,sed plebs Dæmonis operæ adscribebat, prunis itaq; ardentibus biretum implet Briccius, & tota defert vrbe illæsus, se sic à libidinis carnalis flagitio alienum professus, quemadmodum flammis vestimentum intactum.

Petrus Massiliensis Presbyter suspectus de hæresi Antiochiæ ipso die parasceues, sacrosanctam Christi Domini Lanceam gestans manu,nudus corpore, per congeriem latam lignorum ardentem, mediosque ignes illæsus euasit.

Poppo Danus Presbyter in fidei Christianæ probationem vestem prius cera copiosa illeuit, eamq; indutus in medio populi circulo sic se in flammam intulit, & perstitit sine vllo doloris sensu (quod sanctè affirmabat) donec vestis tota corpori circumfusa, intacta flammis cute in fauillas redigeretur, eo permoto miraculo Dani, duelli purgatione sublata, ignis purgationem introduxerunt. *Paulus Emil. hist. franc. lib. 4.*

A Teodoro Lectore historia refertur huiusmodi. Tempore Martiani duos Episcopos, vnum catholicum, Arianum alterum, principio verbis disputasse de fidei dogmate controuerso, deinde catholicum conditionem concertatori proposuisse, vt vanis disceptationibus prætermissis, rogum ignis secum ingrederetur, & fidei suæ veritatem vterque hoc indicio Deo comprobaret teste, denique Arianum detrectasse ingredi, Orthodoxum nihil moratum, ingressumq; ex ipso rogo multis disseruisse, & nec minimum vstulatum egressum fuisse, vera narratio, sed res non sub Martiano, vt aiunt aliqui, sed sub Anastasio accidit, vt melius à Cedreno, & Nicephoro proditum est. lib. 15.cap.23. *Crātzius lib. 3. metrop. cap. 43.*

Petrus Archiepiscopus Florentinus, accusatus symoniæ, quòd pecunia dignitate potitus esset, constituto publico die purgationis per ignem. In publico duæ lignorum strues, longitudinis decem pedum, latitudinis quinque, altitudinis quatuor cum dimidio factæ sunt: inter vtrasque semita erat latitudinis vnius brachij ardentibus prunis strata. Facto ipso die sacro, & inuocato Dei auxilio ad eius innocentiam demonstrandam ingreditur per medios ignium globos,

flamma in altum aſcendente,calcatq; ardentes prunas, quæ erant in via, inter lignorum ſtrues accenſas, & cum vellet per eaſdem flammas reuerti, neque corpori, neque veſtimentis vllo aduſtionis ſigno inhęrente, à populo retinetur, illæſusque egreditur, & ſic populus edoctus fuit rei veritatem. Vide quam mirabilis Deus in ſanctis ſuis.

Guicciar. lib. 3. & Volater. in antrop. cũ ÿs quæ phili. comi neus libro 8. hiſtor. c. 19. qui tempore il lo vixit. Lib. 3. miracul. cap. 16. & 17

Cæſarius Ciſtercienſis hæc refert. In Cameraco Ciuitate Epiſcopali infra quinquennium hoc, plures hęretici comprehenſi ſunt, qui omnes timore mortis ſuam perfidiam negauerunt. Miſſus eſt ab Epiſcopo Clericus, qui negantes per candens ferrum examinaret, aduſtos hęreticos eſſe ſententiaret, examinati ſunt omnes, & omnes com buſti ſunt, qui cum traherentur ad pœnam, vnus ex eis nobilis ſanguine reſeruatur à Clerico ad vitam, ſi fortè illum quoquo modo reducere poſſet ad pœnitentiam, cui ſic dixit. Homo nobilites, miſereor tui, & compatior animæ tuæ, rogo, & moneo, vt adhuc de tanta perfidia reſcipiſcas, & de errore ad veritatem redeas, ne per mortem temporalem, æternam incurras mortem; ad hæc ille reſp. Experimento didici me erraſſe, ſi ſera pœnitentia mihi prodeſſe poſſet, non renuerem confiteri: cui cum ille diceret, pœnitentiam veram nunquam eſſe ſeram, vocauit Sacerdotem, confeſſus eſt homo errorem ſuum ex toto corde, Deo promittens, ſi vita concederetur ſatisfactionem. Vt autem pius Dominus vim oſtẽderet confeſſionis, mox, vt pęnitens cępit peccata ſua confiteri, cępit & ipſa combuſtura in manu pęnitentis paulatim minui, quæ in tantum, & aſpiciente decreuit, in quantum confeſſio profecit: Medietate confeſſionis peracta, media pars plagæ eſt ſanata, vt autem confeſſionem totam compleuit, & virtus ipſa confeſſionis combuſturam, tam in colore, quàm in dolore deleuit, & manus priſtinam ſanitatem recepit. Vocatus eſt uir à iudice ad ignem, ad quem Clericus, quare eum vocatis? vt ardeat, inquit, eò quòd in examinatione combuſtus ſit, tunc clericus oſtendens manum eius ſaniſſimam liberauit eum à pœnis, cæteris igne conſumptis.

Magiſter Conradus Abbati recenſuit ſequens exemplum, quod ante paucos annos apud Argentinam recordabatur accidiſſe.

Decem hæretici in eadem Ciuitate Argentinæ, quæ & Stranſburgh comprehenſi ſunt, qui cum negarent, per iudicium candentis ferri conuicti, ſententia incendij ſunt damnati. Die ſtatuto, cum ducerentur ad ignem, quidam ex comitantibus vni illorum dicebat, miſer damnatus es; age vel nunc pœnitentiam peccata tua confitendo, ne poſt incendia corporis, quæ momentanea ſunt, animam tuam ignis gehennalis æternaliter comburat, cui cum ille diceret conſidero quidem me erraſſe, ſed timeo pœnitentiam tantæ neceſſitatis minus acceptam eſſe Deo, Reſpon. ex corde tantum confitere,

Deus

Deus eſt miſericors, & pœnitentiam ſuſcipiet; mira res: mox enim, vt homo confeſſus eſt perfidiam, manus eius plenam accepit ſanitatem; tardante eo in confeſſione, cum à Iudice vocaretur ad pœnam Confeſſor eius Iudici reſpond. Non eſt iuſtum, vt homo innocens damnetur iniuſtè, in cuius manu dum nullum combuſtionis veſtigium reperiretur, dimiſſus eſt. Habebat idem homo uxorem non longè à Ciuitate manentem, horum quæ dicta ſunt prorſus ignaram, ad quam cum veniſſet gaudens, dixiſſetque Benedictus Deus, qui liberauit me hodie ab interitu corporis, & animæ, cauſam ei exponens, Reſpon. illa; quid feciſti ò miſerrime? quid egiſti? vt quid propter momentaneum dolorem receſſiſti à fide tua ſana, & ſancta? magis debueras ſi fieri poſſet centies corpus tuum incendijs ſubijcere, quàm à tam probata fide ſemel recedere: ſed quem non ſeducat vox ſerpentina? Immemor ille beneficij ſibi Diuinitus collati, immemor tam euidentis miraculi conſilio vxoris acquieuit, & errorem priſtinum reſumpſit: Deus verò non immemor vindictæ pro tanta ingratitudine, manum plagauit vtriuſque, renouatum eſt incendium in manu hæretici, & quia coniux auctrix extitit reſumpti erroris, conſors facta eſt recidiuiui doloris. Tam vehemens erat incendium, vt oſſa manuum penetraret, & cum vti non auderent clamoribus in villa, quos vis extorſit doloris, fugerunt in nemus vicinum, illic vt lupi vlulantes, quid verbis immorer? proditi ſunt, in Ciuitatem reducti ſunt, ſimulque in ignem nondum planè extinctum miſſi, & in cinerem redacti. Quid quæſo rei? an hæreſi flamma, quòd umbra corpori?

Altero quoque ſtupendo planè euentu Deus comprobauit, & arreptitio vſus carnifice in hæretico puniendo, ſtet in ore duorum teſtium veritas, Bernardi, *a* videlicet Luxemburgi, & illius vetuſtioris Thomæ *b* Brabantini, cuius adſcribam verba. Erat circa Camera cum quidam hæreticus aſtutus valde, qui metuens inquiri, & comburi à fratribus prędicatorum ordinis, qui in dicta Ciuitate eo tempore plurimos comburebant, finxit ſe arreptum à Dæmone, & ob hoc ad Sanctum Aicardum in Aſpera, obſeſſos curare potentem, ligatus ab amicis deductus eſt, vt in eo non hæreſim propalatam, ſed furiam putarent. Et vt audiuit quidam Clericus à Dæmone obſeſſus, & ligatus, quòd Eligius Boogris (ſic enim vocabatur hæreticus ille) poneretur in loco, ſubſequente nocte idem Clericus obſeſsus Diuino nutu ſolutus eſt, & aggregans mattas, & ſtramina, atque Eccleſiæ ſcamna ſuper ligatum hæreticum Eligium, cumulauit. Ludum autem, & furias credens ille diſſimulat quò ad vſque Clericus ignem de lampade ſumens, comburere hæreticum cœpit, & tunc hæreticus exclamauit, ad cuius vocem expergefacti cuſtodes, cum ignem extinguere

a In Cathal. hæreticorũ littera, e.
b Boni vniuerſalis lib. 2. cap. vlt.

tinguere niterentur, clericus arrepto gladio, quem casu iuxta lectum inuenit, omnes violenter abegit, & hæreticum in igne consumpsit, Nec mora, Diuino exacto iudicio, clericus à Dæmone liberatus est, & planè sospes apparuit.

libr. 1. de gloria martyrũ. c. 81

Gregorius Turonensis narrat historiam de Diacono catholico, cũ presbytero Ariano disputante, & ad fidei veritatem comprobandam sic prouocante factis rei veritas approbetur. Succendatur ignis ęneus & in feruenti aqua annulus alicuius proijciatur, qui verò eum sustulerit ex vnda feruenti, ille iustitiam consequi comprobetur. conditionem hæreticus accipit, interea Diaconus diffidentia quadam tentatus, vnguentis quibusdam brachium, manumq; illinit, hæreticus negat periculum subire; cum Catholicus brachium liniret, hæreticus vidit vnguentis delibutum, exclamat aduersarium magicis artibus, & præsidijs confidere, non fidei, oritur altercatio. His itaque litigantibus, superuenit Diaconus alius ab Vrbe Rauenna, Hiacintus nomine, sciscitansq; quæ nam esset illa altercatio, vt veritatem cognouit, nec moratus, extracto à vestimentis brachio in æneum dextram mergit, annulus autem, qui iniectus fuerat erat valde leuis, ac patuulus, nec minus ferebatur ab unda feruenti, quàm vento fieri posse palea, quem diu, multumq; quæsitum infra vnius horæ spatium reperit, accendebatur interea vehementer ignis sub dolio, quo validius ferues, non facilè posset assequi annulus à manu quærentis, extractusq; tandem, nihil Diaconus sensit in carne sua, sed potius protestatur in imo esse frigidum æneum, in summitate verò calorem teporis modici continentem. Quod cernens hæreticus valde confusus inijcit manum audax in æneo dicens, præstabit mihi hæc fides mea, iniecta manu protinus vsque ad ossium internodia omnis caro liquefacta defluxit, & sic altercatio finem accepit.

Sanctus Gingulfus Martyr periculum facit de corrupta fide impudicæ eius vxoris, & ad quendam fontem veniunt, ipse, & vxor, & his vocibus vxorem compellat. Multa quidem de te coniux passim fœda, & indigna natalibus tuis audio, & adhuc mihi quidem certo non cõstat, verè ne, an falso illa dicantur. Tum illa, etiam intrepidè iurando falsos de se rumores vulgatos, ait, nec vnquam alieno concubitu pollutam. At Gingulfus, Diuina, inquit, prouidentia, quàm nihil fugit; vt se res habeat iam certis declarabit inditijs. En fons hic positus est, nec frigidus valde, nec immodicè calidus, in hunc igitur mitte manũ, & è fundo lapillum extrahe, & si quidem à culpa es aliena nihil mali patieris, si autem polluta es, non finet Deus latere scelus tuum. Illa Sãcti Viri, sicut alios omnes, ita hos quoq; sermones vecordiæ ascribẽs, incunctanter manum iniecit in fontem. Ecce autem simul atq; lapillum secum retrahere conata est, membris ferè omnibus obrigescit, & in digitis, & brachio, quousque aqua pertigit, abstracta cute, nuda

caro

caro cernitur, nihilq; aliud misera, nisi repentinum interitum expectat. Conuictam adulterij vxorem deseruit, nec diu post vxoris hortatu ab Adultero occisus fuit. *Apud Surium 11. Maij.*

De superstitiosis. Cap. XX.

Doctrina.

QVi parui faciunt discere ritus superstitiosos, & eos exercere, sciant omnium superstitionum, & vanarum obseruationum inuentorem esse Diabolum; qui principio mundi statim in Idolatriam ferè totum genus humanũ pellexit. Qui ergo superstitiosas obseruationes colunt, & amant, docent se, non Christi, sed Diaboli discipulos esse, & eius magisterium amare; in eius ludo doctos esse, & alienos à doctrina Ecclesiæ Catholicæ. Sed mirum est aliquem posse his præstigijs se dare, qui norit exitum infęlicem Magorum, & præstigiatorum. Inuentor Magiæ, clam, seu Zoreaster, fuit tandem ab ipso Dæmone, quem importunius sollicitabat, igne succensus, & concrematus, teste Clem. in lib. recognit. De Simone Mago notissima res est, quòd in aerem à Dæmonibus sublatus, præcipitatusque fractis cruribus cum ignominia, & dolore interierit; Henricus Cornelius Agrippa, iam moriturus, à se canem suum Paredrium abegit, cum hoc dicto; Abi mala bestia, tu me perdidisti. Ioannis Portantij obitus in Antuerpiensi carcere qualis fuerit, norunt Ciues, apud Guillelmum Tirium, *a* duo Magi volentes Machinas Christianorum incantare, primi illis interfecti. *a libro 8. belli sacri cap 15.*

Zito nobilis ille pręstigiator *b* ad extremum à diabolo viuens, cum corpore, & anima de medio hominum fuit sublatus. Ioannes Faustus famosus Magus his temporibus in Germania, tandem à Cacodæmone lecto extractus noctu, & strangulatus, inuersa in tergum facie, domoque tota concussa, & penè euersa, vt scribunt Camerarius, & alij: Franciscus Picus, *c* author est ex relatione sociorum, qui adfuerant, Magum quendam à Dæmone viuum ablatum, nusquam vnquam comparuisse. Et Scotus Parmensis in Germania, nostris temporibus, obtorto à Dæmone collo in diuersorio, misserrimè interijt. *b Apud Dubrauiũ libro 23. hist. Bohe.* *c libro 5. de prænotat.*

Exempla.

REfert Georgio Pictorius, subulcum quẽdam fuisse, qui in scipione suo pastorali schedulam nomini Sancti Blasij inscriptam habebat, cuius baculi vi, & potentia porcos suos, ab omni luporum vi, & ra- *Ex Abbate Spãchemensi isagog de dæmonibus sublunaribus.*

& raptu tutos credebat, ac tantum schedulæ numinis tribuebat, vt etiam porcos in agris solos pascendos abigeret. Tamen contingente quodam tempore, cum gregi pastor abesset, & quidam præteriens Dæmonem custodire vidisset, ac illi dixisset, quid ipse hic custodiret, qui hominum salutis persequutor esset pessimus? Respondit, porcos custodio: retulit alter, cuius iussu? ait Dæmon, stultæ pastoris confidentiæ, nam schedulam quandam suo bacillo inclusit, cui Diuinam ascribit virtutem, vel inde, quòd Sancti Blasij nomine est inscripta, & eam porcos suos à luporum iniuria defendere, contra legem suam credit, mihi falsa superstitione inhærens: vbi cum per me fuisset vocatus, & denuo vocatus, & non comparuisset, me Sancti Blasij vicem huc custodiendum contuli, vt enim semper libens Dei, & sanctorum vices gero, ita & nunc libentissimè pro suo Sancto Blasio illi porcos custodio, vt stultum hominem in sua vana confidentia extollam, ac roborem, & eò perducam, vt talem schedulam plurisquã Deũ faciat.

Scribit Lucianus in Philopseude, de quodam Encrate quòd cum vidisset Pancratem quendam Magum Aegyptium multa facientem, mira se paulatim in eius amicitiam insinuasse, adeò vt omnia ei propemodum arcana communicaret. Tandem autem Magum hunc persuasisse ei, vt omnibus famulis in Memphi derelictis, se solus consequeretur, neque enim defuturos ministros, atque ex eo tempore, inquit, sic vitam duximus. Cum in diuersorium quodpiam venissemus, homo accepto pistillo scopinavè, aut pesulo vestibus implicans, cum in id carmen quoddam dixisset, effecit, vt ambularet, atque alijs omnibus homo videretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cœnam parabat, instruebatque, atque in omnibus commodè subseruiebat ministrabatq; nobis, deinde vbi iam satis huius ministerij fuit, scobinã rursus scobinam, ac pessulum, pessulum, aliud recitans carmen reddebat. Hoc ego vehementer conatus, non inueniebam, quo pacto ex illo expiscarer, nam id mihi inuidebat, quamuis esset in alijs facillimus, & quadam die in angulo quodam sub obscuro delitescens, clã ab illo subauscultaui propius incantationem illam, erat autem trisillaba, tum ille cum pistillo mandasset, quæ curanda erant, abijt in forum, at ego postridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum, cum ornassem syllabas illas simili modo pronuncians, aquam, iussi vt hauriret, tum impletam amphoram cum tulisset, desiste inquam, nec amplius aquam haurito, sed rursus esto pistillum, at illud mihi amplius obtemperare nolebat, sed aquam hauriebat continuo, quoad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego cum resistere huic non valerem (timebam autem ne Pãcrates reuersus, quòd etiam euenit irasceretur) correpta securi pistillum in duas partes dissero, & vtraque pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamq; vnius loco duo ministri mihi esse cęperant. Interea Pancrates superuenit, ac re intel-

intellecta, huiusmodi ministris in ligna rursus, quemadmodum ante carmen erant, mutauit, & ipse me relicto clamculum, nescio quò se subducens, abijt. Vides hic curiositatem ferè causam fuisse, vt aquis submergeretur.

Accipe alterum de ijs, quibus periculum præsentaneum fuit, ne se ipsos denasarent. Philippus Camerarius sic scribit. Cum aliquando Ioannes Faustus apud notos quosdam esset, qui de ipsius præstigiatricibus multa audiuerant, ij petierunt ab eo, vt aliquod specimen suæ Magiæ exhiberet. Hoc cum diu recusasset, tandem importunitate sodalitij neutiquam sobrij victus promisit, se illis exhibiturum quodcunque expeterent. Vnanimi itaque consensu petierunt, vt exhiberet illis vitem plenam vuis maturis, putabant autem propter alienum anni tempus (erat enim circa brumam) hoc illum præstare nullo modo posse. Assensit Faustus, iam iam in mensæ conspectum iri quod expeterent: sed hac conditione, vt omnes magno silentio immoti prestolarentur, donec illos iuberet vuas decerpere, si secus facerent, instare illis periculum capitis; hoc cum se facturos promisissent, mox ludibrijs suis huic ebriæ turbæ ita oculos, & sensus præstrinxit, vt illis tot vuæ miræ magnitudinis, & succi plenæ in vite pulcherrima apparerent, quot ipsorum adessent. Rei itaque nouitate cupidi, & ex crapula sitibundi, sumptis suis cultellis expectabant, vt illos iuberet rescindere vuas. Tandem, cum istos leuiculos aliquandiu suspensos, in ipsorum vanissimo errore tenuisset, subito in fumum abeunte vite cum suis vuis, conspecti sunt singuli tenentes loco vuæ, quam vnusquisque apprehendisse videbatur, suum nasum, apposito supernè cultello; ita vt si quis immemor præcepti dati vuas secare voluisset, se ipsum naso mutilasset. *Lib operæ successiuæ c. 70.*

Finis Secundi Libri.

COM-

COMPENDII MALEFICARVM.
LIBER TERTIVS.

In quo agitur de Remedijs Diuinis contra vexatos, & de nonnullis quibusdam alijs.

An liceat tollere Maleficium ratione curandi maleficiatum. Cap. I.

Doctrina.

a *Extra de frigid. & malefi ciat.*

Aleficium est Magiæ species, qua quis ope dæmonis alteri damnum parat. *a* Signa autem maleficij voco, ollas, ligamina, claustra, plumas, leberides, & cætera similia, quæ ex pacto cum Dæmone inito, Magus adhibuit, vt aliquis maleficio lædatur. Pactum verò esse solet, vt quandiu ligula sic nodata fuerit, vel tale quid sub limine defossum, vel sera clausa, manserint, tandiu talis persona sit maleficiata, aut moriatur, qui in tali loco erit, aut intrabit, vel exibit, & huiusmodi. Quare quæritur, vtrum liceat aperiendo claustrum, comburendo capillorum glomum, soluendo ligulæ nodum, vel effodiendo ollam, & exurendo, quæ in illa habentur, aut similia remouendo, perdendoq; maleficium destruere, & liberare maleficiatum; ad quod determinandum, vt paucis rem absoluam, dico quòd Henricus Gandensis. *b* habet hæc verba. Catholicum est destruere opus superstitiosum Diaboli, & in hoc ei contrariari, & sic dico, quòd licitum est maleficium

b *Quodli. 5. q. 33.*

leficium deponere simpliciter, quemadmodum est licitum Idolum in cloacam proijcere. Scotus, [a] etiam ait si per orationes sanctorum impediatur virtus Dæmonis, bene fit: si tamen Deus illas non exaudiat, tunc si sciretur maleficium, & destrueretur, Dæmon non fatigaret eũ amplius, quia ex pacto non assistit, nisi dum durat aliquod signum: ideo non solum licet tollere, sed est meritorium destruere opera Diaboli, nec in hoc est aliqua infidelitas, quia destruens non aquiescit operibus malignis, & destructio talis signi imponit finem tali vexationi.

a In 4. sent. d. 34.

Exempla.

GEnuæ Adolescens quidam pius ex imprudenti aspectu, ita effusè in amorem mulieris exarsit, vt Diuinum excluserit. Mittebantur vltro, citroq; litteræ furtiuæ, & munera, idq; trimestri spatio, post quod is graui morbo afflictus decubuit. Mirum certè quàm immundas sordes, & varias ante ora astantium euomuerit, muliebres crines, ouium villos, linum, bombicen, crinales acus, & sutorias, vnguium segmina, ossium fragmina, & ferramentorum non paruo numero, vnà cum sanguine. Quidam hortatur eum, ne amplius illigari se patiatur amore pestifero. Quærit deinde, numque essent ab ea munera, aut litteræ? litteras acceptas aiebat, sed deinde laceratas, non credens ille, qui quærebat, admonet familiares, vt eius arcã scrutentur, & si quid sit amatorium tollant; ea res cum ægro occulta voce quadam innotuisset, arcæ clauem horrendis clamoribus postulat, & acceptam eadem voce admonente, iniecit in os voraturus, nisi prohibitus fuisset, eam puluino supponit, oculorum vsum amittit, admonet mater, vt doctus malo reddat clauem, eam cum quærens non inueniret, furto ablatam credidit, tunc incipit magis vociferari, nec tamen reperta in toto lecto diligenter excusso, vi tandem cum arca esset reserrata, duæ litteræ amatoriæ sunt inuentæ, & igni traditæ sunt, quo facto restitutus est ei sensus videndi, & clauis non sine admiratione apparuit ante oculos quærentis exposita. Melius interea habere cœpit, & corpore, & animo, & paulo post sanus omnino factus est. Facilè videt hic vnusquisque litteras maleficij signum fuisse, quod ne tolleretur, Dæmonem conatum fuisse, eoque sublato, & combusto, desijsse nocere.

Anno 1589.

Comes quidam præclarus genere, Vuestrasiensis Territorij in confinibus Argentinensis Diœcesis, Iuuenculam simili genere præclaram duxit vxorem, quam tamen post celebratas nuptias, vsq; ad tertium annum carnaliter cognoscere non potuit maleficiali impedimento, vt rei probauit euentus. Anxius, & quid ageret ignorans, & sanctos Dei iugiter interpellans; accidit, vt ad Ciuitatem Metensem ob negotiorum

Sprenger. p. 2. mallei. q. 1 c. 1.

rum

tum quorundam expeditionem applicaret, in qua dum per vicos, & plateas seruis, & familia vallatus incederet, quandam mulierem, quæ ante illos annos Concubina sua fuerat, obuiam habuit, qua visa dum super maleficia sibi illata minimè cogitaret, improuisè eam blãdè ex amicitia contracta antiquitus alloquitur, & qualiter se haberet, vt valeret, inuestigat; at illa cernens comitis pietatem, vice versa de valetudine sui corporis, & status diligenter inuestigauit; quo respondente, quòd benè, & prosperè cuncta sibi succederent, illa attonita paululum siluit, & Comes cernens illam attonitam, amplius verbis blandis eam aggreditur, ad collationem inuitando, at illa de statu vxoris interrogando, simile responsum accipit, quòd bene in omnibus se haberet; tum illa an pueros generasset iam, inquisiuit. Et Comes, tres mihi ait, sunt pueri masculi, quolibet anno vnum genuit. Tum magis illa stupefacta paululum siluit: & Comes, rogo te carissima, cur tam diligenter inquiris? indica, nec enim dubito, quin meæ fœlicitati congratuleris. Tum illa, verè congratulor; sed maledicatur vetula illa, quæ promisit se velle corpus vestrum maleficiare, vt carnalem actum cum vxore vestra minimè haberetis, in cuius rei signum, puteus, qui est in medio curiæ vestræ, continet in fundo ollã, certas res maleficiales continentem, quæ eadem de causa ibi fuit reposita, vt quandiu ibidem contineretur, tandiu coeundi impotentia vobis adesset, sed ecce omnia vana sunt, de quibus gaudeo. Comes diu non distulit, domum regressus puteum exhauriri fecit, ollam reperit, & cuncta concremando, potentiam illam perditã subito recuperauit.

Lib. 6. disquisit. magic. cap. 2. sec. 1. quæst. 3.

Martinus Delrio Iesuita, ex Bellarminij publicis lectionibus iã per multos annos Louanij habitis contra sententiam Heselij, refellendo illam, narrat sequentia his verbis. Concionator quidam Prædicatorum, quòd me puerum vidisse memini in Mõte Polliciano in quadragesima, cum vellet concionari, loqui non potuit; accidit id secundò, & tertiò: videns non esse rem naturalem in concione tantum sibi vocem præcludi, votum vouit Sanctæ Agneti, quæ erat loci patrona, inuenitq; signa in suggestu, capillos inter se ligatos, & similia, comburit ergo illa, & vox illi restituitur, & concionem postea habuit ad populum, vt prius; Hoc si peccatum fuisset, Deus à Concionatore inuocatus, eum non sanasset, neque signa ostendisset.

Narrat quidam author de presbytero quodam, qui cum pessimè maleficio esset affectus, plurimis mensibus lecto decubuit, nec innumera remedia à Medicis adhibita quidquam ei profuerunt: inuentis autem in lecto plurimis signis veneficis, & combustis quouis mense, Luna reuoluta, alia, & alia diuersa instrumenta repetiebantur, quibus semper igne consumptis Dei auxilio, & Ecclesiasticorum remediorum, tandem pristinam sanitatem adeptus est, & hoc fuit paucis ab hinc annis.

Co-

Codronchus de filia sua habet hæc verba. Francisca filia mea decem menses nata apud nutricem insigni macie est affecta, sæpe, ac sæpius magna edebat suspiria, & quando defasciabatur semper plorabat, ægreque se ferebat defasciari præter puerorum morem, qui quamuis sint malè affecti, vel dolore aliquo detenti, cum fasciæ soluuntur, quiescere, ac delectationem tunc capere consueuerunt. Nulla inuenta causa præternaturalis effectus, nutriceque mutata, cum in deterius laberetur, subijt suspicio matri, quòd cum esset puella venusta admodum inuidentiæ causa, vel odio cuiusdam vetulæ veneficio esse affectam. Quapropter culcitram inquirens nonnulla veneficij signa reperit, ciceres namque, grana coriandorum, frustrum carbonis, & ossis defuncti, rem quandam compactam incognitam, quam fieri ab improbis fœminis ex quibusdam cum sanguine menstruo mixtis, retulit quidam peritus Exorcista. Præterea quasdam plumas, ita quibusdam filis artificiosè insertas, vt pileo, vt moris est applicari facilè possent, quibus omnibus igne benedicto combustis, & adhibitis per triduum exorcismis, alijsque nonnullis remedijs sacris, cœpit melius se habere & carnem assumere, ita vt curatam fore existimaremus, nihilominus transactis quibusdam diebus, cum esset valde morosa, & multum ploraret, eodem lectulo denuo explorato, inuenta sunt nonnulla alia instrumenta, quibus combustis sanitati restitui visa est, attamen in plenilunio mensis, cum plorabunda noctem totam insomnem duxisset, mane colore cinericio fuit affecta, & ita mutata facie ab ea, quæ vesperi erat, vt esset res lachrymis magis, quam admiratione digna: Explorato denuo lectulo inuenta sunt frustula duo nucis siccæ, & albi ossis, nouem, vel decem ossa piscium, quæ erant fabricata instar pectinum, quibus capita pectuntur, cum quibusdam corollis, mira arte, & varijs rebus paratis, quibus igni traditis, mutata domo, & pluribus alijs, & validioribus per Exorcistam peritum adhibitis auxilijs, Dei beneficio absque vllo remedio naturali conualuit.

Libr. I. de morbis venef. cap. 8.

Nobilis quidam in suburbanum profectus, ceruisiariam quandam tabernam prætereuectus equo insidens, vidit nonnullos suos debitores: statuit eosdem admonere debiti, atque ni persolutum, in ius vocaturum minatur, excusant alij moras; alij quibus ingenium hominis mirè prorsus perspectum esset, rogabant, aliquantulum temporis concederet, atque inter hos prorupit quædam toruo vultu vetula fixis in terram oculis, quæ calcitrantem, cui insidebat equum admirata, sicuti videbatur, rogat, quo nam pergat, atque interim monet, ne quid nimis equo suo confideret: subridens ille, ea quid, ait, putas mihi incognitam huius equi indefessam virtutem, qui eo ad decem, & eò amplius milliaria citra vllam defatigationem vti consueuerim? respond. illa, vereri

Balduin. rōseus medicæ venationis Epist. 50.

N tamen

tamen se ne ferendo sit; Vir anilem esse fabulam suspicatus, subdit equo calcaria, qui præter consuetudinem iam primum ad motum pigrior progreditur quidem, sed labascentibus quodammodo, ac titubantibus pedibus. Admiratus igitur hanc subitam equi debilitatem, domum redit, equum manu pedetentim ducens, accirię; iubet ex tempore Veterinarium; is cum sudore madentem videret equum, rogat, nunquid defatigatus fuerit, vtrum post diuturnā quietem subito extimulatus ad cursum, & num à concitatione cursu confestim biberit, & alia huiusmodi, quæ iumentis morborum origo esse solent, & cum nullam euidentem causam ad morbi huius generationem facere animaduerteret, petit, vt suæ fidei committatur equus, pollicetur interim, se suo non defuturum officio, atque omnem moturum lapidem, vt cognito tandem morbo, eidem auxiliares adferat manus. Conceditur Veterinarij fidei equus, atque ab eodem in stabulum deducitur, vbi equus doloris vehementia exagitatus, pedibus humum scalpens, protinus in terram deuoluitur, crebra trahens suspiria. Veterinarius consilij penè inops animo voluens, quot quantisque casibus morbosis impetantur equi, venit illi in mentem eosdem, aut propter empraxim, vt vocant, aut quoties suo tempore lotium non reddiderunt, grauissimis subiacere periculis, experiundum igitur censuit, num quòd vitium in ano, aut vesica esset: manum ergo ano ingerit, perscrutaturus, num quæ materia in eo contineretur, quæ huiuscemodi accidentia parere posset, consueuerunt namque equi, quibus durior est aluus, & quorum anus sybalis, quibusdā pręcluditur, ex qualibet causa volutari, ac sudore perfundi, & cum nihil tale reperisset, equi membrum genitale attrectare cœpit, quem manu eductum, vidit arctissimè, atque intricatissimè colligatum esse; tentat igitur primum vnguibus nodum dissoluere, sed frustra, nexuū enim capita, cum occulta essent, obliquisq; inuolucris variè inter se abdita, ferro tantum dissolui poterant, erat autem nodus hic malefica arte, vt suspicantur omnes, contextus, ex canabis radicibus; in hoc gordium superans nodum, quod hic ex corni papiro plicabili, & in omnem partem flexili connexus esset, ille etiam ex ipsa radice dura, & ad complicationem rebelli. Nodo igitur dissoluto, prosilijt protinus equus, atque per lotium, maxima copia concreti sanguinis reiecta, conualuit quidem, verùm ita vt ad pristinum illum vigorem suum nunquam redierit.

De sortil. q. 8. num. 16. Refert Grillandus, fuisse Iurisconsultum quendam in Sabinensi agro coniugatum, sed maleficio impotentem factum, cui nullius Medici ars poterat opitulari. Is magum consulit, à quo iussus, vt ea nocte cum Coniuge dormiret, sumpta quadam potione priusquam decumberet; sedulo tantum caueret, ne nocte illa, vel vxor, vel ipse signo se crucis communirent: nevè metuerent si quid auribus, oculisvè

vè insoliti obseruaretur. Paruit Iurisconsultus, & ad vnguem cunctis obseruatis quinta circiter hora noctis, ecce illi pluuiæ, procella, tonitrua, fulguraque maxima, moxque adeò pauendi terremotus, vt concussa domus ab imò nutaret, non secus, ac arbor à ventis penè euulsa; successere hominum clamores magni, & eiulatus, cumque in eam partem maritus oculos coniecisset, vidit in camera plusquam mille, vt apparebat, ad inuicem certantes, & vnguibus, pugnis, ac calcibus crudeliter pugnantes, & lacerantes alterius facies, ac vestimenta tota, inter quos vidit mulierem quandam, quæ erat alterius oppidi vicini, & dicebatur, quòd erat Malefica, de qua ipse Sponsus multum suspicabatur ne ab ea maleficiatus fuisset, quæ vltra omnes maioribus gemitibus, & vlulatibus cruciabatur, & crines faciemque suam totam vnguibus lacerauerat, propter quæ ipse Maleficiatus dixit, quòd aliquantulum timuit à principio, verens ne quid sibi mali eueniret, deinde recordatus monitionum Magistri, reassumpsit vires, vxorem verò semper tenuit sub pannis absconditam, ne ista videret, postquam verò ita certauerant per mediam horam, vel circa, ingressus est Magister cameram prædictam, & erat tunc circa mediam noctem, ad cuius ingressum omnes illi pugnantes vnà cum muliere statim disparuerunt, & abierunt protinus, Magister autem accessit ad Maleficiatum, & illius humeros tetigit manu perfricando aliquantulum, dicens, quòd non dubitaret amplius, quia iam liberatus erat, post cuius discessum maritus conualuit, & deinceps liberis operam dare potuit. In hac narratione Maleficus ille coegit mulierem illam tollere, quod intulerat maleficium, immissis dæmonibus, qui sic eam specie pugnantium acerbissimè cruciarent. Sed hoc modo non licet tollere maleficium propter peccatum mortale, quod committitur, & præter peccatum, imminet satis periculi, quando inuocantur Dæmones, vt patet persequens.

Quidam per Magum iusserat inuocari Dæmones, vt in quadam spelunca subterranea, afferrent sibi iuuenem quandam Amasiam suam. Adfuit Dæmon in figura pulcherrimę illius Amasiæ, & cum stetisset in eius conspectu, manibus ipsum Amatorem strangulauit, fortiter contra parietem comprimendo, & accepto postea illo cadauere proiecit contra Magum tam fortiter, vt penè exanimis sit factus.

Siffridus presbyter in Chron. sua anno. 1260. in Misnia.

De signis cognoscendi Dæmoniacos, & simpliciter Maleficiatos. Cap. II.

PEcularia possessionis Dæmonum maleficio inducta signa sunt cognitu difficilia, quando dæmon maleficio immissus immiscet se substantiæ alicui immundæ aliunde in corpus ægri intromissæ, vel ex proprijs ægri humoribus genitæ: nam quandiu hæc substantia in aliqua corporis parte latitat, sæpe, præter illius particulæ affectum naturalem functiones lædentem, nihil aliud se manifestat. Plerisque tamen horum prauæ sunt imaginationes, præcipuè in somnis, quæ dæmonem produnt, quod tamen indicium solum non sufficit, quia hæc eadem Melancolicis accidere consueuerunt. Spiritu autē locum mutante quem prius insedit, res clarius deprehenditur, vt.

1 Si tamquam animatum quid corpus res illa perambulet, ita vt obsessi sentiant sibi veluti formicas sub cute reptantes.

2 Si partes, quas petit quadam palpitatione commouet.

3 Si puncturis quibusdam molestiam grauem infert.

4 Si velut flatus à capite ad pedes descendit, & iterum à pedibus ad caput ascendens resilit.

5 Si vessicula in lingua excitetur, quæ confestim euanescat, vel plures appareant minutis granulis similes, ex quibus etiam multitudo inhabitantium spirituum arguitur.

6 Si ad gulam dumtaxat ascendens, eam tumefaciat, & siccam tussiculam excitet.

7 Si linguam patens, aut contorquens, inflat, vel impellit ad loquendum, non obsessi, sed Dæmonis ipsius conceptus: vel si ingenti oris hiatu linguam exerat.

8 Si in dorso sensum præbeat aquæ frigidissimæ quasi confertim per dorsum defusæ, & sursum, ac deorsum percurrentis.

9 Certiora adhuc sunt signa quando alienis ægro incognitis linguis loquuntur, vel alios talia loquentes intelligunt, vel cum rudes sint, de arduis, & sublimibus quæstionibus disserunt, vel renunciant occulta, aut iam pridem oblita, futura, vel arcana conscientiæ, vt peccata, imaginationesvè assistentium, vel eos conuitijs sine causa prouocant, aut ita furijs agitantur, vt à multis validis hominibus nequeant ligari, vel coerceri.

10 Quidam narrant, se vocem cuiusdam intra ipsos loquentis sentire, sed sententiam verborum percipere non posse.

11 Alij si interrogentur quid egerint, vel dixerint, fatentur se nihil eorum postea meminisse.

12 Quidam censent signum esse indubitatum, & inseparabile cū ægri

arcentur

arcentur à Diuino cultu, ita vt nullatenus aqua benedicta se ipsos aspergere, neque audire, neque proferre Diuina verba queant: si verò vi adigantur cæremonias Ecclesiæ peragere, vel Diuinis officijs, ac potissimum sanctissimo altaris sacrificio interesse, tunc vehemētius longè vexantur, & ijdem cum mente constāt, testantur optare se quidem hæc omnia facere, & interesse, & sacrarum rerum auxilium desiderare; sed esse quiddam in ipsis, quod magnopere impediat.

Aliqui Dæmoniaci habent oculos terribiles, & dæmones membra eorum, & corpus destruunt miserabiliter, & interficiunt, nisi eis cito subueniatur. 13

Aliqui fingunt se esse fatuos, & semper augentur, sed cognoscuntur si nolint recitare Psal. Miserere mei Deus, &c. vel. Qui habitat in adiutorio altissimi &c. vel initium Euangelij Sancti Ioannis. In principio erat verbum &c. vel similia. 14

Signum obsessi est, quando loquitur quis alienum sermonem à patria sua, si non fuerit ille extra patriam. 15

Signum euidens est, quando persona Idiota loquitur litteraliter, & congruenter latinè, aut cantat musicaliter sine scientia, aut dicit quædam, quæ ipse nunquam dicere sciuisset. 16

Abstinentia à cibo, & potu per septem, vel plures dies, signum potens est. 17

Quando sentitur interna persuasio inducens possessum ad præcipitium, vel suspendium, vel iugulationem, vel quid simile. 18

Aliquando similes fiunt stupidi, cęci, claudi, surdi, muti, lunatici, & penè immobiles, cum prius fuerint veloces, loquerentur, audirent, viderent, & alia prudenter agerent. 19

Signum etiam est, cum superueniunt terrores, & statim recedunt. 20

Cognoscitur potissimum quis Dæmoniacus, si quando leguntur exorcismi, conturbatur. 21

Quando manus Sacerdotis posita super caput, sentitur valde grauis, & ponderosa. 22

Quando sub illa manu sentit patiens rem frigidissimam tamquam glaciem. 23

Quando descendit ventus per humeros, & per renes, qui est frigidissimus. 24

Quando caput in immensum aggrauatur. 25

Quando videtur sibi cerebrum constringi, & perforari, ac si gladio esset percussum. 26

Quandoque inflatur caput, & facies, & aliquando tota persona, ac si esset ignis vapor. 27

Aliquibus euenit febris immensa, cum dolore capitis, & totum corpus extenuatur, & angitur, sed omnia ista accidentia parum durant, quia coniuratio tollit Dæmonis vigorem. 28

29 Aliquibus ita constringitur guttur, vt videantur strangulari.
30 Aliquibus ad orificium stomachi mouetur quædam res ad modum pilæ, ac si essent vermes, formicæ, aut ranæ.
31 Quibusdam in stomacho mouetur magnus vomitus.
32 Nonnulli sentiunt maximam torturam in visceribus.
33 Quibusdam venter vehementer inflatur.
34 Quibusdam constringitur cor, ac si intolerabiliter feriretur.
35 Quandoque patefacit se Dæmon in aliqua corporis parte palpitando tamquam piscis, aut ad instar formicarum se mouentium.
36 Quandoque maleficiatus habet in facie colorem cedrinum.
37 Aliqui oculos constrictos, & omnia eorum membra videntur ligata, & habent humeros desiccos.
38 Duo potissimum signa sunt, cordis constrictio, & oris stomachalis, & quando eis videtur, quòd habent bolum super stomachum.
39 Aliqui habent puncturas in corde, tamquam si acubus esset punctum.
40 Nonnullis videtur sibi cor corrodi.
41 Aliqui habent magnum dolorem in corde, & renibus, & videtur eis, quòd talia membra dilacerentur à canibus.
42 Nonnulli sentiunt in gutture bolum ascendentem, & descendentem.
43 Aliqui habent ligatam venam generationis.
44 Aliqui habent stomachum, ita indispositum, ut euomant quidquid comedunt, & bibunt, sed hoc signum leuissimum est, nisi accedant alia accidentia.
45 Quibusdam per ventrem discurrit ventus frigidissimus, aut calidissimus, sicut ignis.
46 In aliquibus signum est indigestio cibi, & potissimum quando medicinæ applicatæ nihil prosunt infirmo.
47 Quibusdam est circa collum pulsatio continua, quæ videtur tremorem inferre.

Signa cognoscendi simplicem Maleficiatum.

Lib. 3. de morbis venefic. c. 13

De inuestigat. dæmonum. c. 22.

SVperius ennarata longè exactius collecta, & experientia comperta fuerunt à Codroncho. Docet signa hæc vel communia esse cunctis maleficijs, vel peculiaria quibusdam. Communia ducit à causa morbi, & à concomitantibus morbum. Signa à causa tradit, vt si morbus cœperit ex intensissimo alicuius amore, vel irrationali, seu iniquo in aliquem odio: si ex maledictis, vel minis alicuius malefici: si instrumenta maleficij sunt inuenta, qualia nos multa supra commemorauimus, & refert Andræas Cæsalpinus. A concomitantibus morbum

bum sunt parocismi, & remedia iuuantia, vel lædentia: & communia signa sunt.

Primò, quòd morbi maleficio illati ægerrimè cognoscuntur, ita vt Medici in ijs hæsitent, & ambigui, huc illuc animo agitentur, nec certi quidquam de illis audeant proferre. 1

Quòd remedijs ex ante adhibitis morbus se non remittat, sed potius exasperetur, & augeatur. 2

Quòd more naturalium morborum non crescat paulatim, sed frequenter statim ab initio, nullis peccantibus humoribus in causa existentibus, cum grauissimis symptomatibus, & doloribus se morbus prodat. 3

Quòd valde inconstans sit morbus, & licet periodicorum naturam referat, raro tamen periodos seruet, & licet similis videatur naturalibus morbis, in multis tamen discrepet. 4

Multoties licet ægrotans grauissimè doleat, in qua tamen parte doleat, nequeat referre. 5

Interdum ægri suspiria (quæ luctuosa vocant) absque manifesta causa emittunt. 6

Aliquibus appetitus reijcitur, aliqui cibos reuomunt, & ventriculum ita malè affectum habent, vt & sæpius astrictione laborent, vel etiam pondus in ipso quodam, quin & rem aliquam modo descendere, modo ascendere per stomachum, & guttur percipiant: & si in superiorem partem delatum deglutire conentur, omnem operam ludant, re ipsa mox sponte desiliente. 7

In regione cordis punctorium dolorem percipiunt, adeò vt ipsum aliquando lacerari asserant. 8

In quibusdam circa collum arteriæ manifestè pulsare, & quasi tremere deprehenduntur. 9

Alij sæuo colli, seu renum dolore cruciantur, vel circa ventrem inferiorem torsiones acerbissimas, & sæpe flatum quendam frigidissimum per ventrem permeantem, & cito redeuntem, vel vaporem vti flammam ignis calidissimam simili modo illos infestantem percipiunt. 10

Quidam ad Venerem impotentes redduntur. 11

Consueuere quidam leuibus sudoribus præcipuè circa noctem corripi, quamuis tempore, & aura frigidiore. 12

Alij videntur habere particulas corporis veluti nexibus ligatas. 13

Morbi quibus laborant veneficio læsi, sunt vt plurimum totius corporis quædam extenuatio, & macies, & virium imbecillitas, cum summo langore, mentis stupiditas quædam, varia melancolica deliria, diuersa febrium genera, medicis multum negotij exhibentia: motus quidam conuulsiui, vnde epileptici videantur: membrorum quædam rigiditas speciem conuulsionis præseferens: aliquando omnes capitis 14

partes tumefiunt, aut talem circa totum corpus lassitudinem percipiunt, vt vix vllo pacto mouere se possint.

15 Plerunque tota cutis, sed vt plurimum faciei, flauo, seu cinericio colore suffunditur.

16 Aliqui habent oculorum palpebras, ita adstrictas, vt eas vix aperire possint, hi cognoscuntur experimentis quibusdam.

17 Veneficio affecti faciem Sacerdotis vix aspicere valent, nec oculis intentis vllo modo: album oculorum varijs modis mutatur.

18 Aegrotantes, cum instrumenta comburuntur, solent in deterius mutari, vel noxam quandam recipere maiorem, vel minorem, pro ratione leuioris, vel sæuioris veneficij, ita vt quandoque formidabiles clamores,& mugitus cogantur emittere: quòd si nullam mutationem, vel læsionem percipiant, erit de salute ægri bene sperandum, paruo negotio bonæ valetudini restituendum.

19 Si fortè Veneficus ad visendum ægrotum accedat, statim infirmus ingenti molestia afficitur, aliquo terrore,seu tremore corripitur: si sit puer statim plorat: oculi ad fuscum colorem mutantur: & alia notatu digna in ægrotis mutatio obseruatur.

20 Denique,quando pro curatione morbi quædam linimenta sacra ad oculos, aures, frontem, & quasdam alias partes sacerdos adhibet; si in partibus illis sudor, vel aliqua alia mutatio appareat, signum est veneficij.

Ad cognoscendum autem vtrum æger sit energumenus, solent facere sequentia.Schedulam aliquam sacra Dei verba continentem: reliquias Sanctorum, vel agnum cereum benedictum,vel quid aliud sacratum latenter ægro applicant. Sacerdos capiti Energumeni manum, & stolam imponit, sacra profert verba: ad ea æger tremere, & horrere incipit, & præ dolore multos motus inconditos edere, multaque inusitata & dicere,& facere; Si Dæmon caput petierit, grauantur, & punguntur acrius in capite, vel caput vnà cum facie rubore, & calore quodam igneo perfunditur: Si oculos petijt, eos distorquet: si dorsum,conculsiones membrorum,antrorsum, & retrorsum adducit,aliquando toto corpore rigentes, & inflexibiles adeò reddit, vt nulla vi allata flecti possint.

Aliquando velut mortui corruunt, ac si laborarent tertia epilepsiæ specie,aura quadam in caput irruente, & ad imperium Sacerdotis eleuantur aura remeante vnde discessit. Si fauces petat, adeò constringuntur, vt strangulari videantur. Si in partes nobiliores feratur, vt prope cor, aut pulmonem, anhelationes, palpitationes, ac sincopas excitat. Ad ventriculum si tendat, mouet singultus, ac vomitus,vt aliquando cibum sumere nequeant, vel assumptum cõtinere:motum eiusdem rei ad instar paruæ pilę circa os ventriculi, nec nõ rugitus, & alias voces absonas excitat, & circa præcordia torsiones

vel

vel flatus. Cognoſcuntur etiam aliquando quibuſdam ſuffitibus ex ſulphure, aut alijs rebus fortis odoris.

Diuinæ benignitatis, & Dæmoniacæ Tyrannidis argumentum recens. Cap. III.

EFERT Martinus Delrio ſequentem hiſtoriam, quam manu ſcriptam, & ore proprio narratam ab illo, cui hæc acciderunt affirmat, ſeque illam cum hæc ſcriberet præ manibus habuiſſe, videlicet, quòd. Anno 1600. die Martij 22. N. Prutenus, vt aiebat nobilis, annos natus 22. ipſa hebdomadæ Sanctæ Feria Quarta, Collegium Ieſuitarum ingreſſus eſt, cumq; vno ex ipſis ſpectante, & audiente in porticu inferiori collegij deambulans arrogãtius geſticularetur, & cum crebra capitis quaſſatione verba in Deũ blaſphema, & plena deſperationis audacius euomeret, monetur ſemel, atq; iterum, & ſæpius vt ſe ſe habeat modeſtius, ac linguæ frenum inijciat, ſed fruſtra, proficiebat enim in peius, & per omnia anxij afflictiq; animi ſigna præbebat; quamobrem accedens vnus eorum, quærit benignè quid habeat? cui rei vacet? & cur adeò creber in Dei nomen irreuerenter prorumpat? Refert ille, Perij miſer, Diaboli pedicis ſum irretitus, nec tamen, quas promiſit, & opto frui, delicias, frui datur. quibus auditis, Ieſuita, graue quidpiam ſubeſſe veritus, manu apprehenſum duxit in collegium, & blandè rogauit, quid hoc rei ſit, ne ſibi grauetur aperire. Tum N. Lib 6. diſquiſit. magicarũ. c. 2. ſec. 3.

cum

cum lachrymis, ordine perturbato quidem, sed sequenti die tranquillius eoipso quæ referam narrare cœpit. Se nobilibus ortum parentibus, & re ampla educatum lautè, ac delicatè, & certis de causis (quas prudens reticeo) parentis gratia excidisse, & lare patrio profugere coactum, & pecunia, quam discedens copiosam secum acceperat, absumpta, in extremam egestatem decidisse, tandem in via dæmonem cum vehementi vento ad se nocte quadam sub arbore iacentem accessisse, & recensitis ijs ipsis, quæ patiebatur, & quæ passurus esset incommodis, opem, & auxilium, pristinamq; parentis gratiam promisisse, si modo dato chyrographo se vellet ad paucula quædam obligare: Se autem ea vice suggestioni, quam pernitiosissimam sciret, non obtemperasse, & Dæmon eodem vento, & fragore cum quo venerat recessisse; prædixit tamen fore, vt eum aliquando non acceptæ conditionis pœniteret. Quæ cum non procul ab Vratislauia, iuxta quendam pagum accidissent, inde se Vratislauiam contulit, vbi breui victus incommodis, die quodam sub vesperum egressus, seipsam, quòd fidem Dæmoni non dedisset coarguentem, defleuisse animo conditionem, qua exciderat, & in quam inciderat, nulla sibi reliqua consilij, auxilij vè spe affulgente. Nox erat intempesta, cum illi se Dæmon Gigantea mole se offert conspicuum, & insultans ait, nonnè ego dixerã futurum, meam vt opem supplex expeteres? iure quidem tibi illam, vt indigno possem quantumuis supplici denegare, verum vt intelligas, quàm te ex animo diligam, en promitto auxilium: parentis gratiam pristinam, veteres delitias, iucunditatis annos solidos numero 12. quibus expletis, plena mihi sit in corpus, animamque tuam potestas: tu vicissim stipulanti sponde, quæ exigo, & nunc in primis Deũ, Deique matrem, cœlites omnes, & fidem, quam docuere veteres eiura. Insuper fidem, mortalium te nemini hoc pactum manifestaturum, in nullum vnquam templum ingressurum, precarium codicem non lecturum, ac demum homines omnes, & eos potissimum, qui te ad pietatem incitare, hortarique voluerint, odio implacabili persequuturum, te vxorem non ducturũ, sed concubinis pecunia conductis vsurum. Cum in tam pernitiosam legem consensisset iuuenis, iamq; sola superesset singrapha proprio sanguine describenda: Dæmon illi porrectam vltrò sinistram tanta ui compressit, vt sanguine è trium digitorum extremitatibus expresso manum impleret, subministrauit etiã scriptioni materiam (nescio quam) pergameno molliorem, sed carta duriorem, & calamum, scribentique conceptis verbis præiuit. quæ sibi præstari vellet, & quæ se vicissim præstiturum pollicetur. Conscripto traditoque chyrographo, miram se dicebat omnis generis instrumentorum armoniam audiuisse, & ad sonum obdormisse, adeò pacato, & alto sopore, vt sequenti die, nullo per vias publicas prætereuntium strepitu percepto in multam lucem sterterit, tandem euigilasse, & il-

& illico patrari facinoris pœnituisse, profectumque Vratislauia Olomutium, & inde Viennam; Vienna Gretium, ibi diuertisse ad doctorem Venediger, ab eo se ad Dominum Stransbergerum directum, & commendatum, postremò venisse Marpurgum ad Doctorem Homelium ibi exilij pertęsum, se rursum indoluisse, quòd pactum cum Dęmone initum non custodisset. Adfuisse sibi nocte denuo in lecto iacenti Dæmonem, ac de pacto renouando in hunc modum actum esse, vt nimirum proprio sanguine, nouum Dæmoni chyrographum cõscriberet, ac in templo quodam nuper diruto, non procul Marpurgo noctu deponeret. Post paucos dies iterum se facinus dãnasse, manus sibi violentas desperatione inferre voluisse, tandem suasu cuiusdam venit Gretium, vt quæreret remedium. Pridiè tamen, quàm Marpurgo discederet, noctu ad fuit Dœmon, & certum hic Gretij, prope Carlauu Tuguriolum descripsit, in quo trigesimo Martij compareret, fore, vt tum fiat voti compos, & pristino statui ex pactis restituatur, caueret interim etiam, atq; etiam ne Iesuitas adiret vnq̃ alioquin grauissimas pœnas eum daturum. Hæc omnia Iuuenis nostro eo ipso die narrabat, quem illi dœmon præfixerat, ad suum in illo Tuguriolo congressum, & quamuis illo die à tali congressu fuerit à nostro deterritus, nihilominus postridie (quæ fuit die Veneris sancto) post meridiem, nemine consulto, assignatũ sibi à Dœmone locum infelix adijt. Adest Dæmon, exprobrat perfidiam, quòd contra suum præceptum nebulonibus Iesuitis adfuisset, petit tertiò renouari pactum, hac ratione, vt medium digitum in pignus ei offerat, deinde recensitis ab adolescentia peccatis, ostendit animæ salutem esse desperatam, allegatis è scripturis testimonijs, quamobrem ducat in bonis dies, simul libellum offert Iuueni, quo omnium Dæmonum nomina continebantur, & modus, quemlibet pro arbitrio euocandi, nihil tamen hoc Iuuenis acceptauit.

Sabbato Sancto, vbi rescitum, quòd contigerat, maior Iuuenis cura haberi cœpit, non permittendo, ne vnquam solus esset, & ex eo tẽpore ab vno patre, cui peculiariter eius cura commissa fuit, in rebus catholicæ fidei est institutus. Sub finem Aprilis sese ad confitendum generaliter præparauit, quo die confessurus erat, iussum, vt in præsentia patrum aliquot Diabolo renunciaret, & malè pacta bene rescinderet. Dum recitantur Littaniæ, ad verba Pater de Cœlis Deus, corruit penè exanimis, hominem erigimus artubus contremiscentem. ad gloriosum Dei Matris nomen denuo corruisset, ni titubantem vtrinque sustinuissemus. Tandem facta ægrè renunciatione, & Dęmonis abiuratione, cibo refocillatus (destitutus enim erat viribus) post meridiem ductus est ad Templum, vt confiteretur, recitatis de nomine Iesu, & de Angelis Littanijs, cum peccata recensere cœpisset, ei dœmon in aurem susurrat, huic nebuloni confessario ne credas, nisi

velis

velis ab eo improbè circumueniri. Totus Maius impensus, tum, vt in fide confirmaretur, tum, vt crebra confessione vniuersos conscientiæ recessus expurgaret, non fuit dies, quo pater designatus cum eo non ageret, optima iam sperari posse videbantur; patiebatur tamen Dæmonis insultus varios, nam & nocte quadam, ter est ad spatium trium passuum de lectulo eiectus, absque vlla tamen vllius membri læsione, & alias se illi exhibuit Dæmon, & magnam præseferrens beneuolentiam suasit, vt Marpurgum rediret, quid hic se se affligeret? miror, ait, quòd cum noris te damnatum esse, non maiorem des operam, vt vitam hanc ducas hilariorem, reuertarisq; ad pristinas, quibus excidisti fortunas, pudet me tui, & miseret, quòd meus cum sis, vitam hìc ducas adeò acerbam, & quoniam eo ipso tempore quidam studiosus obierat in domo pauperum (in qua etiam ipse degebat) pro quo nonnulli in valetudinario, per totam noctem ad Deum fundebant preces, subiunxit, se nec posse, nec velle manere diutius viuis canibus inferius, in valetudinario, apud canem mortuum latrãtibus; quamobrem rogat etiam, atque etiam, vt vel semel ad dictum tuguriolum reuertatur, fore, vt ibi ea audiat noua, quæ nunquam antea.

Die 28. Maij Dominico Sanctæ Trinitatis, cum nostri Deo negotium assiduè commendassent, aliaq; nonnulla pietatis exercitia, mortificationesq; in hunc finem Deo obtulissent, dispositus est ad sacram Synaxim, & primum in multorum è nostris, & Congregationis sancti Spiritus præsentia in templo Sanctæ Catharinæ, ex carta cõceptis verbis Dæmonem eiurauit, & pacta se rescindere nefariè contracta est protestatus, sed incredibili difficultate, dæmone sic sensus impediente, vt nec legere, & ægrè, tardèq; præeuntem sequi posset. Fecit deinde professionem fidei Catholicæ iuxtà formam Bullæ Pij Quarti relatam, vbi ad hæc verba ventum est. Ecclesiasticas traditiones, obseruationes, & constitutiones firmissimè admitto, & amplector: & septem esse vera, & propria sacramenta nouæ legis. Et in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, & realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, &c. & hæreses ab Ecclesia damnatas, ego pariter damno. Omnibus corporis viribus est destitutus; ereptus illi oculorum, aurium, & linguæ vsus, in tantum, vt sibi aliquantulum restitutus diceret, vereri se, ne eo loco sit moriendum; cum in illa esset sensuum estasi, frustraque vrgeremus, vt quod corde credebat, exprimeret ore, credere, videlicet, se Christi in Eucharistia præsentiam, placuit illi venerabile Sacramentum propius admouere, ad cuius præsentiam ita sibi restitutus est, vt velut è graui somno experrectus diceret, & credere se, & experiri copiosè Christi præsentis virtutem, licet etiam diuersum euenerit, vt Eucharistia in altari collocata loqui posset, & audire, accedente verò Sacerdote, tamquam Iuueni Sacramentum porrecturus esset, sensibus omnibus destitueretur, dentesq; tanta

vi comprimerentur, vt nulla ope reſerari poſſe viderentur, & recedēte rurſum cum Euchariſtia Sacerdote, videret, loqueretur, & audiret: dicebat verò ſe inſcium eorum omnium, quæ illi in aurem inclamaſſemus, ſolum animaduertiſſe veluti forcipe ſibi os claudi, atque vt nihil relinqueretur intentatum, idem ſacerdos relicta in altari Euchariſtia digitum conſecratum ori impoſuit, poſtmodū verò vbi Euchariſtiam ori admouiſſet, & veluti ſumendam obtuliſſet, tum demum inimicus eum ore patenti exagitare, & multis renitentibus eum in aerem attollere cœpit: cumq; adiuraretur, vt eum quietum eſſe ſineret, & chyrographa reſtitueret, ea tertio ex ingenti fune dependentia in faſtigio templi iuuenis ſolius repręſentauit obtutibus, cæteris nihil omnino tale videntibus. Eo die nihil aliud actum, prætei quam quòd & multæ ibi ad Deum pro ſalute eius fuſæ preces, & maxima recuperandorum ſingrapharum ſpes iuueni fuerit relicta.

Die tertia Iunij iuuenis templum ingrediebatur, cum hoſtis inopinato vultum eius quaſi pallio diuerberauit, & ſimul manū ſiniſtram miſerum in modum dilacerauit, vt ſanguis copioſus diffflueret, nemine tamen, qui hæc inferret viſo, ſenſit quoque ibidem collum ſibi ab aliquo torqueri, nihil tamen incommodi paſſus eſt, præterquam quòd diebus ſequentibus remanſerint in manu cicatrices cum minore dolore, quàm ſenſerat, dum illi manus laceraretur. Eodem die multa fecerunt noſtri, vt ad Dei gloriam, fœlicem res tota haberet effectum. Excitatus ea nocte ventus ingens abſque omnino pluuia, auditaque vox iuueni velut in vento miſerabiliter lamentantis.

Die 4. Iunij Dominica infra octauam Corporis Chriſti in eodem templo ſanctæ Catharinæ, poſt ſacrum, & littanias, ad ſingulas ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas habitas, iuſſus ex carta deteſtari ſua peccata, profiteri fidem, & coram Deo, Angelis, & hominibus proteſtari Catholicum ſe eſſe, nunquam ſe de Miſericordia Dei diffiſurum; fecit id aliquandiu adiutus à nemine, cum ei viſus deficeret, prælegit alius, ipſe tardè, ægrè, & cunctanter verba efferebat, dæmone linguam impediente: ventum eſt, vt diceret. Quapropter ò bonæ Ieſu &c. tunc nec legere id potuit, nec alios audire ſuggerentes. Adiuratur Dæmon, eique Dei virtute præcipitur, ne iuueni in hoc opere ſit impedimento; exagitatur illico iuuenis, ac ſi foret obſeſſus, & inter hæc vnico velut momento linguam germanicam dedidiſcit, quam beneficio Dæmonis loquebatur ſatis eleganter natiuo retento idiomate. Hoc animaduerſo, acuta omnibus fiducia in gratiarum actionem recitatur. Te Deum Laudamus. Iubetur progredi, nequit dicere; Confiteor Deo omnipotenti &c. Domine non ſum dignus &c. fruſtra, accedit Sacerdos cum Euchariſtia, dæmonique in virtute Dei præcipit, vt hominem miſſum faciat. Tanta vi iuuenis tollitur in aera, vt decem, duodecimvè vix eum retinerent.

Ad

Ad verba nominis Iesu crebra, & Beatissimæ Virginis Mariæ inuocationem dæmon fractus abscessit; exclamat Iuuenis idiomate suo: aufugit à me. Quare illico flectit genua lętus, & magna alacritate, altaque voce progreditur: quapropter ò bone Iesu &c. oratione finita, his ipsis verbis subdit, laus Deo, iam sum alius homo, præparat se ad communionem, dicit, Confiteor &c. confitetur: Adiuratur Dæmon, non solum iuueni posthac negotium ne facessat, sed chyrographa vt restituat, iterum confitetur. Demum tantæ debilitatis fuit, vt nec sedere posset, liber tamen iam à Dæmonis incursu, nihilominus genua flectit, recitat, Confiteor &c. Domine non sum dignus &c. & alta voce profitetur credere se totis animi viribus Christum in Eucharistia esse præsentem, & sperare se ipsum sibi propitium futurum. Sumit Eucharistiam magno animi sensu flexis genibus, aliquandiu gratias agit, & tantas illico vires recuperat, vt templo egressus, nullam sensisse debilitatem videretur. Iam demum, ait, Dæmonem non timeo, & contemno ex animo, quod hactenus à me ipso, vt facerem vix impetrare poteram. Iam paratus sum centies pro fide Catholica sanguinem profundere, & multa subiunxit in commendationem charitatis nostrorum, qui de hominis nunquam visi salute adeò essent solliciti; horum apud Lutheranos esse nihil, aliaque, quæ verecundia non finit referre.

Decima die Iunij, ipso Beati Barnabę Apostoli peruigilio, nostri domi se rursum contra inimicum armant ijs modis, quos nouit societas: Iuuenis quoq; ne sibi deesset tota die cilicium portat, & se sub vesperum sponte flagello acriter diuerberat. Ingens rursum tum eo tempore vesperi, tum noctis magna parte ventus Collegium impetit. Ante vndecimam noctis horam adest inimicus alio, aliavè comitatus, & per cubiculum, in quo cum alijs tribus iuuenis dormiebat, deambulans. Cernis, inquit ad sociam (nam saga quæpiam æstimatur) vt iacet hic nequam? & rursum, ò si aliter rem meam instituissem, non esset hunc sortita finem. Ante occiduum penè me abegissent; interim tibi hominem commendo, eum quantum licuerit diuexa, & conuersus ad Iuuenem fremebundus, perfide nebulo, homoq; leuissime, & inconstantissime nunquam fidem mihi seruasti, ò pectus ignobile, ac degener. Maiores tui maluissent centies corporis, animæque iacturam facere, quam vel semel datam fidem violare. En tu habe, quæ mihi dederas, ego vicissim, quod meum est seruabo, & hoc dicto bis, aut ter, iuuene audiente strepitum fecit, velut cuiuspiam aliquid è carta eradentis, & rursum sociæ, Pergam ad locum mihi constitutum, tu interim curam huius habe, rursumque iuueni, & existimas perdite nequam fore, manus meas vt euadas? coactus nunc tibi tua restituo; tu interim & Iesuitæ Nebulones, me post hac à stultis fictisque cæremonijs vestris liberum esse finite, quod enim tuum sit, nihil omnino habeo,

habeo,licet plura longè post hac ex te sim accepturus,fides enim,quā suscepisti iniqua est,& per Papas (quos vos velut Sanctissimos colitis, ego autem in inferno tracto pro merito) conficta: quibus dictis,& manu frigidissima iuuenis collo, sine omni læsione contrectato, euanuit: Ad hæc omnia iuuenis nihil respondit, excepto hoc vnico, videlicet, vt abiret,habere se Deum propitium.Inter hæc iuuenis cęteros in cubiculo altum dormientes suscitare conabatur, eorum nomina inclamans, quorum vnus æger vocem audit, prosilit in pedes, & ad alterius sani lectum accedens eum excitauit. Hic ignem excussit è silice, sulphur accendit, sed priusquam candelæ admoueret, violenter ab aliquo extinguitur, idque secundò, accendit tertiò, iamque candela lumen acceperat, cum simul, & semel materia sulphurata, candelaq; extinguuntur. Tandem venit homini in mentem, vt cereum benedictum accenderet, accendit, nec amplius valuit extingui. Habito lumine inimicus euanuit, & quamuis semel, ac iterum dixisset se Iuueni restituere omnia, quæ ipsius essent, nihil tamen ab eo iuuenis receperat. Componunt igitur se ad orationem, & qui lumen accenderat, ante imaginem B. Virginis Mariæ littanias recitat, post mediam circiter horam surgens vidit humi iacere cartam sanguinolentam,attollit, eique porrigit, cuius erat chyrographum: hic cognito suo chyrographo, gestire lætitia cœpit, osculari illud, & pectori admouere, & illico simul omnes Deo gratias agunt,& quatuor simul(tot enim erāt) recitant. Te Deum laudamus. & ne fortè Dæmon illud recuperare posset, signo crucis muniunt,aspergunt aqua benedicta, & corona B. Mariæ Virginis circumligant.

Die Dominico mane vocatur Pater, cuius curæ iuuenis erat commissus, ostendunt, & tradunt ei recuperatum chyrographum, quod Marpurgi postremo conscripserat,in eoque erasum è priori,cuius materiam dæmon suppeditarat, sanguinem: ne tamen doli mali quidpiā subesset, & fortè non omnia integrè restituta essent, quæ iuuenis erāt in priori chyrographo,iterum de more à nostris ad Sanctæ Catharinę templūm fusæ ad Deum preces, recitatæ Littaniæ, prouecta iuueni Eucharistia,adiuratus,& sollicitatus Dæmon, vt si quidpiam esset residuum, quod ad iuuenem spectaret, illud Dei omnipotentis virtute restitueret.Sed quoniam iuuenis dicebat satis sibi constare,quòd omnia integrè essent restituta, suumque animum esse per omnia quietissimum, placuit nihil amplius attentare; Quare actis Diuinæ bonitati ob tam grande beneficium acceptum, gratijs. Te Deū laudamus &c. regredimur læti vniuersi. Placuit tandem Serenissimo Principi Ferdinando Arciduci,& Reuerendissimo Seconiensi Episcopo,vt series tota, & processus pro concione populo proponeretur,quod factum 18. Iunij à meridie, & ipsum chyrographum vnà cum sanguine, quo alterum descriptum erat in templo nostro per Parochum Gretiensem iussu

iussu Episcopi in magno hominum concursu, & frequentia combustum fuit. Hæc historia rei gestæ verissima, in qua vides lector omnium fermè, & singularum catholicarum cæremoniarum efficacitatem, de quibus alia quam plura subdemus.

De remedijs diuinis, & supernaturalibus. Cap. IV.

Doctrina.

a *Lib. 2. de addit.*
b *In Cosmocrit.*
c *Lib de morbis venef.*
d *Disquisit. de nat dæm.*
e *Ad Ephesios 6. & 1. ad Thessal 5*
f *Libr 3. de origine & situ Frisiæ. ca. 31.*
g *Ad fortunatū de exhortat. martyrij.*
h *Lib. 2. cap. 16.*
i *Lib 5. in Apoc. ca. 11.*
k *In Epitom Formic. cap. 4*
l *Vide Sotum in 4. dist. 3. artic. 9.*

HViusmodi remedia plura esse solent, quibus vti homines debent, quia animæ prosunt semper, & corpori nūquam nocent: sæpenumero à morbis, & alijs maleficiorum noxis liberant, aut præseruant. Hæc Sapientiores Medici, & catholicę sentientes approbant, vt Ioannes Fernelius, *a* Cornelius Gemma, *b* Baptista Codronchus, *c* Andreas Cæsalpinus. *d* & alij.

Primum remedium est in hoc genere: Vera & viua fides, hoc est, charitate Dei, & proximi vallata, hanc tamquam scutum nobis præbet D. Paulus; *e* hanc commendat discipulis suis magnus ille Antonius, dicens, magna dilectissimi aduersus dæmonem arma sunt, Vita sincera, & intemerata in Deum fides. Idem affirmat Cornelius Chempensis, *f* in illis verbis. Circa tēpora Imperatoris Lotharij erant passim in Frisia &c. mox subdit idem author. Demandatorum Dei obseruantia, & vitę innocentia, quàm sint efficax remedium, docere possunt D. Cyprianus, *g* & Lactantius, *h* & Ambrosius Ansbertus. *i* Et Nidertius *k* ex Petri cuiusdam dictis laudat quinque efficacissima remedia: quæ sunt. Habere fidem integram, & Dei præcepta seruare: Se signo crucis, & oratione munire: Ritus & cæremonias Ecclesiæ colere: Publicam iustitiam bene exequi: Christi passionem verbo, vel memoria ruminare.

Secundum, est legitimus in Ecclesia Catholica Sacramentorum vsus; vt pro nondum initiatis, Baptismus; nam constat experientia, eos quos scitur nondum baptizatos à maleficijs liberari, per baptismū absolutè collatum: eos quos probabiliter putamus nō baptizatos per baptismum sub conditione, idem cōsequi. dixi probabiliter putamus non baptizatos, quia ex leuibus coniecturis id putare non sufficit, ne ad conditionale quidem lauacrum. *l*

Tertium remedium est recurrere ad sanctos viros, & auxilium ab eis petere, quos constat habere donum miraculorum (quod donum,

& si rarius ijs etiam potest competere, qui vitæ sunt non probatę, vt in Euangelio, *a* dum tamen fidem rectam habeant) hoc remedium, quia vix vlli tales hodie, saltem in Europæ regionibus, vix vsui hic sit, olim frequens fuit: Sunt enim plenæ vtiliter ad sanctos confugientiũ exemplis omnes sacræ historiæ: neque tum qui Dæmonia eijciebant, erant omnes præditi ordine ecclesiastico Exorcistarum, vt constat. *b* Sanè olim Sancti viri dęmones fugabant, & vincebant sola interdum præsentia sua, vt legimus de B. Machario Alexandrino apud Palladium. cap. 19. & 20. de Aegyptio apud Sozomenum lib. 6. cap. 20. & Sancto Guthberto apud Bedam, in vita Sancti Guthber. cap. 15. & de Rustico apud Cassianum collat. 14. cap. 7. & de alijs multis, vt passim legitur in scripturis.

Quartum, est Exorcismus Ecclesiasticus. Circa hoc notandũ, hunc ordinem Exorcistarum in Ecclesia iam ante annos 1300. seruatũ fuisse, patet ex B. Ignatij Epistol. ad Antioche. Et Epist. Cornelij Papę ad Fabianum, quam Eusebius conseruauit, *c* & ex Firmilian. ad Cypria. *d* & ex alijs Patribus constat. *e*

Quintum remediũ petitur à misericordię operibus satisfactorijs, Ieiunio, Eleemosina, & oratione, Eleemosinas commendat Canonum authoritas. cap. si per sortiarias. De ieiunio, inuenio id pręcepisse cuidam Comitissæ S. Auxentium Abbatem. vt habet Metaphrast. in eius vita, Februar. 14. Et Sanctus Procopius Monachus per Ieiunium sæpius victoriam contra dæmonem obtinuit, accedente insuper Christi testimonio Matth. 17. Marci 29. De oratione, extat versus quidam Annonymi veteris versificatoris, sic dicentis. Dæmones aduersus magna est oratio virtus.

Sextum, est inuocatio deuota nominis Saluatoris Iesu Christi, vel Beatæ Virginis Mariæ, vel petita opitulatio ab Angelo custode. De nomine Saluatoris docent vetustissimi quiq; Ecclesiastici scriptores, tam constanter, tam frequenter, vt superfluum sit hic eorum verba coaceruare. *f* De Beata Virgine plura sunt exempla, & præ cęteris illud notum Theophili, de quo præter alios egit. Honorius Augustodunensis in sigillo Mariæ. De Angeli custodis ope Testis est Origen. libro sexto contra Celsum. & Sanctus Golauduch, cuius mentio apud eius coætaneum Euagrium libro sexto. capit. decimonono.

Septimum, est signaculum Sanctæ Crucis, de cuius pręconijs liber esset solidus contexendus ex Sanctorum Patrum scriptis, & rerũ gestarum exemplis. Vide D. Cyprian. serm. de passione Christi. Origenem lib. tertio. in Iob. Lactan. libro quarto. cap. 24. D. Antonium apud Athanasium. Ipsum D. Athanasium de Incarnatione Verbi. D. Gregor. Nazianz. Oration. 1. in Iulian. & ad Nemesium. D. Chrysostom. homil. octaua in Epist. ad Coloss. & homil. 50. in Matth.

a Mat. 7. Marc. 9. Luc. 10.
b Clemẽs Rom. li. 8. const. c. 32. Iustinus Martyr dial. cõtra Triph. Tertul. in Apol. c. 32.
c li. 6. hist. Eccl c. 35.
d Lib. 4. Epist. 7.
e Clemẽs. Ep. ad Iacob. Anacl. Epist. 3 Caius Ep. ad Fælicẽ Ep. Conc. Rom. sub Siluestro can 3. Antioch. can. 10. Carth. 4. can. 4. cui interfuit, & subscripsit. Diu. August.
f D. Iust. aduersus Triph. Orig lib 1. cõt. Celsũ. Tert. de corona mil. ad Scapulã, & in Apol. Cypr aduers. Demetr. D. Ath. de inc. verbi.

D.Cyrill.Cathechesi.4. de Ascension. Nissenum in vita Taumaturgi. Hieronymum in vita S.Hilarionis. August.lib.2.de Symbol.ad Cathecumen.& serm.81. de tempore. Theodoretum in vita Macedonij, & lib.3. histor. cap.3. & lib.5. cap.21. D.Gregorium lib.2. dialog.capit. 10. & alios multos.

Octauum, præbent Sanctorum Reliquiæ, de quibus legitur. Nimis honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. Cauendum solum, ne quas in hoc cultu sanctissimo superstitiosas cæremonias misceamus, vt monet Siluester, verbo Reliquiæ: Sanctis enim odiosa superstitio, grata religio. id testata fuit B. Glyceria Martyr, ex cuius corporeis exuuijs vnguentum suauissimum, ac saluberrimum morbis omnibus medicamentum fluere solebat, quadam verò die, cum Episcopus Perinthi insciēter argēteum quoddam vasculum emisset, quod Magicis ministerijs impensum fuerat, continuo desijt sacri fluor vnguenti; quo circa rem diligentius inquirens Antistes, comperit vas illud nefandis rebus seruisse, quo sublato, & altero reposito, protinus vnguentum, vti prius fluere cœpit, narratur à Nicephoro lib.18. cap.32.

Nonum, in Ecclesia quoque vetustissimum, & mirę efficacitatis est, aqua benedictione sacra, & solemni ritu ad id instituta; Vna est quæ dicitur baptismalis, in vigilia Paschæ, & Pentecostes consecrari solita. Altera lustralis singulis Dominicis initio primi sacri consecrata, nominatim ad Dæmonis impetum reprimendū, & alia pericula auertenda, iam in vsu ante Alexandri primi tempora, & semper à catolicis omnibus, magno cum fructu retenta, honorataque meminit, in vita Sancti Gregorij Magni, Ioannes Diaconus Monasterij, per eius aspersionem à Dæmonibus liberari, hodie miraculum istud apud Indos sæpe renouatur.*a*

Decimum, exhibent remedium res aliæ Catholico ritu solitę benedici ad hunc effectum, vt cereæ formæ orbiculares, quas, Agnos Dei vocamus, propter agnum vna facie impressum, de quorum effectibus liber extat Vincētij Bonardi. Multa quoq; Petrus Matthæus in 7. Decretal. cum consecrantur à Pontifice Maximo, postulat ille à Deo, vt deuotè gestantibus Deus tribuat plurima gratiarum genera. Itē grana benedicta, cerei benedicti, sal benedictum, & panis benedictus.

Vndecimum, sunt pia scripta, seu amuleta sacra ad collum appensa, vt Symbolum Apostolicum. Initiū Euang. sancti Ioannis. In principio erat Verbum. vel Psalmi alicuius particula, quo & olim vsi sunt multi, & scribit Eman. Costa, *b* Hormutij nostris temporibus, hoc pacto Dæmonem ex Energumena pulsum. Sed vt hoc remedium sit licitum, oportet, vt habeat duas conditiones iuxta D. Thom. *c* Prima est, vt pijs verbis nihil superstitiosi admisceatur, vt si fideret quis figurę colorivè litterarum, vel modo scripturæ, vel materiæ membra-

a Lib.2. Epist. de rebus Iaponicis epist.

b Cōmēt. rerum Indicarum.

c 22. qō. 96. ar.4.

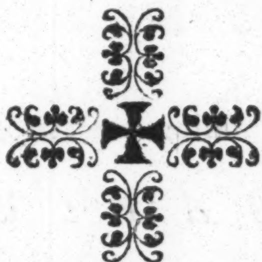
næ,

næ, vel attramenti. Secunda, vt recta sit gerentis intentio, veluti si pius verborum sensus obseruetur, spes verò figatur in Deum.

Duodecimum, est pulsatio campanarum Ecclesiæ Catholicæ (nam hæretici magis delectantur tonitruis bombardarum) quam docet experientia quotidiana, Dæmonibus adeò infestam, & inimicam esse, vt ab ijs excitatæ tempestates, vel ingruentes impediantur, vel iam ortæ sedentur, & aliò auertantur, vt rectè docuit Concilium Coloniense c.24. iam veniamus ad exempla horum omnium, quæ docuimus.

Exempla.

DE FIDE.

REfert Ioannes Niderius sequentia. Cum, ait, quidam Maleficus me inuocaret, vt quendam inimicum suũ vita priuarem, aut in corpore læderem grauiter fulminis ictu, aut alio modo: Vocaui ego Magisterulum, i. dæmonem, qui mihi respondit, quòd neutrum facere posset, habet, inquit fidem bonam, & diligenter se signo crucis munit, idcirco non in corpore, sed in vndecima parte fructuũ suorum in campo, si libet, ei nocere possũ. *Episcom. formica. c. 4.*

In Patrem nostrum B. Ambrosium Iustina Augusta Maleficũ quendam nomine Innocentium immissit, hic postea palam confessus est, se delegasse Dæmones, qui Ambrosium interficerent, sed ne ad fores quidem domus, vbi manebat Episcopus accedere potuisse, eo quòd ignis insuperabilis omne illud ædificium communiret, à quo adhuc remoti vrerentur, atque ita victas artes suas; quibus contra Sanctum Dei Sacerdotem, & Episcopum, se aliquid efficere posse arbitrabatur. *Nazian. oratione & Cyprianũ* *Vide Paulinum in vita Sãcti Ambr.*

Narrat Cassianus, Duos philosophos Magicis præstigijs, & circũuentione Dæmonum conatos B. Antonium perturbare; sed cum irrito labore nihil penitus præualerent, eò profecerunt tales, tantæq; eorum insidiæ tanta Magica arte quæsitæ, vt per hæc euidentissimè comprobarent, magnam professioni Christianorum inesse virtutem, quibus ille tam sæuæ, tamq; potentes vmbræ, quas existimabant, Solem, Lunamq;, si ad eas directæ fuissent obducere potuisse, hunc non solum nihil lædere, sed ne ad punctum quidem de monasterio suo va-

luerint perturbare. Vnde Epiphanius in hæresi Ebioneorum scribit, q non valet incātantis vis, vbi est nomen Christi, & signaculū crucis.

Cornelius chempon. lib. 3. de origin. & situ Frisici. cap. 31.

Circa tempora Lotharij Imperatoris erant passim in Frisia multa Laruarum Infernalium spectra, quę in paruo quodam super eminentis collis supercilio subterraneū habebant Specū, absq; humana ope, artificio præstigioso extructum, in quo residebant quas antiquo vocabant, Albas Nymphas, quæ solebant nocturnos viatores gregumq́ue, & armentorū intentos excubijs, & puerperas cū infantibus sæpissimè in abdita sua, & subterranea antra clanculū abducere, in quibus subinde subterranei murmuris sonus, atque etiam vagitus infantium auditi sunt, & prætereaetiam ingens fletus, & gemitus hominum, & quandoque musarum concentus, & voces dubia aure colligebantur. Qua de causa magna fiebat custodia prægnantium mulierum, & paruulorū infantium, ne ab istis Nymphis infernalibus clam abriperentur, quæ omnes Dæmonum illusiones, post susceptum sincerum Dei Euangelium (erant enim tunc Frisij Sabelij, & Arij erroribus dementati) euanuerunt, & ad nihilum redactæ sunt.

DE BAPTISMO.

Exempla.

DOcet historia Ecclesiastica, Tiridatē Armeniæ Regem, cū Christianos Diocletiani tēpore varijs cladibus, & damnis affecisset, & Gregoriū quidem in lacum, luto, & altitudine molestissimū fame necandum misisset. Ripsimen verò Virginem recusantem illi obsequi,

qui, & socias eius sanctimoniales plurimas crudelissimè necari iussisset, mox Dei vindictam consequutam esse. Inuasit enim eum insania, qua planè dæmoniacè furebat, & mutata corporis figura in porcum, mentis emotæ, dentibus suas deuorabat carnes, cæteri quoque, qui eius facta approbarant, milites, Magistratus, & alij in furorem redacti similia designabant, & ipsi in sues conuersi (vt vult Nicephorus) vel mente tantum abalienati (vt censet Metaphrastes) tandē baptismi lauacro abluti, corporis formam, & animæ mentisq; sanitatem receperunt, ipso illos baptizante, & hortante ad pœnitentiam D. Gregorio Martyre, non quidem Taumanturgo, vt putant aliqui scoliast. Nicephori, sed alio, vt docet Metaphrast. neque hoc malum fuerat illatum vlla arte Magica (vt censet eruditus vir) sed Deo vindictam per Angelos malos exequente.

Rex Tartarorum Cassanus, quem vocant alio nomine Magnum Cham, cum ducentis equitum millibus Syriam cępit, & finitimas Regiones; omnibus itaque formidandus petijt sibi vxorem filiam Regis Armeniæ, quòd audisset esse pulcherrimam. Rex Christianus tanti Regis viribus exterritus, dedit. Illa post aliquod tēpus è viro suo Cassano edidit in lucem partum tantæ deformitatis, vt Rex maritus nullo modo illum veluti suum voluerit agnoscere, quòd Monstrum videretur. Vocat ad consilium primarios, de ipsorum sententia vxorem veluti adulteram, partum veluti ex adulterio susceptum vltimo supplicio adiudicat. Innocens mulier infęlicitatem suam deplorans, ad preces confugit, ignara consilij petijt, vt sibi liceret baptizare, quē pepererat, data illi facultas, ita tamen, vt adessent baptismo aliqui spectatæ fidei viri vnà cum Rege, ne qua fraus fieret. Mira res, vbi baptizatus est puer, adeò venustus, ac formosus apparuit, vt Rex tanta re permotus, cum plurimis nomen Deo dederit, & maximum Christianæ rei factum fuerit incrementum. Idem narrat Fusius D. Antoninus p. 2. histor. tit. 20. c. 8. §. 9. Veniamus ad recentiores narrationes æquè certas. Petrus de Chieza. *a* de Leon miraculi plenam de spectris victoriam huic Sacramēto baptismi à Deo attributam describit, ex quo fideliter narrabo.

Ioannes Villaneus lib. 8. cap. 35. apud Thom. Bosium li. de notis Eccles. c. 16.

a p. 1. histor peruanæ c. 118.

Prope Anzermam, loco, cui nomen Pirsa, imperabat Regulus, cui frater florenti ætate erat, quem nominabat Tamaracungam. Iuuenis hic mirè baptismum sitiebat, ea causa Christianos adire cupiebat, sed miris eum visis dæmones terrefaciebant: offerebant se soli videndos solidarum auium specie, quas auros nuncupabant. Cernens iuuenis Dæmones sæuire, accersiri Christianum in vicinia degentem iubet, venit ille non segniter, & intellecta Reguli voluntate, crucis signū fronti eius impressit, hoc magis irritari hostes illi, & sæuiori specie se inferre videbat solus Indus: Christianus nihil nisi saxa cadentia, & dæmonum sibila sentiebat, aduenit tunc commodè eo loci Pachecus quidā

Hispanus, & se socium addidit Christiano alteri in discrimen. His cernentibus Tamaracunga trepidabat vehemẽtius, & exalbescebat metu, quin, & per aerem raptabatur: id omnes videbant, & ipsum quidem quærentem, gementemque, illos vlulantes, sibilantesque excipiebant auribus; semel cum Indus poculum vino plenum manu teneret, en tibi vas in aera afferri, & vino vacuum reddi, mox vinum in illud ex alto refundi, & formidine plenum Indum, veste vultum, faciemq; cooperire tentat, ne horrenda illa spectra in oculos incurrant: sic tecto faciem, non remotis vestibus, nihilominus cretam in os ingerebant, vt obstructo spiritu fauces præfocarent, tandem Christiani, qui continuè interea Deum orarant, statuere in vrbem Anzermam eum deducere, vt ibi salutari lauacro tingeretur. Dedere se comites viæ plures trecentis Indi, sed adeò pauidi, vt ad Principem baptizandum propius accedere non auderent; venerunt simul omnes, ad iter impeditum, & perfractum, ibi hostes humani generis nitebantur abripere in aerẽ, vt præcipitarent, sed ille valida voce Christianos orabat, vt illum adiuuarent, accurrerunt, & in medium agmen suum, recedentibus metu Indis, recepere, & cingentes eum funibus, funes cingulis suis alligauerunt, atq; ita medium stipantes simul incedebant, manu tres cruces præferentes, nunquam intermissis pro liberatione, & salute miseri precibus; Ne sic quidem omni molestia liberi processere: sæpe illum terræ afflixere hostes, & in viæ cuiusdam accliui assensu, vix manibus eleuare in aera volentium, & necare nitentium, extorserunt. Vt ventum Anxermam in Pachechi domum Christiani quotquot in oppido erant conuenerunt, ibi omnes cernebant crebro grandine detecto lapides deijci, & audiebant sybilantes, clamantesque Dæmones, solemne illud, quo solent indi Martem lacessere, Hu, Hu, Hu, ferociter, & crebro celerrimè ingeminatum. Mortem dæmones intentabant, nisi voluntatem baptismi abijceret, contra Christiani Deum obsecrabant, ne dæmones permitteret, erepta corporis vita Indo animæ vitam impedire. Gliscente deinde Saxeo imbre templum petiere, ibi quia stramineum erat, Eucharistia non asseruabatur, aiebant nonnulli, se ante ingressum, nescio quos inambulantes audiuisse, vbi templum apertum est, & cum Indo ingressi cæteri, cernebat Indus Dæmones terribili specie, sed capite deorsum in terram spectantes, pedibus surrectis. Cumque frater Ioannes ordinis Beatæ Mariæ Virginis pararet eum baptizare, non visi vlli Christianorum dæmones, in omnium oculis Indum eripiunt, sustollunt in altum, & capite deorsum, vt ipsi erant statuunt. Christiani tunc fide freti alta voce, Iesu Christe adiuua nos inclamantes Indum extorquent, retentantibus, & iniecta collo eius sacra stola, aqua lustrali aspergunt, attamen adhuc in templo sybila, fremitusque audiebantur. Tamaracunga Dęmones cernebat, & colaphis frequenter cedebatur, adeò vt,
&

& pileum, quem obtendebat oculis ei excusserint, & in faciem ab ijs conspuebatur saliua fœtida, hæc nocte acciderunt. Orto mane Monachus sacris vestibus induitur, vt incruentum offerat sacrificium, vix missam inceperat, cessarunt sybila, fremitus, vlulatus, strepitus, desijt Indus vexari: Peracto sacrificio Tamaracunga cum vxore, & liberis baptismum flagitat, quo percepto fide robustior, & audacior factus, se iam Christianum asserit, experiri velle quid hostes possint, solum sinerent periculum facere; solum non sunt ausi aggredi: letus ter, quatervè per Templum ambulans clamabat, gaudium non capiens, Christianus sum, Christianus sum: vt vidit se immunem, & victorem domum redijt, nec quidquam amplius molestiarum sensit, tanta vis baptismi fuit.

In Bungo Anno 1596. Erat fœmina Gentilis à Dæmone obsessa; huic indicatum est à dæmone liberari non posse, nisi fiat Christiana, cum illa annueret, & iam se ad baptismum pararet, nocte sequenti, Dæmon ei dissuasit, ne fieret Christiana, dicens; hactenus tanta fami liaritate tanto tempore mihi es coniuncta, & nunc me deseris? non abibis profecto inulta; dormienti itaque, nec sentienti abscidit capil los, vno tantum capillorum floco relicto; illa verò cum summo mane deprehenderet sibi ademptos capillos, & arundini lecto oppositæ implexos, calcar ea fraude sibi aditum putauit, vt citius aduolaret ad baptismum, quod & factum est, atque eo suscepto, mansit ab omnibus dæmonis molestijs immunis. Hæc refert Ludouicus Frois in lit teris Iaponensibus illius anni: addit etiam sequentia.

In Ciazzurana Insula gentili adolescentulo 18. annorum se crebro visendum offerebat canis ingens, horribilis, ruffus, qui eum alloquebatur, & per montes in loca abditissima deducebat, detinens eum ibi biduo, vel triduo, atque impellens, vt se manibus sublatis adoraret, aliaque scriptione indigna faceret. Adolescens miser videns se tantas molestias à capitali generis humani hoste perpeti, tandem profugium habuit ad Ecclesiam, doctrinam Christianam audiuit, & didicit, baptismi Sacramento Christo deuinctus est, ac de cætero nũquam à tartareo illo cane diuexatus est.

Bungi circa Annum 1549. quidam Ancillam habebat dęmoni familiarem, nam dæmon ad eam accedens vulpis figura singulis noctibus domo educebat, verum per baptismum suscepta fide, ab hoc spectro liberata est.

Fuit Anno 1583. Monachij in Bauaria quidam adolescens Iudæus viginti duos annos natus, communi omnium gratulatione in Aula Gymnasij Iesuitarum baptizatus; huic miras sæpe dæmon instruxit insidias, & quo magis vrgebat ille baptismum, eò hic impugnabat vehementius: Nudum penè de nocte eiecit ex ædibus, interdum etiam fauces illi premere, nonnunquam eum visis, spectrisque terrere, ut

O 4 de mente

de mente illa deijceret, consueuit. Vultus dæmonis adeò fœdi, vt negaret adolescens parem sibi vllũ videri ijs imaginibus cruciatum. Pridie eius diei, quo baptismate lustrandus erat, quoniam eo demum die de Victoria dæmonis agebatur, multo eum vehementius inuidus hostis exercuit, ita vt is, ne à pluribus quidem contineri loco posset: vt autem vi baptismatis Christi membrum effectus est, continuo fractus, debilitatusque fuit Dæmòn.

DE CONFESSIONE.

Exempla.

Bencius litt. prouinc. Mediol. 1591

N Valle quadam Cisalpina Diœcesis Nouariensis destituebatur puella sensibus, sed vt vmbrarum spectris, quas sibi videre videbatur, reddebatur attonita, ac similis stupenti. Versabatur in vltimis finibus huius de qua loquimur vallis, mulier Veratrix, & Saga, quæ carminibus profitebatur sanare, quæ apud alios insanabilia essent, magni ad eam concursus hominum consilij gratia, & auxilij, & quãquam à Sacerdotibus, & scelus ostenderent, tamen illis abeuntibus adolescentulæ genitrix, affectu materno filiam mittit, consulitq; mulierculam de vmbris, & remedium petit laboranti. Tum Maga; adducite puellam ad Sacerdotes, & ab ijs petite opem: Pater, & mater filiã adducunt itinere octo milliariũ, idem exponunt, ac responsum Veneficæ, vtramq; adhibita peccatorũ confessione, sacto se Christi corpore communiri præcipiuntur, quo facto melius se habuit adolescentula.

Circa

Circa annum 1591. Musiponti in Lotharingia puer erat, nobili magis pollens genere, quam domo opulenta compingitur in Aulam parentum iussu à Gymnasio abstractus, sed mobilitate ingenij, cum recusaret, desiderium prioris vitæ, statuit inter calones versari potius in castris, iter ingresso atra viri species occurrit in serica veste, qui interrogans causam tristitiæ, pollicetur remedium. Verum vbi ego te adiuuero, quid mihi erit præmij? at puer, si totum, ait, me excusseris, ne teruncium quidem reperies, subijt alter, da te mihi modo: nulla tibi cupiditas frustra erit, existimauit puer se in seruitium expeti, postulat tempus deliberandi, ille contra onerat promissis ingentibus, vt vel puero tanta iam vaniloquentia mira esset, suspectare cœpit, nũ in figura hominis latitaret Cacodæmon. Mox cum tacitus totum eius corpus emetitur oculis, sinistrum pedem animaduertit cum bissida vngula, ac deformi, statim cohorruit, & Iesum ingeminans, crucis signo armat frontem, & eodem tempore sæua species euanuit. Tertio post die ad suos reuertenti eadem se offert imago, & proditur pedis eadem nota. Quærenti vtrum captum esset consilium, Respon. puer, sibi Domino opus non esse, rogatus quo iret, Vrbem nominauit, tum dæmon ante eius pedes crumenam iacit sonantem, in qua triginta, quadragintavè flandrici nũmi ærei, (sicut ignis probauit) tũ puluerem in linteo pernicialem tradidit, cuicunque subita morte tollendo addit consilia ad turpes libidines, & admonita, ab vsu aquæ benedictæ, & ab adoratione consecratæ hostiæ (quam contemptu placentulam appellabat) abstinendi. Eam blasphemiam dum auersatur puer animo pio, simulque veretur, ne obtorto collo strangulettur à Monstro, salutarem crucem imprimit pectori, statimq; magno impetu alliditur ad terram, nec nisi post semihoram exurgit. Mox matri redditus, ac scholæ: & sacra confessione expiatus, è laqueo venantium, metuque ereptum esse se Diuina ope gratulatur. *Becius Ilster. prouinc. Frãciæ 1591.*

Accipe vetustiora exempla. Nauigantibus è Phortea ęstuario tempore in Flandriam negotiationis causa, tanta suborta est ventorũ vis, vt velis, malo, armentisq; ruptis, nauiq; fœdè inter tumentes vndas iactata, certissimam mortem cuncti expectarent. Nauta, tantam, tamque insolitam aeris inclementiam eò temporis demiratus (suberat enim solstitiũ æstiuũ) cum id non syderũ, sed malorũ Dæmonum, qui hominibus semper sunt infesti, insidijs magnis tribueret, clamoribus reddita est ex ima naui Mulieris se miserè incusantis, ꝙ incubo dæmoni humana sub effigie, qui cũ per multos ante annos habuisset consuetudinẽ, iã tum fuisset commixta, & ab eo subacta. Marí ergo celerius se tradendam, vt pereunte ipsa, q̃ tanti imminentis mali causam præstitisset, cęteri Dei benignitate permanerent incolumes; Accedens ad lachrymantem fœminã iubente nauiculario Sacerdos, eius atq; cęterorũ saluti consulendi causa, crimen iam palam fatentem, horrẽdum *Hector Boethus lib. 8. rerum scoticarum.*

scelus,

ſcelus, vehementer alto ex pectore, ſuſpirijs indicibus, pœnitentemque facti, piè eſt hortatus, ne ſibi deeſſet, cui certo cognoſceret numinis fauorem adeſſe, crimina lachrymis, ac animi pœnitudine deleri. Tam miſerentis Dei clementiam eſſe erga mortales, vt altius, vel in malorum profundum lapſos, reſcipiſcentes, nonnunquam ad maiorem longè, quàm ante habuiſſent vnquam gratiam, recipiant. Media pij Sacerdotis adhortatione cum multis ſuſpirijs mulier admiſſum facinus deploraret, cunctis uiſa eſt atra nubes è nauis ſentina proſilijſſe, ingentique ſono, flamma, fumo, atque fœtore ſeſe deieciſſe in mare, & inde ſedatum eſt cœlum.

Lib. 1. miracul. c. 6. Petrus Venerabilis Abbas Cluniacenſis cum narraſſet horrendam Monachi cuiuſdam vexationem, neque eam oratione, & aquæ luſtralis aſperſione tolli potuiſſe, grauiter, & verè ſubiungit. Sed ne miretur aliquis benedictæ aquæ aſperſione Dæmonem nō fugatum, agnoſcat tabe interius latente, vnguenta exterius exhibita nihil proficere poſſe: tabem autem voco lethale peccatum, quod quandiu in interioribus quibuslibet latuerit, nullius exterius Sacramenti perceptio ei prodeſſe poterit, hortatus illum ad confeſſionem peccatorum Abbas faciendam, poſtquam confeſſus eſt, vexatio prorſus deſijt.

Lib. 3. miracul. cap. 13. Narrat Cæſarius, Bonnæ quendam peſſimæ vitæ Sacerdotem, laqueo diebus ſuis finem impoſuiſſe; eo mortuo Concubinam pęnitentiæ deſiderio Monaſterium ingreſſum, ſed Dei permiſſione ab incubo Dœmone, ſæpius ad flagitium importunè ſollicitatam, crucis ſigno, & aquæ benedictæ aſperſione repuliſſe, ſed cum redijſſet, Angelica ſalutatione deuotè recitata, longius velut ſagitta ictum fugiſſe, neque adhuc dum finis, donec purè omnibus vitæ maculis confeſſione expurgatis abijt importunus procus, nunquam rediturus.

Niderius in formicar. Epitome. Eadem peracta, Leodienſem quendam moleſtiſſimi ſuccubi Dęmonis ludificationibus teſtatur ereptum. Subdamus recētius exemplum. *Litteræ Auſtriæ 1591.* In Auſtria Anno 1591. Vir nobilis magno quodam, & furori proximo amore detinebatur, vt nullum eius, neque humanis, neque Diuinis admonitis faceret finem, ita veſano completa igne tota torrebantur præcordia; hac ratione furere deſijt terrore Diuinitus incuſſo. Leuicula correptus febri cum iaceret noctu lecto affixus, ante ſe videre viſus eſt Rhedam flammiferam, ſubiectumque equum igne flagrantem; tum Rhedarius informe monſtrum, tetrumq; atq; ipſo malo dęmone truculentius, quo nihil terribilius mortalium timori eſt. Quid ceſſas, inquit? quin conſcendis currum meritis tuis dignum? horruit miſer ſubito pauore defixus, tādem recepto animo, corripit gladium lecto proximum, vibratq;, vt ſubueniatur interim magna voce domeſticos vocans: trepidi accurrunt famuli, domusq; tota ſopore diſcuſſo, quin etiam excitati vicini, nonnulli quærentes clamoris cauſam, deinde prætexentes impoſitum fuiſſe auribus, oculiſq; formidine alleuan-

leuandæ, verum cum fremeret adhuc esse in conspectu, nec finiretur metus, insinuaret se potius in pectora aliorum, intempesta licet nocte itur ad Sacerdotes, mittuntur dico qui lustrali aqua crucis signo, & in cera consecrata imagine Agni, timorem tantisper leniunt, dum affirmaret æger Dæmonem discessisse in præsens minaci vultu, sæuèque iræ manifestum, detectis deinde peccatis, turpi perinde amore, quam tristi animum terrore liberauit. *Iesuitæ.*

Eodem tempore in Bauaria Mulier ærumnosa, leuitate naturæ, siue grauitate ærumnæ implorato Dæmone se se illi deuouit, vt opem ferret, & tum quidem non sensit præsentem, verum in potestatem, vt redijt ex mœrore, dedit pœnas iacti verbi, terroribus non tantum pauida, sed & verberibus tunsa, vt etiam ab aditu templi prohiberetur, virgarum, quas sola ipsa conspiciebat intentu, cum rem narrasset Matronæ cuidam, adducta ad Sacerdotem, ab eo confessione purgata, omni molestia liberata est, cerea cęlestis agni imagine ad collum appensa.

Idem remedium alteri fuit eodem morbo laboranti. Votum alia virginitatis, & monasticam vitam, cum incęstis nuptijs mutarat propinquorum impulsu non impunè, nempe coniuncta est cum viro nequam, neque deserebatur vnquam ab angore conscientiæ, ita miserè viuebat, cum afflictaretur aliquando his curis, & careret solatio, domo egreditur, mox dæmonem cum ingenti terrore conspicit, fugatq; obiecta cruce, sed confestim tamen, non secus, ac furijs icta, quoduis facinus immane meditatur; intermicabat in his tenebris aliquid lucis confugienti ad preces, vt ad ortum solis nebula, timor abscessit, subito cogitatio confessionis, & recordatio fidei violatæ, nimirum hoc seminarium mali, cum accessisset ad ædem, multo magis cum prorumpere conaretur ad Sacerdotem à confessionibus retrahebatur, quasi manu iniecta, donec tandem aliorum auxilio exemploq;, se ipsam, & malum dæmonem vicit. *Litteræ Germaniæ superiores.*

DE CONFIRMATIONE.

Exemplum.

Cribit Cantipratensis his verbis. Venerabilis Bonifacius quondam Lausanensis Episcopus, me audiēte tale quid recitauit. Erat in quadam Villa Cæcus quidā, qui Vaccas totius villæ in pascuis custodiebat, repellebat à frugibus, & ad certa loca pascuis vberiora ducebat, & quod maioris erat prodigij, colores, & statum singularum Vaccarum specialiter discernebat. V.g. si uaccam talis, & talis coloris petiuisses ab *Libro 2. Apum. c. 57. p. 33.*

eo,

eo, ſine difficultate Vaccam talem tibi apprehenſam in cornibus obtuliſſet. Ad locum cum quidam Epiſcopus adueniſſet, & de Cæco audiuiſſet talia, & probaſſet, quæſiuit ab eo, ſi confirmationis Sacramentum ab Epiſcopo accepiſſet, at ille, non, inquit; Nulla facta mora Epiſcopus Cęcum confirmauit, & mox ab eo Vaccarum diſcretio, & cognitio particularis eſt ablata, quoniam Dæmonum operatione, & miniſterio hoc ſiebat.

DE EVCHARISTIA.

Exempla.

De dimi l. temp. c. 6.

Eatus Proſper. Noſtris quoque temporibus, inquit, quędam Iuuencula Araba natione, ancillæ Dei habitum geſtans, cum in balneo lauās, ſimulacrum quoddam Veneris impudicè aſpiceret, & ſeipſam, eiq; ſe conſimilans, domicilium ſe Diabolo præbuit: ſtatim ille leo, qui rugiens circuit, quem quærebat, inuenit, meatus igitur gutturis eius occupans, nullum cibum, nullumq; potum traijciens per ſeptuaginta fermè dies, totidemque noctes ieiunium ſibi Diabolus ex capto poſſeſſoque vaſe exhibuit. Hoc monſtrum parentes puellæ poſt tot dierum ſpacia auferri poſſe ſperantes dum iuge malum vlterius tolerare non poſſent, ſimul cum filia ſeſe ingeſſerunt Sacerdoti, quæ acta erant fideliter intimantes. Hoc tantum puella fatebatur, auem quandā noctis medio apparere, quę ſibi in os neſcio quid infunderet: Stu-

por tunc inerat cunctis, videre puellam nullis indicijs diuturni ieiunij fœdatam, nullo pallore, seu tabe, vel debilitate confectam, quin potius robustam succo viscerum, moleq; membrorum. Cumq; incredibilia viderentur quæ dicebantur, habito cõsilio in Monasterio puellarum, in quo Reliquiæ Sancti Stephani sitæ sunt: Sacerdos puellã simul cum Præposito commendauit, illic primo tantum die apparuisse illam auem asseruit, sibiq; increpasse, ꝙ neq; fame, neq; siti compulsa illum appeteret locũ, quo sibi accedere non liceret, per duas sanè hebdomadas nihil cibi, vel potus sumens in monasterio mansit. Accidit autem, vt quintus decimus Dñi illucesceret dies, ascendente nobiscũ Sacerdote, vt matutinũ illic sacrificium solito offerretur, puellã Præpositus ad altare perduxit, eo incessu, & habitu, quo solẽt rubore perfusæ, ex epulis, poculisq; mulieres aduenire, sed vt se illa prostrauit altari, clamore fletus sui cunctis astantibus gemitus, lachrymasq; induxit, quibus tantũ malũ auferrendum plebs Dominum exorabat; erat enim iam incedens murmur in populo; peracto itaq; sacrificio, cum eadem inter ceteras, breuem particulã corporis Dñi tinctam à sacerdote perciperet semihora mandens, traijcere nõ valuit, nondũ illo fugato, de quo dicit Apostolus: quæ cõsonãtia Christi ad Belial? & iterũ. Non potestis calicẽ Domini bibere, & Dæmoniorum. Manu igitur faciem eius sustentante Sacerdote, ne sanctum proijceret, à quodã Diacono suggestum est, vt calicem salutarem gutturi eius Pontifex applicaret, quod vt factum est, statim vt locum illum, quem Diabolus obsederat Saluatoris imperio reliquit, Sacramentum, quod ore gestabat cum laude Redemptoris transglutisse puella clamauit: hinc lætitia, hinc voces in gloriam Dei, quòd post octoginta & duos dies, Diabolo expulso, puella de potestate fuerit eruta inimici.

Mediolani in Ecclesia Sãcti Ambrosij, ad D. Bernardũ adducta fuit mulier multis annis obsessa, sicq; deformata, vt Monstrum, non fœmina videretur. Conuersus ad populũ iussit omnes attentius orare, missamq; iussa prope altare cõstituta fœmina teneri, auspicatus, quoties de more sacro salutarem hostiã signabat, toties ad mulierẽ quoque conuersus, eodem signo crucis edito, spiritum nequam Athleta fortis impugnat. Expleta autem oratione Dominica, efficacius hostẽ aggreditur, patenæ siquidem calicis sacrum Domini corpus imponens, talia loquebatur. Adest ille, qui pro nostra salute passus, nunc, ait, Princeps mundi eijcietur foras. Hoc illud corpus, quod de corpore Virginis sumptum est, quod in stipite crucis extensum est: quod in tumulo iacuit, quod de morte resurrexit, quod videntibus discipulis ascendit in cœlum. In huius ergo Maiestatis terribili potestate tibi spiritus malignè præcipio, vt ab hac creatura eius egrediens, contingere iã deinceps, non præsumas. Cumq; eã inuitus deserens, & manere vltra nõ valẽs attrocius afflictaret, tam magnã iram, ꝗ̃ modicum tempus

Lib. 2. eius vitæ. c. 3.

tempus habens, rediens pater Sanctus ad altare, fractionem hostiæ salutaris ritè compleuit, diffundendamq; populo pacem ministro dedit, & confestim pax, & salus integra reddita mulieri. Hactenus Gulielmus Abbas, loco citato.

In chron. Belgicis ann. 1590 Ioannes Molinetus describit molestissimam multorum annorum vexationem, quam propter vnius, quæ diu Dæmonis succuba fuerat, peccatum, in Innocentes virgines socias eius Quercetenses Deus Sathanæ permiserat. Cum enim Decanus Cameracensis, vir doctus, & probus, vnà cum alijs Exorcistis accederet, peracta sacra communione viuificam hostiam non ferens, subito Dæmon exclamabat. Ah satis probè armati acceditis? panem ne illum sumpsistis? quem panem, ais, improbè? inferebat Decanus: si nihil est aliud, quam panis maneto in hoc corpore obsesso, sed si, vt nos credimus verum est corpus Iesu Christi Saluatoris nostri, iubeo confestim fugere ex hoc corpore, nec vllam ei amplius molestiam exhibeas. Quo dicto (rem miram) Energumena, vt magno leuata fasce molestiæ, confestim respirare, & alta voce Iesum vocare cœpit, quod idem omnes faciebant cęteræ, quando Dæmone expulso liberabantur.

Huic simile nostris temporibus Laoduni in Belgia accidisse, tam norunt Caluinistæ, quorum aderant multa millia quæ fremunt, & rumpuntur. B. Auxentius, Abbas discipulum habebat nomine Basilium, hunc Dæmones adeò malè mulctarunt, vt pro exanimi, corpore toto saucius, & confractus ad Auxentium delatus curru fuerit. Abbas iussit eum surgere, & venerandum corpus, & viuificum sanguinem Domini nostri Iesu Christi sumere, & statim reuerti ad locum suum: abijt, nec amplius tentator eum aggressus est.

In Catal. hæretic. littera G. Superat omnem admirationem quod de Guidone de Lachia memorat Bernardus Luxemburgus. Hunc in Episcopatu Brixiensi, ita simulasse sanctitatem, vt pro altero Sancto Ioanne Baptista à populo haberetur, sepultus fuit itaque honorificè. Post mortem certis testimonijs Inquisitores deprehenderunt hæreticum fuisse; quare de consilio Episcopi, & aliorum prudentum assessorum sententiam tulerũt, cadauer exhumandum, & comburendum: Exhumatur astante populo, & ossa proijciuntur in ignem: sed ecce tibi statim, illa dæmones (qui à nonnullis cernebantur) ex rogo eleuant, & in aere suspensa tenent, inde nata populi indignatio. Exclamant, occidantur Episcopus, & Monachi, qui stimulati liuore sancti viri ossa comburere conati sunt. Quid cessamus? Deus id sibi non placere demonstrat. Extimuit Episcopus, sed Inquisitores eum adhortati sunt, vt ad missam celebrandam se accingeret, Deum potius miraculum facturum, quam fidei causam sinat in periculo versari. Missa fuit de B. Virgine; vbi ventum est ad corporis Dominici eleuationem, Dæmones clamare in aera cœperunt. O' Guido de Lacha, nos defendimus te quantum

tum potuimus, ſed modo plus non poſſumus, quia adeſt maior nobis; confeſtim oſſa in rogum reciderunt, & incendio in cineres redacta fuerunt.

Simplic. Metaphr. in vita S. Auxentij 14. Febr.

Petrus Martyr, qui textuit Hiſtoriam nauigationis Columbi in Occidentali illo Indiarum tractatu, teſtatur, commune miraculum fuiſſe; quòd ſi Euchariſtiæ Sacramentum per Chriſtianos alicubi collocabatur, continuo dæmones obmuteſcebant.

Ante annos fermè 400. vixit Cæſarius Ciſtercienſis cuius hæc ſunt verba. Tempore illo, quando manifeſtari cœperunt hęreſes Albigenſes, quidam maligni virtute Diabolica ſuffulti, quædam ſigna, atque portenta oſtenderunt, quibus, & eaſdem hæreſes roborauerunt, & multos fidelium in fide ſubuerterunt: ſuper aquas ambulauerunt, & non ſunt ſubmerſi. Cernens hoc ſacerdos quidam fide catholicus, & vita Religioſus, ſciens vera ſigna cum falſa doctrina eſſe non poſſe, corpus Domini cum pixide ad flumen, vbi illi populis ſuas oſtenſuri erant virtutes, deportauit, dixitq; in audientia omnium: Adiuro te Diabole, per eum quem in manibus porto, ne in hoc flumine ad huius populi ſubuerſionem per hos homines tantas exerceas phãtaſias: poſt hæc verba, illis ſuper vndas fluminis ambulantibus, vt prius, ſacerdos turbatus, corpus Dominicum in flumine proiecit. Mira Chriſti potentia, mox enim, vt elementum tetigit Sacramentum, phantaſia ceſſit veritati, & pſeudo illi Sancti, quaſi plumbum deſcendentes in profundum, ſunt ſubmerſi. Pixis vero cum Sacramento ſtatim ab Angelis ſublata eſt. Videns ſacerdos hæc omnia, de miraculo quidem exultauit, ſed de iactura ſacramenti doluit, totam verò noctem in lachrymis, & gemitu tranſiens; mane Pixidem cũ Sacramento reperit ſuper altare.

Lib. 9. miracul. cap. 12.

Thomas Brabantinus vulgo vocatus à Cantipatro eodem ſęculo vixit anno 1231. Prędicante inquit, in Teuthonia Magiſtro Conrado contra hæreticos, & ab eiſdem fęlici morte perempto; hæreticus quidam ſeductus à Dæmonibus, fratrem quendam ordinis prædicatorũ ad hæreſim inuitabat, quem cum vidiſſet inſtantiſſimè renitentem, dixit fratri: pertinax es valde in fide tua, nec tamen de hac, niſi perſcripta quædam aliquid certius inſpexiſti, credere autem ſi velles dictis meis Chriſtum tibi, & Matrem eius, & ſanctos oculata fide monſtrarem: Mox ille illuſionem Dæmonũ ſuſpicatus, volens tamen probare, quid eſſet, non immerito, inquit, tibi nunc crederem ſi promiſſa duceres ad effectum. Gauiſus hæreticus, diem fratri ſtatuit, frater verò Pixidem cum Sacramento corporis Chriſti clam ſecum ſub cappa portauit. Duxit ergo fratrem hæreticus in ſpecu cuiuſdam montis in amplum valde palatium, quod claritate mirabili relucebat, nec mora, vbi in inferiorem partem palatij peruenerunt, viderunt Tronos poſitos, quaſi ex auro puriſſimo, in quibus ſedebat Rex fulgore

coruſco

corusco circundatus, & iuxta eum Regina sereno vultu pulcherrima, & ex vtraque parte sedilia, in quibus seniores quasi Patriarchæ, vel velut Apostoli astante Maxima multitudine Angelorum, & hi omnes luce sydereа coruscantes, vt nihil minus, quam Dæmones putarentur. Hos mox, vt vidit hereticus, cadens in faciem adorauit, dictus autem frater immotus stetit, sed tanto spectaculo vehementer obstupuit, & mox ad eum conuersus hæreticus, quare inquit Dei filium intuens non adoras? pronus accedens adora, quem vides, & ab ore eius fidei nostræ secreta suscipies. Tunc frater accedens propius extraxit Pixidem, & obtulit Reginæ in solio sedenti, dicens; Si Regina es Mater Christi, ecce filius tuus, quem si susceperis, te velut Dei Matrem recognoscam. Cum hac protinus voce, totum illud phantasticum euanescit, & annihilato fulgore, tantæ tenebræ densuerunt, vt vix frater cum ductore suo ad montis exitum regredi potuerint. Conuersus ergo hæreticus ad fidem redijt, & miram Dæmonis astutiam stupefactus expauit.

Libro de Strigibus.

Accipe aliud Pici Mirandulani verbis narratum. Fuit in Alpibus Rhetijs sacerdos quidam probus ante annos quindecim, cui cum foret opus ad ægrotum quẽdam graui oppressum morbo Eucharistiam differre, cum longius ille abesset, videretq; se non ita, vt oporteret celeriter ad eum pedibus posse peruenire, ascendit equum, colloq; sanctissimum Christi corpus pixidi inclusum satis honorificè alligauit, iter suum quanto citius accelerans, cum nonnihil processisset, obuiũ habuit quendam, qui, vt equo descenderet inuitauit, & secum pergeret ad spectaculum quodam mirabilissimum. Imprudens homo & cupiditate rei tam stupendæ ductus paruit, vix equo se demiserat, cum sensit se per aera vnà cum comite deferri, & breui tempore in altissimo montis cacumine statui, ibi amplissima, & amænissima planicies erat arboribus vndiq; excelsissimis sæpta rupibusq; horrẽdis circum cincta, in medio choros innumeros, ac varios ludos cuiusuis generis, mensas lautis, ac diuersis ferculis instructas erat videre, audiebantur etiam concentus quilibet omni suauitate affluentes, deniq; aderant, quæ animos hominum iucundissimis delineamẽtis tenere possent, & dulcedine perfusos intima demulcere solẽt. Obstupefactus re improuisa simplex, bonusq; Sacerdos, neque eloqui præ admiratione, aut hiscere audens, penè extra se positus, attonitusque hærebat, tum socius, qui eum adduxerat, petijt ab eo vellet ne Reginam, quæ ibi aderat supplex venerari, & munus ei aliquod offerre. In alto quodam solio Regina sedebat effigie formosissima, Regio, cultu, & ornamentis mirificis ornata, accedebant ad eam prosternentes se humi cũcti, qui aderant bini, quaterni vè ordine pulcherrimo, & humi se prosternentes eam colebant, varia munera offerentes. Ad mentionem Reginæ homo cũ videret eã sic fulgẽtem, & ministris plurimis cinctam putauit esse

uit esse Matrem Christi, Cœli, Terræque Reginam, neque enim suspicabatur vllas præstigias, dæmonumque spectra esse, alioquin eò nõ appropinquasset, reputans igitur secum quid illi dono daret, existimauit nihil ei gratius, aut iucundius futurum in munus quam filij corpus, accessit, & ad pedes in modum supplicis, arculam, in qua erat Augustissimum Sacramentum è collo detractam in gremio mulieris illius posuit. Mira res continuo euanuere omnia: perculsus huiusmodi nouitate homo rudis, & præstigijs se irretitum videns, & in horroribus densissimis, & lustris destitutum conspiciens, opem Diuinam tremens implorare cœpit, vt è tantis ipsum amfractibus expediret. Cumque diu per loca inuia, syluasque vastissimas errasset, vix tandem pastorem reperit, à quo in viam ductus didicit, se milliaria centum à loco abesse, quo Eucharistiam deferre cupiebat, ad suas tandem sedes reuersus, rem totam detulit ad Magistratus. Contigit hoc imperante Maximiliano.

Vir Tribunicius Hespericus habebat in territorio Fusalensi fundũ Zubedi appellatum, vbi cum afflictione animalium, & seruorũ suorum domum suam spirituum malignorum vix noxiam comperisset, rogauit presbyteros nostros me absente, vt aliquis eorũ eò pergeret, cuius orationibus cederent. Perrexit vnus, obtulit ibi sacrificium corporis Christi, orans quantum potuit, vt cessaret illa vexatio, Deo protinus miserante cessauit.

August. lib. 22. de ciu. Dei. c. 8. habet huiusmodi verba.

Idem Augustinus ait, quod fatentur Maleficæ, sese dum missam audiunt, ab omni dæmonis vexatione liberas esse, ideoque se diutius ad horam vsque meridianam in Catholicorum templis, in quibus plures missæ dicuntur moras trahere.

Lib. 9 collat. c. 5. & alijs eodẽ lib.

Non est iocandum cum Dæmonibus.

NIderius in formic. refert vidisse se fratrem in Conuentu Coloniensi, verbis satis iocosum, sed in gratia expellendi Dæmones valde famosum. Hic cum in terminis Conuentus Coloniensis dæmonem in obsesso corpore arctaret, dæmon petiuit à fratre locum recedendi, quo gauisus frater, ait in ioco, in latrinam meam vadas. Exijt igitur dæmon, & nocte cum frater ventrem expurgare vellet, dæmon tam dirè eum torsit propè cloacam, vt vitam cum difficultate saluaret. Quare sancta res est dæmones eijcere sanctè tractando.

DE ORATIONE.

Exempla.

ANno 1549. quidam confessus cuidam Iesuitę, media nocte, dum satisfacit pœnitentiæ sibi à Confessore impositæ, repente vidit feles, muresque, & alias bestias colore atras, aspectuque terribiles tam multas, vt totum occupare cubiculum viderentur, quo ille viso, perterrefactus tremere cœpit, ne à bestijs illis arriperetur viuus; anxius, & trepidus accurrit ad Domini nostri imaginem magna voce opem implorans, quare omnium animalium species, subito euanuerunt, tanto cum impetu, strepitu, & fragore, vt domus ruere videretur.

Bungi in Iapone anno 1555. familia fuit, quam à centum annis dæmones infestabant, & molestia in pastores quasi hæreditaria transibat. Pater familias opes omnes placandis Idolis consumpserat, potius auctum ijs, quam cessauit malum. Triginta annorum filium dæmon occupauit, ita vt nec patrem, nec matrem agnosceret, nec quindecim diebus quidquam cibi sumeret. Sub horum finem vnus societatis Iesuitarum ad eum accessit, iussitque, vt D. Michaelem nominaret, dum Diuum nominat, vehementi tremore cœpit concuti, & varios motus membrorum edere, ita vt circumstantibus terrori fuerit. Inuocante verò Patre, Deum patrem, & filium, & Spiritum sanctum, subito à Dæmone liber extitit. Huius soror paucis post diebus molestijs

dæmonis

dæmonis agitata eſt, qui etiam in ea loquebatur, certis temporibus Ieſuitarum concionibus auditis, Chriſtianam fidem ſuſcipere voluit. Cum verò ſacro fonti eſſet admouenda, conareturq; principio ſe ſacro ſigno crucis munire, tremere vehementer, ac concuti cœpit. Pater preces fundebat ſollicitè, ipſa verò ſacrum Ieſu nomen, & D. Michaelis proferre conabatur, ſed magis ipſam tunc dæmon irritauit obſtringendo os, & comprimendo. Tandem verò in cantũ prorumpens exclamat. Si Idola Xaccam, & Amidam ſectarum Iaponenſium authores reijcimus, nullus ſupereſt, qui adorari debeat, aliáque huc ſpectantia protulit, nec eſſe, quod in ijs reprehendere poſſet quiſquam. Quadam die innumeris Chriſtianis præſentibus Sacerdos ſacrum fecit, cui quoque intererat dæmoniaca, quo finito rogat, quomodo valeret, optimè, ait, iuſſa verò D. Michaelis nomen pronunciare, tremere, ac ſtringere dentes cœpit, & dæmon ſe velle exire dixit, ſed quoniam iam à tot annis ea familia pro hoſpitio vteretur, non libenter migrare. Iubet iterum pater Sancti Michaelis nomen proferre, reſp. illa, id permoleſtum eſſe, & lachrymas fundens, & conquerens, quo, inquit, me vertam? Chriſtiani itaque omnes in orationes corruunt, dumq; ſatis diu orant, dæmon occupatã hactenus prædam deſeruit. ipſa verò ſubito potum petijt, admonita, vt Ieſum, & Mariam inuocaret, tanta ſuauitate vtrumque protulit nomen, vt Angeli vocem ſibi viderentur audire.

Anno 1588. Brunæ in Morauia mulier erat in Noſocomio, acerrima Diaboli pugna ſic oppreſſa, vt nunc aquis, ſibi vitam extinguere, nunc cultro, quem gnarus nocendi porrigebat in manus, eripere moliretur, prohibentibus cunctis, qui erant in valetudinario, poſt illam triennij vexationem, Apoplexia corripitur: obligatione linguæ loquendi vſu adempto, mittitur ad ſacerdotes, vt pro concione populi preces efflagitent, & exoratum fuiſſe Deum, ſolutus primùm linguæ nodus, deinde animæ, poſt ſacram confeſſionem peractam oſtendit.

In litteris Ludouici Frois habetur hæc narratio. Nobilis quidam homo olim magna authoritate in hoc Regno Fingano pollens, habebat filiam matrimonio cum gentili copulatam, cuius mater cum tota familia quoq; erat gentilis, nullus verò Chriſtianus niſi dictus Nobilis, vir bonus, & Religioſus: accidit filiam ex improuiſo infirmari, & quidem intra ſex dies vſque ad mortem, quidam dicebat à Dæmone eſſe obſeſſam, propterea quòd tam furioſos, & inſolitos geſtus ederet, vt ægrè à duobus vel tribus hominibus teneri poſſet. Maritus & ſocer implorarunt opem Bonziorum, ſed ſuis illi ritibus, & nugis ſuperſtitioſis ne hillum quidem eam iuuare potuerunt. Verum quia fœminæ impendebat mors, monuerunt patrem eius, octodecim milliaribus inde diſiunctum: is celerrimè aduolat, inuenit filiam quidem

E Iaponia ſcriptis anno 1596

P 2 ſpiran-

ſpirantem, ſed mentis impotem, vt patrem ſuum non agnoſceret. Pater illico mandat ſubmoueri Bonzios, aliosque Ethnicos lectum ſtipantes, ipſe verò accepto Roſario, ter Dominicam orationem, & ſalutationem Angelicam aggreditur pronunciare; fœmina interim nihil mutatur, horribiliores autem potius geſtus, quam prius edit, vt à multis teneri vix poſſit, pater redit ad præſidium Roſarij, eo verberat tergum filiæ, dicens, tu videris mihi Dæmon aliquis, recede ab hoc corpore. Et reſpond. Dæmon, non recedam. Pater, vt erat homo virtute præſtans, Roſarium inijcit in eius collum, dicens, velis, nolis, recedes. Tum dæmon, tollite inquit Roſarium, quia abſcindit mihi collum, & tunc recedam; Reſpond. pater, minimè tollam, imò funes quoſdam arripiens, minatus eſt ſe eum verberaturum, & ſic dæmon receſſit, & liberam eam reliquit.

DE ANGELO CVSTODE.

Exempla.

1. par. hiſ. Gener ordin. Prædicat. li. 2. cap. 72 Vt ex eo refert Alphonſ. Villegas Flo. Sanctorũ. p. 3. vita 373.

FErdinandus de Caſtillo Beati Dominici ordinis Hiſtoriographus refert. Boncella Municipium eſſe Coimbricenſe, ibi nobilibus parentibus natus eſt quidam Aegidius, hic vix dum adoleſcens, induſtria, & fauore, tres canonicatus, & Prioratum vnũ adeptus, omni diffluebat vitio, nõ indoctus humaniorũ ſtudiorũ, & Philoſophiæ, & Medicinæ, cui quã ſibi opportuniorẽ ad nequitiã rebatur, totum ſe dare,

& Lute-

& Lutetiam eius addiscendæ causa cum cogitaret, iter aggressus Dæmonem habuit humana specie obuium. Malus iste viæ comes à noto sibi, sed ignotus, paulatim varia quærere, vt audiuit profectionis cõsilium; quin tu, inquit, me potius audis? scientiam indicabo, quæ & adeptu facilis, & vsu præcipua ad dignitates, voluptatesque, ipsius etiam quam scitis, medicinæ summa perfectio est. Necromantiam dico; dixit & persuasit. Abducit Aegidium, & adducit in vastum specum propè Toletanam Ciuitatem, ibi occurrere læti, & excipere venientem viri Dæmonesque humana effigie, itur in specum, exigitur, non secreti tantum, sed & ligiæ fidei, siue homagij perpetui sacramentum, volens adigitur, & schedula proprio consecrata cruore promissum confirmat. Septennio illic tetris artibus, & caliginosa scientia imbuitur, post Lutetiam profectus, miros breui inter Hypocratis sectatores progressus facit, & doctoratus lauream adeptus gliscebat enormia magis, magisque peccata, ruebat de scelere in scelus: ambiguum erat, fama eruditionis, an nequitiæ infamia maior. Sed, ò Dei bonitas, vi quem lenitate nequiuerat statuit trahere. Ecce tibi equitem hoplomacum lanceam vibrantem, & intentantem misero, irato vultu, minaci voce, clamantem. Vitam hanc, moresque desere, ad frugem reuertere. Subitus Aegidium terror occupauit, sed veloci motu cum terrore institutum pristinum displicere desijt, ad volutabrum luti reuerso, post triduum idem ille Eques iam terribilior, non solum minatur eadem verba, repetens de mutando vitæ instituto, sed lanceam pectori infigit, & vulnus, & si non graue imponit: fractus animo noster. Dedo, inquam, me; faciam Domine quidquid iusseris, Saulum diceres in terram deiectum. Statuit serio se totum Deo dicare, & quo intus impelli se sentiebat (vrgente sic opinor Angelo custode, qui apparuerat) Religiosæ alicuius instituto familiæ se addicere. Hoc animo Lusitaniam repetens, dum per palentiam iter habet, vbi tum Monachi Dominicani Monasterium ædificabant, subit cupido cernendi operis. Vidit viros sanctitate, & eruditione claros, quosdam etiam viribus, & ætate defectos, delicate olim nutritos, calcem subigere, ligna dolare, lapides parare, & onera humeris portare, summa lætitia, & alacritate: optat se illis iungere; petit instanter admitti, & impetrat. Tirocinio defungitur magna spe sanctitatis futuræ excitata. Post aliquot annos missus Santarenum in Lusitaniã, ibi crescebat oratione, & victoria sui. Vnus angebat scrupulus, quòd penes Dæmonem hæreret schedula illa obscena, & intestabilis. Igitur ardentius Reginæ Cęlorum se commendabat, mali huius remedium aliquod postulabat, non sine lachrymarum effusione, & cõtinuo suspiriorum cõcentu. Quid neget Misericordiæ Mater sic postulanti? Die quadam, cum in Sacello Templi prolixius oraret apparuit illi Dæmon formidabili aspectu, deteriore vlulatu, conuitium

facit,& præstitam fidem, acceptaque beneficia petulanter exprobrat, tandem post multa minaciter, & proterue, & impotenter obiecta, faxo, inquit, huius te Monachismi, & violentiæ, quæ me tibi chyrographum hoc cogit restituere, nunquam satis pœniteat, simul abijcit illud ad pedes Aegidij, & videri desijt. Aegidius cartulam accipit, & lacerat minutim, nec vanæ minæ dæmonis fuere, admirandis illum modis plus septennio postea vexauit, mitto vexationes alias, assumebat Monachi cuiusdam, qui in eodem degebat Monasterio, similitudinem, & nihil non quod excogitari inter domesticos posset, molestiæ Aegidio inferebat, patiebatur, hic, sed tandem dolens malitiam illam serpere, & fratrem, vt putabat illum Deum sic semper offendere, rem defert Priori, & petit aliò mitti, causamque aperit, accersito fratre, deprehensus calumniator, & insolens ab alijs, solitus ab Aegidio vinci desijt victori negotium facescere. Viuus tandem clarus multis, non virtutibus tantum, sed & miraculis varijs, anno 1265. denascitur mundo, vt Cœlo nasceretur. Sepultus Santareni, vt sanctus colitur. Ecce Deiparę Virginis efficacissimum contra dæmones præsidium, & Angeli custodis attractio ad bonum.

Lib. 2. policr. c. 11. Salisberiensis sequentia tradit his verbis. Dum puer, vt Psalmos addiscerem Sacerdoti traditus essem, qui fortè speculariam magicam exercebat, contigit, vt me, & paulo grandiusculum puerum præmissis quibusdam maleficijs, pro pedibus suis sedentes ad speculariæ sacrilegium applicaret, vt in vnguibus sacro nescio oleo, an chrismate delibutis, vel in exterso, & leuigato corpore peluis, quod quærebat, nostro manifestaretur indicio. Cum itaque prædictis nominibus, quę ipso horrore licet puerulus essem dæmonum videbantur, & pręmissis adiurationibus, quas Deo authore nescio, socius meus, se nescio quas imagines, tenues tñ, & nebulosas videre indicasset, ego quidem ad illud ita cęcus extiti, vt nihil mihi appareret, nisi vnguis, & peluis, & cętera, quæ ante noueram. Exinde ergo ad huiusmodi inutilis adiudicatus sum, & quasi qui sacrilegia hæc impedirem, ne ad talia accederem, condemnatus sum. Et quoties rem hanc exercere decreuerant, ego quasi totius diuinationis impedimentum arcebar, sic mihi in ea ætate propitiatus est Dominus (vtique reor per Angelum custodem.) Sed addit, cum verò paululum processissem, & flagitium hoc magis, ac magis exhorrui, & eò fortius confirmatus est horror meus, quòd cum multos tunc nouerim, omnes antequam deficerent, aut defectu naturæ, aut manu hostili, beneficio luminis orbatos vidi, vt cętera incommoda taceam, quibus in conspectu meo à Domino, aut prostrati, aut perturbati sunt, exceptis duobus, Sacerdote, videlicet, quem præmisi, & Diacono quodam, qui specularíorum videntes plagam effugerunt, alter ad sinum Canonicę, alter ad portum Cellulæ Cluniacensis, sacris vestibus insigniti: eosdem

tamen

tamen præ cęteris in Congregationibus suis, aduersa plurima postmodum perpessos esse misertus sum.

Auxilium singulare Beatæ Mariæ Virginis.

Exemplum.

PRæter superius alibi adducta exempla, aliam certissimam narrationem subdam, ad demōstrādum præsens Deiparæ Virginis auxilium. Horatius Torselinus historiæ Lauretanæ scriptor, pari elegantia, & fide rem gestam proponit. Alium porrò Iuuenem Lauretanæ Virginis tutela seruauit, quem in præcipitem locū libido insana prouexerat. Hic vt erat proiectæ cupiditatis, audaciæq; in vetitas se effuderat voluptates. Expugnato multarum Matrum familias pudore, immodico cuiusdam mulieris amore flagrabat, qua, cum nec prece, nec pretio, nec vi, dolovè potiri liceret, vltima experiri statuit. Igitur

conciliatum Magicis cantionibus rogitat Dæmonem, vt se voti compotem faciat, ad omnia se descendere paratum ostendens, si eo, quod expeteret, frueretur. Diaboli ergo iussu à Christo deficit, seque totum illi dedit, & tradidit, super hæc omnia iurat conceptis ab illo verbis, & chyrographo suam pollicetur fidem, vsque eo impuras mentes voluptatis amor excęcat. Cœterum, vt potitus est quod cupierat, fecit, vt fit, fastidium copia, & cœlesti luce oborta magnitudinẽ sceleris sui sera æstimatione perpendit. Ergo postea quam animum curis anxium pęnitentia subijt, ad veniæ spem erectus, cælestẽ opem spectare, Deũ, Deiq; Matrem implorare cępit, inter hæc occurrit animo Virgo Lauretana, eiusq; ædis Sacerdotes amplissima facinorum expiandorum, authoritate præditi, protinus Deo authore Lauretum petijt, haud dubius, quin ibi non esset tantis malis remedium inuenturus, nec sua illum frustrata spes. Lauretum, vt venit, Sacerdotem idoneum nactus, re omni exposita, consulit, ecqua sibi sit spes reliqua salutis. Ille primo sceleris atrocitate exterritus, paulisper hæsit, deinde immanitate facinoris demonstrata, ita spem illi salutis ostendit, si precibus, ieiunijs, voluntariaq; corporis castigatione Deum placare penitus insistat. Cũ ille nihil omnino pœnarum recusaret, promisit Sacerdos si imperata fecisset, se faciles aures ei daturum, & tantum piaculum Deo propitio vtique expiaturum. In digressu hominem monet, vt per triduum inedia, cilicio, flagris corpus affligat: Beatæ Marię Virginis opem implorans, per eam à Deo veniam exposcat, se eodem triduo rem Diuinam pro ipsius incolumitate facturum, & vtrinque extitit fides, ita triduo extracto Sacerdos optimum ratus est ante absolutionem chyrographum à Dæmone extorqueri, ne quid omnino iuris in illum haberet, proinde hominem ab se dimittit monitum, vt Augustissimum Sacellum ingressus, precibus, lachrymisque Deiparam vsque eo fatigaret, dum chyrographum à Diabolo extortum reciperet. Morem gerit ille, suæ salutis, securitatisq; auidus, haud dubia spe, id se deprecatione Deiparæ Virginis impetrare posse. Ergo prostrato ante Virginem corpore, lachrymans, obnixè eam precatur, vt recepto illo nefario chyrographo, saluti, incolumitatique suæ consultum velit, ingenti miraculo compos voti efficitur, versiculos illos ex animo iterabat.
MONSTRA TE ESSE MATREM, SVMAT PER TE PRECES; QVI PRO NOBIS NATVS, TVLIT ESSE TVVS.

Talia precatus, subito chyrographũ in manus suas delapsum conspicit. Itaque sibimet vix ex inopinato gaudio credens, integrato fletu, gratias Virgini enixius agit. Inde Sacello egressus, lætitia exultans ad Sacerdotem accurrit, receptum Deiparæ beneficio scriptum ostendit, id erat tot, tantisq; in Christum, atq; in ipsum qui scripserat diris, & execrationibus refertum, vt facilè appareret à sempiterno humani generis hoste dictatum. Veruntamen tantum vinculum omni Diabo-

lica

lica fraude potentior uis Diuina diſſoluit, ita deuotum illud inferis caput, Deiparę benignitate aſſeritur in libertatem filiorum Dei, ne quiſquam omnino, quamuis facinoroſus, ac perditus, ſi modo ipſe perire nolit, de ſua ſalute deſperet: nec cuiquam in dubium veniat Dei clementia, quæ vltro Matrem ſuã reis patronam dederit ad ſalutem.

DE SIGNO SANCTAE CRVCIS.

Exemplum.

INter cætera exẽpla plurima, quæ afferre poſſem, præter ea quæ etiam allata ſunt; hoc vno contenti eſtote, quoniam rarum & mirabile. Quidam Sacerdos Aronæ degens pollicitus erat Deo aditurum Societatem Ieſuitarũ, & id vni eorum aperuit: indignè hoc tulit Dæmon, ſeque ad ſolita arma conuertit; Impuris cogitationibus hominem aggreditur ita infeſtis, vt adimerent ſomnũ, ſurgit è lecto Chriſti miles, & Lectitandis piorum hiſtorijs noctes ducit inſomnes, neq; hoc tulit aduerſarius, ſuſpenſam lucernam ad parietem ſic deijcit, vt effuſo oleo totum volumen fœdè pollueret, neque hoc ſatis, inter cœnandum inuadit immundo afflatu, hic à menſa ſtatim in cubiculum humiles ad Deum preces effundens humi proiectus, & pro cibo corpori flagra

Bécius literis Mediol. anno 1591.

flagra ingerere, cum ſic quoque cęco igne carperetur, nudatis pedibus terram inſiſtit binas horas vel ternas, dum importunus calor deferueſceret, deinde conijcit ſe in cubile feſſus; Viſus in eodem ſtrato videre mulierem, & attingere eius comam manuum extentu, deſilijt repente attonitus, & ad lectum conuerſis luminibus nihil videt, donec bis, teruè agnouit: timuit ludibria oculorum, idque pluribus noctibus accidiſſe teſtatus eſt, tandem eò res proceſſit, vt miſer iturus cubitum brachia ſibi, manusque arctè colligaret, inditis vinculis, ne in ſomno attrectarent quidquam manus errantes fruſtra: ſimul enim ſopor, & ligabat ſenſus, breuè ad tempus, & brachia ſoluebat. Sed mirum quæ eſt Dei clementia, Diaboli tentatio eſt infra hominum facultatem, fugauit illum, qui pro caſtitate pugnabat, cum fortiter obſtetiſſet, redijt tamen victus ad pugnam admirabili arte. Egreſſus aliquando Sacerdos idem ex oppido leuandi æſtus gratia, iuxta lacum inambulat, perſoluens horarias preces Virgini Mariæ. Vix ducentos paſſus proceſſerat, cum aſſequutus eſt eum vir quidam rutila barba, & promiſſa, veſteque magni pretij, inſidebat equo pulcherrimo atri coloris, qualis nullus illis regionibus: famuli erāt pedeſtres duo, cum acceſſiſſet propius perhumaniter ſalutauit, nunquid ad Iubilate, inquit, perueniſti? recitabat fortè ſacerdos Pſalmum illum, & quod magis mirum, ita ſubmiſſa voce, vt audiret tantum ſeipſe. Tum verò inter equitem, & ſacerdotem inſtitutus ſermo, hoc ordine. Prior eques ſpecie rimantis, quæ eſt animo tibi infixa cura? quæ ſollicitudo mœrentem exedit. at ille diſſimulans, mihi benè eſt, ac bellè, fruſtra tibi huius rei quæſtio fuit, cui eques, mi homo mihi dare verba difficilè eſt, cui datum olim à Deo, vt introſpiciam, quid tacitis cogitationibus volutent homines. Cum ſtetiſſet Sacerdos admiratione defixus & ſtupens, loquentis habitum, corpusque totum luſtraret luminibus, ſumpto animo, ait. Si tibi ea eſt virtus, effare, quæ me angit moleſtia? ſi quid fortaſſe tu plus ſcis de rebus meis, quàm ego ipſe, cui ille. Votum Societatis Ieſuitarum, hic ſtimulus ceruellicat, hoc te quietum eſſe non ſinit, ſed tu alias res agas neceſſe eſt, ad illam tibi aditus non patebit. Suſpicatus alter ne aliqua ratione audiſſet à Ieſuitis. Non certum ſatis votum illud fecerim, nec ne; ſed vt ita ſit; ſi certum eſt patribus me excludere, non abijciam animum, nec me diſcruciabo, neque enim vna eſt tantum piè, ac ſanctè Deo inſeruiendi via. Rectè iſtud quidem ait eques, mitte illam de pectore curam; eſt tibi ea indoles ingenij, is truncus corporis, vt hæc ſuper ea voluntas, vt vel in iſta, qua nunc vteris ratione vitæ poſſis innocentiam tueri, quòd ſi me audis, aliam terram vide, vbi Deo viuas, & tibi, Arona relicta, iam me ſequere, nec temere erit conſultum rationibus tuis, optima apud me eris conditione: non lacto inanibus promiſſis, huc reſpice: hæc cum diceret crumenam prægrantem

tem manu percutiebat crepantem argento. Egit gratias Sacerdos: non possum ad præsens vti liberalitate tua, vt fidem meam præstem Aronensi Ecclesiæ, & subito interfatus eques, quæ isthæc fides sine publica vlla sponsione, aut chyrographo? ante quinquaginta tres libre æris, (neque enim plures accepisti) addictum habebunt? assentiebatur hæc audiens, non sine admiratione, sed coniectura ducebatur ad suspicandum ad illius aures permanasse omnia ab Aronensi aliquo. Tum paulo fidentior; tu verò quo vadis? vbi habitas? Palantiæ Respond. & qui ad nos appellit linter meus est, ad vicinalem vsum paratus, agebatur ab vno, atque altero remige, vtroque pullato, aspicit Sacerdos, & miratur non antea visum. Nunc si accipis conditionem Pallantiæ mecum eris quantum voles. Si stat Religiosam vitam complecti, vt in vnam admittaris insignem, & sanctitate præstantem curabo. Laudo egregiam humanitatem tuam, qua sponte vteris in hominem ignotum, sed habeo causas remittendi, hac sermonum vice, cum paululum subsistere cogeretur Sacerdos: præi Domine, inquit, paulo post sequar, nec aliter fecit, ac dixit; tum salutare crucis signum in fronte exprimens, atque in loco cordis, & pensilem corollam baccis consertam sacris, cum qua preces numerantur, manu apprehendens, precedentem subsequitur: Desiere ad Crucem apparere, Eques, famuli, Cymba, remigesque. Ecce tortuosi Colubris fraudes, vno crucis signo ad instar nebulæ dissipatas.

De

De aqua benedicta, siue lustrali.

Exempla.

ANno 1583. Herbipoli ędes erant cuidam Parocho non procul ab vrbe, siue malo Dæmone, siue præstigijs infestæ. Narrabat ipse Parochus, domesticique propinqui, quidquid erat in ædibus magno impetu ad terram proijci; ardentes præterea faces, easque plurimas in conclaui, quo nulla aspirabat aura concluso, anhelitu vno restingui: lectos cubantibus, plurimos ceruicibus summa vi subtrahi; plerisque domesticorum sic pręcludi fauces, vt præfocari viderentur. Denique multa, & aspectu, & auditu tetra in eadem domo fieri solita. Parochus tristis, consilijque inops adijt alios Sacerdotes, commemoratisque, quas pateretur, iniurijs, Sacerdotem aliquem, cuius præsidio tueri posset se à Rectore quodam poposcit. Datum est vni negotium, qui cum ieiunus sub vesperum eò se contulisset, vix intra limen pedem intulerat, cum ea ipsa, quæ audierat intueretur, ipso cum comite inspectante, parieti est impacta scutella tanta vi, tantoque impetu iaculantis, vt eos, qui aderant metu propemodum exanimarit. Sacerdos ille omnes bono esse animo iussit, hortatusque Parochum, vt ad expiandum animum se præpararet, ipse super pelliceo, stolaque indutus, in superiori ædium parte, vbi plerunque tumultuari consue-

uerat Dæmon, ascendit. Hic vsitatis Ecclesiæ religionibus ad Dæmones fugandos adhibitis, cum responsum daretur nullum, nemoque sacerdotis voce prouocatus adesset, redit ad exortandos domesticos, precipuèque ad hæresim abijciendam, expiandaque confessione peccata. Tum lustratis ritè sedibus, ad domum suam, non sine magno animorum fructu reuertitur: constat enim multos ab hæresi restitutos Ecclesiæ, & ædes illas omni superiori molestia, vt testatus est postea Parochus, liberatas.

Legitur de Iosepho quodam, quòd cum adhuc Iudæus esset, insanum quendam ab eo per aquam cruce signatam sanitati restitutum. Item de fœmina, quæ Magicis prestigijs in equam transformata putabatur, testatur Palladius: cum B. Macharius aquam benedixisset, superque caput eius precatus fudisset, fecisse, vt quod erat, omnibus videntibus fœmina videretur. *Epiph. li. 2. Epistol. de rebus Iaponicis ep. 1. Epiph. hæresi 30. Pall. Lausiac. c. 19.*

Apud Theodoretum, Marcellus Episcopus Iouis Apameni Fanum cum dirueret, atrum dæmonis spectrum flammæ vim, ne materiam ligneam depasceretur impedire cernens, aquam signaculo crucis muniuit, & benedixit, & ea iussit flammam aspergi, contactum non ferens improbus ille aufugit, & aqua quasi oleo excitatus ignis, momento temporis Fanum consumpsit. *Theodor. lib. 5. hist. cap 21.*

B. Theodorus Archimandrita noxas omnes aqua benedicta solebat repellere, etiã morbos à Dæmonijs illatos, vt à Phentino illo apud Tantendiam, qui obuius Dæmoni in forma capis solo illius hiatu in grauissimam ægritudinem inciderat, vt à Theodori cuiusdam Tribuni domo, in qua homines, & animantia omnia à Dæmonibus cruciabantur, & cum domestici, aut cęnarent, lapides super mensam iaciebantur, ex quo magnus omnes terror inuadebat, & mulierũ telę rumpebantur, & tanta serpentiũ, & muriũ multitudo domum occupabat, vt præ formidine in eam ingredi nemo auderet. Domum igitur Dei seruus ingressus, totam noctem psallendo, & Deum obsecrando traduxit, & aqua cui benedixerat totam domum aspergens, eam à spiritibus immundis liberauit. Hæc Gregorius Presbyter sæpe citatus.

Idem recenset hoc Illustre miraculum. Apocomensis vici incolæ bouem occiderunt, vt carnibus eius vescerentur, contigit aũt, vt omnes, qui ex illis carnibus comederant in morbum inciderent, & iacerent vt mortui, & quidquid carnis reliquum fuit, nigrum euasit, ac fœtidum, qui igitur ex carne illa non gustauerant, id quod acciderat viro sancto nunciauerunt, qui respondit, exitium istud à Phalange Dæmonũ, qui per lebetes pertransierat prouenisse oportet, & cum eo tẽpore, nõ posset cũ illis discedere, benedixit aquæ, quam per vnũ è fratribus misit, vt periclitantes consergeret, eisq; bibendam propinaret, quo facto, cuncti tanquam è somno surrexerunt, præter vnũ, qui mortuus est. Ioannes enim procurator, cuius fratri ea cala-

mitas

mitas contigerat, non expectans viri sancti benedictionem, accurrit ad Maleficam mulierem, & dum eius incantationem adhiberet fratri, ille animam egit.

Sancti Vberti Episcopi Leodiensis veri Dæmonomastigis habitaculum, multiplices catheruæ Dæmonum inuaserant, id animaduertens vir Dei, puero dixit, vade, aqua, quæ Sacerdotali consecratione sale admixto benedicta, & ad effugandam inimici nequitiam orationis virtute impręgnata est, liquorque olei itidem (en chrisma) apostolica authoritate benedictus, huc deferatur, quorum aspergine, atque littura, mox ita effugabuntur hinc inimici virulenta phantasmata, vt amplius sua non audeat inferre machinamenta. Hactenus Anonimus D. Ruberti discipulus, vel familiaris scriptor eius vitæ.

Sic litteræ Collegij Iesui. Rigensis illius anni.

Anno 1583. Rigæ, Ruthenus quidam cum sæpius moneretur, vt cū Ecclesia Romana rediret in gratiam, semper autem obsurdesceret, sine pęnitentia decessit; ex eo die varia se in eius domibus spectra domesticis offerrebant, assidentibus auferebantur mensæ, nemine comparente: cubiculorum fores, non modo pessulis, verum etiam sera pensili obfirmatæ, totis cardinibus euertebantur: è summis ędibus lapides ingētes iaciebātur pice fędati, quos se tractasse perhibet sacerdos quidā. Quidam autem Pollonus, quem ille Sacerdos se vidisse affirmat, adeò grauiter est vulneratus in vertice, vt dies aliquot iacuerit semiuiuus. In eadem domo, cum multum straminis esset, id totum in minutissimas partes comminutum est: denique hæc, & id genus alia cernebantur plena terroris, quæ non obscurè quantum sibi ius in ijs ædibus sumpsisset Sathanas, indicabant. Ingressus in eas is, quem dixi Sacerdos cum Comite altero, aqua benedicta, thureque adhibitis expiauit, quo exorcismo omnis tumultus dæmonum conquieuit, id quod multis deinde gratijs ædium Domini testati sunt.

Vt patet ex litteris illius prouinciæ.

In Mexicana Prouincia Sedes Paschuaræ Iesuitæ posuerunt circa annum Domini 1587. Erat Indæ fœminæ puer, quem cunctis noctibus cum dormiret, eripi sibi à latere sentiebat, deinde reponi, quo raperetur ignara, ipse puer interea vitali spiritu in dies egesto, lenta tabe properabat ad finem. Huic puero salutare fuit, in ædem sacram deduci, & lustrali aqua, adhibitis precibus sacris adspergi.

Sequenti Anno 1588. Viro cuidam Treueris mulier rustica, nescio quid ouorum offerrebat, excipit pileo pedisequus, mox pileum ouis expositis imponit capiti, & statim vsque adeo vexari cœpit dolore, vt penè desiperet, nescius quid ageret, confugit in ædem sacram, incensum caput immergit in promptum vas aquæ lustralis, & conualescit. Maga comprehensa in quæstione dixit, oua sic fuisse venenata, vt gustantibus interitum, extuberationem tangentibus essent paritura.

Litteræ Treuirenses anni 1588.

Mu-

Musiponti in Lotharingia anno 1593. Virgo ætate prouectior tot incita furijs, vt obsessa diceretur; recitatis à Sacerdote littanijs, infecta altera Maleficijs, epota salutari aqua, alia vexata à Maligno spiritu, appensa ad collum cera Agni benedicti, ad se rediere, mox & confessæ decessere è vita, cum essent precibus intentæ.

Sic litteræ Prouinc. Franciæ illius anni.

Franciscus Lopezius Gomara quoq; testatur dæmonum ludibria, & apparitiones apud Indos potissimum tribus remedijs discuti, & depelli solita, efficacissimæ Venerabilis Eucharistiæ Sacramenti præsentia: Crucifixi imaginibus illatis: & aquæ benedictæ aspersione, idque non semel ipsos Cacodæmones Indis confessos.

Hist. Mexicanæ. c. 235.

De virtute Salis, Panis, Cerei, Agni Dei benedicti.

Exempla.

ANno 1585. Drepani, fuit Paterfamilias quidam, in cuius ædibus variæ dicebantur aliquot iam menses ex occulto voces existere; familiaris is erat Dæmon, qui varijs modis conabatur hominibus illudere: proijciebat saxa prægrandia, nullius tamen capitis detrimento, vasa quoque domestica altè iaculans non frangebat, cumque in his tectis fidibus caneret adolescens, dæmon cunctis audientibus lasciuis can-

cantibus prosequebatur testudinis sonum, apertèque Dæmonem se esse iactabat. Cumque ædium Dominus vnà cum Coniuge quoddam in oppidum ad sua negotia discederet, comitem sese Dæmon adiunxit, cum autem ille madefactus pluuia rediret, nequam spiritus præiuit, sublatisque de via clamoribus, præmonere domesticos cœpit, vt ignem extruerent, herum iam esse in ianuis totum imbribus madefactum. Verum cum ita se illudi ædium Dominus intelligeret, minitatus est Dæmoni se adducturum sacerdotem, qui è suis eum sedibus exturbaret: Ille verò ne id faceret exclamare cœpit, minitarique inimicitias, & odium, & quandiu Sacerdos in iisdem ædibus versaretur, fore, vt sese abderet, & occultaret. Venit tamen herus ad Sacerdotem, & rem illi narrat ex ordine, domum etiam mutat, vt se illis molestijs liberaret, obtestatur Sacerdos, ne imperita multitudo, cupiditate videndi elata, id quod fore videbatur accurreret; ad eum sibi proficiscendum, non censuit. Tantum monuit, vt ipse, & tota eius familia ablutis generali Confessione peccatis, cœlesti pane se confirmarent, cauerentque ne quis, aut ex domesticis, aut ex externis, sermonem cum hoste miscerent, ne vè ex eo, vt antea fecerant, occulta perquirerent, riderent potius, quæ ab eo dicerentur, & vt orta ex mendacij patre planè contemnerent. Illi cum se facturos recepissent omnia, dedit eis Sacerdos ex consecrata cera Agni Cœlestis simulacrum, quod filiæ ceruicibus, vt quæ omnium maximè à Dæmone vexabatur, insererent. Hic terrere dæmon cœpit filiam, minitarique ni ceram illam abijceret, fore, vt ei obtorto collo animam eriperet, sed illi sacerdotis monita, & consilia sequuti, cum loquenti responsa non redderent, seseque inuicem contra hostem sacramentorum armis munirent, facilè se ab eius insidijs, molestijsque tutati sunt.

Vide de his remedijs Steph. Duran. li. 2. de ritibus Ecclesiæ Cath. cap. 58.

In Treuirensi ditione hoc ipso tempore, vt sunt plurimæ illic Sagæ, quædam puerum octo annorum circiter natum suis præstigijs, & carminibus circumuentum in eas sedes solita erat abducere, vbi per licentiam noctis, ac tenebrarum nefarijs lusibus indulgerent; hic suæ quoque partes puero dabantur, vt dum illi choreas consertis manibus inter se ducerent, is earum saltationem tympano prosequeretur, nec modo ludorum erat, chorique spectator, sed sæpe etiam præstigiarum, quibus ille humanis corporibus vitisque nocent. Hunc Archiepiscopus deductum in Aulam custodiri iussit, vt cathechismo, cuius erat planè rudis, imbueretur: cui cum Sacerdos effigiem cœlestis Agni de ceruicibus suspendisset, noctu adfuit dæmon, grauiterque puerum increpans, quòd tam facilè se decipi passus esset, iussit ceram illam, ni vapulare vellet, abijcere. Territus puer imperata fecit, continuoque dæmon, eo quod iam metuebat amoto, ad muros vrbis eum arripuit, nigroque impositum hirco, ad impurissimas Sagarum

garum regiones momento transfert, qui cum aliquandiu inter Veneficas latitaſſet, reſtituitur iterum in palatium, fracta, implicitaque nodis reſticula, vnde cera illa pendebat. Is puer Archiepiſcopi,& Ciuitatis petitione inter Ieſuitas incluſus, ſeruatusque donec doceretur, quæ ad diſciplinam Chriſtianam neceſſaria, vt cum poſtea rediſſet in Aulam,ſacramentis religiosè munitus à dæmonum laqueis eriperetur, quod & denique factum eſt, etſi poſtea relapſum criminis poſt aliquot annos pœnas dediſſe dictum eſt.

Anno 1586. in eadem ditione fuit Adoleſcens ruſticus, ſed peracri ingenio intra quintum decimum annum.Hic non ſemel acceſſerat ad feralem locum, vbi permixti fœminis mares, & ætatis teneræ maioribus Dæmone Magiſtro epulabantur noctis licentia diſcrimine pudoris extincto, ipſe tamen nondum Deo,Deiparæque renuntiauerat, execrandasque nondum precationes fecerat Dæmone præeunte, felis tantum cerebrum cũ ſumpſiſſet in cibum, decreſcente Luna,mentem ſibi ſentiebat imminui. Vbi Treuirenſem ingreſſus eſt vrbem, quam nunquam antea viderat, eo nimirum ducente ad ſupplicium, qui duxerat ad maleficium, vti fanaticus deductus eſt in ædes Principis,vt ſeorſum ab alijs certa in domus parte curatus Dæmonem excuteret,ſed cum ei nulla à Dæmone nocte daretur quies, coniuratisque à quibus diuerberabatur, vel cerea effigie ſacri Agni, quam ad collum habebat, auulſa, Archiepiſcopo placuit mitti in Collegium Ieſuitarum, nec hìc quidem miſero fuit pax, niſi ſolemni ritu cubiculo expiato.Operę pretium erit quędam ex ijs commemorare,quæ ab ipſo narrabantur, ita enim ipſimet Antiſtiti ille dicebat. Cum exerceretur noſtra conuerſatio, fuit vnus è tua cohorte, qui gloriatus eſt quadam nocte (indicabat enim quænam fuiſſet) dormienti tibi potionem peſtiferam ingeſſiſſe, reperto ad te aditu, ex occaſione Agni Dei, quem iturus cubitum reliqueras imprudenter in menſa, quòd ſi paulo fuiſſet capacior calix, mortem non effugiſſes. Certè ipſe Epiſcopus dixit, ſe poſt illam noctem, ita infirma fuiſſe valetudine, vt per aliquot dies decumbere cogeretur. Cum hæc dicens in magna corona nobilium non faceret fidem, ad præfectum Vrbis inquit, quin & te noſtræ Lamiæ bis inuaſerunt,ſed ab ea pixidula, quam fers continuo,vbi ſunt duæ imagines,& neſcio quid Conſecratũ (Agnum Dei) intelligebat, ſunt à conatu repulſæ. De hac geſtatione rerum confeſſus eſt Præfectus.

Alius à Dæmone obſeſſus canem magis ringendo, & latrando,quã ratiocinando, & loquendo hominẽ ſe eſſe oſtendebat, hic à Burgundia, vſque ad nos adductus, vique ſumma compulſus in templum, non prius deſijt canem agere, quam Agnus Dei in collum inſertus eſt,tum demũ obmutuit,& humanitati redditus,animũ ſalutari cõfeſſione purgauit. Idem Amuletum fuit alteri eodem morbo laboranti.

Ex litteris Germaniæ superioris Collegij Friburg. ann. 1590

Ex eadem Prouincia in hæc verba Oenipontani; vt grauitate morborum medicamentorum respondet vtilitas, terriculis Diaboli opponitur multis in locis sacrarum plaguncularum vsus, ex eo genere nõnulla ponentur. Affirmabat se quidam inferis destinatum ob scelera commissa, furijsque agitatus inuocabat Dæmonem subinde, quem & adesse monstrabat pauentibus alijs, indicis intentu, hunc persanauit. Sacerdos mollibus primo delinitum verbis, mox etiam ad confessionem adductum, donata quam piè demitteret in pectus, bulla Agni cœlestis; corpus quidam, animamque diro animarum prædoni deuouerat tempore præstituto, hora ferè instante męstus, atque anxius adit Sacerdotem, eum dum consulit trementibus labris, deerrantibus oculis repentino pauore opem exclamat, infœlici opem quin tu expedis pater? auxiliare aliquod sacrum. Quærenti Sacerdoti quid nouum? Astat inquit ante ostium hostis operiens abeuntem, & hostili vultu minitans raptum ex condicto; ergo huic quoque simile remedium allatum est, neque hæc sunt fama incognita. Rusticus cum audisset Oeniponti esse viros, qui veneficia, & præstigias certis medicaminibus abigerent, ad illos venit, nempe Iesuitas medicinam petens (hoc enim verbo vtebatur) aduersus Diabolum; interrogatus quid intelligeret nomine medicinæ, haud scio respondit; nihil enim præter auditum habeo, sed istud quidquid est, quod Diabolum fuget. Data igitur particula cerea, quam salutarem sensit valde paulo post, nunc Iesuitæ per ipsius oppidum iter facienti, cum propterea obsideretur à pluribus septuaginta amplius fuerunt dispartiendæ particulæ.

Sub eodem tempore Auinioni, mulier Maligno vexata spiritu, cui suaserat nescio quis, vt conueniret Sacerdotem (dato interea parentibus cęlesti Agno, quem ignaræ insueuerunt in vestem) cum consilium obliuiscitur, aut differtur, à quatuor quasi felibus per fenestram raptata est supra domesticum tectum, mox audiuit humana voce minantem præcipitium, nisi ceream imaginem abijceret, quam in veste habebat, intellexit illa quid esset, & agnouit suasores mali, ergo magno animo negauit facturum, statimq; conuersa ad preces relicta est de tecto suspensa (sic enim inuenit eam maritus clamoribus excitatus.)

Anno 1590. Treuiris, acceptam Adolescens iniuriam cum insigni rerum iactura à quibus minimè debebat ferebat iniquius, quàm Christianum deceret, ita dolore atrox, & męroris immodicus, cum sub crepusculum solus ambulat, Dæmonem haud occasionum ignarum, non segnem obuium habuit, effigie viri nobilis, atro colore, exhorruit primum, sed salus dicta timorem dempsit, quærenti causam tristitiæ, respond. quod erat, tum Dæmon præcisam omnem spem recipiendæ pecuniæ, peruualidiorum potentiam interuersæ, proinde se

sequa-

sequatur, comprehensurum se omnia leui negotio. Cui adolescens, à notis mihi, & ab amicis imponitur, & habeo fidem ignoto? & quem nunc primum aspexi? Bone Deus, hoc extremo dicto, velut fulminatum monstrum hominis in auram cessit. Postridie eadem hora, idem agitanti, offert se mulier amæno cultu, orat breue spatium secreti recessus: negat iuuenis, instantem repellit, exin suadet illa, proferat è cubiculo gladium, & in aduersum parietem impingat, recusat principio, demum nescius quid ageret (cura fortè abstulerat mentem) morem gerit, inter feriendum parietem; bene auertat Deus, clamat, hoc quoque secundum fulmen Dæmonem abegit. Redijt & tertiò (hærebat enim adhuc infixa animo sollicitudo, & pellax nō deserebat) mulierem simulat pollentem ętate, ac forma, in stuprum illicit lasciua, voce gestuque, nec se continet intra verba, vim adfert renitenti, vociferatur iuuenis opem implorans, accurrentibus subito domesticis improba facies euanuit, & ipse confectus lassitudine, liquente animo repertus, rogatus timoris causam, & clamoris, ne hiscere quidem, adeò iacebat rigentibus oculis exanimatus, per metum etiam voce amissa, igitur collocatur in lecto, ac fouetur, simulque reuocatur animus, aspersione aquæ benedictæ, postridiè rem omnem exponit, & sacerdotum suasione sacris mysterijs consecrata cera, cæterisque armis Diabolo formidatis, instructus, ita perterrefecit inimicum aduersarium, vt apparere desierit. Fit tamen aliquando Dei permissu, vt hoc remedium non iuuet, maximè, quando per aliud gloriosius vincere decreuit Deus, vt per nudum nomen Iesu, vel Mariæ, vt euentu comprobatum est.

Vnū remedium.

Alterū remedium.

Remediū tertium.

Benc. litteris Rhenanis dicti anni.

Augustæ Vindelicorum Anno 1591. vbi adeptio consecratæ ceræ cum imagine Agni multis præsens remedium in horrificis à Diabolo monstris, & terroribus nocturnis fuit, alicui tamen, quasi contemneret Dæmon, palam apparens, & magna oblata vi argenti ad flagitia impellens, retinaculo perrupto, abiectoque inuolucro, Iesu, & Mariæ inuocata nomina saluti fuere.

Idem in litteris German. superioris

Anno 1589. Mulier quædam, quæ chyrographo, quod proprio sanguine conscripserat, se Dæmoni deuouerat, cum rescipiscenti illud Dæmon sępius ostentaret, freta Diuini Agni præsidio, cuius imagine pectus muniuerat, cum reddi chyrographum sibi iussisset, tandem vidit illud, in cinerem, & fauillam conuersum ad pedes sibi deijci.

Idem in lit. Colon. & Treuirensibus.

DE SONITU CAMPANARUM.

Exemplum.

Lib. 1. de miraculis cap. 13.

CAmpanarum sonum valere contra Dæmones alibi exẽplis demonstrauimus. hoc etiam docuit Concil. Coloniense. cap. 24. & idem confirmat exemplo Venerabilis Abbas Petrus Cluniacensis, cum inquit. Frater quidam Ioannes nomine, natione Italus, regularis disciplinæ seueritatem fastidiens, etiam fugere de monasterio cogitabat. Ipse ei Diabolus Abbatis assumpta specie se obtulit, nam duobus Dæmonibus in specie Monachorum se comitantibus, fratri in quodam monasterij loco secreto soli residenti, multaque secum voluenti opportunum fallendi tempus se inuenisse credens apparuit, eique assidens dixit. Ego frater modo huc hospitandi causa diuerti, sed casu te conspiciens, agnoui multa te sollicitudine laborare, multosque in corde tuo cogitationum æstus versare, quorum causa licet quibusdam referentibus mihi ex parte nota sit, si tamen eam plenius indicaueris, potero forsitan vtile tibi dare consilium, vnde quis sis, & quare męstus, amico quærenti expone. Cumque frater ille ignoto, vt putabat homini, secreta cordis sui aperire formidaret, vt se tantummodo natione Italicum esse respondisset, Dæmon, qui Monachus videbatur adiunxit, & ego ipsius Regionis Abbas sum, & tibi benè in omnibus auxiliari possum, noui enim licet tu reticeas, quòd Abbas monasterij huius, & cęteri malè te tractent, neque vt dignum esset honorant, insuper multis sæpe iniurijs vexant, vnde admoneo te, vt tibi consulas, & locum hunc omnimodè perniciosum relinquas, & mecum recedas, paratus enim sum te ab his malis eripere, & Abbatiam meam, quæ Cripta ferrata dicitur, perductum, omni te ibi honore sublimare. Ad hæc frater respondit, Ego hinc exire nullo modo possum, quia & clausura monasterij prohibet, & fratrum me multitudo circundat. Tunc Diabolus, nec ego inquit quandiu hic fueris te in aliquo iuuare possum; sed fac qualibet arte, vt sæpta monasterij transgrediaris, quod postea quàm feceris, ego statim adero, teque ad locum meum, vt dixi, perducam. Sed misericors Deus, qui non permittit nos tentari supra id quod possumus, non vltra passus est hostem procedere, sed sicut scriptum (qui fecit illum applicauit gladium eius) quando namque hoc agebatur, fratrum conuentus in refectorio ex consuetudine hora cęnandi residebat, qua expleta à Priore secundum morem vno ictu Scilla percussa est, quo sono audito, mox dæmon,

dæmon, qui se Abbatem fingebat, actus Diuina virtute à fratre, qui loquebatur, se abripuit, & præcipiti cursu, ac maximo impetu ad latrinas, quæ proximè erant tendens, vidente fratre iam dicto, in earum se inferiora demersit. Hoc idem quotidiè fatentur Maleficæ, si quando à Dæmone ad Conuentus feruntur, vel inde domum referuntur, signum campanæ audiatur, confestim Dęmones ipsarum baiulos, spurcum onus in solum deijciunt, & fuga trepidos dilabuntur. vt suo loco iam docui.

F I N I S.

Da quæsumus Domine Populo tuo diabolica vitare contagia, & te solum Deum pura mente sectari. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum. &c.

Errata.				Correcta.
fol. 4	linea 33		fiant	fieri
7	3		ramos	ranas
10	38		tibi	ſi
12	36		ieſuitarum	Ieſuatorum
12	38		verum	vtrum
15	6		fruſtrum	fruſtum
15	9		bal	baal
20	27		deſidens	decidens
29	10		boenię	boemię
30	36		potuerunt	patuerunt.
73	40		obtum	obitum
89	1		pagas	pagus
83	28		indicti	induti.
143	22		ad dictis	additis
36	27		pręterea	pręter ea
145	32		luminibus	liminibus
184	14		nobilites	nobilis es
205	38		acuta	aucta

MEDIOLANI;

Apud Bernardinum Lantonum. M. DC. VIII.

Cum licentia Superiorum.